

ທຳມະນູນໂຮມ
ວ່າດ້ວຍສານອາຍາສາກິນ
*Rome Statute of
The International Criminal Court*

ຈັດພິມໂດຍ : ໂຄງການກົດໝາຍສາກິນ,ກົມສື່ສານສັນຍາ ແລະ ກົດໝາຍ,
ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ, ສປປ ລາວ

*Published by: International Law Project, Department of
Treaties and Laws, Ministry of Foreign Affairs
Lao PDR*

2006

ສາລະບານ/ Content

ໜ້າ/page

ຄຳນຳ.....	I
ພາກສະເໜີ.....	II
ເນື້ອໃນບົດແປທຳມະນູນໂຣມວ່າດ້ວຍສານອາຍາສາກົນ.....	1
Preface.....	172
Introduction.....	173
Text of the Rome Statute of the International Criminal Court.....	182

ຄຳນຳ

ສານອາຍາສາກົນ(International Criminal Court ຫລື ICC) ເປັນອົງກອນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງໂລກເຊິ່ງພາຍຫລັງທີ່ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນແລ້ວໄດ້ສົ່ງຜົນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງບາດກ້າວໃຫມ່ແຫ່ງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງກົດຫມາຍອາຍາສາກົນໃນປະຈຸບັນ. ສປປ ລາວ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຕິດຕາມຢ່າງຈິດຈໍ່ຂະບວນວິວັດແຫ່ງການສ້າງຕັ້ງ ແລະຂະຫຍາຍຕົວຂອງສານອາຍາສາກົນດັ່ງກ່າວໂດຍໄດ້ສົ່ງເຈົ້າໜ້າລາວເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມກະກຽມສ້າງຕັ້ງສານ, ກອງປະຊຸມການທູດທີ່ນະຄອນຫລວງໂຮມໃນປີ 1998 ແລະ ກອງປະຊຸມອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສານດັ່ງກ່າວໃນເວລາຕໍ່ມາ. ໃນປີ 2003, ກະຊວງການຕ່າງປະເທດແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໂດຍການຮ່ວມມືກັບ ອົງການພໍຣໍາເອເຊຍ ໄດ້ຈັດຕັ້ງສຳມະນາຄັ້ງທຳອິດວ່າດ້ວຍສານອາຍາສາກົນຢູ່ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ; ໃນເວລາດຽວກັນນັ້ນສະຖານທູດອິດສະຕາລີປະຈຳ ສປປ ລາວກໍໄດ້ສະໜັບສະໜູນດ້ານການເງິນສຳລັບການແປທຳມະນູນໂຮມມາເປັນພາສາລາວ. ເພື່ອສຶກສາຄົ້ນຄວ້າທຳມະນູນໂຮມຢ່າງລະອຽດ ແລະ ສົມທຽບໃສ່ກົດຫມາຍພາຍໃນຂອງ ສປປ ລາວ, ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ອະນຸມັດໃຫ້ສ້າງຕັ້ງຄະນະວິຊາການໃນການປະສານງານ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າທຳມະນູນໂຮມເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍຜູ້ຕາງໜ້າຂອງກະຊວງຂະແໜງການ ແລະ ອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆຂອງ ສປປ ລາວ. ໃນປີ 2004, ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບທຶນສະໜັບສະໜູນວຽກງານຄົ້ນຄວ້າທຳມະນູນໂຮມຈາກສະຫະພາບເອີຣົບ ເຊິ່ງໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຜ່ານໂຄງການກົດຫມາຍສາກົນ, ກົມສົນທິສັນຍາ ແລະ ກົດຫມາຍ, ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ, ໂດຍໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງສຳມະນາເພື່ອຄົ້ນຄວ້າລົງເລິກເນື້ອໃນທຳມະນູນໂຮມວ່າດ້ວຍສານອາຍາສາກົນ 3 ຄັ້ງໂດຍມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມປະມານ 180 ເທື່ອຄົນ.

ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດພິມບົດແປທຳມະນູນໂຮມວ່າດ້ວຍສານອາຍາສາກົນຄັ້ງນີ້ແມ່ນເພື່ອສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບສານດັ່ງກ່າວແນໃສ່ສືບຕໍ່ເພີ່ມທະວີຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສານອາຍາສາກົນຂອງບັນດາພະນັກງານຂອງກະຊວງຂະແໜງການ ແລະ ອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ບັນດານັກສຶກສາ, ນັກຄົ້ນຄວ້າ, ຕະຫລອດຮອດອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນຂອງ ສປປລາວ. ພ້ອມດຽວກັນນີ້, ກົມສົນທິສັນຍາ ແລະ ກົດຫມາຍມີຄວາມຍິນດີຮັບເອົາທຸກຂໍ້ຄິດເຫັນແລະ ຂໍ້ແນະນຳ ທີ່ຜູ້ອ່ານອາດຈະມີກ່ຽວກັບການແປ ແລະ ການນຳໃຊ້ສຳນວນຄຳເວົ້າໃນບົດແປທຳມະນູນໂຮມທີ່ໄດ້ຈັດພິມໃນປື້ມຫນ້ານີ້.

ກົມສົນທິສັນຍາ ແລະ ກົດຫມາຍ, ກະຊວງການຕ່າງປະເທດຂໍສະແດງຄວາມຂອບອີກຂອບໃຈອັນເລິກເຊິ່ງມາຍັງບັນດາຜູ້ໃຫ້ທຶນໃນການດຳເນີນວຽກງານດັ່ງກ່າວລວມທັງການຈັດພິມໃນຄັ້ງນີ້ດ້ວຍ.

ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 1 ມັງກອນ 2006

ກົມສົນທິສັນຍາ ແລະ ກົດຫມາຍ
ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ
(ໂຄງການກົດຫມາຍສາກົນ)

ພາກສະເໜີ

ພາຍຫລັງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີໜຶ່ງສິ້ນສຸດລົງ, ບັນດາປະເທດໃນເອີລົບໄດ້ປົກສາຫາລືກັນ ກ່ຽວກັບ ການດຳເນີນຄະດີຕໍ່ເຈົ້າຈັກກະພັດເຢຍລະມັນ , ເນື່ອງຈາກຜູ້ກ່ຽວຖືກພິຈາລະນາວ່າເປັນບຸກຄົນຕົ້ນ ຕໍ່ ທີ່ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສົງຄາມ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີການສູນເສຍຊີວິດທະຫານ ຫລາຍກວ່າ 5 ລ້ານຄົນ . ການສູນເສຍດັ່ງກ່າວ ບໍ່ສົມຄວນຈະເກີດຂຶ້ນ. ເມື່ອສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງສິ້ນສຸດລົງ, ບັນຫາລັກ ສະນະດຽວກັນນີ້ ບໍ່ໄດ້ຖືກຕັ້ງຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກໄດ້ມີຄຳຕອບໄວ້ແລ້ວ. ກອງກຳລັງພັນທະມິດໄດ້ ຕົກລົງເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍ ຕັ້ງແຕ່ປີ 1941 ທີ່ຈະດຳເນີນຄະດີຕໍ່ຜູ້ກະທຳຜິດ. ຄະນະສານທະຫານ 2 ແຫ່ງໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ: ຄະນະສານໜຶ່ງຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ທີ່ ນູແຣມເບີກ (ປະເທດເຢຍລະມັນ) ເພື່ອດຳເນີນຄະດີ ກັບ ອາຊະຍາກອນສົງຄາມເຢຍລະມັນ, ແລະ ອີກຄະນະສານໜຶ່ງ ແມ່ນຖືກ ສ້າງຂຶ້ນ ທີ່ ໂຕກຽວ (ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ) ເພື່ອດຳເນີນຄະດີ ກັບ ອາຊະຍາກອນສົງຄາມຍີ່ປຸ່ນ. ບັນດາ ໄອຍະການ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກປະເທດພັນທະມິດ, ຈຳເລີຍສ່ວນໃຫຍ່ ມາຈາກ ເຢຍລະມັນ ແລະ ຍີ່ປຸ່ນ, ແລະ ຜູ້ພິພາກສາ ມາຈາກປະເທດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນຮ້າຍຈາກສົງຄາມ, ໃນ ຍີ່ປຸ່ນ ຜູ້ພິພາກສາ ຍັງມາຈາກ ຈີນ, ອິນເດຍ ແລະ ຟິລິບປິນ.

ແນວຄິດທີ່ຢູ່ເບື້ອງຫລັງການສ້າງຕັ້ງຄະນະສານທະຫານສາກົນ ສອງ ແຫ່ງນີ້ (International Military Tribunals) ແມ່ນ ເນັ້ນໜັກຄວາມເປັນຫ່ວງ ໂດຍທົ່ວໄປ ແລະ ໃນລະດັບໂລກ ກ່ຽວກັບ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຍຸຕິທຳ ສຳລັບ ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກອາຊະຍາກຳສົງຄາມ ຫລາຍຄັ້ງທີ່ຖືກກໍ່ຂຶ້ນ. ເຖິງວ່າ ທຳມະນູນ ຂອງຄະນະສານເຫລົ່ານີ້ ໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ໃນໄລຍະສົງຄາມ ເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຫລັກການ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນທຳມະນູນເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນສ່ວນ ໜຶ່ງຂອງກົດໝາຍສາກົນ, ເຊັ່ນ: ໃນດ້ານໜຶ່ງກົດໝາຍກ່ຽວກັບ ສົງຄາມຖືວ່າເປັນກົດໝາຍປະເພນີ, ແຕ່ໃນອີກດ້ານໜຶ່ງກົດໝາຍດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຖືກປະມວນໄວ້ໃນສົນທິສັນຍາສາກົນຫລາຍສະບັບ, ລວມ ທັງສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ກາແດງສາກົນ ປີ 1929.

ຫລາຍຝ່າຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຖືວ່າ ຄະນະສານທະຫານ ທີ່ ນູແຣມເບີກ ແລະ ໂຕກຽວ ເປັນບາດກ້າວ ສຳຄັນ ໃນການກ້າວໄປສູ່ ການຫັນເປັນສາກົນ ແລະ ການບັງຄັບປະຕິບັດກົດໝາຍອາຍາສາກົນ. ໃນເວລານັ້ນ, ໄດ້ມີຄວາມຫວັງວ່າ ອີກບໍ່ດົນ ຈະມີການດຳເນີນບາດກ້າວຫລາຍຢ່າງ ເພື່ອກ້າວໄປສູ່ ທິດທາງດັ່ງກ່າວ, ແຕ່ກໍບໍ່ໄດ້ເປັນໄປຕາມນັ້ນ : ສົງຄາມເຢັນ ລວມທັງ ສົງຄາມທຳລາຍຕ່າງ ໆ ໄດ້ເປັນອຸປະສັກໃຫ້ແກ່ການດຳເນີນບາດກ້າວຕໍ່ໄປ. ມັນແມ່ນຍ້ອນ ວິວັດທະນາການ ໃນປີ 1989 ນັ້ນເອງ ທີ່ຜູ້ມີບົດບາດທີ່ສຳຄັນສອງປະເທດ ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້ ກ່ຽວກັບການຮ່ວມມືໃນຫລາຍ

ບັນຫາ. ເຖິງຈະມີການຮ່ວມມືກັນໃນລະດັບໃຫມ່ກໍຕາມແຕ່ກໍຖືໄດ້ວ່າເປັນຂ່າວທີ່ໜ້າຕື່ນເຕັ້ນອັນໜຶ່ງໃນເມື່ອສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງໄດ້ຕົກລົງ ສ້າງຕັ້ງ ຄະນະສານອາຍາສາກົນ (International Criminal Tribunal) ສຳລັບ ພິຈາລະນາຄະດີ ອະດີດຢູໂກສະລາວີ ໃນປີ 1993, ໂດຍເຫັນໄດ້ຜົນຮ້າຍຂອງສົງຄາມໃນຢູໂກສະລາວີ (ກຣາຊິນາ, ບອສເນຍ, ໂກໂຊໂວ ແລະ ອື່ນໆ). ເບົ້າໝາຍສຳຄັນໃນການສ້າງຕັ້ງຄະນະສານດັ່ງກ່າວແມ່ນ ເພື່ອສະກັດກັ້ນອາຊະຍາກຳທີ່ຄ້າຍຄືກັນນີ້ໃນອະນາຄົດ. ໃນໜຶ່ງປີຕໍ່ມາ, ເມື່ອໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນ ຣູອັນດາ, ຄະນະສານທີ່ຄ້າຍຄືກັນນີ້ ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເພື່ອ ນຳຕົວຈຳເລີຍທີ່ເປັນຄົນຣູອັນດາ ມາດຳເນີນຄະດີຕາມ ຂະບວນການຍຸຕິທຳ. ສອງຄະນະສານ ນີ້ໄດ້ຕັ້ງຢູ່ ນະຄອນລາໄຮ, ປະເທດໂຮນລັງ, ແຕ່ຕໍ່ມາ ຄະນະສານ ສຳລັບ ຄະດີຣູອັນດາຖືກຍ້າຍໄປອາຣູຊາ, ປະເທດຕັງຊານີ (ແຕ່ຍັງຮັກສາຂັ້ນຕອນການອຸທອນ ທີ່ ນະຄອນລາໄຮ). ຕໍ່ມາ, ໄດ້ມີການປົກສາຫາລື ກ່ຽວກັບ ການສ້າງຕັ້ງຄະນະສານທີ່ຄ້າຍຄືກັນນີ້ ສຳລັບກໍລະນີ ຊີແອຣາລີອອນ ແລະ ກຳປູເຈຍ.

ຄະນະສານພິເສດ ສຳລັບ ກໍລະນີ ຊີແອຣາລີອອນ ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຮ່ວມກັນ ໂດຍ ລັດຖະບານ ຊີແອຣາລີອອນ ແລະ ສະຫະປະຊາຊາດ ຊຶ່ງມີໜ້າທີ່ດຳເນີນຄະດີກັບຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບອັນໃຫຍ່ຫລວງຕໍ່ກໍລະນີການລະເມີດກົດໝາຍມະນຸດສະທຳສາກົນ ແລະ ກົດໝາຍຂອງຊີແອຣາລີອອນ ຢ່າງຮ້າຍແຮງ ໃນດິນແດນຂອງປະເທດນີ້ ນັບຕັ້ງແຕ່ວັນທີ 30 ພະຈິກ 1996 .

ຊາຕາກຳຂອງສານ ຢູ່ ກຳປູເຈຍ ໄດ້ກາຍເປັນຫົວຂໍ້ໃນການປົກສາຫາລື, ການເຈລະຈາ ແລະ ຍັດຕິຂອງ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ (ສປຊ). ໃນເດືອນມີນາ 2006 ຜ່ານມານີ້ ໄດ້ມີການລົງນາມໃນຂໍ້ຕົກລົງສະບັບສຸດທ້າຍລະຫວ່າງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ແລະ ລັດຖະບານກຳປູເຈຍເພື່ອເຮັດໃຫ້ສານ” ປະສົມ” ດັ່ງກ່າວ(ເຊິ່ງຄະນະສານຕັດສິນປະກອບດ້ວຍຜູ້ພິພາກສາກຳປູເຈຍ 3 ຄົນ, ຜູ້ພິພາກສາສາກົນ 2 ຄົນ, ສ່ວນຄະນະສານອຸທອນປະກອບດ້ວຍຜູ້ພິພາກສາກຳປູເຈຍ 4 ຄົນ ແລະ ຜູ້ພິພາກສາສາກົນ 3 ຄົນ) ສາມາດເລີ່ມປະຕິບັດງານໃນປີ 2006.

ໂດຍສືບຕໍ່ສະພາບການເຫລົ່ານີ້, ໃນຊຸມປີ 1990 ໄດ້ມີຄວາມຮູ້ສຶກວ່າ ເຖິງເວລາທີ່ຈະສ້າງຕັ້ງສານອາຍາສາກົນ. ເວລາໄດ້ລ່ວງເລີຍມາເປັນເວລາ 50 ປີ ນັບຕັ້ງແຕ່ ສະຫະປະຊາຊາດໄດ້ຮັບຮູ້ຄວາມຈຳເປັນໃນການສ້າງຕັ້ງສານອາຍາສາກົນ ເພື່ອດຳເນີນຄະດີກັບອາຊະຍາກຳ ເຊັ່ນ : ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ. ໃນຍັດຕິຂອງສະມັດຊາໃຫຍ່, ສະບັບເລກທີ 260, ລົງວັນທີ 9 ທັນວາ 1948 ໄດ້ລະບຸວ່າ : “ ໂດຍຮັບຮູ້ວ່າ ໃນທຸກໆ ໄລຍະຂອງປະຫວັດສາດ, ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ມະນຸດຊາດມີການສູນເສຍ ຢ່າງຫລວງຫລາຍ; ແລະ ໂດຍເຊື່ອໝັ້ນວ່າ ເພື່ອປົດປ່ອຍມວນມະນຸດອອກຈາກຄວາມຫາຍຍະນະ ການຮ່ວມມືສາກົນແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ “, ສິນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍການສະກັດກັ້ນ ແລະ ລົງໂທດອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນໄດ້ຖືກຮັບຮູ້. ມາດຕາ I ຂອງ ສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວ ໄດ້ກຳນົດລັກສະນະ ກ່ຽວກັບ ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ ວ່າເປັນ “ ອາຊະຍາກຳພາຍໃຕ້ສິນທິສັນຍາສາກົນ ”, ແລະ ມາດຕາ VI ໄດ້ກຳນົດວ່າ ບຸກຄົນທີ່ຖືກກ່າວຫາໃນສະຖານການຂ້າ

ລ້າງເຜົາພັນ “ ຈະຕ້ອງຖືກດຳເນີນຄະດີ ໂດຍຄະນະສານທີ່ມີສິດອຳນາດຂອງລັດ ໃນດິນແດນ ທີ່ການກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ ຫລື ໂດຍຄະນະສານອາຍາສາກົນໃດໜຶ່ງທີ່ມີຂອບເຂດສິດ ອຳນາດ...”. ໃນຍັດຕິດຽວກັນນີ້, ສະມັດຊາໃຫຍ່ ຍັງໄດ້ເຊື່ອເຊີນໃຫ້ ຄະນະກຳມາທິການກົດໝາຍ ສາກົນ “ ສຶກສາ ກ່ຽວກັບ ຄວາມປາຖະໜາ ແລະ ຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການສ້າງອົງການນິຕິ ບັນຍັດສາກົນ ສຳລັບ ການດຳເນີນຄະດີກັບບຸກຄົນທີ່ຖືກກ່າວຫາໃນສະຖານການຂ້າລ້າງເຜົາ ພັນ...” .

ໂດຍສືບຕໍ່ຂໍ້ສະຫລຸບຂອງຄະນະກຳມາທິການດັ່ງກ່າວທີ່ວ່າ ການສ້າງຕັ້ງສານສາກົນເພື່ອດຳເນີນ ຄະດີກັບບຸກຄົນທີ່ຖືກກ່າວຫາໃນສະຖານການຂ້າລ້າງເຜົາພັນ ຫຼື ອາຊະຍາກຳຮ້າຍແຮງອື່ນ ໆ ແມ່ນເປັນທີ່ຕ້ອງການ ແລະ ເປັນໄປໄດ້, ສະມັດຊາໃຫຍ່ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ຄະນະກຳມະການໜຶ່ງຂຶ້ນ ເພື່ອກະກຽມຂໍ້ສະເໜີ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງຕັ້ງສານດັ່ງກ່າວ. ຄະນະກຳມະການດັ່ງກ່າວ ໄດ້ກະກຽມ ຮ່າງທຳມະນູນ ໃນປີ 1951 ແລະ ທົບທວນຄືນຮ່າງດັ່ງກ່າວໃນປີ 1953. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ສະມັດ ຊາໃຫຍ່ ໄດ້ຕົກລົງເລື່ອນການພິຈາລະນາຮ່າງດັ່ງກ່າວ ຈົນກວ່າຈະມີການຮັບຮອງເອົາ ຄຳນິຍາມ ກ່ຽວກັບ ອາຊະຍາກຳຮຸກຮານ.

ໃນເດືອນ ທັນວາ 1989, ເພື່ອຕອບສະໜອງຕາມຄຳສະເໜີຂອງ ຕຣີນິດັດ ແລະ ໂຕບາໂກ, ສະມັດຊາໃຫຍ່ ໄດ້ສະເໜີໃຫ້ຄະນະກຳມາທິການກົດໝາຍສາກົນ ສືບຕໍ່ດຳເນີນການ ກ່ຽວກັບ ສານອາຍາສາກົນ ທີ່ມີຂອບເຂດສິດອຳນາດ ສຳລັບ ການລັກລອບຄ້າຂາຍຢາເສບຕິດ. ຄະນະກຳມາທິການດັ່ງກ່າວ ໄດ້ດຳເນີນການຮ່າງທຳມະນູນ ສຳລັບ ສານອາຍາສາກົນ ແລະ ໃນປີ 1994 ໄດ້ສະເໜີຮ່າງດັ່ງກ່າວ ໄປຍັງສະມັດຊາໃຫຍ່. ໃນການພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາສຳຄັນ ໃນຮ່າງທຳມະນູນສະບັບນີ້, ສະມັດຊາໃຫຍ່ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການສະເພາະກິດ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງຕັ້ງສານອາຍາສາກົນຂຶ້ນ ຊຶ່ງຄະນະກຳມະການດັ່ງກ່າວ ໄດ້ພົບປະ ແລະ ປຶກສາຫາລືກັນ 2 ຄັ້ງ ໃນປີ 1995. ພາຍຫລັງທີ່ສະມັດຊາໃຫຍ່ ໄດ້ພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ບົດລາຍງານ ຂອງ ຄະນະກຳມະການສະເພາະກິດ ຈຶ່ງໄດ້ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການກະກຽມ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງຕັ້ງ ສານອາຍາສາກົນ ເພື່ອກະກຽມຮ່າງເນື້ອໃນຂອງທຳມະນູນ ເພື່ອໃຫ້ມີລັກສະນະໜັກແໜ້ນ ຮັດກຸມ ແລະ ເປັນທີ່ຮັບເອົາໄດ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ສຳລັບ ຍື່ນສະເໜີໄປຍັງກອງປະຊຸມນັກການທູດ ເພື່ອ ພິຈາລະນາ. ຄະນະກຳມະການກະກຽມ ຊຶ່ງໄດ້ພົບປະ ແລະ ປຶກສາຫາລືກັນ ໃນລະຫວ່າງປີ 1996 ເຖິງປີ 1998 ໄດ້ຈັດກອງປະຊຸມຄັ້ງສຸດທ້າຍ ໃນເດືອນ ມີນາ ແລະ ເມສາ 1998 ແລະ ໄດ້ສຳເລັດ ກ່ຽວກັບ ການສ້າງຮ່າງເນື້ອໃນທຳມະນູນ ຂອງສານອາຍາສາກົນ.

“ໃນຊ່ອງທາງຂອງສານອາຍາສາກົນໄດ້ໃຫ້ຄວາມຫວັງ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຍຸຕິທຳສາກົນ. ນັ້ນແມ່ນ ຄວາມຫວັງ ແບບງ່າຍ ໆ ແລະ ສູງສົ່ງ ຂອງວິໄສທັດນີ້. ພວກເຮົາໄດ້ຫຍັບເຂົ້າໃກ້ຄວາມເປັນຈິງ. ພວກເຮົາ

ຈະປະຕິບັດໜ້າທີ່ໃນສ່ວນຂອງພວກເຮົາ ເພື່ອໃຫ້ມັນຜ່ານພື້ນໄປ ຈົນເຖິງມື້ສຸດທ້າຍ. ພວກເຮົາ ຮຽກຮ້ອງ ໃຫ້ທ່ານຈົ່ງປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງທ່ານ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ບໍ່ມີຜູ້ປົກຄອງຄົນໃດ, ລັດໃດ, ກຸ່ມທະຫານໃດ, ກອງທະຫານໃດ ໃນຫົນແຫ່ງໃດ ສາມາດ ລະເມີດສິດທິມະນຸດ ໂດຍບໍ່ຖືກລົງໂທດ. ໃນເວລານັ້ນເທົ່ານັ້ນ ທີ່ຜູ້ບໍລິສຸດຈາກສົງຄາມ ແລະ ຄວາມຂັດແຍ່ງ ຮັບຮູ້ວ່າ ເຂົາເຈົ້າສາມາດ ຢູ່ພາຍໃຕ້ຄວາມຍຸຕິທຳ; ຮັບຮູ້ວ່າ ເຂົາເຈົ້າມີສິດ ແລະ ຮັບຮູ້ວ່າ ຜູ້ທີ່ລະເມີດສິດເຫລົ່ານັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກລົງໂທດ," ໂກພິ ອານັນ, ເລຂາທິການ ໃຫຍ່ ສະຫະປະຊາຊາດ ໄດ້ກ່າວໄວ້.

ໜຶ່ງໃນຈຸດປະສົງຫລັກ ຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ ແມ່ນ ຮັບປະກັນໃຫ້ມີ ການເຄົາລົບສິດທິມະນຸດ ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ເສລີພາບພື້ນຖານຂອງບຸກຄົນ ໃນທົ່ວໂລກ. ຕໍ່ບັນຫານີ້, ບໍ່ມີຫົວຂໍ້ ໃດສຳຄັນໄປກວ່າການຕໍ່ສູ້ຕ້ານການລອດພື້ນຈາກການລົງໂທດ ແລະ ການຕໍ່ສູ້ເພື່ອສັນຕິພາບ ແລະ ຄວາມເປັນທຳ ແລະ ສິດທິມະນຸດ ໃນສະພາບຫລັງມີຄວາມຂັດແຍ່ງໃນໂລກປະຈຸບັນ. ການສ້າງຕັ້ງສານອາຍາສາກົນແບບຖາວອນ ຖືເປັນບາດກ້າວຕັດສິນ. ປະຊາຄົມໂລກໄດ້ປະຊຸມ ກັນ ທີ່ ນະຄອນຫລວງໂຮມ, ປະເທດອິຕາລີ, ແຕ່ວັນທີ 15 ມິຖຸນາ ເຖິງ ວັນທີ 17 ກໍລະກົດ 1998, ເຊິ່ງກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວໄດ້ຮັບຮອງເອົາທຳມະນູນໂຮມວ່າດ້ວຍການສ້າງຕັ້ງສານອາຍາສາກົນ.

‘ ເກືອບເຄິ່ງສະຕະວັດ -- ເກືອບເທົ່າກັນກັບການເກີດຂຶ້ນຂອງສະຫະປະຊາຊາດ--ສະ ມັດຊາ ໃຫຍ່ ໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງຄວາມຈຳເປັນ ໃນການສ້າງຕັ້ງສານດັ່ງກ່າວ ເພື່ອດຳເນີນຄະດີ ແລະ ລົງໂທດບຸກຄົນ ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ອາຊະຍາກຳ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ. ມີຫລາຍຄວາມຄິດ... ທີ່ວ່າ ຄວາມໂຫດຮ້າຍຂອງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງ... ຄ້າຍຄຸມຂັງ, ຄວາມ ໂຫດຮ້າຍປ່າເຖື້ອນ, ການຖອນ ຮາກຖອນໂຄນ, ຄວາມຫາຍະນະ--ຈະບໍ່ມີວັນເກີດຂຶ້ນອີກ. ແຕ່ມັນ ກໍຍັງເກີດຂຶ້ນ. ໃນກຳປູເຈຍ, ບອສເນຍ ແລະ ເຮີເຊໂກວິນາ ແລະ ຣູອັນດາ. ຍຸກສະໄຫມ ຂອງພວກ ເຮົາ--ທົດສະວັດນີ້--ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄວາມສາມາດຂອງຄົນສຳລັບກະທຳຄວາມຊົ່ວຮ້າຍບໍ່ຮູ້ຈັກຂີດຈຳກັດ. ການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ... ແມ່ນຄຳສັບ ໃນປັດຈຸບັນຂອງ ຍຸກສະໄຫມ ພວກເຮົາເຊັ່ນກັນ, ຊຶ່ງແມ່ນຄວາມຈິງທີ່ໜ້າລັງກຽດຊຶ່ງຮຽກຮ້ອງ ໃຫ້ມີການກະ ທຳຕອບໂຕ້ ຄັ້ງປະຫວັດສາດ." ໂກພິ ອານັນ.

ເປັນຫຍັງຈຶ່ງຕ້ອງມີສານອາຍາສາກົນ?

... ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ມາຂຶ້ນຄວາມຍຸຕິທຳສຳລັບທຸກຄົນ.

ສານອາຍາສາກົນແຫ່ງໜຶ່ງ ໄດ້ຖືກຂະໜານນາມວ່າ ເປັນສາຍເຊື່ອມໂຍງທີ່ເມື່ອກ່ອນໄດ້ຂາດ ໄປໃນລະບົບກົດໝາຍສາກົນ. ສານຍຸຕິທຳສາກົນ ທີ່ ນະຄອນລາໄຮ ແກ້ໄຂພຽງແຕ່ກໍລະນີ ລະຫວ່າງລັດ ເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ບໍ່ໄດ້ແກ້ໄຂກໍລະນີ ລະຫວ່າງ ບຸກຄົນ. ການບໍ່ມີສານອາຍາສາກົນ ເພື່ອເປັນກົນໄກບັງຄັບປະຕິບັດສຳລັບການດຳເນີນການ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງບຸກຄົນ, ການກະທຳຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ, ອາຊະຍາກຳຕ້ານມວນມະນຸດ, ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ ແລະ

ການລະເມີດສິດທິມະນຸດຢ່າງປ່າເຖື່ອນ ຈະຖືກປ່ອຍປະ ໂດຍບໍ່ມີການລົງໂທດ. ຕະຫລອດໄລຍະ 50 ປີ ຫຼັງຈາກສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ 2 ໄດ້ມີຫລາຍຕົວຢ່າງ ກ່ຽວກັບ ອາຊະຍາກຳຕ້ານມວນມະນຸດ ແລະ ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ ທີ່ບໍ່ມີບຸກຄົນໃດຖືກນຳຕົວມາຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການກະທຳດັ່ງກ່າວ. ໃນ ກຳປູເຈຍ ປີ 1975 , ປະຊາຊົນປະມານ 2 ລ້ານຄົນ ຖືກກຸ່ມຂະເໝນແດງເຂັ້ນຂ້າ. ໃນການ ປະທະກັນ ດ້ານກຳລັງອາວຸດ ຢູ່ ໂມຊອບິກ, ລີເບຣີ, ເອລຊານວາດໍ ແລະ ປະເທດອື່ນໆ , ມີການສູນເສຍຊີວິດພົນລະເຮືອນ ເປັນຈຳນວນມະຫາສານ, ຊຶ່ງລວມທັງ ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ໃນຈຳນວນຫລວງຫລາຍ ທີ່ໜ້າຢ້ານກົວ. ການເຂັ້ນຂ້າຊີວິດພົນລະເຮືອນຍັງດຳເນີນຕໍ່ໄປຢູ່ ດາຟູ.

... ເພື່ອຢຸດຕິການລອດພື້ນຈາກການລົງໂທດ

“ ຖ້າວ່າບຸກຄົນໜຶ່ງຖືກດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຕັດສິນລົງໂທດຍ້ອນການຂ້າຄົນຜູ້ໜຶ່ງຍັງຈະດຶກວ່າ ຍ້ອນການເຂັ້ນຂ້າແສນຄົນ.” ໂຮເຊ ອາຢາລາ ລາໂຊ, ອະດີດຂ້າຫຼວງໃຫຍ່ສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອ ສິດທິມະ ນຸດ.

ການຕັດສິນຂອງສານ ນູແຣມເບີກ ໄດ້ຂຽນໄວ້ວ່າ “ ອາຊະຍາກຳຕ້ານກົດໝາຍສາກົນ ແມ່ນກໍ່ຂຶ້ນ ໂດຍມະນຸດ, ແຕ່ບໍ່ແມ່ນກໍ່ຂຶ້ນໂດຍນິຕິບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີຕົວຕົນ , ແລະ ມີແຕ່ລົງໂທດຜູ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳ ດັ່ງກ່າວເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງຖືວ່າຂໍ້ກຳນົດຂອງກົດໝາຍສາກົນ ໄດ້ຮັບການບັງຄັບປະຕິບັດ”--

ການສ້າງຫຼັກການ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງບຸກຄົນຕໍ່ການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ເປັນ ສິ່ງສຳຄັນຂອງກົດໝາຍອາຍາສາກົນ. ອີງຕາມຮ່າງປະມວນກົດໝາຍອາຊະຍາກຳຕ້ານສັນຕິພາບ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງມະນຸດ, ທີ່ສຳເລັດລົງໃນປີ 1996 ໂດຍຄະນະກຳມາທິການກົດໝາຍ ສາກົນ ຕາມການສະເໜີຂອງສະມັດຊາໃຫຍ່, ຫຼັກການດັ່ງກ່າວໃຊ້ປະຕິບັດກັບທຸກກຸ່ມຄົນ ຢ່າງ ເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ບໍ່ມີຂໍ້ຍົກເວັ້ນ. ສິນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍ ການສະກັດກັ້ນ ແລະ ປາບປາມອາຊະ ຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາໂດຍ ສະຫະປະຊາຊາດ ໃນປີ 1948 ຊຶ່ງຮັບຮູ້ວ່າ ອາຊະ ຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ ສາມາດກໍ່ຂຶ້ນ ໂດຍຜູ້ບົກຄອງທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສະຖາບັນຕ່າງໆ, ພະນັກງານລັດ ຫລື ບຸກຄົນເອກະຊົນ.

...ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຢຸດຕິຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

“ ບໍ່ສາມາດມີສັນຕິພາບໄດ້ ເມື່ອປາສະຈາກຄວາມຍຸຕິທຳ, ບໍ່ສາມາດມີຄວາມຍຸຕິທຳເມື່ອປາສະ ຈາກກົດໝາຍ ແລະ ບໍ່ສາມາດມີກົດໝາຍທີ່ມີຄວາມໝາຍເມື່ອປາສະຈາກສານເພື່ອຕັດສິນວ່າອັນໃດແມ່ນ ຄວາມເປັນທຳ ແລະ ຖືກກົດໝາຍ ພາຍໃຕ້ສະຖານະການໃດໜຶ່ງ ” ເບນຈາມິນ ປີ ເຣນຊ, ອະດີດໄອຍະ ການ ສານນູແຣມເບີກ.

ໃນສະພາບການທີ່ມີຄວາມຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເຜົ່າຊົນ, ຄວາມຮຸນແຮງກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມຮຸນແຮງຍິ່ງຂຶ້ນ; ການຂ້າຄັ້ງທຳອິດຈະເຮັດໃຫ້ມີຄັ້ງຕໍ່ໄປ. ການຮັບປະກັນວ່າ ຢ່າງໜ້ອຍຜູ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານກໍ່ອາຊະຍາກຳສິງຄາມ ຫລື ອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນຖືກນຳມາດຳເນີນຄະດີໃນລະບົບຍຸຕິທຳນັ້ນ ຖືເປັນການຍັບຢັ້ງ ແລະ ສິ່ງເສີມຄວາມເປັນໄປໄດ້ ໃນການຢຸດຕິຂັດແຍ່ງ. ຄະນະສານອາຍາສະເພາະກົດສາກົນ, ຄະນະສານໜຶ່ງ ສຳລັບ ກໍລະນີອະດີດຢູໂກສະລາວີ ແລະ ອີກຄະນະສານໜຶ່ງ ສຳລັບ ກໍລະນີຮູອັນດາ ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນທົດສະວັດນີ້ ດ້ວຍຄວາມຫວັງທີ່ຈະກຳຈັດຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ສະກັດກັ້ນການເກີດຄວາມຮຸນແຮງຂຶ້ນອີກ.

...ເພື່ອແກ້ໄຂຄວາມບໍ່ສົມບູນຂອງຄະນະສານສະເພາະກົດ

ການສ້າງຕັ້ງສານສະເພາະກົດຂຶ້ນ ຢ່າງກະທັນຫັນ ເຮັດໃຫ້ເກີດຄຳຖາມກ່ຽວກັບ “ ຄວາມຍຸຕິທຳທີ່ມີການເລືອກປະຕິບັດ “. ເປັນຫຍັງບໍ່ມີສານ ເພື່ອດຳເນີນຄະດີກັບອາຊະຍາກຳສິງຄາມ ສຳລັບກໍລະນີ “ ທິງສັງຫານ ” ໃນ ກຳປູເຈຍ? ສານຖາວອນສາມາດດຳເນີນການດ້ວຍວິທີທີ່ດີເນື່ອງ.

ໄດ້ມີການອ້າງເຖິງ “ ຄວາມເມື່ອຍລ້າຂອງສານ ” . ຄວາມຊັກຊ້າໃນການສ້າງຕັ້ງຄະນະສານສະເພາະກົດສາມາດເກີດຜົນຕາມມາຫລາຍຢ່າງ ເຊັ່ນ: ຫລັກຖານທີ່ສຳຄັນສາມາດຖືກລົດຄວາມສຳຄັນ ຫລື ຖືກທຳລາຍ; ຜູ້ກະທຳຜິດສາມາດຫລົບໜີ ຫລື ຫາຍຕົວໄປ; ແລະ ພະຍານ ສາມາດຍ້າຍບ່ອນຢູ່ ຫລື ຖືກຂົ່ມຂູ່. ການສືບສວນມີຄ່າແພງຂຶ້ນ, ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍມະຫາສານ ຂອງສານສະເພາະກົດອາດເຮັດໃຫ້ເຈດຕະນາລົມທາງການເມືອງອ່ອນລົງໃນການທີ່ຈະມອບໝາຍໃຫ້ດຳເນີນການ.

ຄະນະສານສະເພາະກົດ ຂຶ້ນກັບຂອບເຂດເວລາ ຫລື ສະຖານທີ່. ໃນປີທີ່ຜ່ານມາ, ຜູ້ອົບພະຍົບຫລາຍພັນຄົນຈາກເຫດການຄວາມຂັດແຍ່ງທາງດ້ານຊົນເຜົ່າໄດ້ຖືກຂ້າ, ແຕ່ ການມອບໝາຍໜ້າທີ່ໃຫ້ສານ ແມ່ນຈຳກັດສະເພາະເຫດການ ໃນປີ 1994 ຊຶ່ງບໍ່ກວມເອົາອາຊະຍາກຳທີ່ກໍ່ຂຶ້ນຕັ້ງແຕ່ນັ້ນມາ.

...ເພື່ອເຂົ້າໄປດຳເນີນການ ເມື່ອສະຖາບັນຍຸຕິທຳທາງອາຍາແຫ່ງຊາດ ບໍ່ປາຖະໜາ ຫລື ບໍ່ສາມາດດຳເນີນການ.

“ ອາຊະຍາກຳພາຍໃຕ້ສິນທິສັນຍາສາກົນ ໂດຍທຳມະຊາດຂອງອາຊະຍາກຳດັ່ງກ່າວ ມັກຈະກ່ຽວຂ້ອງກັບການມີສ່ວນຮ່ວມ ໂດຍກົງ ຫຼື ທາງອ້ອມຂອງບຸກຄົນບາງຈຳນວນທີ່ຢູ່ໃນ ຕຳແໜ່ງເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະບານ ຫລື ທະຫານ ”. ບົດລາຍງານ ຂອງ ຄະນະກຳມາທິການ ກົດໝາຍສາກົນ, ປີ 1996.

ຫລາຍປະເທດເຫັນດີເຫັນພ້ອມວ່າ ອາຊະຍາກອນ ຄວນຖືກມາດຕຳເນີນຄະດີໃນລະບົບຍຸຕິທຳ ໂດຍສະຖາບັນແຫ່ງຊາດ. ແຕ່ໃນເວລາເກີດຄວາມຂັດແຍ່ງ, ບໍ່ວ່າຈະເປັນຄວາມຂັດແຍ່ງພາຍໃນ ຫລື ຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຊາດ ສະຖາບັນແຫ່ງຊາດດັ່ງກ່າວ ບໍ່ປາຖະໜາ ຫລື ບໍ່ສາມາດ ດຳເນີນການ, ຕາມປົກກະຕິ ແມ່ນດ້ວຍສອງເຫດຜົນ ຄື: ລັດຖະບານ ຂາດເຈດຈະນາລິມ ທາງດ້ານ ການເມືອງ ທີ່ຈະດຳເນີນການຮ້ອງຟ້ອງພົນລະເມືອງຂອງຕົນ, ຫລື ພະນັກງານຂັ້ນສູງຂອງຕົນ ເຊັ່ນ: ກໍລະນີຂອງຢູໂກສະລາວີ; ຫລື ສະຖາບັນແຫ່ງຊາດລົມເຫລວ ເຊັ່ນ : ກໍລະນີຂອງຮູອັນດາ.

... ເພື່ອສະກັດກັ້ນອາຊະຍາກອນສົງຄາມໃນອະນາຄົດ

“ ນັບຕັ້ງແຕ່ນີ້ເປັນຕົ້ນໄປ, ອາຊະຍາກອນສົງຄາມທັງຫຼາຍ ຕ້ອງຮູ້ວ່າ, ໂດຍຂຶ້ນກັບວ່າຄວາມຂັດ ແຍ່ງຈະພັດທະນາໄປແບບໃດ... ສານສາກົນຈະຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ຊຶ່ງເປັນບ່ອນທີ່ຈະນຳຕົວ ຜູ້ລະເມີດ ກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບ ສົງຄາມ ແລະ ກົດໝາຍມະນຸດສະທຳຂຶ້ນສານ. ທຸກຄົນຕ້ອງຖືວ່າໄດ້ຮູ້ກ່ຽວກັບເນື້ອ ໃນ ຂໍ້ກຳນົດພື້ນຖານຂອງກົດໝາຍອາຍາສາກົນ; ການຄັດຄ້ານຂອງຝ່າຍຈຳເລີຍທີ່ວ່າຜູ້ຕ້ອງສົງໃສບໍ່ຮູ້ກົດໝາຍ ຈະບໍ່ເປັນທີ່ຍອມຮັບໄດ້.” ຮານຊ ຄໍແຣລ, ຮອງເລຂາທິການໃຫຍ່ ດ້ານວຽກງານກົດໝາຍ ຂອງ ສປຊ.

ຜູ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ ແລະ ອາຊະຍາກຳຕ້ານມວນມະນຸດ ໃນປະຫວັດສາດ ບໍ່ໄດ້ຮັບການປະຕິ ບັດໂທດ. ເຖິງວ່າມີຄະນະສານທະຫານພາຍຫລັງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີສອງ ແລະ ຄະນະສານອາຍາ ສາກົນສະເພາະກົດສອງແຫ່ງ ເມື່ອບໍ່ດົນມານີ້ ສຳລັບ ກໍລະນີ ຢູໂກສະລາວີ ແລະ ກໍລະນີ ຮູອັນດາ, ໃນສະຕະວັດທີຊາວນີ້ ເຫດການດັ່ງກ່າວກໍຍັງເໝືອນເດີມ. ເມື່ອກ່າວເຊັ່ນນັ້ນ, ສົມເຫດຜົນທີ່ຈະ ຫລຸບວ່າ ຜູ້ກະທຳຜິດໃນອາຊະຍາກຳທີ່ໂຫດຮ້າຍປ່າເຖື່ອນດັ່ງກ່າວ ສ່ວນໃຫຍ່ມີຄວາມເຊື່ອວ່າ ອາ ຊະຍາກຳທີ່ພວກເຂົາກໍ່ຂຶ້ນຈະບໍ່ຖືກລົງໂທດ. ການສະກັດກັ້ນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແມ່ນ ຈຸດປະສົງ ຕົ້ນຕໍ ຂອງການສ້າງຕັ້ງສານອາຍາສາກົນ. ເປັນທີ່ຈະແຈ້ງແລ້ວວ່າ ປະຊາຄົມໂລກ ບໍ່ສາມາດ ທົນໄດ້ຕໍ່ໄປ ຕໍ່ການກະທຳທີ່ຮ້າຍແຮງຄືດັ່ງກ່າວ, ໂດຍບໍ່ໂຍນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ບໍ່ວາງໂທດ ທີ່ເໝາະສົມໃສ່ບັນດາປະມຸກລັດ, ພະນັກງານຜູ້ທີ່ມີອຳນາດສັ່ງການ ແລະ ທະຫານ ທີ່ມີຍົດຕຳສຸດ ໃນສະໜາມ ຫລື ທະຫານເກນໃໝ່; ແລະ ເປັນທີ່ຫວັງວ່າ ຜູ້ທີ່ຍຸຍົງໃຫ້ມີການຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ; ຜູ້ທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນການກຳຈັດຊົນເຜົ່າ; ການຄາດຕະກຳ, ການຂົ່ມຂຶ້ນ ແລະ ການທຳຮ້າຍພົນ ລະເຮືອນ ດ້ວຍການກໍ່ໃຫ້ເກີດການປະທະກັນດ້ານກຳລັງອາວຸດ; ຫລື ໃຊ້ເດັກນ້ອຍເປັນສິ່ງທົດລອງ ທາງການແພດ ແບບປ່າເຖື່ອນນັ້ນ ຈະບໍ່ສາມາດຊອກຫາຜູ້ທີ່ຈະມາຊ່ວຍໄດ້ອີກ.

ທຳມະນູນໂຮມວ່າດ້ວຍສານອາຍາສາກົນ

ທຳມະນູນ ແບ່ງອອກເປັນ 13 ພາກ ຄື:

ອາລຳພະບົດ

ພາກທີ 1 ວ່າດ້ວຍ ການສ້າງຕັ້ງສານ.

ພາກທີ 2 ວ່າດ້ວຍ ຂອບເຂດສິດອຳນາດ, ຄະດີທີ່ຈະຖືກຮັບພິຈາລະນາ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ສາມາດ
ນຳມາໃຊ້.

ພາກທີ 3 ວ່າດ້ວຍ ຫຼັກການທົ່ວໄປຂອງກົດໝາຍອາຍາ.

ພາກທີ 4 ວ່າດ້ວຍ ໂຄງປະກອບ ແລະ ການບໍລິຫານສານ.

ພາກທີ 5 ວ່າດ້ວຍ ການສືບສວນ-ສອບສວນ.

ພາກທີ 6 ວ່າດ້ວຍ ລະບຽບການພິຈາລະນາຄະດີ.

ພາກທີ 7 ວ່າດ້ວຍ ໂທດພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສານອາຍາສາກົນ.

ພາກທີ 8 ວ່າດ້ວຍ ການອຸທອນ ແລະ ການພິຈາລະນາຄຳຕັດສິນຄືນໃໝ່.

ພາກທີ 9 ວ່າດ້ວຍ ການຮ່ວມມືສາກົນ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນດ້ານຍຸຕິທຳ.

ພາກທີ 10 ວ່າດ້ວຍ ການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ.

ພາກທີ 11 ວ່າດ້ວຍ ສະມັດຊາບັນດາລັດພາຄີ.

ພາກທີ 12 ວ່າດ້ວຍ ການເງິນຂອງສານ.

ພາກທີ 13 ວ່າດ້ວຍ ຂໍ້ບັນຍັດສຸດທ້າຍ.

ເນື້ອໃນທີ່ໜ້າສົນໃຈທີ່ສຸດແມ່ນພາກທີ່ກ່ຽວກັບການນິຍາມອາຊະຍາກຳຕ່າງໆ (ອາຊະຍາກຳຂ້າ
ລ້າງເຜົາພັນ, ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ, ອາຊະຍາກຳຕ້ານມວນມະນຸດ), ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງ
ຜູ້ບັງຄັບບັນຊາ, ແລະ ການດຳເນີນການພາຍໃຕ້ຄຳສັ່ງຂອງຜູ້ອື່ນ (ມາດຕາ 25- 33). ເນື້ອໃນ
ທີ່ມີຄວາມໝາຍສຳຄັນ ທີ່ແຕກຕ່າງຈາກຄະນະສານສະເພາະກິດ ສຳລັບ ກໍລະນີຢູໂກສະລາວີ
(ICTY) ແມ່ນ ສານອາຍາສາກົນຈະສາມາດດຳເນີນການໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອ ປະເທດທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ
ໂດຍກົງນັ້ນ ບໍ່ນຳເອົາຜູ້ກະທຳຜິດມາດຳເນີນຄະດີ. ໜ້າທີ່ຂອງສານອາຍາສາກົນ ແມ່ນມີລັກສະນະ
ເພີ່ມເຕີມໃຫ້ແກ່ສານພາຍໃນປະເທດ ແລະ ອັດຊ່ອງຫວ່າງ , ແຕ່ບໍ່ແມ່ນເຂົ້າດຳເນີນການໂລດ
ຊຶ່ງການດຳເນີນການດັ່ງກ່າວຂອງສານອາຍາສາກົນຖືເປັນທາງອອກສຸດທ້າຍ. ສານອາຍາສາກົນ
ແມ່ນ ສະຖາບັນໜຶ່ງໃນຕົວມັນເອງ , ແລະ ສະມັດຊາລັດພາຄີມີບົດບາດສຳຄັນ ໃນການກຳນົດ
ກົດຈະກຳຕົວຈິງ ແລະ ອະນາຄົດຂອງສານ.

ການໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ

ເຖິງວ່າຈະມີການເຫັນດີເຫັນພ້ອມກັບເນື້ອໃນຂອງທຳມະນູນ, ແຕ່ຍັງໃຊ້ເວລາຫລາຍກວ່າສິບປີ ຫລື ຫລາຍກວ່ານັ້ນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຈຳນວນທີ່ຈຳເປັນ ຂອງປະເທດທີ່ໄດ້ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ. ໃນລະດູແລ້ງ ປີ 2002, ພາຍຫລັງການຕົກລົງເຫັນດີ ກ່ຽວກັບ ທຳມະນູນ, ເອກະສານດັ່ງກ່າວໄດ້ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້, ສານສັດຕະຍາບັນສະບັບທີ 60 ຖືກຍື່ນ. ມາຮອດທ້າຍປີ 2005, 140 ປະເທດ ໄດ້ລົງນາມ ໃນທຳມະນູນຂອງສານ ແລະ 100 ປະເທດ ໄດ້ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ. ກຳປູເຈຍ ແລະ ຕີມໍ ແລສເຕ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີ (ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2002), ສ່ວນປະເທດໄທ ໄດ້ລົງນາມໃນທຳມະນູນດັ່ງກ່າວ ໃນປີ 2000 ແຕ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນເທື່ອ.

ໃນເດືອນມີນາ 2005 ສະພາຄວາມຫມັ້ນຄົງອົງການສະຫະປະຊາຊາດໄດ້ຕົກລົງສະເໜີໃຫ້ສານ ອາຍາສາກົນເລີ່ມດຳເນີນການກັບອາຊະຍາກຳຕ່າງໆທີ່ກໍ່ຂຶ້ນຢູ່ ດາຟູ.

ໃນເດືອນມີນາ 2006 ອົງຕາມຄຳຮ້ອງຟ້ອງທຳອິດຂອງສານອາຍາສາກົນ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ຄົນ ປະເທດກົງໂກ(ຊື່ ລູບັງກາ) ຖືກນຳຕົວມາເຖິງນະຄອນລາຮາຍເພື່ອດຳເນີນຄະດີຢູ່ສານດັ່ງກ່າວ, ເຊິ່ງຄະດີນີ້ເປັນຄະດີທຳອິດທີ່ສານອາຍາສາກົນພິຈາລະນາ.

**ທຳມະນູນໂຣມ
ວ່າດ້ວຍ
ສານອາຍາສາກິນ**

ອາລຳພະບົດ

ລັດພາຄືແຫ່ງທຳມະນູນສະບັບນີ້,

ໂດຍສຳນຶກວ່າ ປະຊາຊົນທຸກປະເທດ ມີຄວາມຜູກພັນດ້ວຍສາຍສຳພັນຮ່ວມກັນ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງເຂົາເຈົ້າທີ່ໄດ້ຮັດແໜ້ນເຂົ້າເປັນມໍລະດົກຮ່ວມກັນ, ແລະ ມີຄວາມເປັນຫ່ວງທີ່ວ່າ ສາຍສຳພັນອັນລະອຽດອ່ອນນີ້ ອາດຈະສາມາດແຕກທະລາຍລົງເມື່ອໃດກໍ່ໄດ້,

ໂດຍຄຳນຶງເຖິງວ່າ ໃນໄລຍະສັດຕະວັດນີ້ ເດັກນ້ອຍ, ແມ່ຍິງ, ແລະ ຜູ້ຊາຍຈຳນວນນັບເປັນ ລ້ານໆຄົນໄດ້ຕົກເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຂອງການເຂັ້ມຂົ້າທີ່ໂຫດຫັງມ ຈົນບໍ່ສາມາດຈົນຕະນາການ ໄດ້ ຊຶ່ງເປັນການສະເທືອນຂວັນຢ່າງເລິກເຊິ່ງຕໍ່ມວນມະນຸດ,

ໂດຍຮັບຮູ້ວ່າ ອາຊະຍາກຳອັນຮ້າຍແຮງຄືແນວນັ້ນເປັນການຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ສັນຕິພາບ, ຄວາມ ໝັ້ນຄົງ ແລະ ຄວາມຢູ່ດີກິນດີຂອງໂລກ,

ໂດຍຍືນຍັນວ່າ ຜູ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳທີ່ຮ້າຍແຮງທີ່ສຸດ ແລະ ໜ້າເປັນຫ່ວງ ສຳລັບ ວົງ ຄະນາຍາດສາກິນທັງໝົດນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກລົງໂທດ ແລະ ຍືນຍັນວ່າ ຈະຕ້ອງຮັບປະກັນໃຫ້ມີການ ດຳເນີນຄະດີຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ໂດຍໃຊ້ມາດຕະການຕ່າງໆໃນລະດັບປະເທດ ແລະ ເພີ່ມທະວີ ການຮ່ວມມືໃນລະດັບສາກິນ,

ໂດຍຕັດສິນໃຈ ທີ່ຈະຢຸດຕິການປ່ອຍໃຫ້ຜູ້ກະທຳຜິດລອຍນວນ ແລະ ຈະປະກອບສ່ວນ ເຂົ້າໃນການປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ອາຊະຍາກຳດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນ,

ໂດຍຈົດຈຳວ່າ ເປັນໜ້າທີ່ຂອງທຸກໆລັດ ທີ່ຈະຕ້ອງໃຊ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາ ຄວາມຜິດທາງອາຍາກັບຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ອາຊະຍາກຳສາກິນ,

ໂດຍເນັ້ນໜັກເຖິງຈຸດປະສົງ ແລະ ຫຼັກການ ຂອງກົດບັດສະຫະປະຊາຊາດ ແລະ ໂດຍ ສະເພາະແມ່ນຫຼັກການທີ່ວ່າ ທຸກໆລັດຈະຕ້ອງລະເວັ້ນຈາກການຂົ່ມຂູ່ ຫຼື ຈາກການໃຊ້ກຳລັງ ຕ້ານກັບຜົນແຜ່ນດິນອັນຄົບຖ້ວນ ຫຼື ເອກະລາດທາງການເມືອງຂອງລັດໃດໜຶ່ງ, ຫຼື ຈະຕ້ອງ ລະເວັ້ນການກະທຳອື່ນໃດທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ,

ໂດຍເນັ້ນໜັກວ່າ ໃນສິ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ຫຼັກການດັ່ງກ່າວຂ້າງຕົ້ນນັ້ນ ບໍ່ມີ ບົດບັນຍັດໃດໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຖືວ່າເປັນການໃຫ້ອຳນາດແກ່ລັດພາຄີໃດ ເພື່ອແຊກແຊງ ເຂົ້າໃນຄວາມຂັດແຍ່ງດ້ວຍກຳລັງອາວຸດ ຫຼື ໃນກິດຈະການພາຍໃນຂອງລັດພາຄີໃດໜຶ່ງ,

ໂດຍຕັດສິນໃຈທີ່ຈະບັນລຸຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຄວາມຜາສຸກຂອງຮຸ່ນຄົນນີ້ ແລະ ຮຸ່ນຄົນ ຕໍ່ໄປໃນອະນາຄົດ, ທີ່ຈະສະຖາປະນາສານອາຍາສາກົນທີ່ຖາວອນ ແລະ ມີລັກສະນະເອກະລາດ ຊຶ່ງມີສາຍພົວພັນກັບລະບົບ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ໂດຍໃຫ້ມີຂອບເຂດອຳນາດໃນການພິຈາ ລະນາຄວາມຜິດທາງອາຍາ ຕໍ່ອາຊະຍາກຳທີ່ຮ້າຍແຮງ ຊຶ່ງວົງຄະນາຍາດສາກົນທັງມວນ ໃຫ້ ຄວາມເປັນຫ່ວງ,

ໂດຍເນັ້ນໜັກວ່າ ສານອາຍາສາກົນທີ່ຈະສະຖາປະນາຂຶ້ນ ພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງເປັນສ່ວນເພີ່ມໃຫ້ແກ່ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາທາງອາຍາພາຍໃນຂາດຂອງລັດພາຄີ,

ໂດຍລົງມະຕິເພື່ອຄຳປະກັນວ່າ ຈະເຄົາລົບ ແລະ ຮັກສາໄວ້ ຊຶ່ງຄວາມຍຸຕິທຳໃນລະດັບ ສາກົນ,

ໄດ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ພາກທີ 1

ການສະຖາປະນາສານອາຍາສາກົນ

ມາດຕາ 1

ສານອາຍາສາກົນ

ສານອາຍາສາກົນ (ຕໍ່ໄປນີ້ເອີ້ນຫຍໍ້ວ່າ “ ສານ ”) ທີ່ຖືກສະຖາປະນາຂຶ້ນນີ້ ຈະຕ້ອງເປັນ ສະຖາບັນທີ່ຖາວອນ ແລະ ມີອຳນາດພິຈາລະນາຄວາມຜິດທາງອາຍາຂອງບຸກຄົນ ທີ່ໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາ ກຳອັນຮ້າຍແຮງທີ່ສຸດ ຊຶ່ງສາກົນໃຫ້ຄວາມເປັນຫ່ວງ ດັ່ງທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ຢູ່ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ຈະຕ້ອງເປັນສ່ວນເພີ່ມໃຫ້ແກ່ອຳນາດພິຈາລະນາຄວາມຜິດທາງອາຍາຂອງປະເທດທີ່ເປັນ ລັດພາຄີ. ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄວາມຜິດທາງອາຍາ ແລະ ການດຳເນີນງານຂອງສານ ຈະ ຢູ່ພາຍໃຕ້ບົດບັນຍັດຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 2

ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງສານກັບອົງການສະຫະປະຊາຊາດ

ສານອາຍາສາກົນຈະມີສາຍພົວພັນກັບອົງການສະຫະປະຊາຊາດ (ສປຊ) ໂດຍມີສັນຍາທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຮັບຮອງ ໂດຍສະມັດຊາຂອງລັດພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ຈາກນັ້ນ ຜູ້ທີ່ຮັບໜ້າທີ່ເປັນປະທານສານອາຍາສາກົນຈະເປັນຜູ້ລົງນາມໃນນາມຂອງສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ.

ມາດຕາ 3

ສະຖານທີ່ຕັ້ງຂອງສານອາຍາສາກົນ

1. ສານອາຍາສາກົນ ຈະມີສະຖານທີ່ຕັ້ງຢູ່ນະຄອນລາຮາຍ ປະເທດໂຮນລັງ (ລັດພາຄີທີ່ເປັນເຈົ້າພາບ).
2. ສານອາຍາສາກົນ ຈະຕ້ອງສ້າງສັນຍາກັບລັດພາຄີທີ່ເປັນເຈົ້າພາບ ກ່ຽວກັບ ສະຖານທີ່ຕັ້ງຂອງສານ, ຊຶ່ງຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກ ສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ, ແລະ ຈາກນັ້ນຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການລົງນາມໂດຍປະທານຂອງສານອາຍາສາກົນ ໃນນາມສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ.
3. ສານອາຍາສາກົນ ຈະພິຈາລະນາຄະດີຢູ່ສະຖານທີ່ແຫ່ງໃດກໍໄດ້ ໃນເມື່ອພິຈາລະນາເຫັນວ່າ ເປັນທີ່ເໝາະສົມກັບຄວາມປາຖະໜາ ດັ່ງທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 4

ຖານະທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ອຳນາດສານ

1. ສານອາຍາສາກົນ ຈະມີຖານະເປັນນິຕິບຸກຄົນຂອງສາກົນ. ນອກຈາກນີ້ ຈະຕ້ອງມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານກົດໝາຍທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອດຳເນີນພາລະກິດ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸຈຸດປະສົງຂອງການສ້າງຕັ້ງສານດັ່ງກ່າວ.
2. ສານອາຍາສາກົນ ຈະດຳເນີນພາລະກິດຕາມອຳນາດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຕາມທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຢູ່ໃນດິນແດນຂອງລັດພາຄີໃດໜຶ່ງ ແລະ ໃນດິນແດນຂອງລັດອື່ນໃດໜຶ່ງ (ທີ່ບໍ່ເປັນພາຄີ) ໂດຍອີງໃສ່ສັນຍາສະເພາະນຳກັນ.

ພາກທີ 2

ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ,

ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ການນຳໃຊ້ກົດໝາຍ

ມາດຕາ 5

ອາຊະຍາກຳທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຂອງສານ

1. ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານຈະຕ້ອງຈຳກັດຢູ່ສະເພາະອາຊະຍາກຳທີ່ຮ້າຍແຮງ ຊຶ່ງວົງຄະນາຍາດສາກົນທັງມວນໃຫ້ຄວາມເປັນຫ່ວງ. ສານມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄວາມຜິດທາງອາຍາ ພາຍໃຕ້ທຳມະນູນດັ່ງກ່າວ ຕໍ່ອາຊະຍາກຳດັ່ງ ລຸ່ມນີ້:
  - ກ. ອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົາພັນ;
  - ຂ. ອາຊະຍາກຳຕ້ານມວນມະນຸດ;
  - ຄ. ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ;
  - ງ. ອາຊະຍາກຳຮຸກຮານ.
2. ສານຈະຕ້ອງດຳເນີນການຕາມຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງຕົນ ສຳລັບ ອາຊະຍາກຳຮຸກຮານທັນທີ ທີ່ບົດບັນຍັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 121 ແລະ 123 ຊຶ່ງໃຫ້ການນິຍາມແກ່ອາຊະຍາກຳດັ່ງກ່າວ ແລະ ວາງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ສານໃນການດຳເນີນວຽກງານ ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ສຳລັບອາຊະຍາກຳຮຸກຮານນີ້ . ບົດບັນຍັດດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈະຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງກົດບັດສະຫະປະຊາຊາດ.

ມາດຕາ 6

ອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົາພັນ

ສຳລັບຈຸດປະສົງຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ “ ອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົາພັນ “ ໝາຍເຖິງ ການກະທຳຕ່າງໆທີ່ໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນໂດຍມີເຈດຕະນາທີ່ຈະດັບສູນ ຊົນເຜົ່າ, ເຜົ່າພັນ, ເຊື້ອຊາດ ຫຼື ກຸ່ມຜູ້ເຊື້ອຖືສາສະໜາ ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໜຶ່ງ, ຄືດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ກ. ເຂັ້ມຂົ້າສະມາຊິກຂອງກຸ່ມໃດໜຶ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ;
- ຂ. ກໍ່ໃຫ້ເກີດການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈຢ່າງຮ້າຍແຮງ ຕໍ່ສະມາຊິກຂອງຄົນກຸ່ມໃດໜຶ່ງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ;
- ຄ. ເຈດຕະນາກັ້ນແກ້ງ ສ້າງເງື່ອນໄຂການດຳລົງຊີວິດອັນຫຍຸ້ງຍາກລຳບາກ ໃຫ້ແກ່ກຸ່ມໃດໜຶ່ງ ໂດຍວາງແຜນເພື່ອກໍ່ໃຫ້ເກີດມີການດັບສູນທາງດ້ານຮ່າງກາຍທັງໝົດໃນ

- ກຸ່ມ ຫຼື ບາງສ່ວນ;
- ງ. ໃຊ້ມາດຕະການ ໂດຍເຈດຕະນາ ເພື່ອສະກັດກັ້ນບໍ່ໃຫ້ກຸ່ມເປົ້າໝາຍນັ້ນມີໄດ້ກນ້ອຍເກີດມາໃໝ່;
- ຈ. ບັງຄັບໃຫ້ມີການເຄື່ອນຍ້າຍໄດ້ກນ້ອຍ ຂອງກຸ່ມໜຶ່ງໄປຫາອີກກຸ່ມໜຶ່ງ.

ມາດຕາ 7

ອາຊະຍາກຳດ້ານມວນມະນຸດ

1. ສຳລັບຈຸດປະສົງຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ “ ອາຊະຍາກຳດ້ານມວນມະນຸດ “ ໝາຍເຖິງການກະທຳຄວາມຜິດທີ່ໄດ້ກຳນົດໂດຍເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການໂຈມຕີ ທີ່ເລັ່ງເປົ້າໝາຍໃສ່ປະຊາຊົນພົນລະເຮືອນ ໃນຂອບເຂດທີ່ກວ້າງຂວາງ ແລະ ຢ່າງເປັນລະບົບ ຊຶ່ງເປັນການໂຈມຕີທີ່ຄາດຄະເນລ່ວງໜ້າ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
  - ກ. ຄາດຕະກຳ;
  - ຂ. ການກຳຈັດຝ່າຍກົງກັນຂ້າມບໍ່ໃຫ້ລອດຊີວິດ;
  - ຄ. ການບັງຄັບໃຫ້ເປັນທາດ;
  - ງ. ການເນລະເທດ ຫຼື ເຄື່ອນຍ້າຍປະຊາຊົນດ້ວຍການບັງຄັບ;
  - ຈ. ການກັກຂັງ ຫຼື ການຕັດອິດສະຫຼະພາບ ທາງດ້ານຮ່າງກາຍຢ່າງຮ້າຍແຮງ ອັນເປັນການລະເມີດຕໍ່ລະບຽບການພື້ນຖານ ຂອງກົດໝາຍສາກົນ;
  - ສ. ການທໍລະມານ;
  - ຊ. ການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາ, ເຮັດໃຫ້ເປັນທາດທາງເພດ, ບັງຄັບໃຫ້ເປັນໂສເພນີ, ບັງຄັບໃຫ້ຖືພາ, ບັງຄັບໃຫ້ເປັນໝັນ ຫຼື ຮູບການອື່ນໆ ທີ່ເປັນການທາລຸນທາງເພດທີ່ຮ້າຍແຮງເທົ່າທຽມກັນ;
  - ຍ. ການກັ່ນແກ້ງ ຕໍ່ຄົນກຸ່ມໃດໜຶ່ງ ທີ່ມີເອກະລັກຮ່ວມກັນ ຫຼື ຄົນກຸ່ມໃດໜຶ່ງທີ່ມີອຸດົມການທາງດ້ານການເມືອງຮ່ວມກັນ, ເຊື້ອຊາດ, ຊົນຊາດ, ເຜົ່າພັນ, ວັດທະນະທຳ, ສາສະໜາ, ເພດ ດັ່ງທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ຢູ່ໃນວັກທີ 3 ຫຼື ດ້ວຍເຫດຜົນອື່ນ ຊຶ່ງສາກົນຖືວ່າເປັນການກະທຳທີ່ບໍ່ສາມາດຍອມຮັບໄດ້ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍສາກົນທີ່ພົວພັນກັບການກະທຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ອ້າງເຖິງໃນວັກນີ້ ຫຼື ອາຊະຍາກຳໃດໆ ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານອາຍາສາກົນ;
  - ດ. ການບັງຄັບໃຫ້ມີການຫາຍສາບສູນຂອງບຸກຄົນ;
  - ຕ. ອາຊະຍາກຳຈຳແນກເຊື້ອຊາດ ;

ຖ. ການກະທຳອື່ນໆ ທີ່ໂຫດຫັງມທາລຸນ ໄຮ້ມະນຸດສະທຳ ທີ່ມີລັກສະນະຄ້າຍຄຽງກັນ ໂດຍມີເຈດຕະນາຳມາຊຶ່ງຄວາມເຈັບປວດ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ບາດເຈັບຢ່າງຮຸນແຮງຕໍ່ຮ່າງ ກາຍ ຫຼື ຕໍ່ສຸຂະພາບທາງດ້ານຈິດໃຈ.

2. ສຳລັບຈຸດປະສົງຂອງວັກທີ 1 :

- ກ. “ ການໂຈມຕີປະຊາຊົນທີ່ເປັນພົນລະເຮືອນ ” ໝາຍເຖິງ ການດຳເນີນການໂຈມຕີ ປະຊາຊົນທີ່ເປັນພົນລະເຮືອນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການກະທຳຮຸນແຮງທີ່ກໍ່ຂຶ້ນຫຼາຍຄັ້ງ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກທີ 1, ຕາມນະໂຍບາຍ ຫຼື ເປັນຜົນມາຈາກການປະຕິ ບັດນະໂຍບາຍຂອງລັດ ຫຼື ຂອງອົງການທີ່ມີການໂຈມຕີ ຄືດັ່ງກ່າວ;
- ຂ. “ ການກຳຈັດຝ່າຍກົງກັນຂ້າມບໍ່ໃຫ້ລອດຊີວິດ ” ລວມມີເຈດຕະນາສ້າງເງື່ອນໄຂ ການດຳລົງຊີວິດທີ່ລຳບາກ, ໃນນັ້ນແມ່ນ ການຂັດຂວາງບໍ່ໃຫ້ໄດ້ຮັບອາຫານ ແລະ ຢາປົວພະຍາດ ທີ່ແນໃສ່ເພື່ອທຳລາຍສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງປະຊາຊົນ;
- ຄ. “ການບັງຄັບໃຫ້ເປັນທາດ ” ໝາຍເຖິງ ການໃຊ້ອຳນາດຢ່າງໃດຢ່າງໜຶ່ງ ຫຼື ອຳນາດ ທັງໝົດ ທີ່ຖືສິດທິຂອງຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງ ເໜືອບຸກຄົນອື່ນ ລວມທັງ ການໃຊ້ອຳ ນາດດັ່ງກ່າວໃນການຄ້າມະນຸດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ;
- ງ. “ ການເນລະເຫດ ຫຼື ບັງຄັບໃຫ້ປະຊາຊົນຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານ ” ໝາຍເຖິງ ການບັງຄັບ ໃຫ້ບຸກຄົນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕ້ອງຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານ ໂດຍການຂັບໄລ່ ຫຼື ໃຊ້ວິທີ ການບັງຄັບອື່ນໆ ໃຫ້ອອກຈາກບໍລິເວນທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ດຳລົງຊີວິດມາຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຕາມກົດໝາຍໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍສາກົນ;
- ຈ. “ ການທໍລະມານ ” ໝາຍເຖິງການມີເຈດຕະນາສ້າງຄວາມເຈັບປວດອັນໜັກໜ່ວງ ຫຼື ຄວາມທົນທຸກທໍລະມານ ບໍ່ວ່າຈະເປັນທາງກາຍ ກໍຄືຈິດໃຈຕໍ່ບຸກຄົນທີ່ຖືກກັກຂັງ ຫຼື ຕົກຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄວບຄຸມ ໃນຂໍ້ກ່າວຫາກະທຳຜິດ, ໂດຍມີຂໍ້ຍົກເວັ້ນທີ່ວ່າການ ທໍລະມານນັ້ນ ຈະຕ້ອງບໍ່ລວມເອົາຄວາມເຈັບປວດ ຫຼື ຄວາມທົນທຸກທໍລະມານ ຊຶ່ງ ເກີດມາຈາກມາດຕະການລົງໂທດ ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ, ຫຼື ຊຶ່ງເກີດກັບ ຫຼື ເປັນສ່ວນເພີ່ມຂອງມາດຕະການນັ້ນໆ;
- ສ. “ ການບັງຄັບໃຫ້ຖືພາ ” ໝາຍເຖິງ ການກັກຕົວແມ່ຍິງ ເພື່ອບັງຄັບໃຫ້ຖືພາ, ດ້ວຍ ເຈດຕະນາ ໃຫ້ມີຜົນຕໍ່ໂຄງປະກອບທາງດ້ານເຜົ່າພັນ ຂອງປະຊາຊົນກຸ່ມໃດໜຶ່ງ ຫຼື ການກະທຳທີ່ເປັນການລະເມີດຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ກົດໝາຍສາກົນ. ນິຍາມນີ້ຈະຕ້ອງ ບໍ່ຖືກຕີຄວາມໝາຍໄປໃນວິທີທາງທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ກົດໝາຍພາຍໃນຊາດ ຂອງບັນ ດາປະເທດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຖືພາ;
- ຊ. “ ການກັ່ນແກ້ງ ” ໝາຍເຖິງຄວາມຈິງໃຈປະຕິເສດຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ສິດທິພື້ນຖານ ຊຶ່ງ

ຂັດກັບກົດໝາຍສາກົນ, ດ້ວຍເຫດຜົນທາງດ້ານເອກະລັກຂອງກຸ່ມຄົນ ຫຼື ກຸ່ມຄົນທີ່ມີຄວາມຄິດອຸດົມການ ຫຼື ມີຄວາມເຊື່ອຖືຮ່ວມກັນ;

- ຍ. “ ອາຊະຍາກຳຈຳແນກເຊື້ອຊາດ ” ໝາຍເຖິງ ການກະທຳທີ່ໄຮ້ມະນຸດສະທຳໃນລັກສະນະທີ່ຄ້າຍຄືກັບທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນວັກທີ 1 ຊຶ່ງໄດ້ຖືກກໍ່ຂຶ້ນໂດຍເປັນລະບອບທີ່ມີການຈັດຕັ້ງ ແຫ່ງການກົດຂີ່ຂົ່ມເຫັງຢ່າງເປັນລະບົບ ແລະ ເປັນລະບອບແຫ່ງການຄອບງຳ ໂດຍກຸ່ມເຊື້ອຊາດໜຶ່ງ ຕໍ່ກຸ່ມເຊື້ອຊາດ ຫຼື ເຜົ່າຊົນອື່ນໆ, ແລະ ເປັນການກະທຳເພື່ອຮັກສາລະບົບດັ່ງກ່າວ;
- ດ. “ ການບັງຄັບໃຫ້ມີການຫາຍສາບສູນຂອງບຸກຄົນ “ ໝາຍເຖິງການຈັບກຸມຄຸມຂັງ ຫຼື ການລັກພາຕົວ ໂດຍອີງອາໄສ ຫຼື ດ້ວຍການມອບສິດ, ການສະໜັບສະໜູນ ຫຼື ຮູ້ເຫັນເປັນໃຈຂອງລັດ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງການເມືອງ, ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ່ມີການປະຕິເສດບໍ່ຮັບຮູ້ ການຫາຍສາບສູນດັ່ງກ່າວ ແລະ ການເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນເສຍອິດສະຫຼະພາບ, ຫຼື ບໍ່ຍິນຍອມໃຫ້ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຊາຕາກຳຂອງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ໂດຍມີເຈດຕະນາທີ່ຈະເຄື່ອນຍ້າຍບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນ ອອກຈາກສະພາວະທີ່ຖືກປົກປ້ອງໂດຍກົດໝາຍເພື່ອເປັນການແກ່ຍາວເວລາໄປໄລຍະໃດໜຶ່ງ;
- ຕ. ສຳລັບຈຸດປະສົງຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ເປັນທີ່ເຂົ້າໃຈວ່າ “ ຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງເພດ “ ອ້າງອີງເຖິງທັງ 2 ເພດ ທັງເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍ ພາຍໃນຂອບເຂດຂອງສັງຄົມ. ຄຳວ່າ “ ຄວາມເທົ່າທຽມກັນທາງເພດ “ ບໍ່ໄດ້ມີຄວາມໝາຍຢ່າງອື່ນທີ່ແຕກຕ່າງຈາກທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ຂ້າງເທິງ.

ມາດຕາ 8

ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ

- 1. ສານອາຍາສາກົນມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາ ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນເມື່ອການກະທຳຄວາມຜິດນັ້ນ ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງແຜນການ ຫຼື ນະໂຍບາຍ ຫຼື ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການກະທຳຜິດ ທີ່ມີຂອບເຂດອັນກ້ວາງຂວາງ ແລະ ຫຼາຍກໍລະນີ.
- 2. ສຳລັບຈຸດປະສົງຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ “ ອາຊະຍາກຳສົງຄາມ “ ໝາຍເຖິງການກະທຳຄວາມຜິດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
  - ກ. ການລະເມີດຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ ສິນທິສັນຍາເຊີແນວ ສະບັບຕ່າງໆທີ່ໄດ້ເຮັດຂຶ້ນ ເມື່ອວັນທີ 12 ສິງຫາ1949, ກ່າວຄືຄວາມຜິດທີ່ໄດ້ກະທຳຕໍ່ບຸກຄົນຕ່າງໆ ຫຼື ຊັບສິນທີ່ໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງຕາມບົດບັນຍັດຂອງສິນທິສັນຍາເຊີແນວທີ່ກ່ຽວຂ້ອງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- (1) ການເຂັ້ມຂົ້າດ້ວຍເຈດຕະນາ;
- (2) ການທໍລະມານ ຫຼື ການກະທຳທີ່ໂຫດຮ້າຍໄວ້ມະນຸດສະທຳ ລວມທັງການນຳໃຊ້ບຸກຄົນເປັນເຄື່ອງມືທົດລອງທາງວິທະຍາສາດ;
- (3) ເຈດຕະນາກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມທົນທຸກທໍລະມານ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ບາດເຈັບທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ຫຼື ສຸຂະພາບຢ່າງຮ້າຍແຮງ;
- (4) ການທຳລາຍລ້າງຜານແບບຮຸນແຮງ ແລະ ກ້ວາງຂວາງ ແລະ ການຍຶດຊັບສິນ ຊຶ່ງເຫັນຢ່າງເດັ່ນຊັດວ່າ ບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນທາງການທະຫານ, ແລະ ໄດ້ຖືກດຳເນີນການໄປຢ່າງຜິດກົດໝາຍ ແລະ ໂຫດຮ້າຍປ່າເຖື່ອນ;
- (5) ການບົບບັງຄັບສະເລີຍເສິກ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ (ໂດຍກົດໝາຍສາກົນ) ໃຫ້ເຂົ້າຮັບໃຊ້ໃນກອງກຳລັງຂອງຝ່າຍປໍລະປັກ;
- (6) ເຈດຕະນາປົດເປື້ອງສິດທິຂອງສະເລີຍເສິກ ຫຼື ບຸກຄົນ ທີ່ໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ (ໂດຍກົດໝາຍສາກົນ) ໃນການໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາຄະດີແບບປົກກະຕິ ແລະ ເປັນທຳ;
- (7) ການຂັບໄລ່ ຫຼື ຍົກຍ້າຍ ຫຼື ການຈັບກຸມຄຸມຂັງໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ;
- (8) ການຈັບເປັນຕົວປະກັນ;

ຂ. ການລະເມີດກົດໝາຍ ແລະ ປະເພນີສາກົນ ຢ່າງຮ້າຍແຮງ ທີ່ກ່ຽວພັນເຖິງກຳລະນີພິພາດ ດ້ວຍກຳລັງອາວຸດລະຫວ່າງປະເທດ, ພາຍໃນຂອບຂ່າຍຂອງກົດໝາຍສາກົນທີ່ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ, ກ່າວຄືການກະທຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :

- (1) ການໂຈມຕີ ດ້ວຍເຈດຕະນາຕ້ານກັບເປົ້າໝາຍປະຊາຊົນ ພົນລະເຮືອນ ຫຼື ເປົ້າໝາຍບຸກຄົນ ພົນລະເຮືອນທີ່ບໍ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບຝ່າຍຕ່າງໆ ທີ່ເປັນປໍລະປັກກັນ;
- (2) ການໂຈມຕີ ດ້ວຍເຈດຕະນາຕ້ານກັບວັດຖຸເຄື່ອງໃຊ້ຂອງພົນລະເຮືອນ ຊຶ່ງບໍ່ແມ່ນເປົ້າໝາຍທາງການທະຫານ;
- (3) ການໂຈມຕີດ້ວຍເຈດຕະນາຕ້ານກັບບຸກຄະລາກອນ, ເຄື່ອງຕິດຕັ້ງ, ວັດຖຸອຸປະກອນ, ໜ່ວຍງານ ຫຼື ພາຫະນະ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານມະນຸດສະທຳ ຫຼື ກອງກຳລັງຮັກສາສັນຕິພາບ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບກົດບັດສະຫະປະຊາຊາດ, ເທົ່າທີ່ພາກສ່ວນດັ່ງກ່າວຍັງມີສິດ ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງທີ່ໃຫ້ແກ່ພົນລະເຮືອນ ຫຼື ວັດຖຸເຄື່ອງໃຊ້ພົນລະເຮືອນ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບກຳລະນີພິພາດດ້ວຍກຳລັງອາວຸດ;
- (4) ການບຸກໂຈມຕີດ້ວຍເຈດຕະນາ ທັງໆທີ່ຮູ້ແກ່ໃຈວ່າ ການໂຈມຕີດັ່ງກ່າວນັ້ນ

ຈະພາໃຫ້ພົນລະເຮືອນ ສູນເສຍຊີວິດ ຫຼື ບາດເຈັບ ຫຼື ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ແກ້ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຂອງພົນລະເຮືອນ ຫຼື ເກີດຄວາມເສຍຫາຍອັນກ້ວາງຂວາງ ອອກໄປ ໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງໜັກ ໃຫ້ແກ່ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ ຊຶ່ງປາກົດເດັ່ນຊັດວ່າ ເປັນການໂຈມຕີທີ່ເກີນຄວາມຈຳເປັນ ສຳລັບເຫດຜົນທາງດ້ານການທະຫານໂດຍລວມ ເພື່ອຄວາມໄດ້ປຽບໂດຍກົງ ແລະ ເປັນຮູບປະທຳ;

- (5) ການໂຈມຕີ ຫຼື ຖິ້ມລະເບີດ ດ້ວຍພາຫະນະອັນໃດກໍຕາມ ຕໍ່ເປົ້າໝາຍທີ່ແມ່ນບ້ານ, ເມືອງ, ທີ່ພັກພາອາໄສ ຫຼື ອາຄານ ຊຶ່ງບໍ່ມີການປ້ອງກັນຕົນເອງ ແລະ ບໍ່ແມ່ນເປົ້າໝາຍທາງການທະຫານ;
- (6) ການເຂັ່ນຂ້າ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ນັກຮົບບາດເຈັບ ຊຶ່ງຜູ້ກ່ຽວໄດ້ວາງອາວຸດ ຫຼື ບໍ່ຢູ່ໃນສະພາບທີ່ຈະປ້ອງກັນຕົນເອງ, ແລະ ໄດ້ຍອມຈຳນົນ ຕາມສະພາບຄວາມເປັນຈິງ;
- (7) ການໃຊ້ທຸກສັນຍາລັກຢຸດຍິງ, ທຸກ ຫຼື ເຄື່ອງໝາຍຂອງໜ່ວຍສັງກັດທະຫານ ແລະ ເຄື່ອງແບບຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ຫຼື ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ, ພ້ອມທັງເຄື່ອງໝາຍສັນຍາລັກຕ່າງໆ ຕາມທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນສົນທິສັນຍາເຊີແນວ, ທີ່ມີຜົນໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນເສຍຊີວິດ ຫຼື ບາດເຈັບສາຫັດ;
- (8) ການເຄື່ອນຍ້າຍປະຊາຊົນບາງສ່ວນຂອງຕົນ ໂດຍມະຫາອຳນາດທີ່ເປັນຝ່າຍຍຶດຄອງ, ທັງທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ໃຫ້ໄປຢູ່ດິນແດນທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຍຶດຄອງຂອງຝ່າຍຕົນ, ຫຼື ຂັບໄລ່ໜີ ຫຼື ຍົກຍ້າຍປະຊາຊົນບາງສ່ວນ ຫຼື ທັງໝົດ ໃນດິນແດນທີ່ຕົນຍຶດຄອງ ໃຫ້ໜີໄປບ່ອນໃໝ່ ທັງຢູ່ພາຍໃນປະເທດຂອງຕົນ ຫຼື ໄປຕ່າງປະເທດ;
- (9) ເຈດຕະນາບຸກໂຈມຕີອາຄານທີ່ນຳໃຊ້ ເພື່ອຈຸດປະສົງ ທາງສາສະໜາ, ການສຶກສາ, ສິນລະປະ, ວິທະຍາສາດ ຫຼື ຈຸດປະສົງເພື່ອການກຸສົນ, ອະນຸສອນ ສະຖານທາງປະຫວັດສາດ, ໂຮງໝໍ ແລະ ສະຖານທີ່ອື່ນໆ ທີ່ໃຊ້ສຳລັບຮັກສາຕົວຜູ້ຖືກບາດເຈັບ ແລະ ຜູ້ປ່ວຍ ຊຶ່ງບໍ່ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ເພື່ອເປົ້າໝາຍທາງການທະຫານ;
- (10) ໃຊ້ອຳນາດບັງຄັບບຸກຄົນ ຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ທີ່ຢູ່ໃຕ້ອຳນາດບັງຄັບຂອງຕົນ ເພື່ອທຳການຜ່າຕັດຮ່າງກາຍ ຫຼື ອະໄວຍະວະ ຫຼື ເພື່ອທຳການທົດລອງທາງການແພດ ຫຼື ທາງວິທະຍາສາດ, ຊຶ່ງບໍ່ສາມາດຍັ້ງຢືນຄວາມຈຳເປັນໄດ້ ດ້ວຍເຫດຜົນຂອງການປົນປົວດ້ວຍການວາງຢາ, ການປົນປົວແຂ້ວ ຫຼື ການ

ຮັກສາພະຍາບານ, ແລະ ບໍ່ໄດ້ຖືກປະຕິບັດເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ທີ່ເປັນຍິງ ຫຼື ຊາຍ, ຊຶ່ງເປັນເຫດໃຫ້ເສຍຊີວິດ ຫຼື ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງບຸກຄົນນັ້ນໆ ຫຼື ເຫຼົ່ານັ້ນ;

- (11) ຂ້າ ຫຼື ທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ ບຸກຄົນທີ່ເປັນພົນລະເມືອງຂອງຊາດທີ່ປໍລະປັກ ຫຼື ເປັນສະມາຊິກຂອງກອງທັບຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ໂດຍໃຊ້ກົນອຸບາຍ;
- (12) ປະກາດວ່າຈະບໍ່ໃຫ້ຄວາມປາມີໃດໆ;
- (13) ການທຳລາຍລ້າງຜານ ຫຼື ຍຶດຊັບຂອງຝ່າຍປໍລະປັກ ຍົກເວັ້ນການທຳລາຍ ຫຼື ການຍຶດຊັບນັ້ນ ແມ່ນຄວາມຈຳເປັນຂອງການດຳເນີນສົງຄາມ;
- (14) ປະກາດຍົກເລີກ ຫຼື ຍັບຍັ້ງ ຫຼື ບໍ່ຍອມຮັບສິດທິ ແລະ ການກະທຳຂອງບຸກຄົນ ທີ່ຖືສັນຊາດຂອງຝ່າຍປໍລະປັກ ໃນເວລາພິຈາລະນາຄະດີຢູ່ສານ;
- (15) ບັງຄັບໃຫ້ບຸກຄົນ ທີ່ຖືສັນຊາດຂອງຝ່າຍປໍລະປັກ ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການສູ້ຮົບ ຕ້ານກັບປະເທດຂອງຕົນເອງ, ເຖິງວ່າ ບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ເຄີຍສູ້ຮົບໃນກອງກຳລັງຕິດອາວຸດຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມມາແລ້ວກ່ອນເລີ່ມສົງຄາມກໍຕາມ;
- (16) ບຸ້ນສະດົມເມືອງ ຫຼື ສະຖານທີ່ຕ່າງໆ ເຖິງວ່າຈະຍຶດມາໄດ້ຈາກການໂຈມຕີກໍຕາມ;
- (17) ໃຊ້ຢາເບື້ອ ຫຼື ອາວຸດທີ່ມີທາດເບື້ອ;
- (18) ໃຊ້ອາຍແກັດທີ່ເຮັດໃຫ້ຫາຍໃຈຜິດ ຫຼື ອາຍແກັດທີ່ມີທາດເບື້ອ ຫຼື ອາຍແກັດຊະນິດອື່ນໆ ແລະ ທາດແຫຼວ, ອຸປະກອນ ຫຼື ວັດຖຸອອກລິດ;
- (19) ໃຊ້ລູກປືນຊະນິດສາມາດແຕກຂະຫຍາຍຕົວທາງກ້ວາງ ຫຼື ທາງແບນ ທີ່ສາມາດທະລຸ ເຂົ້າໃນຮ່າງກາຍຂອງຄົນໄດ້ງ່າຍ ເຊັ່ນ: ລູກປືນທີ່ມີປອກແຂງແຕ່ບໍ່ຫຸ້ມທັງໝົດແກນລູກປືນ ຫຼື ລູກປືນຫົວສັວຍ;
- (20) ການໃຊ້ອາວຸດ, ຈະຫຼວດ ແລະ ວັດຖຸ ຫຼື ວິທີການຕ່າງໆຂອງການດຳເນີນສົງຄາມ ຊຶ່ງໂດຍທຳມະຊາດແລ້ວ ເຮັດໃຫ້ເກີດບາດເຈັບຫຼາຍສົມຄວນ ຫຼື ສ້າງຄວາມທໍລະມານເກີນຄວາມຈຳເປັນ ຫຼື ເປັນການລະເມີດຕໍ່ກົດໝາຍສາກົນກ່ຽວກັບກໍລະນີພິພາດດ້ວຍກຳລັງອາວຸດ ຕາບໃດອາວຸດເຫຼົ່ານີ້, ຈະຫຼວດ, ວັດຖຸ ແລະ ວິທີການດຳເນີນສົງຄາມ ຫາກຍັງຈັດຢູ່ໃນຈຳພວກສິ່ງຕ້ອງຫ້າມ ແລະ ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້, ດ້ວຍຂໍ້ດັດແກ້ເພີ່ມເຕີມ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນມາດຕາ 121 ແລະ 123;
- (21) ການກະທຳອັນໂຫດຮ້າຍຕໍ່ສັກສີຂອງບຸກຄົນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການສ້າງ

ຄວາມອັບອາຍຂາຍໜ້າ ແລະ ການປະຕິບັດຕໍ່ບຸກຄົນແບບຫຍາບຄາຍ ເພື່ອໃຫ້ເສື່ອມເສຍ;

- (22) ຂົ່ມຂືນທຳສຳເລົາ, ບັງຄັບໃຫ້ເປັນທາດທາງເພດ, ບັງຄັບໃຫ້ເປັນໂສເພນີ, ບັງຄັບໃຫ້ຖືພາ ຕາມທີ່ໄດ້ນິຍາມໄວ້ໃນມາດຕາ 7 ວັກ 2 (ສ), ບັງຄັບໃຫ້ເຮັດໝັ່ນ ຫຼື ກະທຳຄວາມຮຸນແຮງທາງເພດ ດ້ວຍວິທີການອື່ນໃດ ທີ່ຖືວ່າເປັນການລະເມີດຮ້າຍແຮງຕໍ່ສິນທິສັນຍາເຊີແນວ;
  - (23) ໃຊ້ການມີໜ້າ ແລະ ອາໃສຢູ່ ຂອງບຸກຄົນທີ່ເປັນພົນລະເຮືອນ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ທີ່ໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ (ໂດຍສິນທິສັນຍາສາກົນ) ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຈຸດທີ່ຕັ້ງ ຫຼື ບໍລິເວນ ຫຼື ເພື່ອເຮັດໃຫ້ກອງກຳລັງທະຫານຂອງຕົນ ປອດໄພຈາກການໂຈມຕີຂອງອີກຝ່າຍນຶ່ງ;
  - (24) ເຈດຕະນາໂຈມຕີອາຄານ, ວັດຖຸອຸປະກອນ, ໜ່ວຍພະຍາບານ ແລະ ໜ່ວຍຂົນສົ່ງ ແລະ ບຸກຄົນຕ່າງໆທີ່ໃຊ້ສັນຍາລັກທີ່ຈຳແນກໄດ້ ໂດຍຈະແຈ້ງ ຕາມສິນທິສັນຍາເຊີແນວ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍສາກົນ;
  - (25) ເຈດຕະນາໃຊ້ມາດຕະການທີ່ພາໃຫ້ປະຊາຊົນ ເກີດຄວາມອິດຍາກ ໂດຍຖືເປັນວິທີການເຮັດສົງຄາມ ດ້ວຍການຂັດຂວາງບໍ່ໃຫ້ໄດ້ຮັບວັດຖຸທີ່ຈຳເປັນຂາດບໍ່ໄດ້ສຳລັບການດຳລົງຊີວິດ ຫຼື ສຳລັບຄວາມຢູ່ລອດ, ລວມທັງເຈດຕະນາຂັດຂວາງການຊ່ວຍເຫຼືອບັນເທົາທຸກ ຕາມທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນ ສິນທິສັນຍາເຊີແນວ;
  - (26) ບັງຄັບ ຫຼື ເກັບເກນເດັກນ້ອຍອາຍຸຕໍ່າກ່ວາ 15 ປີ ໃຫ້ເຂົ້າເປັນສະມາຊິກຂອງກຳລັງທະຫານແຫ່ງຊາດ ຫຼື ໃຊ້ເຂົາເຈົ້າໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງແຂງຂັນຢູ່ໃນການຕໍ່ສູ້ກັບຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ.
- ຄ. ໃນກໍລະນີການຕໍ່ສູ້ດ້ວຍກຳລັງອາວຸດ ທີ່ບໍ່ມີລັກສະນະຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງປະເທດ, ການລະເມີດຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ມາດຕາ 3 ທີ່ບັນຍັດໄວ້ເຊັ່ນດຽວກັນຢູ່ໃນ ສິນທິສັນຍາເຊີແນວ ທັງ 4 ສະບັບທີ່ໄດ້ເຮັດຂຶ້ນ ເມື່ອວັນທີ 12 ສິງຫາ 1949 ກ່າວຄື ການກະທຳໃດໆ ທີ່ເປັນການລະເມີດຕໍ່ບຸກຄົນ ທີ່ບໍ່ໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ໃນການຕໍ່ສູ້ລະຫວ່າງຝ່າຍປໍລະປັກກັນ ລວມທັງສະມາຊິກຂອງກອງກຳລັງປະກອບອາວຸດທີ່ຍອມປົດອາວຸດແລ້ວ ແລະ ບັນດາຜູ້ທີ່ຖືກປົດປ່ອຍອອກຈາກ ໜ່ວຍສູ້ຮົບຍ້ອນເຫດຜົນການຖືກເຈັບປ່ວຍ, ຖືກບາດເຈັບ, ຖືກຈັບກຸມຄຸມຂັງ ຫຼື ດ້ວຍສາເຫດອື່ນໆ; ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
- (1) ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ຊີວິດ ແລະ ຕົວບຸກຄົນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນການເຂັ້ມ

ຂ້າທຸກປະເພດ, ການຜ່າຕັດຮ່າງກາຍ, ການກະທຳທີ່ໂຫດຫ້ຽມ ແລະ ການ
ທາລຸນ;

- (2) ໃຊ້ພຶດຕິກຳອັນໂຫດຮ້າຍຕໍ່ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນອື່ນ ໂດຍສະເພາະການດູ
ຖູກຢຽດຫຍາມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເສື້ອມເສຍ;
- (3) ຈັບຕົວປະກັນ;
- (4) ການຕັດສິນລົງໂຫດ ແລະ ການປະທານຊີວິດ ໂດຍບໍ່ຜ່ານການຕັດສິນຂອງ
ສານ ທີ່ດຳເນີນການພິຈາລະນາຕາມຂັ້ນຕອນປົກກະຕິ ດ້ວຍການໃຫ້ມີຫຼັກ
ຄຳປະກັນທາງຕຸລາການ ທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ທຸກຢ່າງ ຊຶ່ງເປັນທີ່ຍອມຮັບກັນໂດຍ
ທົ່ວໄປ.

ງ. ວັກທີ 2 (ຄ) ໃຊ້ກັບກໍລະນີຂໍ້ຂັດແຍ່ງດ້ວຍກຳລັງອາວຸດ ທີ່ບໍ່ມີລັກສະນະຂໍ້ຂັດ
ແຍ່ງລະຫວ່າງປະເທດ ແລະ ດ້ວຍເຫດນີ້ຖືວ່າ ບໍ່ໃຊ້ກັບສະພາບການທີ່ເກີດຄວາມ
ບໍ່ສະຫງົບ ແລະ ຄວາມເຄັ່ງຕຶງພາຍໃນປະເທດເຊັ່ນການຈະລາຈົນ, ການໃຊ້ຄວາມ
ຮຸນແຮງເປັນແຕ່ລະຈຸດ ໂດຍບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເຫດການເກີດຂຶ້ນຢູ່ຈຸດອື່ນໆ ຫຼື ການ
ກະທຳຮຸນແຮງໃນລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນ.

ຈ. ການລະເມີດອື່ນໆຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ກົດໝາຍ ແລະ ປະເພນີທີ່ນຳໃຊ້ສຳລັບກໍລະນີພິ
ພາດດ້ວຍກຳລັງອາວຸດ ທີ່ບໍ່ມີລັກສະນະຂອງຂໍ້ຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງປະເທດພາຍໃນ
ຂອບຂ່າຍຂອງກົດໝາຍສາກົນ ທີ່ໄດ້ຮັບການສ້າງຂຶ້ນ, ເຊັ່ນ ການກະທຳໃດໜຶ່ງ
ຕໍ່ລົງໄປນີ້:

- (1) ເຈດຕະນາໂຈມຕີເບົ້າໝາຍພົນລະເຮືອນ ຫຼື ພົນລະເຮືອນທີ່ບໍ່ໄດ້ມີສ່ວນກ່ຽວ
ຂ້ອງໂດຍກົງກັບການຕໍ່ສູ້ລະຫວ່າງຝ່າຍບໍລະບັກ;
- (2) ເຈດຕະນາບຸກໂຈມຕີອາຄານ, ວັດຖຸອຸປະກອນ, ໜ່ວຍພະຍາບານ ແລະ
ຍານພາຫະນະ ແລະ ບຸກຄົນທີ່ໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍສັນຍາລັກທີ່ຊັດເຈນ ຕາມສິນ
ທິສັນຍາເຊີແນວ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍສາກົນ;
- (3) ເຈດຕະນາບຸກໂຈມຕີຄົນ, ສິ່ງປຸກສ້າງ, ພາຫະນະຂອງໜ່ວຍງານ ຫຼື ພາຫະ
ນະຂົນສົ່ງ ທີ່ໃຊ້ໃນການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານມະນຸດສະທຳ ຫຼື ກອງກຳ
ລັງຮັກສາສັນຕິພາບ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບກົດບັດສະຫະປະຊາຊາດ;
- (4) ເຈດຕະນາບຸກໂຈມຕີ ອາຄານ ທີ່ມີກິດຈະກຳທາງສາສະໜາ, ການສຶກສາ,
ສິນລະປະ, ວິທະຍາສາດ ຫຼື ທີ່ຮັບໃຊ້ຈຸດປະສົງເພື່ອການກຸສົນ, ອະນຸສອນ

ສະຖານທາງປະຫວັດສາດ, ໂຮງໝໍ ຫຼື ສະຖານທີ່ພັກພາອາໄສສຳລັບຜູ້ຖືກ
ບາດເຈັບ ແລະ ເຈັບປ່ວຍ ຊຶ່ງສະຖານທີ່ເຫຼົ່ານີ້ບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ເພື່ອເປົ້າໝາຍ
ທາງການທະຫານແຕ່ຢ່າງໃດ;

- (5) ປຸ້ນສະດົມເມືອງ ຫຼື ສະຖານທີ່ ເຖິງວ່າຈະຖືກຍຶດຄອງມາໄດ້ຈາກການໂຈມຕີ
ກໍຕາມ;
  - (6) ຂົ່ມຂຶ້ນທຳສຳເລົາ, ບັງຄັບໃຫ້ເປັນທາດທາງເພດ, ບັງຄັບໃຫ້ເປັນໂສເພນີ, ບັງ
ຄັບໃຫ້ຖືພາ ຕາມທີ່ໄດ້ນິຍາມໄວ້ໃນມາດຕາ 7 ວັກ 2 (ສ), ບັງຄັບໃຫ້
ເຮັດໝັ້ນ ຫຼື ກະທຳຄວາມຮຸນແຮງທາງເພດ ດ້ວຍວິທີການອື່ນໆ ທີ່ຖືເປັນ
ການລະເມີດຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ ມາດຕາ 3 ທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ ເຊັ່ນດຽວກັນ ຢູ່ໃນ
ສິນທິສັນຍາເຊີແນວ ທັງ 4 ສະບັບ;
  - (7) ບັງຄັບ ຫຼື ເກັບເກນເດັກນ້ອຍອາຍຸຕໍ່ກ່ວາ 15 ປີ ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນກຳລັງປະ
ກອບອາວຸດ ຫຼື ໃຊ້ໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າຮ່ວມຢ່າງແຂງຂັນ ໃນການຕໍ່ສູ້ກັບຝ່າຍ
ກົງກັນຂ້າມ;
  - (8) ອອກຄຳສັ່ງ ໃຫ້ຍົກຍ້າຍພົນລະເມືອງ ຍ້ອນເຫດຜົນທີ່ກ່ຽວພັນກັບຂໍ້ຂັດແຍ່ງ,
ເວັ້ນເສຍແຕ່ເປັນຄຳສັ່ງອອກໄປ ເພື່ອຄວາມປອດໄພຂອງພົນລະເຮືອນທີ່
ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ດ້ວຍເຫດຜົນສຳຄັນທາງການທະຫານທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງ
ດຳເນີນການດັ່ງກ່າວ;
  - (9) ຂ້າ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ນັກຮົບຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ບາດເຈັບ ໂດຍນຳໃຊ້ກົນອຸບາຍ;
  - (10) ປະກາດວ່າ ຈະບໍ່ໃຫ້ຄວາມປາມີ;
  - (11) ຈຳໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ອຳນາດຂອງອົກຝ່າຍໜຶ່ງ ຂອງກໍລະນີພິພາດກັນ
ນັ້ນ ຕ້ອງຖືກຕັດອະໄວຍະວະ ຫຼື ຕ້ອງມອບຮ່າງກາຍຂອງຕົນ ເພື່ອໃຊ້ໃນ
ການທົດລອງທາງການແພດ ຫຼື ທາງວິທະຍາສາດ ຫຼື ການທົດລອງອື່ນໆ
ທີ່ບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນສຳລັບການແພດ, ການປົວແຂ້ວ ຫຼື ການຮັກສາພະ
ຍາບານຂອງບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທັງບໍ່ຮັບໃຊ້ໃຫ້ແກ່ຜົນປະໂຫຍດ ຂອງບຸກ
ຄົນດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງເປັນສາເຫດໃຫ້ສູນເສຍຊີວິດ ຫຼື ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່
ສຸຂະພາບຂອງບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມຄົນເຫຼົ່ານັ້ນ;
  - (12) ທຳລາຍ ຫຼື ຍຶດຊັບສິນຂອງຝ່າຍກົງກັນຂ້າມ ນອກເໜືອຈາກການທຳລາຍ ຫຼື
ການຍຶດຊັບສິນດັ່ງກ່າວ ທີ່ເກີດຈາກຄວາມຈຳເປັນຂອງການຕໍ່ສູ້ກັນ.
- ສ. ວັກທີ 2 (ຈ) ໃຊ້ກັບກໍລະນີພິພາດດ້ວຍກຳລັງອາວຸດ ທີ່ບໍ່ມີລັກສະນະຂໍ້ຂັດແຍ່ງ
ລະຫວ່າງປະເທດ, ຈຶ່ງບໍ່ນຳໃຊ້ສຳລັບສະຖານະການຄວາມບໍ່ສະຫງົບ ຫຼື ສະຖາ

ນະການຄວາມເຄັ່ງຕຶງຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ເຊັ່ນ: ການຈະລາຈົນ, ການໃຊ້ຄວາມ
 ຮຸນແຮງທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ບາງຈຸດທີ່ບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັນ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ໃນລັກສະ
 ນະອື່ນໆທີ່ຄ້າຍຄຽງກັນ. ບົດບັນຍັດນີ້ ໃຊ້ກັບກໍລະນີ ພິພາດດ້ວຍກຳລັງອາວຸດທີ່
 ເກີດຂຶ້ນໃນດິນແດນຂອງລັດ ຊຶ່ງເກີດຄວາມຂັດແຍ່ງຢ່າງຍືດເຍື້ອຍາວນານ ລະ
 ຫວ່າງ ເຈົ້າໜ້າທີ່ລັດຖະບານ ແລະ ກຸ່ມປະກອບອາວຸດ ທີ່ມີການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ລະ
 ຫວ່າງກຸ່ມ ທີ່ມີລັກສະນະດຽວກັນ.

3. ບໍ່ມີບົດບັນຍັດໃນວັກ 2 (ຄ) ແລະ (ຈ) ທີ່ຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ
 ລັດຖະບານໃນປະເທດໃດໜຶ່ງໃນການປົກປັກຮັກສາໄວ້ ຫຼື ພື້ນຟູຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບ
 ຮ້ອຍຢູ່ໃນລັດ ຫຼື ເພື່ອປົກປ້ອງຄວາມເປັນເອກະພາບ ແລະ ຜົນແຜ່ນດິນອັນຄົບຖ້ວນຂອງ
 ລັດ ດ້ວຍທຸກພາຫະນະທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 9

ອົງປະກອບຄວາມຜິດຂອງອາຊະຍາກຳຕ່າງໆ

1. ອົງປະກອບຄວາມຜິດຂອງອາຊະຍາກຳ ຈະຕ້ອງເປັນສິ່ງຊ່ວຍໃຫ້ແກ່ສານອາຍາສາກິນ ໃນ
 ການຕີຄວາມໝາຍ ແລະ ນຳໃຊ້ມາດຕາ 6, 7 ແລະ 8. ອົງປະກອບຄວາມຜິດທາງອາຍາ
 ດັ່ງກ່າວ ຈະຕ້ອງໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາດ້ວຍສຽງສ່ວນຫຼາຍ 2 ສ່ວນ 3 ຂອງສະມາຊິກຂອງສະ
 ມັດຊາລັດພາຄີ.
2. ການດັດແກ້ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມອົງປະກອບຄວາມຜິດທາງອາຍາ ອາດຈະສະເໜີໄດ້ໂດຍ:
  - (ກ). ລັດພາຄີໃດໜຶ່ງ;
  - (ຂ). ສຽງສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຄະນະຜູ້ພິພາກສາ;
  - (ຄ). ໄອຍະການ.
 ການດັດແກ້ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມ ອົງປະກອບຄວາມຜິດທາງອາຍານັ້ນ ຈະຕ້ອງຜ່ານການ
 ຮັບຮອງເອົາ ໂດຍສຽງສ່ວນໃຫຍ່ສອງສ່ວນສາມ ຂອງສະມາຊິກສະມັດຊາລັດພາຄີ.
3. ອົງປະກອບຄວາມຜິດຂອງອາຊະຍາກຳ ແລະ ການດັດແກ້ນັ້ນ ຈະຕ້ອງໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ
 ທຳມະນູນສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 10

ບໍ່ມີບົດບັນຍັດໃດໃນພາກນີ້ ຈະຖືກຕີຄວາມໝາຍວ່າ ເປັນຂໍ້ຈຳກັດ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ເສຍຫາຍຕໍ່ ລະບຽບການທີ່ມີຢູ່ ຫຼື ລະບຽບການທີ່ກຳລັງພັດທະນາໄປ ຢູ່ໃນກົດໝາຍສາກົນ ສຳລັບເປົ້າໝາຍທີ່ ນອກເໜືອໄປຈາກທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 11

ໄລຍະເວລາຂອງຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ

1. ສານອາຍາສາກົນ ມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ສະເພາະອາຊະຍາກຳທີ່ກໍ່ຂຶ້ນ ຫຼັງ ຈາກທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້.
2. ຖ້າຫາກລັດໃດໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີທຳມະນູນສະບັບນີ້ ພາຍຫຼັງທີ່ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ແລ້ວ ສານ ອາຍາສາກົນ ກໍສາມາດໃຊ້ຂອບເຂດພິຈາລະນາຄະດີ ສຳລັບປະເທດນັ້ນໄດ້ສະເພາະອາ ຊະຍາກຳທີ່ກໍ່ຂຶ້ນ ຫຼັງຈາກທຳມະນູນສະບັບນີ້ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ສຳລັບລັດນັ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ລັດດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງຂໍ້ຖະແຫຼງຕາມເງື່ອນໄຂຂອງມາດຕາ 12 ວັກທີ 3.

ມາດຕາ 12

ເງື່ອນໄຂເບື້ອງຕົ້ນກ່ອນໃຊ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ

1. ລັດທີ່ເຂົ້າເປັນພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຍອມຮັບເອົາຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະ ດີຂອງສານອາຍາສາກົນ ສະເພາະອາຊະຍາກຳທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ຢູ່ໃນ ມາດຕາ 5.
2. ໃນກໍລະນີມາດຕາ 13 ວັກ (ກ) ຫຼື (ຄ), ສານສາມາດໃຊ້ອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີໄດ້ ຫາກລັດໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍລັດຕໍ່ໄປນີ້ ເປັນພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຫຼື ຍອມຮັບຂອບເຂດ ອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານອາຍາສາກົນ ຕາມບົດບັນຍັດໃນວັກທີ 3 ດັ່ງນີ້:
  - (ກ) ລັດທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງດິນແດນທີ່ເກີດກໍລະນີລະເມີດ ຫຼື ລັດທີ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນຂອງເຮືອ ຫຼື ເຮືອບິນ ຖ້າຫາກວ່າອາຊະຍາກຳ ຖືກກໍ່ຂຶ້ນຢູ່ເທິງເຮືອ ຫຼື ເຮືອບິນ;
  - (ຂ) ລັດທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງສັນຊາດຂອງຜູ້ທີ່ຖືກກ່າວຫາວ່າໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳສາກົນ.
3. ຖ້າຫາກວ່າມີຂໍ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ປະເທດທີ່ຍັງບໍ່ທັນເປັນພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ໃຫ້ການ ຮັບຮອງແກ່ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຂອງສານອາຍາສາກົນ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້

ໃນວັກ 2, ລັດນັ້ນສາມາດຍອມຮັບໂດຍການອອກຖະແຫຼງການຕໍ່ທ້ອງຖານສານວ່າ ຍອມຮັບຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານອາຍາສາກົນສະເພາະອາຊະຍາກຳທີ່ພວມຖືກຕັ້ງບັນຫາ. ລັດທີ່ໃຫ້ການຮັບຮອງນັ້ນຈະຕ້ອງໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມືກັບສານອາຍາສາກົນໂດຍບໍ່ໃຫ້ມີຄວາມຊັກຊ້າ ຫຼື ມີຂໍ້ຍົກເວັ້ນ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດພາກທີ 9.

ມາດຕາ 13

ການນຳໃຊ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ

ສານອາຍາສາກົນ ຈະນຳໃຊ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 5 ໂດຍສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດຂອງທຳມະນູນ ຖ້າຫາກວ່າ:

- (ກ) ສະພາບການທີ່ປາກົດມີອາຊະຍາກຳໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍກໍລະນີເກີດຂຶ້ນນັ້ນ ໄດ້ຖືກສົ່ງໂດຍລັດພາຄີ ໄປຍັງໄອຍະການ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 14;
- (ຂ) ສະພາບການທີ່ປາກົດມີອາຊະຍາກຳເກີດຂຶ້ນໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍກໍລະນີນັ້ນໄດ້ຖືກສົ່ງໂດຍສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງ ສະຫະປະຊາຊາດ ໄປຍັງໄອຍະການ ໂດຍປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມພາກທີ 7 ຂອງກົດບັດ ສະຫະປະຊາຊາດ; ຫຼື
- (ຄ) ໄອຍະການໄດ້ລິເລີ້ມ ການສືບສວນກ່ຽວກັບອາຊະຍາກຳໃດໜຶ່ງ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 15.

ມາດຕາ 14

ການສົ່ງກໍລະນີທີ່ເກີດຂຶ້ນໄປຍັງສານ ໂດຍລັດພາຄີໃດໜຶ່ງ

1. ລັດພາຄີສາມາດສົ່ງກໍລະນີ ຂອງສະພາບການ ຊຶ່ງປະກົດມີການກໍ່ອາຊະຍາກຳໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍອາຊະຍາກຳຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຂອງສານອາຍາສາກົນ ໂດຍຮ້ອງຂໍໃຫ້ໄອຍະການສືບສວນສະພາບການດັ່ງກ່າວ ເພື່ອເປົ້າໝາຍໃນການພິຈາລະນາເບິ່ງວ່າບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນ ຄວນຈະຖືກຂໍ້ກ່າວຫາວ່າເປັນຜູ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳດັ່ງກ່າວ.
2. ຄຳຮ້ອງສົ່ງສະພາບການທີ່ເກີດຂຶ້ນນັ້ນ ຄວນຈະຕ້ອງໃຫ້ລາຍລະອຽດຫຼາຍທີ່ສຸດ ເທົ່າທີ່ຈະເຮັດໄດ້ ໂດຍຈະຕ້ອງລົງເລິກເຖິງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຈະຕ້ອງຖືກຕິດແນບດ້ວຍເອກະສານປະກອບເພີ່ມເຕີມເທົ່າທີ່ມີຢູ່ໃນລັດພາຄີ ຊຶ່ງແຈ້ງສະພາບການດັ່ງກ່າວນັ້ນ.

ມາດຕາ 15

ໄອຍະການ

1. ໄອຍະການສາມາດລິເລີ້ມການສືບສວນດ້ວຍສິດອຳນາດຂອງຕົນເອງ ໂດຍອາໄສຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບອາຊະຍາກຳທີ່ຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຂອງສານອາຍາສາກົນ.
2. ໄອຍະການຈະຕ້ອງເລີ້ມວິໃຈກ່ຽວກັບຄວາມເປັນຈິງຂອງຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບວ່າ ເປັນກໍລະນີຮ້າຍແຮງພຽງໃດ. ເພື່ອເປົ້າໝາຍດັ່ງກ່າວນີ້ ໄອຍະການສາມາດຊອກແຫຼ່ງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ເພີ່ມເຕີມຈາກລັດ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ເຄືອຂ່າຍຂອງອົງການ ສະຫະປະຊາຊາດ, ອົງການລະຫວ່າງລັດ ຫຼື ອົງການທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ ຫຼື ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນອື່ນໆ ທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ, ແລະ ສາມາດຮັບເອົາຄຳໃຫ້ການດ້ວຍລາຍລັກອັກສອນ ຫຼື ປາກຄຳໃນສານອາຍາສາກົນກໍໄດ້.
3. ຖ້າຫາກໄອຍະການໄດ້ຂໍສະຫຼຸບວ່າມີເຫດຜົນພຽງພໍທີ່ຈະດຳເນີນການສືບສວນ, ໄອຍະການຈະຕ້ອງຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍ ໄປຍັງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ເພື່ອຂໍອຳນາດສານໃນການເຮັດໜ້າທີ່ສືບສວນ ລວມທັງການຍື່ນຫຼັກຖານທີ່ຮວບຮວມໄດ້ໃຫ້ແກ່ສານ. ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ອາດສາມາດມີຕົວແທນຢູ່ຕໍ່ໜ້າ ໃນສານກະກຽມພິຈາລະນາຄະດີ ຕາມລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.
4. ຖ້າຫາກຄະນະສານ ກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ໄດ້ສຶກສາເບິ່ງຄຳຮ້ອງຂໍ ແລະ ຫຼັກຖານປະກອບການພິຈາລະນາແລ້ວ ເຫັນວ່າມີເຫດຜົນພໍທີ່ຈະດຳເນີນການສືບສວນ ແລະ ເຫັນວ່າກໍລະນີດັ່ງກ່າວຢູ່ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານອາຍາສາກົນ, ຄະນະສານດັ່ງກ່າວກໍຈະມອບສິດໃຫ້ແກ່ໄອຍະການ ເລີ້ມຕົ້ນທຳການສືບສວນ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ມີຜົນກະທົບກະເທືອນໃດໆ ຕໍ່ການຕົກລົງຂອງສານໃນພາຍຫຼັງ ກ່ຽວກັບ ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີຂອງກໍລະນີດັ່ງກ່າວ.
5. ການປະຕິເສດຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ທີ່ຈະມອບສິດໃຫ້ແກ່ໄອຍະການເພື່ອສືບສວນນັ້ນ ກໍຈະບໍ່ຖືວ່າເປັນການລົ້ມເລີກໂອກາດ ໃນການສະແດງຫຼັກຖານ ຂອງໄອຍະການອີກໃນພາຍຫຼັງ ບົນພື້ນຖານມູນຄວາມຈິງ ຫຼື ຫຼັກຖານໃໝ່ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເຫດການອັນດຽວກັນນັ້ນ.
6. ຫຼັງການພິສູດຫຼັກຖານ ໃນເບື້ອງຕົ້ນຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກ 1 ແລະ 2, ຖ້າໄອຍະການຫາກສະຫຼຸບວ່າ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ໄດ້ມານັ້ນ ຍັງບໍ່ມີເຫດຜົນພຽງພໍສຳລັບການສືບສວນ, ໄອຍະການ ຈະຕ້ອງແຈ້ງຂ່າວໃຫ້ຜູ້ທີ່ໃຫ້ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວນັ້ນຊາບ. ການກະທຳຄືແນວນີ້ ບໍ່ຖືວ່າ

ເປັນການລົ້ມເລີກໂອກາດ ສຳລັບໄອຍະການທີ່ຈະພິຈາລະນາຂໍ້ມູນຕໍ່ໄປ ໃນເມື່ອມີຜູ້ສະໜອງໃຫ້ຊຶ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບເຫດການດຽວກັນ ເພື່ອຈະມີໂອກາດໄດ້ພິຈາລະນາມູນຄວາມຈິງ ຫຼື ຫຼັກຖານອັນໃໝ່.

ມາດຕາ 16

ການເລື່ອນການສືບສວນ ຫຼື ການຮ້ອງຟ້ອງ

ການສືບສວນ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງ ພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະບໍ່ສາມາດເລີ່ມ ຫຼື ດຳເນີນການໄດ້ໃນໄລຍະເວລາ 12 ເດືອນ ຫຼັງຈາກທີ່ສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງ (ຂອງ ອົງການ ສປຊ) ໄດ້ຮັບຮອງມະຕິທີ່ເປັນໄປຕາມພາກທີ VII ຂອງກົດບັດສະຫະປະຊາຊາດ ຊຶ່ງໄດ້ຮ້ອງຂໍຕໍ່ສານອາຍາສາກົນ ໃຫ້ເລື່ອນການສືບສວນ ຫຼື ການຮ້ອງຟ້ອງໄປກ່ອນ. ຄຳຮ້ອງຂໍນີ້ສາມາດຕໍ່ອາຍຸໄດ້ ໂດຍສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂອັນດຽວກັນ.

ມາດຕາ 17

ບັນຫາກ່ຽວກັບການພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ

1. ໂດຍອີງຕາມວັກທີ 10 ຂອງອາລຳພະບົດ ແລະ ມາດຕາ 1, ສານອາຍາສາກົນຈະຕ້ອງພິຈາລະນາວ່າ ກໍລະນີ ຫຼື ຄະດີໃດໜຶ່ງ ບໍ່ອາດຮັບພິຈາລະນາໄດ້ໃນເມື່ອ:
  - (ກ) ກໍລະນີ ຫຼື ຄະດີ ທີ່ລັດໜຶ່ງກຳລັງສືບສວນ ຫຼື ດຳເນີນຄະດີຢູ່ແລ້ວ ຊຶ່ງເປັນລັດທີ່ມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ລັດນັ້ນບໍ່ເຕັມໃຈ ຫຼື ບໍ່ສາມາດເຮັດໜ້າທີ່ສືບສວນ ຫຼື ດຳເນີນຄະດີໄດ້ຢ່າງແທ້ຈິງ;
  - (ຂ) ກໍລະນີ ຫຼື ຄະດີນັ້ນໄດ້ຖືກສືບສວນ ໂດຍລັດທີ່ມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ດັ່ງກ່າວ ແລະ ລັດນັ້ນໄດ້ຕົກລົງວ່າ ບໍ່ດຳເນີນຄະດີບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ມີການຕັດສິນໃຈບໍ່ດຳເນີນຄະດີນັ້ນ ມາຈາກຄວາມບໍ່ເຕັມໃຈ ຫຼື ບໍ່ສາມາດຈະດຳເນີນຄະດີຢ່າງແທ້ຈິງ;
  - (ຄ) ບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ຖືກດຳເນີນຄະດີແລ້ວ ຕໍ່ການກະທຳທີ່ເປັນຫົວຂໍ້ ຂອງການຮ້ອງຟ້ອງນັ້ນ ແລະ ການພິຈາລະນາຄະດີໃນສານອາຍາສາກົນ ບໍ່ເປັນທີ່ອະນຸຍາດໄດ້ຕາມມາດຕາ 20 ວັກທີ 3;
  - (ງ) ກໍລະນີ ຫຼື ຄະດີນັ້ນ ບໍ່ມີນຳໜັກພຽງພໍທີ່ຈະເປັນເຫດຜົນໃຫ້ສານສືບຕໍ່ດຳເນີນການ.
2. ເພື່ອພິຈາລະນາຄວາມບໍ່ເຕັມໃຈ ໃນກໍລະນີ ຫຼື ຄະດີໃດໜຶ່ງຂອງລັດພາຄີ ຫຼື ສານພາຍໃນ

ນັ້ນ, ໂດຍຄຳນຶງເຖິງຫຼັກການຂອງຂະບວນການຍຸຕິທຳ ທີ່ຖືກຮັບຮູ້ຈາກກົດໝາຍສາກົນ ສານອາຍາສາກົນ ຈະພິຈາລະນາໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍສ່ວນປະກອບທີ່ມີຢູ່ດັ່ງລຸ່ມນີ້ ຕາມທີ່ສາມາດ ນຳໃຊ້ໄດ້ຄື:

- (ກ) ໄດ້ມີການດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ພວມດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ໄດ້ມີການຕົກລົງຂອງປະເທດ ເພື່ອເປົ້າໝາຍໃນການປົກປ້ອງບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາ ຍາຕໍ່ອາຊະຍາກຳທີ່ໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ ຊຶ່ງຢູ່ໃນຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຂອງສານ ອາຍາສາກົນ ດັ່ງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ຢູ່ໃນມາດຕາ 5 ນັ້ນ ຫຼືບໍ່;
- (ຂ) ໄດ້ມີຄວາມຊັກຊ້າທີ່ຂາດເຫດຜົນ ໃນການດຳເນີນຄະດີ, ຊຶ່ງພາຍໃຕ້ສະພາບແວດ ລ້ອມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆນັ້ນມີລັກສະນະບໍ່ສອດຄ່ອງກັບເຈດຕະນາທີ່ຈະນຳເອົາບຸກ ຄົນກ່ຽວຂ້ອງໄປດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ບໍ່;
- (ຄ) ການດຳເນີນຄະດີບໍ່ໄດ້ດຳເນີນໄປ ຫຼື ພວມດຳເນີນໄປຢ່າງເປັນເອກະລາດ ຫຼື ໂດຍ ບໍ່ເຂົ້າຂ້າງຝ່າຍໃດ ແລະ ໄດ້ຖືກດຳເນີນໄປ ຫຼື ກຳລັງດຳເນີນໄປ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ມີລັກສະນະບໍ່ສອດຄ່ອງກັບເຈດຕະນາ ທີ່ຈະນຳເອົາບຸກຄົນ ກ່ຽວຂ້ອງໄປດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ບໍ່.

3. ເພື່ອຕີລາຄາກ່ຽວກັບການຂາດຄວາມສາມາດ ໃນກໍລະນີໃດໜຶ່ງນັ້ນ, ສານອາຍາສາກົນຈະ ຕ້ອງພິຈາລະນາເບິ່ງວ່າ, ຍ້ອນລະບົບຍຸຕິທຳລະດັບປະເທດຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຖືກລົ້ມລະ ລາຍບາງສ່ວນ ຫຼື ທັງໝົດ ຫຼື ຍ້ອນການຂາດລະບົບຕຸລາການແຫ່ງຊາດ, ລັດພາຄີດັ່ງກ່າວ ບໍ່ສາມາດນຳເອົາຕົວຜູ້ຖືກຫາ ຫຼື ບໍ່ສາມາດຊອກຫຼັກຖານ ຫຼື ຄຳໃຫ້ການອັນຈຳເປັນ ຫຼື ບໍ່ມີ ຄວາມສາມາດທີ່ຈະດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ບໍ່.

ມາດຕາ 18
ການສຶກສາເບື້ອງຕົ້ນກ່ອນການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ

1. ເມື່ອສະພາບການຖືກລາຍງານໄປຍັງສານ ຕາມມາດຕາ 13 (ກ) ແລະ ໄອຍະການ ໄດ້ພິ ຈາລະນາວ່າ ມີພື້ນຖານພຽງພໍສຳລັບການເລີ່ມຕົ້ນສືບສວນ ຫຼື ໄອຍະການລິເລີ່ມສືບສວນ ຕາມມາດຕາ 13 (ຄ) ແລະ ມາດຕາ 15 ແລ້ວນັ້ນ, ໄອຍະການຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ລັດພາຄີ ທັງໝົດຊາບ ແລະ ລັດພາຄີອື່ນ ຊຶ່ງຕາມປົກກະຕິກໍມີຂອບເຂດ ອຳນາດພິຈາລະນາ ຄະດີທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່. ໄອຍະການອາດຈະແຈ້ງຂໍ້ມູນໃຫ້ແກ່ລັດດັ່ງ ກ່າວໃນທາງລັບ ແລະ ໃນເມື່ອໄອຍະການເຊື່ອວ່າ ການໃຊ້ວິທີນີ້ມີຄວາມຈຳເປັນ ສຳລັບ

- ການປົກປ້ອງບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ປ້ອງກັນການທຳລາຍຫຼັກຖານ ແລະ ປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ມີ
ບຸກຄົນຫຼົບໜີ, ກໍສາມາດຈຳກັດຂອບເຂດຂອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ທີ່ສົ່ງໃຫ້ແກ່ລັດເຫຼົ່ານັ້ນ.
2. ພາຍໃນ 1 ເດືອນ ຫຼັງຈາກໄດ້ຮັບແຈ້ງຂ່າວແລ້ວ ລັດໃດໜຶ່ງສາມາດແຈ້ງໃຫ້ສານອາຍາສາ
ກົນຊາບວ່າ ການສືບສວນກຳລັງ ຫຼື ໄດ້ດຳເນີນໄປຕໍ່ຄົນສັນຊາດຕົນ ຫຼື ສັນຊາດອື່ນພາຍ
ໃຕ້ອຳນາດພິຈາລະນາຂອງຕົນກ່ຽວກັບຄວາມຜິດທາງອາຍາ ຊຶ່ງອາດຈະເປັນອາຊະຍາກຳທີ່
ໄດ້ລະບຸໄວ້ຢູ່ໃນມາດຕາ 5 ແລະ ຊຶ່ງກ່ຽວໂຍງກັບຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ຢູ່ໃນໜັງສືແຈ້ງໄປຍັງ
ລັດຕ່າງໆ. ຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງລັດນັ້ນ, ໄອຍະການຈະຕ້ອງເລື່ອນການດຳເນີນການຂອງ
ຕົນ ແລະ ປ່ອຍໃຫ້ມີການສືບສວນຂອງລັດນັ້ນຕໍ່ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າອີງຕາມຄຳ
ຮ້ອງຂໍຂອງໄອຍະການນັ້ນ ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ໄດ້ຕົກລົງໃຫ້ອຳ
ນາດແກ່ສານໃນການສືບສວນ.
  3. ການເລື່ອນການດຳເນີນການຂອງໄອຍະການ ແລະ ປ່ອຍໃຫ້ມີການສືບສວນຂອງລັດນັ້ນຈະ
ຕ້ອງເປີດໂອກາດໃຫ້ແກ່ໄອຍະການພິຈາລະນາຄົນໃໝ່ໄດ້ ພາຍໃນ 6 ເດືອນ ຫຼັງຈາກມື້ທີ່
ໄດ້ເລີ່ມເລື່ອນການສືບສວນ ຫຼື ເມື່ອໃດກໍໄດ້ ຫາກເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມປ່ຽນແປງໄປ
ຫຼວງຫຼາຍ ໂດຍອີງໃສ່ການທີ່ລັດມີຄວາມບໍ່ເຕັມໃຈ ຫຼື ບໍ່ສາມາດທີ່ຈະດຳເນີນການສືບສວນ
ໄດ້ຢ່າງແທ້ຈິງ.
  4. ໃນກໍລະນີທີ່ລັດກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ໄອຍະການຫາກບໍ່ຍິນຍອມຕາມການພິຈາລະນາ ຂອງຄະນະ
ສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີນັ້ນ ກໍສາມາດອຸທອນໄປຍັງ ຄະນະສານອຸທອນ
ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 82. ການອຸທອນອາດຈະດຳເນີນໄປດ້ວຍເຫດຜົນຂອງຄວາມ
ຮັບດ່ວນຂອງກໍລະນີກໍໄດ້.
  5. ໃນກໍລະນີທີ່ໄອຍະການໄດ້ມີການເລື່ອນການສືບສວນ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບວັກ 2, ໄອຍະ
ການ ອາດຈະຂໍຮ້ອງໃຫ້ລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງດັ່ງກ່າວ ແຈ້ງຂ່າວເປັນແຕ່ລະໄລຍະໃຫ້ແກ່ໄອຍະ
ການ ກ່ຽວກັບຄວາມຄົບໜ້າຂອງການສືບສວນ ແລະ ໝາກຜົນໃດໆຂອງການດຳເນີນຄະດີ.
ລັດພາຄີຈະຕ້ອງຕອບສະໜອງຄຳຮ້ອງດັ່ງກ່າວໂດຍບໍ່ຊັກຊ້າ.
  6. ໃນລະຫວ່າງການພິຈາລະນາຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ໄລ
ຍະໃດກໍໄດ້ ເມື່ອໄອຍະການໄດ້ຂໍເລື່ອນການສືບສວນ ພາຍໃຕ້ມາດຕານີ້, ໄອຍະການອາດ
ຈະຂໍອຳນາດຈາກຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ເປັນກໍລະນີພິເສດ ເພື່ອ
ດຳເນີນການອັນຈຳເປັນແຕ່ລະກ້າວ ສຳລັບການສືບສວນ ເພື່ອເປົ້າໝາຍການປົກປ້ອງຮັກ
ສາຂໍ້ມູນຫຼັກຖານ ຊຶ່ງເປັນໂອກາດດຽວສຳລັບການໄດ້ມາ ຊຶ່ງຫຼັກຖານສຳຄັນ ຫຼື ເປັນການ
ສ່ຽງຫຼາຍສຳລັບຫຼັກຖານດັ່ງກ່າວ ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ຮັບຮ້ອນເກັບຮັກສາໄວ້ເປັນຢ່າງດີ.
  7. ລັດທີ່ມີຂໍ້ຂັດຂ້ອງກັບການພິຈາລະນາ ຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາ ພາຍ

ໃຕ້ມາດຕານີ້ ສາມາດສະແດງຄວາມຂັດຂ້ອງໄດ້ກ່ຽວກັບການຮັບພິຈາລະນາຂອງສານ ຕໍ່ກໍລະນີດັ່ງກ່າວພາຍໃຕ້ມາດຕາ 19 ຍ້ອນມີຂໍ້ພິສູດຫຼັກຖານສໍາຄັນເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ສະພາບແວດລ້ອມມີການປ່ຽນແປງສໍາຄັນ.

ມາດຕາ 19

**ຂໍ້ຊັກຖາມ ກ່ຽວກັບ ອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານອາຍາສາກົນ
ຫຼື ກ່ຽວກັບ ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ**

1. ສານຈະຕ້ອງພິຈາລະນາໂດຍຕົນເອງວ່າ ສານມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີທີ່ຖືກນຳສົ່ງມາ. ສານສາມາດວິນິດໄສເອົາເອງ ເພື່ອພິຈາລະນາໃນການຮັບພິຈາລະນາ ກໍລະນີ ຫຼື ຄະດີ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 7.
2. ຂໍ້ຊັກຖາມ ຫຼື ຂໍ້ຂັດຂ້ອງ ກ່ຽວກັບ ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ ບົນພື້ນຖານເຫດຜົນທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 17 ຫຼື ຂໍ້ຊັກຖາມ ກ່ຽວກັບ ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາ ຂອງສານອາຍາສາກົນນັ້ນ ອາດຈະເຮັດໄດ້ໂດຍ:
  - (ກ) ຜູ້ຖືກຫາ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ຖືກສານອອກໝາຍຈັບ ຫຼື ໝາຍຮຽກຕົວມາສອບປາກຄຳ ໃນສານຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 58;
  - (ຂ) ລັດທີ່ມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ດ້ວຍເຫດຜົນທີ່ວ່າ ລັດດັ່ງກ່າວພວມສືບສວນ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງໄປແລ້ວ;
  - (ຄ) ລັດໃດນຶ່ງ ຊຶ່ງຈະຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ການຍອມຮັບຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານອາຍາສາກົນ ຕາມຂໍ້ຮຽກຮ້ອງ ພາຍໃຕ້ມາດຕາ 12;
3. ໄອຍະການສາມາດຂໍຄຳພິຈາລະນາຈາກສານອາຍາສາກົນ ໃນກໍລະນີທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາ ຫຼື ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ. ຕາມຂັ້ນຕອນ ກ່ຽວກັບ ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາ ຫຼື ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ, ຜູ້ທີ່ສົ່ງລາຍງານ ກ່ຽວກັບສະພາບການຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ ໃນມາດຕາ 13, ເຊັ່ນດຽວກັບຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ກໍສາມາດສະເໜີຂໍ້ສັງເກດຂອງຕົນຕໍ່ສານອາຍາສາກົນໄດ້.
4. ຂໍ້ຂັດຂ້ອງ ກ່ຽວກັບ ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຂອງສານອາຍາສາກົນ ຈະສາມາດຖືກຍື່ນ ໄດ້ພຽງ 1 ຄັ້ງ ໂດຍບຸກຄົນໃດກໍໄດ້ ຫຼື ລັດທີ່ສາມາດສົ່ງລາຍງານານສະພາບການ ທີ່ລະບຸໄວ້ໃນວັກທີ 2. ການໂຕ້ແຍ້ງຈະຕ້ອງດຳເນີນໄປກ່ອນໜ້າ ຫຼື ໃນເວລາເລີ່ມພິຈາລະນາຄະດີ. ແຕ່ໃນກໍລະນີພິເສດນັ້ນ ສານສາມາດອະນຸຍາດໃຫ້ຍື່ນຂໍ້ຂັດຂ້ອງໄດ້ຫຼາຍກ່ວາ 1 ຄັ້ງ ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ມີການເລີ່ມຕົ້ນພິຈາລະນາ

- ຄະດີແລ້ວ. ຂໍ້ຂັດຂ້ອງ ກ່ຽວກັບ ການພິຈາລະນາຄະດີ ໃນເວລາເລີ່ມຕົ້ນພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໂດຍໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຂອງສານ ຈະຕ້ອງອີງໃສ່ມາດຕາ 17 ວັກທີ 1(ຄ).
5. ລັດໃດທີ່ຖືກກ່າວເຖິງຢູ່ໃນວັກທີ 2 (ຂ) ແລະ (ຄ) ຈະຕ້ອງຍື່ນຂໍ້ຂັດຂ້ອງໃນຕອນຕົ້ນທີ່ ສຸດ ທີ່ເປັນໂອກາດກະທຳໄດ້.
  6. ກ່ອນຍື່ນຍື່ນຂໍ້ກ່າວຫາ, ຂໍ້ຂັດຂ້ອງກ່ຽວກັບການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ການໂຕ້ແຍ້ງ ກ່ຽວກັບ ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງນຳສະເໜີຕໍ່ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນ ການພິຈາລະນາຄະດີ. ຫຼັງຈາກຍື່ນຍື່ນຂໍ້ກ່າວຫາແລ້ວ, ຂໍ້ຂັດຂ້ອງນັ້ນຈະຕ້ອງ ນຳສະເໜີ ຕໍ່ຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີ. ຄຳຕັດສິນຂອງສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂອບເຂດອຳນາດພິຈາ ລະນາຄະດີ ແລະ ການຮັບພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ ຈະສາມາດອຸທອນໄດ້ຕໍ່ຄະນະ ສານອຸທອນ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 82.
  7. ໃນກໍລະນີ ລັດເປັນຝ່າຍຍື່ນຄຳໂຕ້ແຍ້ງຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກທີ 2 (ຂ) ຫຼື (ຄ) ໄອຍະ ການຈະຂໍເລື່ອນການສືບສວນ ໄປໄລຍະໜຶ່ງຈົນກວ່າ ສານຈະມີການພິຈາລະນາໂດຍສອດ ຄ່ອງກັບມາດຕາ 17.
  8. ໃນລະຫວ່າງລໍຖ້າການພິຈາລະນາຂອງສານອາຍາສາກົນ ໄອຍະການສາມາດ ຂໍການມອບ ອຳນາດຈາກສານ ເພື່ອດຳເນີນການ ຕາມຈຸດປະສົງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
    - (ກ) ເພື່ອດຳເນີນບາດກ້າວອັນຈຳເປັນໃນການສືບສວນ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 18 ວັກທີ 6.
    - (ຂ) ເພື່ອບັນທຶກ ຫຼື ຮວບຮວມຄຳໃຫ້ການຂອງພະຍານ ຫຼື ຮວບຮວມ ແລະ ສຶກສາເບິ່ງ ຫຼັກຖານໃຫ້ສຳເລັດຮຽບຮ້ອຍ ຊຶ່ງໄດ້ເລີ່ມດຳເນີນມາກ່ອນໜ້າທີ່ຈະມີຂໍ້ຂັດຂ້ອງ, ແລະ
    - (ຄ) ປ້ອງກັນການຫຼົບໜີຂອງບຸກຄົນ ໂດຍການຮ່ວມມືກັບລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຊຶ່ງເປັນບຸກ ຄົນທີ່ໄອຍະການໄດ້ຮ້ອງຂໍໃຫ້ສານອອກໝາຍຈັບ ຫຼື ໝາຍຮຽກຕົວບຸກຄົນແລ້ວ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 58.
  9. ການເຮັດໜັງສືຍື່ນຂໍ້ຂັດຂ້ອງ ຈະຕ້ອງບໍ່ກະທົບກະເທືອນຕໍ່ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງໄອຍະ ການ ຫຼື ຄຳສັ່ງ ຫຼື ໝາຍຮຽກຕົວບຸກຄົນຂອງສານທີ່ຈະອອກ ກ່ອນທີ່ຈະມີການຍື່ນຂໍ້ຂັດ ຂ້ອງ, ແລະ
  10. ຖ້າສານໄດ້ພິຈາລະນາຕົກລົງເຫັນວ່າ ຄະດີໃດຄະດີໜຶ່ງບໍ່ອາດຮັບໄວ້ພິຈາລະນາ ຕາມທີ່ໄດ້ ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 17, ໄອຍະການ ອາດຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ສານພິຈາລະນາທົບທວນ ຄຳຕັດສິນນັ້ນກໍໄດ້ ເມື່ອໄອຍະການໄດ້ພິຈາລະນາແລ້ວເຫັນວ່າ ມີຫຼັກຖານໃໝ່ທີ່ເປັນໜ້າ ເຊື່ອຖືໄດ້ ຊຶ່ງເປັນການລົບລ້າງຄຳຕັດສິນກ່ອນໜ້ານັ້ນ ທີ່ໄດ້ພິຈາລະນາວ່າເປັນຄະດີທີ່ບໍ່

ອາດພິຈາລະນາໄດ້ຕາມທີ່ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 17.

11. ໂດຍພິຈາລະນາເຖິງເນື້ອໃນທີ່ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 17 ຖ້າວ່າໄອຍະການເລື່ອນການສືບສວນຄະດີ, ໄອຍະການສາມາດຮ້ອງຂໍໃຫ້ລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ສົ່ງຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່ໃຫ້ໄອຍະການກ່ຽວກ່ຽວກັບການດຳເນີນຂັ້ນຕອນຂອງຕົນ. ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກຮັກສາເປັນຄວາມລັບຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ຖ້າຫາກວ່າໄອຍະການມີການຕົກລົງດຳເນີນການສືບສວນຕາມພາຍຫຼັງ ໄອຍະການຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ລັດທີ່ເຄີຍກ່ຽວຂ້ອງກັບການເລື່ອນການສືບສວນນັ້ນຊາບວ່າ ໄດ້ດຳເນີນການສືບສວນໄປຕາມຂັ້ນຕອນແລ້ວ.

ມາດຕາ 20

ການບໍ່ພິຈາລະນາຄະດີຊໍ້ຊ້ອນ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຜິດອັນດຽວກັນ

1. ຍົກເວັ້ນແຕ່ກໍລະນີທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້, ຈະບໍ່ມີບຸກຄົນໃດໆຖືກຕັດສິນໂດຍສານອາຍາສາກົນ ຍ້ອນການກະທຳຄວາມຜິດ ຊຶ່ງບຸກຄົນນັ້ນເຄີຍໄດ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ ຫຼື ຖືກສັ່ງໃຫ້ພົ້ນໂທດໄປແລ້ວ ໂດຍສານອາຍາສາກົນ.
2. ຈະບໍ່ມີບຸກຄົນໃດໆຖືກຕັດສິນໂດຍສານອື່ນໃດໜຶ່ງ ຍ້ອນຄວາມຜິດທາງອາຍາທີ່ໄດ້ກ່າວເຖິງຢູ່ໃນມາດຕາ 5 ຊຶ່ງບຸກຄົນນັ້ນເຄີຍຖືກຕັດສິນລົງໂທດ ຫຼື ຖືກສັ່ງໃຫ້ພົ້ນໂທດໄປແລ້ວ ໂດຍສານອາຍາສາກົນ.
3. ບໍ່ມີບຸກຄົນໃດໆໄດ້ຖືກຕັດສິນ ໂດຍສານອື່ນໃດໜຶ່ງ ຍ້ອນຄວາມຜິດທາງອາຍາຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 6, 7 ຫຼື 8 ນັ້ນຈະຖືກຕັດສິນ ຍ້ອນຄວາມຜິດອັນດຽວກັນ ໂດຍສານອາຍາສາກົນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ວິທີການດຳເນີນການຕັດສິນໂດຍສານອື່ນນັ້ນ ມີລັກສະນະດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
  - (ກ) ໃຊ້ວິທີພິຈາລະນາຄວາມຜິດທີ່ມີຈຸດປະສົງຢາກ ປົກປ້ອງບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຕໍ່ອາຊະຍາກຳ ຊຶ່ງຢູ່ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານອາຍາສາກົນ, ຫຼື
  - (ຂ) ການພິຈາລະນາຄະດີໃນສານອື່ນນັ້ນ ບໍ່ໄດ້ດຳເນີນໄປຢ່າງເປັນເອກະລາດ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ດຳເນີນໄປແບບທ່ຽງທຳ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບປະເພນີປະຕິບັດ ຂອງຂັ້ນຕອນທາງດ້ານຍຸຕິທຳ ຊຶ່ງເປັນທີ່ຍອມຮັບຕາມກົດໝາຍສາກົນ ແລະ ໄດ້ຖືກດຳເນີນໄປໃນວິທີທາງ ຊຶ່ງໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆນັ້ນ ບໍ່ມີລັກສະນະສອດຄ່ອງກັບເຈດຕະນາລົມທີ່ຢາກນຳເອົາບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນ ມາດຳເນີນຄະດີ.

ມາດຕາ 21
ກົດໝາຍທີ່ນຳໃຊ້ພິຈາລະນາຄະດີ

1. ສານອາຍາສາກົນນຳໃຊ້:
  - (ກ) ກ່ອນອັນໝົດແມ່ນທຳມະນູນສະບັບນີ້, ອົງປະກອບຂອງອາຊະຍາກຳ, ລະບຽບວ່າດ້ວຍລະບຽບການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ;
  - (ຂ) ໃນອັນດັບສອງແມ່ນບັນດາສິນທິສັນຍາທີ່ນຳໃຊ້ໄດ້, ຫຼັກການ ແລະ ລະບຽບກົດໝາຍສາກົນ, ນັບທັງບັນດາຫຼັກການກົດໝາຍສາກົນ ກ່ຽວກັບ ການປະທະກັນດ້ວຍກຳລັງປະກອບອາວຸດ ຊຶ່ງເປັນທີ່ຍອມຮັບແລ້ວ;
  - (ຄ) ບັນດາຫຼັກການທົ່ວໄປຂອງກົດໝາຍພາຍໃນ ຂອງບັນດາລະບົບກົດໝາຍໂລກ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ ຊຶ່ງລວມທັງກົດໝາຍພາຍໃນຂອງບັນດາລັດທີ່ປຶກກະຕິແລ້ວ ມັກຈະໃຊ້ອຳນາດສານຕໍ່ອາຊະຍາກຳນັ້ນ, ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂທີ່ ວ່າບັນດາຫຼັກການດັ່ງກ່າວນັ້ນຕ້ອງບໍ່ຂັດກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ກົດໝາຍສາກົນພ້ອມດ້ວຍມາດຕະຖານກົດໝາຍທີ່ສາກົນຮັບຮູ້.
2. ສານອາຍາສາກົນອາດຈະໃຊ້ຫຼັກການ ແລະ ລະບຽບກົດໝາຍ ດັ່ງທີ່ເຄີຍໄດ້ໃຊ້ໃນການຕັດສິນຄະດີທີ່ຜ່ານມາ.
3. ການນຳໃຊ້ ແລະ ການຕີຄວາມໝາຍຂອງກົດໝາຍ ຕາມມາດຕະຖານນີ້ຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບສິດທິມະນຸດທີ່ສາກົນຮັບຮູ້ ແລະ ປາສະຈາກການຈຳແນກດ້ວຍເຫດຜົນຕ່າງໆເຊັ່ນ: ເຫດຜົນທາງເພດ, ດັ່ງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 7, ວັກທີ 3, ເຫດຜົນທາງອາຍາ, ເຊື້ອຊາດ, ຜິວພັນ, ພາສາ, ສາສະໜາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖື, ຄວາມຄິດເຫັນທາງດ້ານການເມືອງ, ຊົນຊາດ, ຊົນເຜົ່າ ຫຼື ສັງຄົມ ຕົ້ນກຳເນີດ, ຄວາມຮັ່ງມີ, ຖານະກຳເນີດ ຫຼື ຖານະອື່ນໆ.

ພາກທີ 3
ຫຼັກການທົ່ວໄປຂອງກົດໝາຍອາຍາ

ມາດຕາ 22
ຕັ້ງຂໍ້ຫາຄວາມຜິດທາງອາຍາບໍ່ໄດ້ຖ້າຫາກບໍ່ມີກົດໝາຍບັນຍັດໄວ້

1. ບຸກຄົນໜຶ່ງຈະບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າການປະພຶດຂອງຜູ້ກ່ຽວຫາກເປັນອາຊະຍາກຳພາຍໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານອາຍາສາກົນໃນເວລາມີການ

ກະທຳນັ້ນ.

2. ຄຳນິຍາມຂອງອາຊະຍາກຳ ຈະຕ້ອງໄດ້ຕີຄວາມໝາຍແບບແຄບໆ ແລະ ຈະຕ້ອງບໍ່ຂະຫຍາຍຄວາມດ້ວຍການປຸງປຸງຄວາມຄ້າຍຄືກັນ. ໃນກໍລະນີບໍ່ຈະແຈ້ງ, ຄຳນິຍາມອາຊະຍາກຳນັ້ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ຕີຄວາມໝາຍໄປໃນທາງທີ່ເປັນຜົນຕີສຳລັບບຸກຄົນຜູ້ທີ່ກຳລັງຖືກສືບສວນ, ຟ້ອງຮ້ອງ ຫຼື ຕັດສິນລົງໂທດ.
3. ມາດຕານີ້ຈະບໍ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການກຳນົດລັກສະນະການປະພຶດໃດໜຶ່ງໃຫ້ເປັນການກະທຳຜິດທາງອາຍາ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍສາກົນຢ່າງເປັນເອກະລາດຈາກທຳມະນູນໂຣມ.

ມາດຕາ 23

ບໍ່ມີການລົງໂທດທາງອາຍາຖ້າຫາກກົດໝາຍບໍ່ໄດ້ກຳນົດ

ບຸກຄົນທີ່ຖືກສານອາຍາສາກົນຕັດສິນລົງໂທດ ຈະຕ້ອງຖືກລົງໂທດຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້ເທົ່ານັ້ນ.

ມາດຕາ 24

ລັກສະນະບໍ່ມີຜົນຍ້ອນຫຼັງ

1. ບໍ່ມີໃຜຈະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຍ້ອນການປະພຶດທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ອນທຳມະນູນເລີ່ມມີຜົນບັງຄັບໃຊ້.
2. ໃນກໍລະນີກົດໝາຍທີ່ນຳໃຊ້ໄດ້ກັບຄະດີໃດໜຶ່ງ ທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ອນການຕັດສິນສຸດທ້າຍໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ, ກົດໝາຍໃດທີ່ເປັນຜົນຕີໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສືບສວນ, ຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຕັດສິນລົງໂທດນັ້ນຈະຕ້ອງຖືກນຳໃຊ້.

ມາດຕາ 25

ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງບຸກຄົນ

1. ສານອາຍາສາກົນມີອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງບຸກຄົນທຳມະດາ ຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້.
2. ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳທີ່ນອນຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດ ຂອງສານອາຍາສາກົນ ຈະຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນຖານະສ່ວນຕົວ ແລະ ຈະຕ້ອງຖືກລົງໂທດຕາມທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ກຳນົດໄວ້.

3. ໂດຍສອດຄ່ອງກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້, ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳທີ່ນອນຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານ ຈະຕ້ອງໄດ້ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ແລະ ຈະຕ້ອງຖືກລົງໂທດ ຖ້າວ່າບຸກຄົນນັ້ນ:
  - (ກ) ໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ຈະແມ່ນໃນຖານະສ່ວນບຸກຄົນ ຫຼື ຮ່ວມກັບຄົນອື່ນ ຫຼື ຜ່ານບຸກຄົນອື່ນກໍຕາມ, ໂດຍບໍ່ຈຳແນກວ່າບຸກຄົນອື່ນນັ້ນຈະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ຫຼື ບໍ່ກໍຕາມ;
  - (ຂ) ໄດ້ອອກຄຳສັ່ງ, ຍຸຍົງ ຫຼື ຊັກຊວນຜູ້ອື່ນໃຫ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຊຶ່ງໃນຕົວຈິງໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ໄດ້ພະຍາຍາມກໍ່ຂຶ້ນ;
  - (ຄ) ເພື່ອຈຸດປະສົງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການກໍ່ອາຊະຍາກຳຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ໃຫ້ເງິນ ຫຼື ວັດຖຸ, ສະໜັບສະໜູນ ຫຼື ບໍ່ດັ່ງນັ້ນກໍ່ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອ ໃນການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ຫຼື ພະຍາຍາມກໍ່ອາຊະຍາກຳ, ລວມທັງການສະໜອງພາຫະນະເພື່ອການກໍ່ອາຊະຍາກຳ;
  - (ງ) ປະກອບສ່ວນດ້ວຍວິທີອື່ນໃດ ເຂົ້າໃນການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ຫຼື ການກະທຳພະຍາຍາມກໍ່ອາຊະຍາກຳຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນຂອງກຸ່ມຄົນທີ່ດຳເນີນການດ້ວຍຈຸດປະສົງອັນດຽວກັນ. ການປະກອບສ່ວນຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນຈະຕ້ອງມີເຈດຕະນາ ແລະ ຈະຕ້ອງ:
    - (i) ມີເປົ້າໝາຍແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ການເຄື່ອນໄຫວທາງອາຍາ ຫຼື ຈຸດປະສົງກໍ່ອາຊະຍາກຳ ຂອງກຸ່ມດັ່ງກ່າວຄືບໜ້າ, ໃນກໍລະນີການເຄື່ອນໄຫວ ຫຼື ຈຸດປະສົງກໍ່ອາຊະຍາກຳຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຫາກກ່ຽວຂ້ອງກັບການກໍ່ອາຊະຍາກຳໃດໜຶ່ງທີ່ນອນຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດ ສິດອຳນາດຂອງສານ; ຫຼື
    - (ii) ຮູ້ຈັກດີວ່າເຈດຕະນາຂອງກຸ່ມດັ່ງກ່າວແມ່ນເພື່ອກໍ່ອາຊະຍາກຳ;
  - (ຈ) ໄດ້ຍຸຍົງຜູ້ອື່ນໂດຍກົງ ແລະ ຢ່າງເປີດແປນໃຫ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົາພັນ;
  - (ສ) ພະຍາຍາມທີ່ຈະກໍ່ອາຊະຍາກຳຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນດ້ວຍການກະທຳ ຊຶ່ງການປະຕິບັດໄດ້ເລີ່ມດ້ວຍບາດກ້າວທີ່ສຳຄັນແລ້ວ ແຕ່ວ່າອາຊະຍາກຳບໍ່ໄດ້ເກີດຂຶ້ນ, ເງື່ອນໄຂສະພາບແວດລ້ອມ ບໍ່ເປັນໄປຕາມເຈດຕະນາຂອງບຸກຄົນນັ້ນ. ແນວໃດກໍຕາມ, ບຸກຄົນໃດທີ່ໄດ້ເລີກລື້ມຄວາມພະຍາຍາມຂອງຕົນທີ່ຈະກໍ່ອາຊະຍາກຳ ຫຼື ບໍ່ດັ່ງນັ້ນກໍ່ໄດ້ສະກັດກັ້ນບໍ່ໃຫ້ການກໍ່ອາຊະຍາກຳນັ້ນສຳເລັດສົມບູນຈະບໍ່ຖືກລົງໂທດ ຍ້ອນເຫດຜົນຂອງຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ອາຊະຍາກຳດັ່ງກ່າວພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້, ຖ້າຫາກວ່າ ບຸກຄົນນັ້ນເລີກລື້ມຈຸດປະສົງທີ່ຈະກໍ່ອາຊະຍາກຳນັ້ນຢ່າງສິ້ນເຊີງ ດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ.
4. ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້, ບໍ່ມີຂັ້ນຍັດໃດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງ

ບຸກຄົນຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດພາຍໃຕ້ກົດໝາຍສາກົນ.

ມາດຕາ 26

**ບຸກຄົນທີ່ມີອາຍຸຕໍ່ກວ່າ 18 ປີ
ຈະບໍ່ຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານ**

ສານຈະບໍ່ມີສິດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີ ຂອງບຸກຄົນທີ່ມີອາຍຸຕໍ່ກວ່າ 18 ປີ ໃນເວລາທີ່ການກໍ່ອາຊະຍາກຳທີ່ຖືກກ່າວຫານັ້ນເກີດຂຶ້ນ.

ມາດຕາ 27

ຖານະຕຳແໜ່ງທາງລັດຖະການຈະບໍ່ເປັນເຫດຜົນຄຸ້ມກັນ

1. ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະນຳໃຊ້ຢ່າງສະເໝີພາບກັບບຸກຄົນ ໂດຍບໍ່ຈຳແນກຖານະຕຳແໜ່ງທາງການ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນຖານະຕຳແໜ່ງເປັນປະມຸກລັດ, ຫຼື ຫົວໜ້າລັດຖະບານ, ສະມາຊິກລັດຖະບານ, ຫຼື ລັດຖະສະພາ, ຜູ້ແທນທີ່ມາຈາກການເລືອກຕັ້ງ ຫຼື ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະບານ ຈະແມ່ນໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມ ຈະບໍ່ຖືກຍົກເວັ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້, ແລະ ຖານະຕຳແໜ່ງທາງການນັ້ນ ກໍບໍ່ເປັນພື້ນຖານ ຫຼື ເຫດຜົນໃນຕົວມັນເອງໃຫ້ແກ່ການຜ່ອນຜັນການຕັດສິນລົງໂທດ.
2. ສິດຄຸ້ມກັນ ແລະ ລະບຽບການພິເສດທີ່ກຳນົດໃຫ້ແກ່ຕຳແໜ່ງທາງການຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ, ຈະແມ່ນພາຍໃຕ້ກົດໝາຍພາຍໃນ ຫຼື ກົດໝາຍສາກົນກໍຕາມກໍລ້ວນແຕ່ບໍ່ໄດ້ເປັນການເກືອດທ້າມ ສານອາຍາສາກົນນີ້ໃນການໃຊ້ສິດອຳນາດຂອງຕົນຕໍ່ບຸກຄົນຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ.

ມາດຕາ 28

ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ບັນຊາການ ແລະ ຜູ້ນຳອື່ນໆ

ຄຽງຄູ່ກັບເຫດຜົນອື່ນໆ ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້ຕໍ່ອາຊະຍາກຳທີ່ຢູ່ໃນຂອບເຂດຂອງສານຍັງມີບັນດາເຫດຜົນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- (ກ) ຜູ້ບັນຊາການທະຫານ ຫຼື ຜູ້ທີ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ ໃນຖານະເປັນຜູ້ບັນຊາການທະຫານ ຈະຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຕໍ່ອາຊະຍາກຳ ພາຍໃຕ້ສິດອຳນາດຂອງສານ ຊຶ່ງກອງກຳລັງທະຫານທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການບັງຄັບບັນຊາ ແລະ ຄວບຄຸມ ຫຼື ພາຍ

ໃຕ້ອຳນາດສ້າງການຢ່າງເດັດຂາດຂອງຜູ້ກ່ຽວໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ, ຍ້ອນຄວາມຫຼົ້ມເຫຼວຂອງຜູ້
ກ່ຽວໃນການໃຊ້ສິດອຳນາດເພື່ອຄວບຄຸມກຳລັງທະຫານຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ຖ້າວ່າ:

- (i) ຜູ້ບັນຊາການທະຫານດັ່ງກ່າວ ຫຼື ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຮູ້ຈັກ, ຫຼື ສົມຄວນໄດ້ຮູ້ຈັກ
ຈາກສະພາບແວດລ້ອມໃນເວລານັ້ນວ່າ ກອງກຳລັງດັ່ງກ່າວໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳ
ຫຼື ກຳລັງຈະກໍ່ອາຊະຍາກຳ;
  - (ii) ຜູ້ບັນຊາການທະຫານນັ້ນ ຫຼື ບຸກຄົນນັ້ນບໍ່ສາມາດໃຊ້ມາດຕະການທີ່ຈຳເປັນ
ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນທີ່ຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງຕົນ ເພື່ອສະກັດກັ້ນ ຫຼື
ປາບປາມການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ຫຼື ເພື່ອນຳບັນຫາດັ່ງກ່າວສະເໜີຕໍ່ອົງການທີ່ມີ
ສິດອຳນາດກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອທຳການສືບສວນ ແລະ ຮ້ອງຟ້ອງ.
- (ຂ) ກ່ຽວກັບສາຍພົວພັນລະຫວ່າງເຈົ້ານາຍ ແລະ ລູກນ້ອງທີ່ບໍ່ໄດ້ກ່າວເຖິງຢູ່ໃນວັກ (ກ)
ຜູ້ເປັນເຈົ້ານາຍຈະຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຕໍ່ອາຊະຍາກຳ ພາຍໃນ
ຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານ ຊຶ່ງຜູ້ເປັນລູກນ້ອງທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການບັງຄັບບັນຊາ
ແລະ ຄວບຄຸມຢ່າງຂາດຕົວຂອງຜູ້ກ່ຽວນັ້ນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ, ຍ້ອນວ່າຜູ້ກ່ຽວບໍ່ສາມາດຄວບ
ຄຸມບັນດາບຸກຄົນທີ່ເປັນລູກນ້ອງຂອງຕົນນັ້ນໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ຖ້າວ່າ:
- (i) ຜູ້ເປັນເຈົ້ານາຍທາກຮູ້ຈັກ, ຫຼື ຈົງໃຈບໍ່ຫົວຊານຳຂໍ້ມູນທີ່ບົ່ງບອກຢ່າງຈະແຈ້ງ
ວ່າຜູ້ເປັນລູກນ້ອງຂອງຕົນກຳລັງກໍ່ ຫຼື ກຳລັງຈະກໍ່ອາຊະຍາກຳຄືດັ່ງກ່າວ;
  - (ii) ອາຊະຍາກຳນັ້ນກ່ຽວຂ້ອງກັບກິດຈະກຳທີ່ຢູ່ໃນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຄວບ
ຄຸມຢ່າງຂາດຕົວຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້ານາຍ; ແລະ
  - (iii) ຜູ້ເປັນເຈົ້ານາຍນັ້ນບໍ່ສາມາດໃຊ້ມາດຕະການທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ
ເພື່ອສະກັດກັ້ນ ຫຼື ປາບປາມການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ຫຼື ເພື່ອສະເໜີເລື່ອງດັ່ງກ່າວ
ຕໍ່ອົງການທີ່ມີອຳນາດກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອສືບສວນ ແລະ ຮ້ອງຟ້ອງ.

ມາດຕາ 29

ການບໍ່ສັນສຸດອາຍຸຄວາມຂອງອາຊະຍາກຳ

ອາຊະຍາກຳທີ່ຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານອາຍາສາກົນ ຈະບໍ່ຈຳກັດອາຍຸຄວາມ
ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍໃດໆຂອງລັດພາຄີ.

ມາດຕາ 30

ອົງປະກອບທາງດ້ານຈິດປະສາດ

1. ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ກຳນົດແນວອື່ນ, ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຈະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ແລະ ຈະຖືກລົງໂທດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອອົງປະກອບທາງດ້ານວັດຖຸຂອງອາຊະຍາກຳໃດໜຶ່ງພາຍໃຕ້ສິດອຳນາດຕັດສິນຂອງສານອາຍາສາກົນໄດ້ຖືກກໍ່ຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມຕັ້ງໃຈຂອງຜູ້ກ່ຽວ ຫຼື ໂດຍທີ່ຜູ້ກ່ຽວຮູ້ຈັກເລື່ອງດັ່ງກ່າວ.
2. ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້, ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງມີຄວາມຕັ້ງໃຈໃນເມື່ອ:
  - (ກ) ກ່ຽວກັບການປະພຶດ, ບຸກຄົນນັ້ນມີເຈດຕະນາເຂົ້າຮ່ວມໃນການປະພຶດນັ້ນ;
  - (ຂ) ກ່ຽວກັບຜົນຕາມມາຂອງການປະພຶດ, ບຸກຄົນນັ້ນມີເຈດຕະນາທີ່ຈະເປັນຕົ້ນເຫດພາໃຫ້ເກີດຜົນຕາມມາດັ່ງກ່າວ ຫຼື ຮູ້ຈັກວ່າມັນຈະເກີດຂຶ້ນຕາມປົກກະຕິເມື່ອມີເຫດການເກີດຂຶ້ນ.
3. ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງມາດຕານີ້, ຄຳວ່າ “ ຮູ້ຈັກ ” ແລະ “ ໂດຍທີ່ຮູ້ຈັກ ” ຈະຕ້ອງໄດ້ຕີຄວາມໝາຍຕາມຄວາມໝາຍຂອງຄຳວ່າ “ ຮູ້ຈັກເລື່ອງ ”.

ມາດຕາ 31

ເງື່ອນໄຂທີ່ພາໃຫ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບໝົດໄປ

1. ຄຽງຄູ່ກັບບັນດາເຫດຜົນອື່ນໆທີ່ພາໃຫ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາໝົດໄປ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້, ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຈະບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ຖ້າວ່າໃນເວລາມີການກະທຳຂອງບຸກຄົນນັ້ນເກີດຂຶ້ນ:
  - (ກ) ບຸກຄົນນັ້ນເປັນຄົນບ້າເສຍຈິດ ຫຼື ມີຄວາມບົກຜ່ອງທາງດ້ານຈິດປະສາດ ຊຶ່ງທຳລາຍຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ກ່ຽວໃນການຈຳແນກລັກສະນະຂອງການກະທຳຂອງຕົນວ່າເປັນການກະທຳທີ່ຜິດກົດໝາຍ, ຫຼື ໃນການບັນຊາການກະທຳຂອງຕົນໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມການກຳນົດຂອງກົດໝາຍ;
  - (ຂ) ບຸກຄົນນັ້ນຫາກຢູ່ໃນສະພາບຖືກມືນເມົາທີ່ທຳລາຍຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ກ່ຽວ ໃນການບັນຊາການປະພຶດຂອງຕົນໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມການກຳນົດຂອງກົດໝາຍ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າຜູ້ກ່ຽວໄດ້ເຮັດໃຫ້ຕົນເອງມືນເມົາດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໃນສະພາບເງື່ອນໄຂທີ່ວ່າຜູ້ກ່ຽວຮູ້ຈັກ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ສົນໃຈໃນຄວາມສ່ຽງ ຊຶ່ງຜົນຂອງການເຮັດໃຫ້ຕົນມືນເມົານັ້ນຈະພາໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວມີການປະພຶດທີ່ຈະເປັນອາຊະຍາກຳ ໃນຂອບເຂດ

ສິດອຳນາດຂອງສານອາຍາສາກົນ;

- (ຄ) ບຸກຄົນນັ້ນກະທຳຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນເພື່ອປ້ອງກັນຕົນເອງ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ໃນກໍລະນີຂອງອາຊະຍາກຳສົງຄາມ ເພື່ອປ້ອງກັນຊັບສິນທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນຂາດບໍ່ໄດ້ ສຳລັບຄວາມຢູ່ລອດຂອງບຸກຄົນນັ້ນ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນໆ ຫຼື ເພື່ອປ້ອງກັນຊັບສິນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບເຮັດໃຫ້ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການທະຫານສຳເລັດຜົນ, ຕ້ານກັບຄວາມຂົ່ມຂູ່ຂອງການນຳໃຊ້ກຳລັງທີ່ຜິດກົດໝາຍ ໃນລັກສະນະທີ່ສົມສ່ວນກັບລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ຜູ້ກ່ຽວເອງ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ຊັບສິນທີ່ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງ. ແຕ່ວ່າຄວາມຈິງທີ່ວ່າບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການເຄື່ອນໄຫວປ້ອງກັນຕົວດ້ວຍການໃຊ້ກຳລັງຈະບໍ່ຖືວ່າເປັນເງື່ອນໄຂພາໃຫ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຕົກໄປໂດຍອັດຕະໂນມັດພາຍໃຕ້ວັກນີ້;
  - (ງ) ການກະທຳທີ່ຖືກກ່າວອ້າງວ່າເປັນອາຊະຍາກຳ ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານໄດ້ເກີດຂຶ້ນຍ້ອນສະພາບຄັບຂັນຈົນຕາແຈ ຊຶ່ງເປັນຜົນມາຈາກການຂົ່ມຂູ່ຈົນເຖິງແກ່ຊີວິດ ຫຼື ການຂົ່ມຂູ່ຈາກການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍຢ່າງຮ້າຍແຮງທີ່ຕໍ່ເນື່ອງ ຫຼື ເຂົ້າໃກ້ຕົວບຸກຄົນນັ້ນ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ, ແລະ ບຸກຄົນນັ້ນກະທຳໄປດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນເພື່ອຫຼີກເວັ້ນການຂົ່ມຂູ່ດັ່ງກ່າວ, ມີແຕ່ວ່າບຸກຄົນນັ້ນ ບໍ່ໄດ້ມີເຈດຕະນາກໍການທຳຮ້າຍອັນຮຸນແຮງເໝືອກວ່າລະດັບທີ່ຈຳເປັນເພື່ອຫຼີກເວັ້ນອັນຕະລາຍດັ່ງກ່າວ. ຄວາມຂົ່ມຂູ່ຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ ອາດຈະ:
    - (i) ແມ່ນບຸກຄົນອື່ນສ້າງຂຶ້ນ; ຫຼື
    - (ii) ເກີດຈາກສະພາບອື່ນໆທີ່ເຫຼືອວິໄສຂອງຜູ້ກ່ຽວ.
2. ສານຈະຕັດສິນວ່າບັນດາເຫດຜົນ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຖືກທາພິນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ກຳນົດໄວ້ນັ້ນນຳໃຊ້ໄດ້ກັບຄະດີທີ່ສະເໜີໃຫ້ສານພິຈາລະນານັ້ນ ຫຼື ບໍ່;
  3. ໃນລະຫວ່າງການໄຕ່ສວນ, ສານສາມາດພິຈາລະນາເຖິງການໃຊ້ເຫດຜົນອື່ນ ໃດໜຶ່ງເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຖືກທາພິນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ຊຶ່ງເຫດຜົນດັ່ງກ່າວແມ່ນນອກເໜືອຈາກບັນດາເຫດຜົນທີ່ໄດ້ບົ່ງໄວ້ໃນວັກທີ 1 ໃນກໍລະນີເຫດຜົນຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍທີ່ນຳໃຊ້ໄດ້ດັ່ງໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 21. ລະບຽບການໃນການພິຈາລະນາການໃຊ້ເຫດຜົນຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນຈະໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.

ມາດຕາ 32

ຫຼັກຖານຜິດພາດ ຫຼື ກົດໝາຍຜິດພາດ

1. ຄວາມຜິດພາດທາງດ້ານຫຼັກຖານ ຈະຖືເປັນເຫດຜົນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຖືກຫາພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອຫຼັກຖານນັ້ນໄດ້ເຮັດໃຫ້ອົງປະກອບທາງດ້ານຈິດໃຈຂອງອາຊະຍາກຳນັ້ນເປັນໂມຄະ.
2. ຄວາມຜິດພາດຂອງກົດໝາຍທີ່ວ່າ ການກະທຳໃດໜຶ່ງຈະເປັນອາຊະຍາກຳພາຍໃຕ້ສິດອຳນາດສານອາຍາສາກົນ ຫຼື ບໍ່ນັ້ນຈະບໍ່ເປັນເຫດ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຖືກຫາພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາໄດ້. ແນວໃດກໍຕາມ, ຄວາມຜິດພາດຂອງກົດໝາຍໃດໜຶ່ງສາມາດເປັນເຫດຜົນເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຖືກຫາພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາໄດ້ຖ້າຫາກວ່າກົດໝາຍນັ້ນເຮັດໃຫ້ອົງປະກອບທາງດ້ານຈິດໃຈຂອງອາຊະຍາກຳເປັນໂມຄະ, ຫຼື ດັ່ງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 33.

ມາດຕາ 33

ຄຳສັ່ງຂອງເຈົ້ານາຍ ແລະ ການກຳນົດຂອງກົດໝາຍ

1. ຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ນອນຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານອາຍາສາກົນນີ້ ຕາມຄຳສັ່ງຂອງລັດຖະບານ ຫຼື ຂອງເຈົ້ານາຍຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງຈະແມ່ນຝ່າຍທະຫານ ຫຼື ພົນລະເຮືອນກໍຕາມ ຈະບໍ່ປົດປ່ອຍບຸກຄົນດັ່ງກ່າວໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດທາງອາຍາໄດ້ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ:
  - (ກ) ບຸກຄົນນັ້ນມີພັນທະທາງດ້ານກົດໝາຍທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງຂອງລັດຖະບານ ຫຼື ເຈົ້ານາຍທີ່ໄດ້ອອກຄຳສັ່ງດັ່ງກ່າວ;
  - (ຂ) ບຸກຄົນນັ້ນບໍ່ຮູ້ຈັກວ່າຄຳສັ່ງນັ້ນຜິດກົດໝາຍ; ແລະ
  - (ຄ) ຄຳສັ່ງນັ້ນບໍ່ໄດ້ສະແດງຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າເປັນຄຳສັ່ງທີ່ຜິດກົດໝາຍ.
2. ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງມາດຕານີ້, ຄຳສັ່ງໃຫ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳຂ້າລ້າງເຜົ່າພັນ ຫຼື ອາຊະຍາກຳດ້ານມວນມະນຸດ ແມ່ນເປັນຄຳສັ່ງທີ່ຜິດກົດໝາຍຢ່າງຈະແຈ້ງ.

ພາກທີ 4

ໂຄງປະກອບສ້າງ ແລະ ການບໍລິຫານຂອງສານ

ມາດຕາ 34

ບັນດາອົງການປະກອບສ້າງຂອງສານ

ສານນີ້ຈະປະກອບດ້ວຍບັນດາອົງການປະກອບສ້າງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- (ກ) ຄະນະປະທານ;
- (ຂ) ຄະນະສານອຸທອນ, ຄະນະສານພິພາກສາ ແລະ ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການດຳເນີນຄະດີ;
- (ຄ) ຫ້ອງການໄອຍະການ;
- (ງ) ຫ້ອງການຈຳສານ.

ມາດຕາ 35

ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງບັນດາຜູ້ພິພາກສາ

1. ຜູ້ພິພາກສາທຸກຄົນຈະຕ້ອງມາຈາກການເລືອກຕັ້ງ ເພື່ອເປັນເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງສານທີ່ເຮັດວຽກເຕັມເວລາ ແລະ ຈະຕ້ອງມີໜ້າທີ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ເຕັມເວລາ ນັບແຕ່ມີເລີ່ມເຂົ້າດຳລົງຕຳແໜ່ງ.
2. ບັນດາຜູ້ພິພາກສາທີ່ປະກອບເປັນຄະນະປະທານ ຈະຕ້ອງເຂົ້າເຮັດໜ້າທີ່ໂດຍເຮັດວຽກເຕັມເວລານັບແຕ່ມີຖືກເລືອກຕັ້ງ.
3. ບົນພື້ນຖານປະລິມານວຽກງານຂອງສານ ແລະ ດ້ວຍການປຶກສາກັບສະມາຊິກຂອງຕົນ, ຄະນະປະທານສານສາມາດຕັດສິນໃນບາງຄັ້ງຄາວວ່າ ບັນດາຜູ້ພິພາກສາທີ່ບໍ່ໄດ້ເປັນສະມາຊິກຄະນະປະທານນັ້ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດວຽກເຕັມເວລາຕື່ມອີກ. ການຕົກລົງໃດໆຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈະຕ້ອງບໍ່ເປັນການກະທົບຕໍ່ຂັ້ນຍັດຂອງມາດຕາ 40.
4. ການຈັດຫາກະກຽມທາງດ້ານການເງິນສຳລັບຜູ້ພິພາກສາທີ່ບໍ່ໄດ້ເຮັດວຽກເຕັມເວລານັ້ນຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຍັດຂອງມາດຕາ 49.

ມາດຕາ 36

ຄຸນນະວຸດ, ການສະເໜີຜູ້ສະໝັກ ແລະ ການເລືອກຕັ້ງຜູ້ພິພາກສາ

1. ຕາມຂໍ້ບັນຍັດຂອງວັກທີ 2, ສານຈະຕ້ອງມີຜູ້ພິພາກສາ 18 ຄົນ.
  2. (ກ) ໂດຍຕາງໜ້າໃຫ້ສານ, ຄະນະປະທານສາມາດສະເໜີເພີ່ມຈຳນວນຜູ້ພິພາກສາຕື່ມ ຈາກຈຳນວນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນວັກທີ 1, ພ້ອມທັງໃຫ້ເຫດຜົນວ່າເປັນຫຍັງຈຶ່ງເຫັນ ວ່າຈຳເປັນ ແລະ ເໝາະສົມ. ຈຳສານຈະຕ້ອງສົ່ງຂໍ້ສະເໜີຄັ້ງກ່າວນັ້ນໄປໃຫ້ລັດ ພາຄືໝົດທຸກລັດ.
  - (ຂ) ຂໍ້ສະເໜີຄັ້ງກ່າວນັ້ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາຢູ່ທີ່ກອງປະຊຸມສະມັດຊາ ລັດພາຄື ຊຶ່ງຈະຕ້ອງໄດ້ຮຽກໂຮມຕາມຂໍ້ບັນຍັດຂອງມາດຕາ 112. ຂໍ້ສະເໜີນັ້ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາ ແລະ ຮັບຮອງເອົາຖ້າຫາກວ່າໄດ້ຮັບການເຫັນດີຢູ່ ໃນກອງປະຊຸມດ້ວຍຄະແນນສຽງສອງສ່ວນສາມຂອງສະມາຊິກຂອງສະມັດຊາ ບັນດາລັດພາຄື ແລະ ຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ ຕາມການຕົກລົງຂອງສະມັດຊາບັນດາ ລັດພາຄື.
  - (ຄ) (i) ເມື່ອໃດຂໍ້ສະເໜີເພື່ອເພີ່ມຈຳນວນຜູ້ພິພາກສາ ຫາກໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາແລ້ວ ຕາມຂໍ້ (ຂ), ການເລືອກເອົາຜູ້ພິພາກສາເພີ່ມເຕີມນັ້ນຈະຕ້ອງດຳເນີນໃນກອງ ປະຊຸມສະໄໝຕໍ່ໄປຂອງສະມັດຊາບັນດາລັດພາຄື ໂດຍສອດຄ່ອງກັບວັກ ທີ 3 ຫາວັກທີ 8 ແລະ ມາດຕາ 37, ວັກທີ 2.
  - (ii) ເມື່ອໃດຂໍ້ສະເໜີເພື່ອເພີ່ມຈຳນວນຜູ້ພິພາກສານັ້ນ ຫາກໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາ ແລະ ມີຜົນສັກສິດຕາມຂໍ້ (ຂ) ແລະ ຂໍ້ (ຄ) (i) ແລ້ວ, ຈາກນັ້ນເປັນ ໜ້າທີ່ຂອງຄະນະປະທານທີ່ຈະສະເໜີເພື່ອຫຼຸດຈຳນວນຜູ້ພິພາກສາລົງ ເມື່ອ ໃດກໍໄດ້ຖືກວ່າປະລິມານວຽກຫາກຫຼຸດໜ້ອຍລົງ ແຕ່ວ່າບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດຈຳນວນຜູ້ພິ ພາກສາລົງໜ້ອຍກວ່າຈຳນວນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ວັກທີ 1. ຂໍ້ສະເໜີດັ່ງກ່າວ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນຂໍ້ (ກ) ແລະ (ຂ). ໃນກໍລະນີທີ່ຂໍ້ສະເໜີໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາ, ຈຳນວນຜູ້ ພິພາກສາຈະຫຼຸດລົງເທື່ອລະໜ້ອຍ ຕາມອາຍຸການ ຂອງບັນດາຜູ້ພິພາກສາທີ່ ໝົດກຳນົດໄປນຳເລື້ອຍໆຈົນຮອດຈຳນວນທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັກສາໄວ້.
3. (ກ) ບັນດາຜູ້ພິພາກສາ ຈະຕ້ອງໄດ້ຖືກຄັດເລືອກເອົາຈາກບັນດາບຸກຄົນທີ່ມີສິນລະທຳ ສູງສົ່ງ, ມີຄວາມເປັນກາງ ແລະ ໜັກແໜ້ນ, ແລະ ມີຄຸນນະວຸດເໝາະສົມກັບການ ແຕ່ງຕັ້ງເຂົ້າຮັບຕຳແໜ່ງທາງດ້ານຕຸລາການສູງສຸດຂອງລັດທີ່ຜູ້ກ່ຽວສ້າງກັດ.

- (ຂ) ຜູ້ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງເປັນຜູ້ພິພາກສາຂອງສານທຸກຄົນຈະຕ້ອງ:
    - (i) ມີຄວາມສາມາດກ່ຽວກັບກົດໝາຍອາຍາ ແລະ ລະບຽບການດຳເນີນຄະດີອາຍາ; ແລະ ມີປະສົບການທີ່ຈຳເປັນກ່ຽວກັບການດຳເນີນຄະດີອາຍາ, ຈະແມ່ນເປັນຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ທະນາຍຄວາມ, ຫຼື ໃນຖານະອື່ນໆທີ່ຮ້າຍຄືກັນນີ້; ຫຼື
    - (ii) ມີຄວາມສາມາດໃນຂົງເຂດກົດໝາຍສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຊັ່ນ: ກົດໝາຍມະນຸດສະທຳສາກົນ ແລະ ກົດໝາຍສິດທິມະນຸດ, ແລະ ມີປະສົບປະການຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນຖານະນັກຊ່ຽວຊານທາງດ້ານກົດໝາຍ ຊຶ່ງເໝາະສົມກັບວຽກງານທາງດ້ານຕຸລາການຂອງສານອາຍາສາກົນ.
  - (ຄ) ຜູ້ສະໝັກເລືອກຕັ້ງເປັນຜູ້ພິພາກສາຂອງສານອາຍາສາກົນທຸກຄົນຈະຕ້ອງມີຄວາມຮູ້ ແລະ ລ່ຽມໄຫຼຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງໃນບັນດາພາສາເຮັດວຽກຂອງສານ.
4. (ກ) ທຸກລັດພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ສາມາດສະເໜີຜູ້ສະໝັກເລືອກຕັ້ງເປັນຜູ້ພິພາກສາຂອງສານໄດ້ ແລະ ຈະຕ້ອງສະເໜີ:
- (i) ໂດຍຜ່ານລະບຽບການຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນການສະເໜີຜູ້ສະໝັກເພື່ອແຕ່ງຕັ້ງເຂົ້າຮັບຕຳແໜ່ງຕຸລາການສູງສຸດຂອງລັດດັ່ງກ່າວ; ຫຼື ວ່າ
  - (ii) ໂດຍຜ່ານລະບຽບການ ເພື່ອສະເໜີຜູ້ສະໝັກເລືອກຕັ້ງເປັນຜູ້ພິພາກສາຂອງສານຍຸຕິທຳສາກົນ ຊຶ່ງທຳມະນູນສານດັ່ງກ່າວໄດ້ກຳນົດໄວ້. ການສະເໜີຜູ້ສະໝັກຈະຕ້ອງມີຄຳຖະແຫຼງຢ່າງລະອຽດ ຊຶ່ງກຳນົດແຈ້ງກ່ຽວກັບວ່າຜູ້ກ່ຽວຕອບສະໜອງຕາມຂໍ້ກຳນົດຂອງວັກທີ 3 ຄືແນວໃດ.
- (ຂ) ທຸກລັດພາຄີສາມາດສະເໜີຜູ້ສະໝັກໄດ້ໜຶ່ງຄົນໃນການເລືອກຕັ້ງແຕ່ລະຄັ້ງ ຊຶ່ງບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງເປັນຄົນສັນຊາດຂອງລັດພາຄີດັ່ງກ່າວ ແຕ່ໃນທຸກກໍລະນີຜູ້ສະໝັກນັ້ນຈະຕ້ອງເປັນຄົນສັນຊາດຂອງລັດພາຄີໃດໜຶ່ງ.
- (ຄ) ຖ້າມີຄວາມເໝາະສົມ, ສະມັດຊາລັດພາຄີສາມາດຕົກລົງເພື່ອສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການທີ່ປຶກສາວ່າດ້ວຍການສະເໜີຜູ້ສະໝັກເລືອກຕັ້ງ. ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວ, ໂຄງປະກອບ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຄະນະກຳມະການ ຈະຕ້ອງຖືກກຳນົດໂດຍສະມັດຊາລັດພາຄີ.
4. ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງການເລືອກຕັ້ງ, ລາຍຊື່ຜູ້ສະໝັກຈະໄດ້ຈັດເປັນສອງບັນຊີຄື:
- ບັນຊີ A ປະກອບດ້ວຍລາຍຊື່ຂອງຜູ້ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງທີ່ມີຄຸນນະວຸດ ຕາມທີ່ໄດ້ບິ່ງໄວ້ ຢ່າງລະອຽດໃນວັກທີ 3 (ຂ) (i); ແລະ

ບັນຊີ B ປະກອບດ້ວຍລາຍຊື່ຜູ້ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງທີ່ມີຄຸນນະວຸດຕາມທີ່ໄດ້ບົ່ງໄວ້ ຢ່າງລະອຽດໃນວັກທີ 3 (ຂ) (ii).

ຜູ້ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງທີ່ມີຄຸນນະວຸດຄົບຖ້ວນສໍາລັບທັງສອງບັນຊີ ສາມາດເລືອກໄດ້ວ່າ ຕົນຈະຢູ່ໃນບັນຊີໃດ. ໃນການເລືອກຕັ້ງຄັ້ງທໍາອິດ, ຢ່າງໜ້ອຍຕ້ອງມີຜູ້ພິພາກສາເກົ້າຄົນ ທີ່ຖືກເລືອກຕັ້ງຈາກ ບັນຊີ A ແລະ ຢ່າງໜ້ອຍ ຫ້າຄົນຈາກບັນຊີ B. ການເລືອກຕັ້ງຄັ້ງຕໍ່ໄປຈະຕ້ອງຈັດຕັ້ງໃນລັກສະນະທີ່ຈະຮັກສາອັດຕາສ່ວນຜູ້ພິພາກສາຈາກທັງສອງບັນຊີດັ່ງກ່າວທຽບເທົ່າອັດຕາສ່ວນຜູ້ພິພາກສາຂອງສານທັງໝົດ.

6. (ກ) ການເລືອກຕັ້ງບັນດາຜູ້ພິພາກສາຈະຕ້ອງດໍາເນີນດ້ວຍການລົງຄະແນນສຽງປິດລັບ ຢູ່ໃນກອງປະຊຸມຂອງສະມັດຊາບັນດາລັດພາຄີ ຊຶ່ງໄດ້ຮຽກໂຮມເພື່ອຈຸດປະສົງ ການເລືອກຕັ້ງຜູ້ພິພາກສາຂອງສານອາຍາສາກົນ ຕາມມາດຕາ 112 ຂອງທໍາມະນູນ. ໂດຍເປັນໄປຕາມເງື່ອນໄຂ ຂອງວັກທີ 7, ບຸກຄົນທີ່ຖືກເລືອກຕັ້ງເປັນຜູ້ພິພາກສາຂອງສານນີ້ ຈະຕ້ອງແມ່ນຜູ້ຮັບສະໝັກເລືອກຕັ້ງ 18 ຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຄະແນນສຽງຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ສຽງສ່ວນຫຼາຍສອງສ່ວນສາມຂອງລັດພາຄີທີ່ມີໜ້າເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ ແລະ ລົງຄະແນນສຽງ.
  - (ຂ) ໃນກໍລະນີທີ່ຈໍານວນຜູ້ພິພາກສາໄດ້ຖືກເລືອກຕັ້ງຈາກການລົງຄະແນນສຽງຮອບທໍາອິດ ຫາກບໍ່ຄົບຖ້ວນຕາມຈໍານວນທີ່ຕ້ອງການ, ຈະຕ້ອງໄດ້ມີການລົງຄະແນນສຽງຮອບຕໍ່ໄປຕື່ມອີກຕາມລະບຽບການທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ (ກ) ຂ້າງເທິງຈົນກວ່າໄດ້ຜູ້ພິພາກສາຄົບຕາມຈໍານວນທີ່ຕ້ອງການ.
7. ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ຮັບເອົາຜູ້ພິພາກສາສອງຄົນທີ່ມາຈາກລັດພາຄີດຽວ. ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງການເປັນສະມາຊິກຂອງສານ, ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຊຶ່ງມີຫຼາຍສັນຊາດນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືວ່າຜູ້ກ່ຽວເປັນຄົນຂອງລັດທີ່ຜູ້ກ່ຽວໃຊ້ສິດທາງດ້ານການເມືອງ ແລະ ພົນລະເຮືອນ.
8. (ກ) ໃນການຄັດເລືອກເອົາຜູ້ພິພາກສາ, ບັນດາລັດພາຄີຈະຕ້ອງຄໍານຶງເຖິງຄວາມຕ້ອງການພາຍໃນຂອບເຂດຂອງການເປັນສະມາຊິກຂອງສານເພື່ອ:
    - (i) ເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ລະບຽບກົດໝາຍຕົ້ນຕໍຂອງໂລກ;
    - (ii) ມີຕົວແທນຈາກພາກພື້ນຕ່າງໆທາງດ້ານພູມສາດຢ່າງເປັນທໍາ;
    - (iii) ມີຕົວແທນເພດຍິງ ແລະ ຊາຍຢ່າງຍຸຕິທໍາ.
  - (ຂ) ບັນດາລັດພາຄີຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶງເຖິງຄວາມຕ້ອງການ ທີ່ຈະໄດ້ໃຫ້ມີຜູ້ພິພາກສາທີ່ມີຄວາມຊ່ຽວຊານດ້ານກົດໝາຍກ່ຽວກັບບັນຫາສະເພາະດ້ານໃດດ້ານໜຶ່ງ, ຊຶ່ງລວມທັງການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ, ແຕ່ບໍ່ຈໍາກັດແຕ່ດ້ານນີ້.

9. (ກ) ຍົກເວັ້ນການເປັນໄປຕາມຂໍ້ບັນຍັດຂອງຂໍ້ (ຂ), ຜູ້ພິພາກສາຈະຕ້ອງດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດເກົ່າປີ, ແລະ ຍົກເວັ້ນການເປັນໄປຕາມຂໍ້ບັນຍັດຂອງຂໍ້ (ຄ), ແລະ ມາດຕາ 37, ວັກທີ 2, ຜູ້ພິພາກສາຈະບໍ່ມີສິດສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງຄືນໃໝ່.
  - (ຂ) ໃນການເລືອກຕັ້ງຄັ້ງທີໜຶ່ງ, ຜູ້ພິພາກສາຈຳນວນໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງຈຳນວນທັງໝົດທີ່ໄດ້ຖືກເລືອກຕັ້ງ ຈະຖືກຄັດເລືອກດ້ວຍການຈັບສະຫຼາກ ເພື່ອດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດສາມປີ; ອີກໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງຜູ້ພິພາກສາຈະຖືກຄັດເລືອກດ້ວຍການຈັບສະຫຼາກ ເພື່ອເຂົ້າດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດທຳອິດ; ແລະ ຜູ້ພິພາກສາທີ່ເຫຼືອຈາກນັ້ນຈະດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດເກົ່າປີ;
  - (ຄ) ຜູ້ພິພາກສາໃດໜຶ່ງທີ່ຖືກຄັດເລືອກໃຫ້ດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດສາມປີຕາມຂໍ້ (ຂ) ມີສິດຮັບເລືອກຕັ້ງຄືນໃໝ່ ເພື່ອດຳລົງຕຳແໜ່ງຕາມກຳນົດເກົ່າປີ.
10. ເຖິງວ່າມີຂໍ້ບັນຍັດຂອງວັກທີ 9, ຜູ້ພິພາກສາທີ່ຖືກບັນຈຸເຂົ້າໃນຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ຄະນະສານອຸທອນຕາມມາດຕາ 39 ນັ້ນ, ຈະຕ້ອງສືບຕໍ່ດຳລົງຕຳແໜ່ງເພື່ອປະຕິບັດໜ້າທີ່ຈົນສຳເລັດການພິຈາລະນາ ຫຼື ການອຸທອນຄະດີທີ່ໄດ້ຍື່ນຕໍ່ຄະນະສານດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງການໄຕ່ສວນໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນແລ້ວ.

ມາດຕາ 37

ຕຳແໜ່ງວ່າງສຳລັບຜູ້ພິພາກສາ

1. ໃນກໍລະນີມີຕຳແໜ່ງວ່າງ, ການເລືອກຕັ້ງເອົາຜູ້ພິພາກສາຄືນໃໝ່ເຂົ້າແທນຕຳແໜ່ງວ່າງນັ້ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ຈັດຂຶ້ນຕາມມາດຕາ 36.
2. ຜູ້ພິພາກສາຄືນໃໝ່ທີ່ໄດ້ຮັບການເລືອກຕັ້ງເຂົ້າແທນຕຳແໜ່ງວ່າງນັ້ນ ຈະດຳລົງຕຳແໜ່ງຕາມກຳນົດສ່ວນທີ່ຍັງເຫຼືອຂອງຜູ້ພິພາກສາຄືນເກົ່າ ແລະ ຖ້າວ່າກຳນົດທີ່ຍັງເຫຼືອນັ້ນແມ່ນ 3 ປີ ຫຼື ໜ້ອຍກວ່ານັ້ນ, ຜູ້ກ່ຽວ ຈະມີສິດສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງຕື່ມໄດ້ເພື່ອດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດເກົ່າປີເຕັມຕາມມາດຕາ 36.

ມາດຕາ 38

ຄະນະປະທານ

1. ປະທານ ແລະ ຮອງປະທານທັງສອງ ຈະຕ້ອງຖືກເລືອກຕັ້ງໂດຍສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຈຳນວນຜູ້ພິພາກສາທັງໝົດ. ບັນດາບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ຈະດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດ

ສາມປີ ຫຼື ຈົນກວ່າໝົດກຳນົດດຳລົງຕຳແໜ່ງຂອງແຕ່ລະຄົນໃນຖານະເປັນຜູ້ພິພາກສາ, ກຳນົດອັນໃດກ່ອນ ແມ່ນເອົາຕາມກຳນົດນັ້ນ. ແຕ່ລະຄົນມີສິດສະໝັກເລືອກຕັ້ງຄົນໃໝ່.

2. ຮອງປະທານສານຜູ້ທີ່ໜຶ່ງຈະປະຕິບັດໜ້າທີ່ແທນປະທານໃນກໍລະນີປະທານບໍ່ຢູ່ປະຈຳການ ຫຼື ເສຍຄຸນນະວຸດ. ຮອງປະທານຜູ້ທີ່ສອງຈະປະຕິບັດໜ້າທີ່ແທນປະທານໃນກໍລະນີທັງປະທານ ແລະ ຮອງປະທານຜູ້ທີ່ໜຶ່ງບໍ່ຢູ່ປະຈຳການ ຫຼື ເສຍຄຸນນະວຸດ.
3. ປະທານພ້ອມດ້ວຍຮອງປະທານທັງສອງປະກອບເປັນຄະນະປະທານ ຊຶ່ງຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບຜິດຊອບ:
  - (ກ) ການບໍລິຫານສານໃຫ້ຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ໂດຍຍົກເວັ້ນທ້ອງຖານໄອຍະການ; ແລະ
  - (ຂ) ພາລະບົດບາດອື່ນໆທີ່ໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ສານຕາມທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ກຳນົດໃຫ້.
4. ໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນພາຍໃຕ້ວັກທີ 3 (ກ), ຄະນະປະທານຈະຕ້ອງປະສານສົມທົບກັບໄອຍະການ ພ້ອມທັງຂໍຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມຈາກຜູ້ກ່ຽວ ກ່ຽວກັບ ທຸກໆບັນຫາທີ່ຕ່າງຝ່າຍຕ່າງມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ.

ມາດຕາ 39

ບັນດາຄະນະສານ

1. ຫຼັງຈາກເລືອກຕັ້ງຜູ້ພິພາກສາສິ້ນສຸດລົງ, ສານຈະຕ້ອງແບ່ງຜູ້ພິພາກສາອອກເປັນຂົງເຂດ ໂດຍທີ່ໄດ້ກຳນົດລະອຽດໃນມາດຕາ 34, ວັກທີ(ຂ) ນັ້ນໂດຍໄວເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້. ຂົງເຂດເຂດສານອຸທອນຈະປະກອບດ້ວຍປະທານ ແລະ ຜູ້ພິພາກສາອີກສີ່ຄົນ, ຂົງເຂດສານພິຈາລະນາຄະດີ ປະກອບດ້ວຍຜູ້ພິພາກສາບໍ່ຕຳກວ່າຫົກຄົນ ແລະ ຂົງເຂດສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາ ປະກອບດ້ວຍຜູ້ພິພາກສາບໍ່ຕຳກວ່າຫົກຄົນ, ການມອບໝາຍໜ້າທີ່ໃຫ້ຜູ້ພິພາກສາເຂົ້າໃນແຕ່ລະກຸ່ມ ຈະຕ້ອງອີງໃສ່ລັກສະນະຂອງແຕ່ລະບົດບາດທີ່ແຕ່ລະກຸ່ມຈະປະຕິບັດ ແລະ ຄຸນນະວຸດ ພ້ອມດ້ວຍປະສົບປະການຂອງຜູ້ພິພາກສາທີ່ໄດ້ຖືກເລືອກຕັ້ງເຂົ້າຢູ່ໃນສານ ໃນລັກສະນະທີ່ແຕ່ລະຂົງເຂດຈະມີການປະສົມປະສານນັກວິຊາການດ້ານກົດໝາຍອາຍາ ແລະ ລະບຽບການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ແລະ ວິຊາການດ້ານກົດໝາຍສາກົນ. ຂົງເຂດສານພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ຂົງ ເຂດສານກະກຽມກ່ອນພິຈາລະນາຄະດີ ຈະປະກອບດ້ວຍຜູ້ພິພາກສາທີ່ມີບົດຮຽນດ້ານການພິ ຈາລະນາ ແລະ ຕັດສິນຄະດີອາຍາເປັນສ່ວນໃຫຍ່.
2. (ກ) ໜ້າທີ່ທາງດ້ານຕຸລາການຂອງສານ ຈະຖືກປະຕິບັດເປັນໝູ່ຄະນະຢູ່ໃນແຕ່ລະຂົງ

ເຂດສານ;

- (i) ຄະນະສານອຸທອນຈະປະກອບດ້ວຍ ບັນດາຜູ້ພິພາກສາທັງໝົດ ໃນຂົງເຂດສານອຸທອນ;
- (ii) ໜ້າທີ່ຂອງຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງແມ່ນບັນດາຜູ້ພິພາກສາທັງສາມຂອງຂົງເຂດສານພິຈາລະນາຄະດີເປັນຜູ້ປະຕິບັດ;
- (iii) ໜ້າທີ່ຂອງຄະນະສານກະກຽມ ຈະຕ້ອງແມ່ນຜູ້ພິພາກສາທັງສາມ ຫຼື ຜູ້ພິພາກສາຜູ້ໜຶ່ງຂອງສານກະກຽມ ເປັນຜູ້ປະຕິບັດຕາມທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານໄດ້ກຳນົດໄວ້.

- (ຂ) ບໍ່ມີຂໍ້ຄວາມໃດໃນວັກນີ້ ຈະເປັນການປະຕິເສດການຈັດຕັ້ງເປັນຫຼາຍຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຂຶ້ນໃນເວລາດຽວ ໃນເມື່ອມີຄວາມຕ້ອງການໃນການບໍລິຫານວຽກງານຂອງສານ ໃຫ້ມີປະສິດທິພາບສູງ.
3. (ກ) ບັນດາຜູ້ພິພາກສາທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງເຂົ້າໃນຂົງເຂດສານພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຈະຕ້ອງຮັບໃຊ້ໜ້າທີ່ຢູ່ໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວໃນກຳນົດສາມປີ, ຫຼັງຈາກນັ້ນຈະຮັບໃຊ້ຈົນກວ່າສຳເລັດການພິຈາລະນາຄະດີ ຊຶ່ງການໄຕ່ສວນໄດ້ເລີ່ມຂຶ້ນແລ້ວໃນຂົງເຂດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- (ຂ) ບັນດາຜູ້ພິພາກສາທີ່ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງເຂົ້າໃນສານອຸທອນຈະຕ້ອງຮັບໃຊ້ວຽກງານໃນສານດັ່ງກ່າວຈົນໝົດອາຍຸການດຳລົງຕຳແໜ່ງຂອງພວກກ່ຽວ.
4. ບັນດາຜູ້ພິພາກສາທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງເຂົ້າໃນສານອຸທອນຈະຕ້ອງຮັບໃຊ້ວຽກງານສະເພາະແຕ່ໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວ. ບໍ່ມີຂໍ້ຄວາມໃດໃນມາດຕານີ້ ຈະປະຕິເສດການແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ຜູ້ພິພາກສາຈາກຂົງເຂດສານພິຈາລະນານັ້ນຕິດຕາມເຂົ້ານຳຂົງເຂດສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາ ຫຼື ປະຕິບັດບັນກັບຄືນ, ຖ້າຫາກວ່າຄະນະປະທານເຫັນວ່າປະລິມານວຽກງານຂອງສານຕ້ອງການໃຫ້ ເຮັດແນວນັ້ນເພື່ອການບໍລິຫານທີ່ມີປະສິດທິພາບສູງ, ໂດຍມີເງື່ອນໄຂວ່າຈະແມ່ນໃນສະພາບການໃດກໍຕາມ ຜູ້ພິພາກສາທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນໄລຍະກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາແລ້ວຈະບໍ່ຖືກ ອະນຸຍາດໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນຄະນະສານພິຈາລະນາໃນການໄຕ່ສວນຄະດີດັ່ງກ່າວ.

ມາດຕາ 40

ຄວາມເປັນເອກະລາດຂອງຜູ້ພິພາກສາ

1. ບັນດາຜູ້ພິພາກສາ ຈະຕ້ອງເປັນເອກະລາດໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນ.
2. ບັນດາຜູ້ພິພາກສາຈະຕ້ອງບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນກິດຈະກຳໃດໆ ທີ່ຈະສົ່ງຜົນສະທ້ອນຕໍ່ໜ້າທີ່ທາງດ້ານຕຸລາການ ຫຼື ມີຜົນກະທົບກະເທືອນເຖິງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕໍ່ຄວາມເປັນເອກະລາດຂອງຜູ້ພິພາກສາ.
3. ຜູ້ພິພາກສາທີ່ໄດ້ຖືກແຕ່ງຕັ້ງເພື່ອປະຕິບັດໜ້າທີ່ເຕັມເວລານັ້ນ ຈະຕ້ອງບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນກິດຈະການອື່ນທີ່ມີລັກສະນະເປັນວິຊາຊີບ.
4. ທຸກບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການນຳໃຊ້ຂໍ້ບັນຍັດຂອງວັກທີ 2 ແລະ ວັກທີ 3 ຈະຕ້ອງຕັດສິນດ້ວຍສຽງສ່ວນຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງຂອງບັນດາຜູ້ພິພາກສາ. ໃນກໍລະນີມີບັນຫາໃດໜຶ່ງຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບຜູ້ພິພາກສາຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງ, ຜູ້ພິພາກສາຜູ້ນັ້ນຈະຕ້ອງບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການຕັດສິນ.

ມາດຕາ 41

ການຍົກເວັ້ນປະຕິບັດໜ້າທີ່ ແລະ ການເສຍຄຸນນະວຸດ

1. ໂດຍຕອບສະໜອງຕາມການສະເໜີຂອງຜູ້ພິພາກສາຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງ, ຄະນະປະທານສານສາມາດຍົກເວັ້ນໃຫ້ຜູ້ພິພາກສາດັ່ງກ່າວຈາກການປະຕິບັດໜ້າທີ່ໃດໜຶ່ງ ພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້, ໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.
2. (ກ) ຜູ້ພິພາກສາໃດໜຶ່ງ ຈະຕ້ອງບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນການດຳເນີນຄະດີໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງໃນຄະດີດັ່ງກ່າວຜູ້ພິພາກສາຜູ້ນັ້ນຈະຖືກສົງໄສວ່າຄວາມເປັນກາງຂອງຜູ້ກ່ຽວຈະຖືກຄອນແຄນຢ່າງມີເຫດຜົນຍ້ອນມີພື້ນຖານອ້າງອີງອັນໃດອັນໜຶ່ງ. ຜູ້ພິພາກສາໃດໜຶ່ງຈະໝົດສິດເຂົ້າຮ່ວມໃນການດຳເນີນຄະດີໃດໜຶ່ງ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ບັນຍັດຂອງວັກນີ້, ຖ້າວ່າຜູ້ພິພາກສານັ້ນຫາກ, ເຊັ່ນວ່າ, ເຄີຍໄດ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບຄະດີທີ່ສານກຳລັງພິຈາລະນາຢູ່ນີ້ມາກ່ອນຈະແມ່ນໃນຖານະໃດກໍຕາມ ຫຼື ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃນຄະດີອາຊະຍາກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃດໜຶ່ງໃນລະດັບຊາດ ຊຶ່ງພົວພັນເຖິງບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສືບສວນ ຫຼື ກຳລັງຖືກຮ້ອງຟ້ອງຢູ່ນັ້ນ. ຜູ້ພິພາກສາໃດໜຶ່ງກໍຈະໝົດສິດເຂົ້າຮ່ວມໃນການພິຈາລະນາຄະດີດັ່ງກ່າວຄືກັນ ຍ້ອນເຫດຜົນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.

- (ຂ) ໄອຍະການ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສອບສວນ ຫຼື ກຳລັງຖືກຮ້ອງຟ້ອງມີສິດສະເໜີໃຫ້ຜູ້ພິພາກສາຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງໝົດສິດໃນການພິຈາລະນາຄະດີທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕາມຂໍ້ບັນຍັດຂອງວັກນີ້.
- (ຄ) ທຸກບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຮັດໃຫ້ຜູ້ພິພາກສາໝົດສິດໃນການພິຈາລະນາຄະດີຈະຕ້ອງແມ່ນສຽງສ່ວນຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຜູ້ພິພາກສາທັງໝົດເປັນຜູ້ຕັດສິນ. ຜູ້ພິພາກສາທີ່ຖືກສະເໜີປົດສິດນັ້ນມີສິດສະເໜີຄວາມຄິດຄວາມເຫັນຂອງຕົນ ແຕ່ບໍ່ມີສິດເຂົ້າຮ່ວມໃນ ການຕັດສິນກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວ.

ມາດາຕາ 42

ຫ້ອງການໄອຍະການ

1. ຫ້ອງການໄອຍະການ ຈະຕ້ອງປະຕິບັດໜ້າທີ່ຢ່າງເປັນເອກະລາດໃນຖານະເປັນອົງກອນໜຶ່ງຕ່າງຫາກຂອງສານ. ຫ້ອງການນີ້ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຮັບຄະດີທີ່ສະເໜີໃຫ້ສານພິຈາລະນາພ້ອມດ້ວຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃດໆ ທີ່ໄດ້ຮັບການພິສູດແລ້ວກ່ຽວກັບອາຊະຍາກຳພາຍໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານອາຍາສາກົນ, ຮັບຜິດຊອບໃນການພິຈາລະນາກວດສອບບັນດາຄະດີ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວ ແລະ ຮັບຜິດຊອບໃນການດຳເນີນການສືບສວນ ແລະ ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ. ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງຫ້ອງການໄອຍະການຈະຕ້ອງ ບໍ່ຂໍຄຳແນະນຳ ຫຼື ປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງຈາກພາຍນອກ.
2. ຫ້ອງການໄອຍະການແມ່ນໄອຍະການເປັນຫົວໜ້ານຳພາ. ໄອຍະການຈະມີອຳນາດເຕັມໃນການບໍລິຫານ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຫ້ອງການລວມທັງພະນັກງານ, ອຸປະກອນອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ຊັບພະຍາກອນອື່ນໆຂອງຫ້ອງການ. ໄອຍະການຈະມີໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຮອງເປັນຜູ້ຊ່ວຍວຽກ. ຮອງໄອຍະການມີສິດປະຕິບັດທຸກໜ້າທີ່ຂອງໄອຍະການພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້. ໄອຍະການ ແລະ ຮອງຈະຕ້ອງມີສັນຊາດຕ່າງກັນ. ພວກເຂົາເຈົ້າຈະຕ້ອງປະຕິບັດໜ້າທີ່ເຕັມເວລາ.
3. ໄອຍະການ ແລະ ຮອງຈະຕ້ອງເປັນບຸກຄົນທີ່ມີຄຸນນະທຳສູງ, ມີຄວາມສາມາດ ແລະ ປະສົບການໃນການດຳເນີນການຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ພິຈາລະນາຄະດີອາຍາ. ພວກເຂົາເຈົ້າຍັງຈະຕ້ອງຮູ້ພາສາເຮັດວຽກຂອງສານຢ່າງລ່ຽມໄຫຼດີຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງພາສາ.
4. ໄອຍະການຈະຕ້ອງໄດ້ມາຈາກການເລືອກຕັ້ງດ້ວຍການລົງຄະແນນສຽງປິດລັບ ແລະ ໄດ້ຮັບຄະແນນສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເຄິ່ງຂອງສະມາຊິກສະມັດຊາບັນດາລັດພາຄີ. ບັນດາຮອງໄອຍະການກໍຈະຕ້ອງໄດ້ມາຈາກ ການເລືອກຕັ້ງດ້ວຍວິທີການອັນດຽວກັນນັ້ນຈາກບັນຊີລາຍ

ຊື່ຜູ້ສະໝັກ ທີ່ໄອຍະການເປັນຜູ້ສະເໜີ. ໄອຍະການຈະຕ້ອງສະເໜີຜູ້ສະໝັກສາມຄົນເພື່ອແຂ່ງຂັນເຂົ້າແຕ່ ລະຕຳແໜ່ງ. ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ມີການຕົກລົງກຳນົດອາຍຸປະຈຳການສັ້ນກວ່າ, ໄອຍະການ ແລະ ຮອງຈະດຳລົງຕຳແໜ່ງຊຸດລະເກົ້າປີໂດຍບໍ່ມີສິດຖືກເລືອກຕັ້ງຄືນໃໝ່.

5. ທັງໄອຍະການ ແລະ ຮອງໄອຍະການລ້ວນແຕ່ບໍ່ມີສິດເຂົ້າຮ່ວມໃນກິດຈະກຳໃດໆທີ່ຈະເປັນການແຊກແຊງການປະຕິບັດໜ້າທີ່ໄອຍະການຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ ຫຼື ຈະເປັນການກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃນຄວາມເປັນເອກະລາດຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ. ພວກເຂົາເຈົ້າຈະຕ້ອງບໍ່ປະກອບວຽກງານອື່ນທີ່ມີລັກສະນະເປັນອາຊີບ.
6. ຄະນະປະທານສານ ອາດຈະໃຫ້ໄອຍະການ ຫຼື ຮອງໄອຍະການອອກຈາກໜ້າວຽກໃນການພິຈາລະນາຄະດີໃດໜຶ່ງ ໃນເມື່ອໄອຍະການ ຫຼື ຮອງໄອຍະການຫາກຮ້ອງຂໍ.
7. ທັງໄອຍະການ ແລະ ຮອງໄອຍະການລ້ວນແຕ່ຈະຕ້ອງບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນເລື່ອງໃດໆ ຊຶ່ງໃນການເຂົ້າຮ່ວມດັ່ງກ່າວຈະເປັນການເຮັດໃຫ້ພວກເຂົາເຈົ້າຖືກສົງໄສຢ່າງມີເຫດຜົນວ່າ ຄວາມເປັນກາງຂອງພວກເຂົາຈະຄອນແຄນຍ້ອນມີພື້ນຖານອ້າງອີງອັນໃດອັນໜຶ່ງ. ພວກເຂົາເຈົ້າຈະໝົດສິດເຂົ້າຮ່ວມໃນການດຳເນີນຄະດີໃດໜຶ່ງຕາມຂໍ້ບັນຍັດຂອງວັກນີ້ ຖ້າວ່າພວກເຂົາເຈົ້າຫາກ, ເຊັ່ນວ່າ, ເຄີຍໄດ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບຄະດີດັ່ງກ່າວທີ່ສານກຳລັງພິຈາລະນາຢູ່ນີ້ມາກ່ອນຈະແມ່ນໃນຖານະໃດກໍຕາມ ຫຼື ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃນຄະ ດີອາຊະຍາກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນລະ ດັບຊາດ ຊຶ່ງພົວພັນເຖິງບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສອບສວນ ຫຼື ກຳລັງຖືກຮ້ອງຟ້ອງຢູ່ນັ້ນ.
8. ທຸກບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຮັດໃຫ້ໄອຍະການ ຫຼື ຮອງໄອຍະການໝົດສິດໃນການດຳເນີນ ຄະດີຈະຖືກຕັດສິນໂດຍຄະນະສານອຸທອນ:
  - (ກ) ບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສອບສວນ ຫຼື ຖືກຮ້ອງຟ້ອງນັ້ນມີສິດສະເໜີໃຫ້ໄອຍະການ ຫຼື ຮອງໄອຍະການໝົດສິດໃນການດຳເນີນຄະດີຂອງຕົນໄດ້ທຸກເມື່ອດ້ວຍພື້ນຖານເຫດຜົນທີ່ໄດ້ບົ່ງໄວ້ໃນມາດຕານີ້;
  - (ຂ) ໄອຍະການ ຫຼື ຮອງໄອຍະການ ຈະຕ້ອງມີສິດສະເໜີຄຳເຫັນກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
9. ໄອຍະການຈະແຕ່ງຕັ້ງທີ່ປຶກສາທີ່ມີຄວາມຊ່ຽວຊານດ້ານກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບບັນຫາສະເພາະຕ່າງໆ, ຊຶ່ງລວມທັງການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທາງເພດ ແລະ ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ເດັກນ້ອຍ.

ມາດຕາ 43

ຫ້ອງການຈ່າສານ

1. ຫ້ອງການຈ່າສານມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກງານບໍລິຫານ ແລະ ຮັບໃຊ້ສານໃນດ້ານອື່ນໆ ນອກຈາກວຽກງານຕຸລາການ, ໂດຍປາສະຈາກການກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ພາລະໜ້າທີ່ ແລະ ອຳນາດຂອງໄອຍະການ ຕາມມາດຕາ 42.
2. ຫ້ອງການຈ່າສານແມ່ນຈ່າສານເປັນຫົວໜ້ານຳພາ. ຈ່າສານຈະເປັນເຈົ້າໜ້າທີ່ບໍລິຫານຕົ້ນ ຕໍ່ຂອງສານ. ຈ່າສານຈະຕ້ອງປະຕິບັດພາລະໜ້າທີ່ຂອງຕົນພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງປະທານ ສານ.
3. ຈ່າສານ ແລະ ຮອງຈ່າສານຈະຕ້ອງເປັນບຸກຄົນທີ່ມີຄຸນນະທຳ, ມີຄວາມສາມາດສູງ ແລະ ຮູ້ ພາສາເຮັດວຽກຂອງສານໄດ້ຢ່າງລຽນໄຫຼຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງພາສາ.
4. ບັນດາຜູ້ພິພາກສາຈະເປັນຜູ້ເລືອກຕັ້ງເອົາຈ່າສານ ດ້ວຍການລົງຄະແນນສຽງບິດລັບ ແລະ ດ້ວຍສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເຄິ່ງຂອງຜູ້ພິພາກສາທັງໝົດ, ໂດຍມີການຄຳນຶງເຖິງຂໍ້ສະເໜີແນະ ຂອງສະມັດຊາບັນດາລັດພາຄີ. ຖ້າວ່າມີຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ມີການສະເໜີແນະຂອງຈ່າ ສານ, ບັນດາຜູ້ພິພາກສາກໍຈະເລືອກຕັ້ງເອົາຮອງຈ່າສານດ້ວຍວິທີດຽວກັນນີ້.
5. ຈ່າສານຈະດຳລົງຕຳແໜ່ງໃນກຳນົດທ້າຍ ຫຼື ສິ້ນກວ່ານັ້ນຕາມການຕັດສິນຂອງບັນດາຜູ້ພິ ພາກສາດ້ວຍຄະແນນສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເຄິ່ງ, ແລະ ອາດຈະຖືກເລືອກຕັ້ງບິນພັນຖານທີ່ ວ່າຮອງຈ່າສານຈະຖືກເອີ້ນມາຮັບໃຊ້ວຽກງານຕາມຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງວຽກງານ.
6. ຈ່າສານຈະຕ້ອງຕັ້ງໜ່ວຍບໍລິການຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານຂຶ້ນຢູ່ໃນຫ້ອງການຂອງຈ່າ ສານດ້ວຍການປົກສາກັບຫ້ອງການໄອຍະການ, ໜ່ວຍບໍລິການນີ້ຈະຕ້ອງມີມາດຕະການ ປົກປ້ອງ ແລະ ຈັດວາງການປ້ອງກັນຄວາມປອດໄພ, ໃຫ້ການປົກສາ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອອື່ນໆ ທີ່ເໝາະ ສົມແກ່ພະຍານ ແລະ ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍທີ່ປະກົດຕົວຕໍ່ໜ້າສານ ແລະ ຜູ້ອື່ນໆທີ່ມີ ຄວາມສ່ຽງ ຍ້ອນຄຳໃຫ້ການຕໍ່ສານຂອງພະຍານຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ. ໜ່ວຍບໍລິການດັ່ງກ່າວຈະ ປະກອບດ້ວຍພະ ນັກງານທີ່ມີຄວາມຊຽງວຊານກ່ຽວກັບບັນຫາກະທົບທາງດ້ານຈິດໃຈ, ລວມ ທັງການກະທົບທາງ ດ້ານຈິດໃຈທີ່ພົວພັນເຖິງອາຊະຍາກຳກ່ຽວກັບການກະທຳຮຸນແຮງທາງ ເພດ.

ມາດຕາ 44

ການປະກອບພະນັກງານ

1. ໄອຍະການ ແລະ ຈ່າສານ ຈະແຕ່ງຕັ້ງພະນັກງານທີ່ມີຄຸນນະວຸດຕາມຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງຫ້ອງການໄອຍະການ ແລະ ຫ້ອງການຈ່າສານ. ໃນກໍລະນີຂອງໄອຍະການ, ການແຕ່ງຕັ້ງນີ້ຈະລວມທັງການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ສືບສວນ.
2. ໃນການຮັບພະນັກງານເຂົ້າເຮັດວຽກ, ໄອຍະການ ແລະ ຈ່າສານຈະຕ້ອງຮັບປະກັນມາດຕະຖານສູງສຸດທາງດ້ານປະສິດທິພາບ, ຄວາມສາມາດ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງໃນໜ້າທີ່ ແລະ ຈະຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງບັນດາມາດຕະຖານທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 36, ວັກທີ 8.
3. ດ້ວຍການເຫັນດີຈາກຄະນະປະທານ ແລະ ໄອຍະການ, ຈ່າສານຈະສະເໜີລະບຽບກ່ຽວກັບພະນັກງານຂອງສານ ຊຶ່ງຈະປະກອບດ້ວຍເງື່ອນໄຂຂອງການແຕ່ງຕັ້ງພະນັກງານຂອງສານ, ຄ່າຕອບແທນ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງການຖືກໄລ່ອອກ. ລະບຽບພະນັກງານດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຮັບຮອງຈາກສະມັດຊາບັນດາລັດພາຄີ.
4. ໃນກໍລະນີພິເສດ, ສານສາມາດໃຊ້ຊ່ຽວຊານຈາກລັດພາຄີ, ອົງການຈັດຕັ້ງລະຫວ່າງລັດຖະບານ, ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານທີ່ສະໜອງໃຫ້ໂດຍບໍ່ຕ້ອງເສຍຄ່າຈ້າງເພື່ອຊ່ວຍປະຕິບັດວຽກງານຂອງອົງກອນຕ່າງໆຂອງສານ. ໄອຍະການສາມາດຮັບເອົາການສະໜອງພະນັກງານຊ່ຽວຊານຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນໃນນາມຫ້ອງການໄອຍະການ. ພະນັກງານສະໜອງໃຫ້ລ້າໆຄື ດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈະຖືກນຳໃຊ້ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ແນະນຳທີ່ສະມັດຊາບັນດາລັດພາຄີຈະກຳນົດ.

ມາດຕາ 45

ການສາບານຕົວເຂົ້າຮັບຕຳແໜ່ງ

ກ່ອນຈະເຂົ້າຮັບໜ້າທີ່ຕາມທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ກຳນົດໄວ້, ບັນດາຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ຮອງໄອຍະການ, ຈ່າສານ ແລະ ຮອງຈ່າສານຈະຕ້ອງສາບານຕົວຕໍ່ໜ້າສານຢ່າງເປີດເຜີຍ ໃນການປະຕິບັດພາລະໜ້າທີ່ຢ່າງຊື່ສັດ ແລະ ຢ່າງມີມະໂນທຳ.

ມາດຕາ 46

ການຂັບໄລ່ອອກຈາກຕຳແໜ່ງ

1. ຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ຮອງໄອຍະການ, ຈ່າສານ ຫຼື ຮອງຈ່າສານ, ຈະຕ້ອງຖືກຂັບໄລ່ອອກຈາກຕຳແໜ່ງຖ້າວ່າມີການຕົກລົງຄືດັ່ງກ່າວນັ້ນ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບວັກທີ 2, ໃນກໍລະນີ:
  - (ກ) ເຫັນວ່າບຸກຄົນດັ່ງກ່າວໄດ້ມີການປະພຶດຜິດຢ່າງຮ້າຍແຮງ ຫຼື ມີການລະເມີດໜ້າທີ່ຂອງຜູ້ກ່ຽວພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້, ດັ່ງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ; ຫຼື
  - (ຂ) ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດພາລະໜ້າທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ກຳນົດໃຫ້.
2. ການຕົກລົງຂັບໄລ່ຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ ຫຼື ຮອງໄອຍະການອອກຈາກຕຳແໜ່ງຕາມວັກທີ 1 ແມ່ນສິດຂອງສະມັດຊາລັດພາຄີເປັນຜູ້ຕົກລົງດ້ວຍການລົງຄະແນນສຽງປິດລັບຄື:
  - (ກ) ໃນກໍລະນີຂັບໄລ່ຜູ້ພິພາກສາ, ຕັດສິນໂດຍສຽງສ່ວນຫຼາຍສອງສ່ວນສາມຂອງລັດພາຄີທັງໝົດ ຕາມການສະເໜີແນະທີ່ຖືກຮັບຮອງເອົາດ້ວຍສຽງສ່ວນຫຼາຍສອງສ່ວນສາມຂອງຜູ້ພິພາກສາອື່ນໆ;
  - (ຂ) ໃນກໍລະນີຂັບໄລ່ໄອຍະການ, ຕັດສິນໂດຍສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເຄິ່ງຂອງລັດພາຄີ;
  - (ຄ) ໃນກໍລະນີຂັບໄລ່ຮອງໄອຍະການ, ຕັດສິນໂດຍສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເຄິ່ງຂອງບັນດາລັດພາຄີຕາມ ການສະເໜີຂອງໄອຍະການ.
3. ການຕົກລົງຂັບໄລ່ຈ່າສານ ແລະ ຮອງຈ່າສານຈະຕ້ອງຖືກຕັດສິນໂດຍສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເຄິ່ງຂອງຜູ້ພິພາກສາ.
4. ຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ຮອງໄອຍະການ, ຈ່າສານ ແລະ ຮອງຈ່າສານຜູ້ທີ່ການປະພຶດ ຫຼື ຄວາມສາມາດໃນການປະຕິບັດພາລະໜ້າທີ່ຕາມທີ່ທຳມະນູນສະບັບນີ້ກຳລັງຖືກທ້າທາຍຢູ່ນັ້ນຈະຕ້ອງມີໂອກາດ ຢ່າງເຕັມສ່ວນໃນການສະເໜີ ແລະ ໄດ້ຮັບຫຼັກຖານ ແລະ ຍິນຄຳຮ້ອງຄັດຄ້ານຕາມລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ. ນອກຈາກນັ້ນ, ບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ນັ້ນຈະບໍ່ສາມາດເຂົ້າຮ່ວມໃນ ການພິຈາລະນາກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວໄດ້.

ມາດຕາ 47

ມາດຕະການທາງດ້ານວິໄນ

ຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ຮອງໄອຍະການ, ຈ່າສານ ຫຼື ຮອງຈ່າສານ ຊຶ່ງໄດ້ມີການປະພຶດບໍ່

ຖືກຕ້ອງທີ່ມີລັກສະນະບໍ່ຮ້າຍແຮງຄືກັນກັບການປະພຶດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 46, ວັກທີ 1 ນັ້ນ, ຈະຕ້ອງຖືກປະຕິບັດວິໄນຕາມລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.

ມາດຕາ 48

ອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນ

1. ສານອາຍາສາກົນຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນໃນດິນແດນຂອງລັດພາຄີເພື່ອປະຕິບັດຈຸດປະສົງຂອງຕົນ.
2. ຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ຮອງໄອຍະການ ແລະ ຈຳສານໃນເວລາເຂົ້າຮ່ວມ ຫຼື ປະຕິບັດວຽກງານຂອງສານຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນເຊັ່ນດຽວກັນກັບຫົວໜ້າສຳນັກງານການ ທູດ ແລະ ຈະສືບຕໍ່ໄດ້ຮັບອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນຕໍ່ການດຳເນີນຄະດີທຸກປະເພດຍ້ອນຄຳເວົ້າທີ່ໄດ້ເວົ້າ ຫຼື ໄດ້ຂຽນ ແລະ ການກະທຳຂອງພວກເຂົາຕາມໜ້າທີ່ທາງການ.
3. ຮອງຈຳສານ, ບັນດາພະນັກງານຂອງຫ້ອງການໄອຍະການ ແລະ ພະນັກງານຂອງຫ້ອງການຈຳສານຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນ ແລະ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກເພື່ອປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງພວກເຂົາເຈົ້າໂດຍສອດຄ່ອງກັບສັນຍາວ່າດ້ວຍອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນຂອງສານ.
4. ທີ່ປຶກສາ, ນັກຊ່ຽວຊານ, ພະຍານ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນໃດທີ່ຖືກຮຽກຮ້ອງໃຫ້ປະກົດຕົວຢູ່ສານຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການປະຕິບັດທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອໃຫ້ສານເຄື່ອນໄຫວຢ່າງສະດວກ ຕາມສັນຍາວ່າດ້ວຍອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນຂອງສານ.
5. ອະພິສິດ ແລະ ສິດຊຸ້ມກັນຂອງ:
  - (ກ) ຜູ້ພິພາກສາ ຫຼື ໄອຍະການສາມາດຖືກຖອນໄດ້ດ້ວຍສຽງສ່ວນຫຼາຍກາຍເລິ່ງຂອງບັນດາຜູ້ພິພາກສາ;
  - (ຂ) ຈຳສານສາມາດຖືກຖອນ ໂດຍຄະນະປະທານ;
  - (ຄ) ຮອງໄອຍະການ ແລະ ພະນັກງານປະຈຳຫ້ອງການໄອຍະການອາດຖືກຖອນໂດຍໄອຍະການ;
  - (ງ) ຮອງຈຳສານ ແລະ ພະນັກງານຂອງຫ້ອງການຈຳສານອາດຈະຖືກຖອນໂດຍຈຳສານ.

ມາດຕາ 49

ເງິນເດືອນ, ເບ້ຍລ້ຽງ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

ຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ຮອງໄອຍະການ, ຈ່າສານ ແລະ ຮອງຈ່າສານຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບເງິນເດືອນ, ເບ້ຍລ້ຽງ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕາມການຕົກລົງຂອງສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ. ເງິນເດືອນ ແລະ ເບ້ຍລ້ຽງດັ່ງກ່າວ ຈະບໍ່ຖືກຕັດລົງຕະຫລອດໄລຍະເວລາທີ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ຢູ່ໃນຕຳແໜ່ງຂອງຕົນ.

ມາດຕາ 50

ພາສາທາງການ ແລະ ພາສາທີ່ໃຊ້ເຮັດວຽກ

1. ພາສາທາງການຂອງສານອາຍາສາກົນ ຈະຕ້ອງແມ່ນພາສາ ອາຣັບ, ຈີນ, ອັງກິດ, ຝຣັ່ງ, ລັດເຊຍ ແລະ ແອັດສະປາຍ. ຄຳພິພາກສາຂອງສານ ກໍຄື ຄຳຕົກລົງທີ່ກ່ຽວກັບການແກ້ໄຂບັນຫາພື້ນຖານ ຢູ່ໃນສານຈະຕ້ອງພິມເປັນພາສາທາງການດັ່ງກ່າວນີ້. ຄະນະປະທານສານຈະຕ້ອງກຳນົດວ່າຄຳຕົກລົງໃດຖືເປັນການແກ້ໄຂບັນຫາພື້ນຖານ ເພື່ອເປົ້າໝາຍຂອງວັກນີ້ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຫລັກການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.
2. ພາສາເຮັດວຽກຂອງສານອາຍາສາກົນ ຈະຕ້ອງເປັນພາສາຝຣັ່ງ ແລະ ອັງກິດ. ລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ ຈະຕ້ອງກຳນົດວ່າ ກໍລະນີໃດຄວນຈະຕ້ອງໃຫ້ນຳໃຊ້ພາສາທາງການອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ເປັນພາສາເຮັດວຽກ.
3. ເມື່ອໄດ້ຮັບການຮ້ອງຂໍຈາກຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງໃນການດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ລັດທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໃຫ້ເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມໃນການດຳເນີນຄະດີ, ສານຈະຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ຝ່າຍ ຫຼື ລັດທີ່ຮ້ອງຂໍນັ້ນໃຊ້ພາສາອື່ນທີ່ບໍ່ແມ່ນພາສາຝຣັ່ງ ຫຼື ອັງກິດ ຊຶ່ງສານພິຈາລະນາເຫັນວ່າການອະນຸຍາດດັ່ງກ່າວມີຄວາມເໝາະສົມພຽງພໍ.

ມາດຕາ 51

ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ

1. ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ ຈະຕ້ອງມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ດ້ວຍການຮັບຮອງເອົາໂດຍສຽງສ່ວນຫລາຍ ສອງສ່ວນສາມຂອງສະມາຊິກ ຂອງສະມັດຊາລັດພາຄີ.
2. ການດັດແກ້ ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານສາມາດສະເໜີໂດຍ :

ກ. ລັດພາຄີໃດໜຶ່ງ;

ຂ. ຜູ້ພິພາກສາທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນໃຫ້ດັດແກ້ໂດຍສຽງສ່ວນໃຫຍ່; ຫຼື

ຄ. ໄອຍະການ.

ການດັດແກ້ດັ່ງກ່າວຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ດ້ວຍການຮັບຮອງເອົາໂດຍສຽງສ່ວນຫລາຍຂອງສະມາຊິກສອງສ່ວນສາມຂອງສະມັດຊາລັດພາຄີ.

3. ພາຍຫລັງການຮັບຮອງເອົາລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານແລ້ວ, ໃນກໍລະນີສຸກເສີນ ທີ່ລະບຽບການດັ່ງກ່າວບໍ່ໄດ້ກຳນົດກ່ຽວກັບສະຖານະການ ທີ່ມີລັກສະນະສະເພາະໃນການພິຈາລະນາຂອງສານ, ຜູ້ພິພາກສາສາມາດຮ່າງລະບຽບການຂຶ້ນມານຳໃຊ້ຊົ່ວຄາວໂດຍສຽງສ່ວນຫລາຍ ສອງສ່ວນສາມຂອງຜູ້ພິພາກສາ ຈົນກວ່າຈະມີການຮັບຮອງ, ດັດແກ້ ຫຼື ປະຕິເສດໃນກອງປະຊຸມສາມັນ ຫຼື ວິສາມັນຂອງສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີຊັ້ງຕໍ່ໄປ.
4. ລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ, ການດັດແກ້ ແລະ ລະບຽບການຊົ່ວຄາວທັງໝົດ ຈະຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້. ການດັດແກ້ລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານກໍຄື ລະບຽບການຊົ່ວຄາວຈະບໍ່ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຢ່ອນຫລັງເພື່ອສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ກຳລັງຖືກສອບສວນ ຫຼື ຖືກດຳເນີນຄະດີຢູ່ ຫຼື ຜູ້ທີ່ໄດ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດໄປແລ້ວ.
5. ໃນກໍລະນີທີ່ມີຄວາມຂັດແຍ່ງກັນລະຫວ່າງທຳມະນູນ ແລະ ລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ, ທຳມະນູນຈະໃຊ້ເປັນບ່ອນອີງ.

ມາດຕາ 52

ລະບຽບການຂອງສານ

1. ຜູ້ພິພາກສາຈະຕ້ອງຮັບຮອງເອົາລະບຽບການທີ່ຈຳເປັນຂອງສານ ສຳລັບວຽກງານປະຈຳວັນ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.
2. ໄອຍະການ ແລະ ຈຳສານຈະຕ້ອງມີການປຶກສາຫາລືກັນກ່ຽວກັບລາຍລະອຽດຂອງລະບຽບລະການ ແລະ ການດັດແກ້ລະບຽບການດັ່ງກ່າວ.
3. ລະບຽບການ ແລະ ການດັດແກ້ລະບຽບການດັ່ງກ່າວ ຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ດ້ວຍການຮັບຮອງ, ເວັ້ນເສຍວ່າຜູ້ພິພາກສາ ຈະມີການຕົກລົງເປັນຢ່າງອື່ນ. ໃນທັນທີທີ່ມີການຮັບຮອງ, ລະບຽບການ ແລະ ການດັດແກ້ລະບຽບການດັ່ງກ່າວຈະຖືກສົ່ງໄປຍັງລັດພາຄີ ເພື່ອໃຫ້ຄຳເຫັນ. ຖ້າຫາກວ່າ ພາຍໃນ 6 ເດືອນ ບໍ່ມີຂໍ້ໂຕ້ແຍ່ງໃດໆຈາກລັດພາຄີສ່ວນໃຫຍ່, ລະບຽບການ ແລະ

ການດັດແກ້ລະບຽບການນັ້ນຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຕໍ່ໄປ.

ພາກທີ 5

ການສືບສວນ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີ

ມາດຕາ 53

ການລິເລີ່ມການສືບສວນ

1. ພາຍຫລັງທີ່ໄດ້ຕີລາຄາກ່ຽວກັບຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບມາແລ້ວນັ້ນ, ໄອຍະການຈະຕ້ອງລິເລີ່ມການສືບສວນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຈະມີການພິຈາລະນາເຫັນວ່າ ບໍ່ມີຂໍ້ມູນພຽງພໍທີ່ຈະດຳເນີນການຕໍ່ໄປຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້. ໃນການຕັດສິນໃຈວ່າຈະລິເລີ່ມການສືບສວນໃດໜຶ່ງ ຫລືບໍ່ ນັ້ນ, ໄອຍະການຈະຕ້ອງພິຈາລະນາເບິ່ງວ່າ :
  - (ກ) ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບນັ້ນມີມູນຖານທີ່ສົມເຫດຜົນທີ່ພາໃຫ້ເຊື່ອວ່າໄດ້ມີ ຫຼື ກຳລັງມີການກໍ່ອາຊະຍາກຳພາຍໃນຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ ຫຼື ບໍ່ ;
  - (ຂ) ຄະດີນັ້ນເປັນກໍລະນີທີ່ສານຮັບພິຈາລະນາໄດ້ຕາມມາດຕາ 17 ຫຼື ບໍ່; ແລະ
  - (ຄ) ໂດຍຄຳນຶງເຖິງຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງອາຊະຍາກຳ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍແລ້ວນັ້ນ, ຍັງມີສາເຫດຫຼວງຫຼາຍ ຫຼື ບໍ່ທີ່ພາໃຫ້ເຊື່ອໄດ້ວ່າ ການສືບສວນນັ້ນ ຈະບໍ່ຕອບສະໜອງຜົນປະໂຫຍດຂອງການປົກປ້ອງຄວາມຍຸຕິທຳ. ຖ້າຫາກວ່າໄອຍະການມີຄວາມເຫັນວ່າບໍ່ມີມູນຖານພຽງພໍສຳລັບການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ການຕັດສິນດັ່ງກ່າວມາຈາກການພິຈາລະນາຕາມວັກຢ່ອຍ (ຄ) ຂ້າງເທິງ, ໄອຍະການ ຈະແຈ້ງໃຫ້ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຊາບ.
2. ຖ້າຫາກໃນລະຫວ່າງການສືບສວນ ໄອຍະການສະຫລຸບໄດ້ວ່າ ບໍ່ມີມູນຖານພຽງພໍສຳລັບການດຳເນີນຄະດີຍ້ອນວ່າ :
  - (ກ) ບໍ່ມີມູນຖານພຽງພໍທາງດ້ານກົດໝາຍ ຫຼື ຄວາມຈິງກ່ຽວກັບການອອກໝາຍຈັບ ຫຼື ອອກໝາຍຮຽກຕົວບຸກຄົນຕາມມາດຕາ 58 ;
  - (ຂ) ຄະດີນີ້ບໍ່ຖືກຮັບພິຈາລະນາຕາມມາດຕາ 17 ; ຫຼື
  - (ຄ) ເມື່ອຊຶ່ງຊາເບິ່ງສະພາບແວດລ້ອມທຸກຢ່າງແລ້ວ, ການດຳເນີນຄະດີບໍ່ເປັນໄປເພື່ອຜົນປະໂຫຍດໃນການປົກປ້ອງຄວາມຍຸຕິທຳ, ຊຶ່ງລວມໄປເຖິງຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງອາຊະຍາກຳ, ສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ອາຍຸ ຫຼື ຄວາມອ່ອນແອຂອງຜູ້ຕ້ອງສົງໄສວ່າໄດ້ກະທຳຄວາມຜິດ ແລະ ບົດບາດຂອງຜູ້ຕ້ອງສົງໄສໃນການ

ກໍ່ອາຊະຍາກຳ ; ໄອຍະການຈະແຈ້ງໄປຍັງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ລັດທີ່ໄດ້ສົ່ງຄຳຮ້ອງຟ້ອງຕາມມາດຕາ 14 ຫຼື ສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງ ໃນກໍລະນີທີ່ອີງຕາມມາດຕາ 13, ວັກ (ຂ) ເພື່ອຊາບກ່ຽວກັບຜົນສະຫຼຸບ ແລະ ເຫດຜົນຂອງການສະຫຼຸບຂອງຕົນ.

3. (ກ) ຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງລັດທີ່ສົ່ງຄຳຮ້ອງຟ້ອງຕາມມາດຕາ 14 ຫຼື ສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງ ຕາມມາດຕາ 13, ວັກ (ຂ), ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອາດຈະທົບທວນຄຳຕົກລົງຂອງໄອຍະການຄືນໃໝ່ ພາຍໃຕ້ວັກທີ 1 ຫຼື 2 ທີ່ຈະບໍ່ດຳເນີນຄະດີ ແລະ ອາດຮ້ອງຂໍໃຫ້ໄອຍະການທົບທວນຄືນກ່ຽວກັບຄຳຕົກລົງດັ່ງກ່າວ.
  - (ຂ) ນອກຈາກນີ້, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອາດຈະທົບທວນຄຳຕົກລົງກ່ຽວກັບການບໍ່ດຳເນີນການຂອງໄອຍະການ ໂດຍການລິເລີ່ມຂອງຄະນະສານດັ່ງກ່າວເອງໂດຍອີງຕາມວັກ 1 (ຄ) ແລະ 2 (ຄ). ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວ, ຄຳຕົກລົງຂອງໄອຍະການ ຈະມີຜົນບັງຄັບກໍ່ຕໍ່ເມື່ອໄດ້ຮັບການຢືນຢັນຈາກຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ.
4. ໄອຍະການອາດທົບທວນຄຳຕົກລົງຂອງຕົນໃນເວລາໃດກໍ່ໄດ້ວ່າ ຈະລິເລີ່ມການສືບສວນ ຫຼື ດຳເນີນຄະດີ ຫລື ບໍ່ ບົນພື້ນຖານຫຼັກຖານ ຫລື ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ໄດ້ຮັບມາໃໝ່.

ມາດຕາ 54

ໜ້າທີ່ ແລະ ສິດອຳນາດຂອງໄອຍະການກ່ຽວກັບການສືບສວນ

1. ໄອຍະການຈະຕ້ອງ :
  - (ກ) ຂະຫຍາຍການສືບສວນ ໃຫ້ກວມລວມເອົາທຸກຂໍ້ມູນຫຼັກຖານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດ ເພື່ອຄວາມຖືກຕ້ອງໃນການຕີລາຄາວ່າມີຄວາມຜິດທາງອາຍາຕາມທຳມະນູນນີ້ ຫຼື ບໍ່ ແລະ ໃນການດຳເນີນການນັ້ນຈະສືບສວນທັງສະພາບການ ທີ່ເປັນຫຼັກຖານຜູກມັດ ແລະ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ພົ້ນຂໍ້ກ່າວຫາຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ;
  - (ຂ) ໃຊ້ມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ການສືບສວນ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີກັບອາຊະຍາກຳນັ້ນເປັນໄປຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ໃນຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ ແລະ ໃນການດຳເນີນການດັ່ງກ່າວ ຈະຕ້ອງເຄົາລົບສິດຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ສະພາບການສ່ວນຕົວຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານ, ລວມທັງອາຍຸ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງຊາຍຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 7,

ວັກ 3 ແລະ ສຸຂະພາບ ແລະ ຄຳນຶງເຖິງລັກສະນະຂອງອາຊະຍາກຳ ໂດຍສະເພາະ ຢ່າງຍິ່ງໃນກໍລະນີທີ່ກ່ຽວພັນກັບການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທາງເພດ, ການໃຊ້ຄວາມຮຸນ ແຮງຕໍ່ກັບເພດກົງກັນຂ້າມ ຫລື ຕໍ່ເດັກນ້ອຍ ; ແລະ

- (ຄ) ເຄົາລົບສິດທິຂອງບຸກຄົນຕ່າງໆທີ່ໄດ້ມີຂຶ້ນຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນ.
- 2. ໄອຍະການອາດທຳການສືບສວນໃນດິນແດນຂອງລັດພາຄີ :
  - (ກ) ໂດຍສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດຂອງພາກທີ 9 ; ຫລື
  - (ຂ) ຕາມການມອບໝາຍສິດອຳນາດຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະ ດີພາຍໃຕ້ ມາດຕາ 57, ວັກ 3 (ງ).
- 3. ໄອຍະການອາດຈະ :
  - (ກ) ລວບລວມ ແລະ ວິເຄາະຫລັກຖານ ;
  - (ຂ) ຂໍໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ຖືກສືບສວນ, ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານມາພົບ ແລະ ສອບປາກ ຄຳ;
  - (ຄ) ຂໍຄວາມຮ່ວມມືຈາກລັດໃດໜຶ່ງ ຫລື ອົງການຈັດຕັ້ງລະຫວ່າງລັດຖະບານ ຫຼື ຂໍໃຫ້ມີ ການກະກຽມການດຳເນີນວຽກງານຕາມຂອບເຂດສິດອຳນາດ ແລະ/ຫຼື ຕາມການ ມອບໝາຍ ;
  - (ງ) ເຂົ້າຮ່ວມໃນການກະກຽມການດຳເນີນວຽກງານ ຫຼື ການເຊັນສັນຍາໂດຍສອດຄ່ອງ ກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້ ໃນເມື່ອມີຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ ແກ່ການຮ່ວມມື ຂອງລັດພາຄີ, ອົງການຈັດຕັ້ງລະຫວ່າງລັດ ຫລື ບຸກຄົນ ;
  - (ຈ) ຕົກລົງ ຫຼື ຍອມຮັບທີ່ຈະບໍ່ເປີດເຜີຍເອກະສານ ຫຼື ຂໍ້ມູນໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການ ດຳເນີນຄະດີທີ່ໄອຍະການໄດ້ມາ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂທີ່ຈະຕ້ອງເກັບເປັນຄວາມ ລັບ ແລະ ໃຊ້ເພື່ອການຫາຫລັກຖານໃໝ່ເທົ່ານັ້ນ ບໍ່ວ່າຈະຢູ່ໃນການດຳເນີນຄະດີ ໃນຊ່ວງໃດກໍຕາມ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ຫຼື ເອກະສານຫາກຍິນຍອມ ; ແລະ
  - (ສ) ໃຊ້ມາດຕະການທີ່ຈຳເປັນ ຫຼື ຮ້ອງຂໍໃຫ້ໃຊ້ມາດຕະການທີ່ຈຳເປັນດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຮັກ ສາຂໍ້ມູນໃຫ້ເປັນຄວາມລັບ ແລະ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງບຸກຄົນໃດບຸກຄົນໜຶ່ງ ຫຼື ເພື່ອການ ຮັກສາຫລັກຖານໄວ້ເປັນຄວາມລັບ.

ມາດຕາ 55

ສິດຂອງບຸກຄົນໃນລະຫວ່າງການສືບສວນ

- 1. ໃນການສືບສວນຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້, ບຸກຄົນ :

- (ກ) ຈະບໍ່ຖືກບັງຄັບໃຫ້ຮັບເອົາຄວາມຜິດໃສ່ຕົນເອງ ຫລື ຮັບສາລະພາບ ;
  - (ຂ) ຈະບໍ່ຖືກບັງຄັບຂົ່ມຂູ່ດ້ວຍຮູບການໃດໆ, ການບັງຄັບແບບແກ່ຍາວ ຫລື ນາບຊູ່, ທໍລະມານ ຫຼື ໃຊ້ຮູບການແບບປ່າເຖື່ອນ, ການປະພຶດຕໍ່ ຫຼື ການລົງໂທດແບບໄຮ້ມະນຸດສະທໍາ ແລະ ຢຽບຢໍາກຽດສັກສີຂອງມະນຸດ ;
  - (ຄ) ຫາກສືບສວນໂດຍການໃຊ້ພາສາອື່ນທີ່ບຸກຄົນນັ້ນບໍ່ສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ທັງໝົດ ແລະ ເວົ້າໄດ້, ຈະມີສິດຖືກຍົກເວັ້ນຄໍາໃຊ້ຈ່າຍ, ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຂອງນາຍພາສາທີ່ມີຄວາມສາມາດພຽງພໍ ແລະ ໄດ້ຮັບການແປຕາມຄວາມຈໍາເປັນ ສໍາລັບການຕອບສະໜອງໃຫ້ແກ່ຄວາມເປັນທໍາ ;
  - (ງ) ຈະບໍ່ຖືກຈັບກຸມຄຸມຂັງໂດຍພາລະການ ແລະ ຈະຕ້ອງບໍ່ຖືກຕັດອິດສະລະພາບ ຍົກເວັ້ນໃນກໍລະນີ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບຂັ້ນຕອນທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນທໍາມະນູນສະບັບນີ້.
2. ໃນກໍລະນີທີ່ມີມູນເຫດທີ່ເຊື່ອໄດ້ວ່າ ບຸກຄົນໜຶ່ງໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກໍາພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອໍານາດພິຈາລະນາຂອງສານ ແລະ ບຸກຄົນນັ້ນກໍາລັງຈະຖືກສອບສວນ ຈະແມ່ນໂດຍໄອຍະການ ຫຼື ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະບານ ຕາມການຮ້ອງຂໍທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນພາກ 9, ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບຊາບສິດທິຂອງຕົນກ່ອນການສອບສວນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :
- (ກ) ຮັບຊາບກ່ອນຖືກສອບສວນວ່າມີມູນເຫດທີ່ຈະເຊື່ອໄດ້ວ່າ ບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກໍາຂຶ້ນ ;
  - (ຂ) ການບໍ່ປາກຂອງຜູ້ຕ້ອງຫານັ້ນບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າໄດ້ກະທໍາຄວາມຜິດ ຫຼື ເປັນຜູ້ບໍລິສຸດ ;
  - (ຄ) ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານກົດໝາຍ ຈາກທະນາຍຄວາມທີ່ບຸກຄົນນັ້ນເລືອກເອງ ຫຼື ຖ້າບຸກຄົນນັ້ນບໍ່ມີທະນາຍຄວາມ ກໍໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານຍຸຕິທໍາໃນທຸກກໍລະນີທີ່ດໍາເນີນການ ຍ້ອນຄວາມຈໍາເປັນໃນການປົກປ້ອງຄວາມຍຸຕິທໍານັ້ນ ແລະ ຈະບໍ່ຕ້ອງເສຍຄໍາໃຊ້ຈ່າຍຫາກບຸກຄົນນັ້ນບໍ່ມີເງິນພຽງພໍທີ່ຈະຈ່າຍ ; ແລະ
  - (ງ) ຈະມີການສອບສວນໂດຍການມີໜ້າຂອງທະນາຍຄວາມ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າບຸກຄົນນັ້ນສະໝັກໃຈທີ່ຈະສະລະສິດທີ່ຈະມີທະນາຍຄວາມ.

ມາດຕາ 56

ບົດບາດຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ
ທີ່ພົວພັນເຖິງໂອກາດການສືບສວນພຽງເທື່ອດຽວ

1. (ກ) ເມື່ອໄອຍະການພິຈາລະນາດຳເນີນການສືບສວນເພື່ອໃຫ້ໂອກາດພຽງເທື່ອດຽວ
ໃນການເອົາຄຳໃຫ້ການ ຫລື ເອົາຄຳຖະແຫຼງຈາກພະຍານ ຫລື ເພື່ອວິເຄາະ, ຮວບ
ຮວມ ແລະ ວິໄຈຂໍ້ມູນຫຼັກຖານ ຊຶ່ງອາດຈະບໍ່ມີອີກຫຼັງຈາກນັ້ນ ເພື່ອເປົ້າໝາຍ
ຂອງການພິຈາລະນາຄະດີ, ໄອຍະການຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນ
ການພິຈາລະນາຄະດີຊາບ.
- (ຂ) ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີນັ້ນອາດຈະໃຊ້
ມາດຕະການຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງໄອຍະການ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ການດຳເນີນຄະ
ດີນັ້ນ ເປັນໄປຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ເປັນທຳ ແລະ ໂດຍສະເພາະເພື່ອປົກ
ປ້ອງສິດຂອງຜູ້ຖືກຫາ;
- (ຄ) ໄອຍະການຈະໃຫ້ຂໍ້ມູນແກ່ບຸກຄົນທີ່ຖືກຈັບ ຫຼື ມີໜ້າຢູ່ສານຕາມໝາຍຮຽກຕົວທີ່
ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສືບສວນ ຕາມວັກຢ່ອຍ (ກ) ເພື່ອໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບ
ບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະ
ອອກຄຳສັ່ງເປັນຢ່າງອື່ນ.
2. ມາດຕະການທີ່ໄດ້ກ່າວໃນວັກ 1 (ຂ) ຈະລວມໄປເຖິງ :
  - (ກ) ການເຮັດຂໍ້ສະເໜີ ແລະ ຫຼື ອອກຄຳສັ່ງ ກ່ຽວກັບຂັ້ນຕອນທີ່ຈະຕ້ອງສືບຕໍ່ປະຕິບັດ;
  - (ຂ) ການກຳກັບໃຫ້ມີການບັນທຶກການດຳເນີນຄະດີໄວ້ທຸກຂັ້ນຕອນ ;
  - (ຄ) ການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ຊ່ຽວຊານຊ່ວຍເຫລືອ ;
  - (ງ) ການແຕ່ງຕັ້ງທະນາຍຄວາມສຳລັບບຸກຄົນທີ່ຖືກຈັບ ຫຼື ມີໜ້າຢູ່ສານຕາມໝາຍຮຽກ
ຕົວ ເພື່ອໃຫ້ທະນາຍຄວາມເຂົ້າຮ່ວມທຸກຂັ້ນຕອນ, ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ຍັງບໍ່ທັນມີການ
ຈັບກຸມ ຫຼື ຍັງບໍ່ມີບຸກຄົນໃດມີໜ້າຢູ່ສານຕາມໝາຍຮຽກຕົວ ຫຼື ຍັງບໍ່ທັນມີການແຕ່ງ
ຕັ້ງທະນາຍຄວາມ, ກໍຈະແຕ່ງຕັ້ງທະນາຍຄວາມອີກຄົນໜຶ່ງ ເພື່ອເຂົ້າຮ່ວມເປັນຕົວ
ແທນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຖືກຫາ ;
  - (ຈ) ການແຕ່ງຕັ້ງບຸກຄົນໜຶ່ງໃນສະມາຊິກຄະນະສານ ຫຼື ຖ້າມີຄວາມຈຳເປັນກໍແມ່ນ
ການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ພິພາກສາອື່ນ ທີ່ມີຢູ່ຂອງພະແນກກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະ
ດີ ຫຼື ພະແນກພິຈາລະນາຄະດີ ເພື່ອສ້າງເກດການ ແລະ ໃຫ້ຂໍ້ແນະນຳ ຫຼື ຄຳສັ່ງກ່ຽວ
ກັບການຮວບຮວມ ຫລື ເກັບຮັກສາຫຼັກຖານ ແລະ ການສືບສວນບຸກຄົນ.

- (ສ) ການດຳເນີນການອື່ນຕາມຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອລວບລວມ ແລະ ເກັບຮັກສາຫຼັກຖານ.
- 3. (ກ) ໃນກໍລະນີທີ່ໄອຍະການຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຂໍໃຫ້ໃຊ້ມາດຕະການຕາມມາດຕານີ້ ແຕ່ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີພິຈາລະນາວ່າ ມາດຕະການດັ່ງກ່າວມີຄວາມຈຳເປັນໃນການເກັບຮັກສາຫຼັກຖານ ທີ່ຄະນະສານເຫັນວ່າມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຍິ່ງສຳລັບຜູ້ຖືກກ່າວຫາໃນການພິຈາລະນາຄະດີ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະປຶກສາຫາລືກັບໄອຍະການວ່າມີເຫດຜົນພຽງພໍສຳລັບໄອຍະການທີ່ບໍ່ໄດ້ຮ້ອງຂໍໃຫ້ໃຊ້ມາດຕະການດັ່ງກ່າວຫຼືບໍ່. ຖ້າຫາກປຶກສາຫາລືກັນແລ້ວ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີສະຫລຸບວ່າ ການທີ່ໄອຍະການບໍ່ຮ້ອງຂໍໃຫ້ໃຊ້ມາດຕະການດັ່ງກ່າວນັ້ນ ບໍ່ມີເຫດຜົນອັນສົມຄວນ, ຄະນະສານດັ່ງກ່າວອາດຈະລິເລີ່ມໃຊ້ມາດຕະການດັ່ງກ່າວດ້ວຍຕົນເອງ ;
- (ຂ) ໄອຍະການ ອາດຈະສາມາດອຸທອນຄຳຕົກລົງຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີໃນການດຳເນີນການເອງຕາມມາດຕານີ້ໄດ້ ໂດຍທີ່ຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນນີ້ຈະໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາເປັນການຮີບດ່ວນ.
- 4. ການຍອມຮັບຫຼັກຖານທີ່ເກັບຮັກສາ ຫຼື ລວບລວມໄດ້ ເພື່ອພິຈາລະນາຕາມມາດຕານີ້ ຫຼື ການບັນທຶກໃດໆທີ່ກ່ຽວພັນກັບການຍອມຮັບຫຼັກຖານດັ່ງກ່າວ ຈະໃຫ້ເປັນໄປຕາມມາດຕາ 69 ເມື່ອຢູ່ໃນລະຫວ່າງການພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ຈະມີນ້ຳໜັກຕາມທີ່ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີໄດ້ກຳນົດ.

ມາດຕາ 57

ໜ້າທີ່ ແລະ ສິດອຳນາດຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ

- 1. ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງປະຕິບັດໜ້າທີ່ໂດຍສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດຂອງມາດຕານີ້, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຈະຖືກກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນໃນທຳມະນູນ.
- 2. (ກ) ຄຳສັ່ງ ຫຼື ລະບຽບການຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ທີ່ໄດ້ອອກຕາມມາດຕາ 15, 18, 19, 54, ວັກ 2, ມາດຕາ 61, ວັກ 7 ແລະ ມາດຕາ 72 ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ໂດຍສຽງສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຜູ້ພິພາກສາໃນຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ;
- (ຂ) ໃນກໍລະນີອື່ນໆ, ຜູ້ພິພາກສາພຽງຄົນດຽວຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຈະປະຕິບັດໜ້າທີ່ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້, ເວັ້ນເສຍແຕ່

ຈະຖືກກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຳນົດ ທີ່ໂດຍສຽງສ່ວນຫລາຍຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ.

3. ນອກຈາກໜ້າທີ່ພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອາດຈະ :

- (ກ) ອອກຄຳສັ່ງ ແລະ ໝາຍສານ ເພື່ອສືບສວນຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງໄອຍະການ ;
- (ຂ) ອອກຄຳສັ່ງ, ລວມທັງ ຮັບຮອງເອົາມາດຕະການ ທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 56 ຫຼື ຂໍການຮ່ວມມືຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 9 ຕາມຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອຊ່ວຍຜູ້ທີ່ຖືກຈັບກຸມ ຫລື ທີ່ມີໜ້າຕາມໝາຍຮຽກຕົວ ຕາມມາດຕາ 58 ໃນການກະກຽມສູ້ຄະດີເມື່ອບຸກຄົນນັ້ນຮ້ອງຂໍ ;
- (ຄ) ກຳນົດໃຫ້ມີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ໃຫ້ຄວາມເປັນສ່ວນຕົວແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ພະຍານ, ການຮັກສາຫຼັກຖານ, ການປົກປ້ອງບຸກຄົນທີ່ຖືກຈັບກຸມ ຫຼື ມີໜ້າຢູ່ສານຕາມການໝາຍຮຽກຕົວ ແລະ ການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ ;
- (ງ) ໃຫ້ອຳນາດແກ່ໄອຍະການ ໃນການດຳເນີນບາດກ້າວການສືບສວນ ພາຍໃນດິນແດນຂອງລັດພາຄີພາຍໃຕ້ມາດຕາ 9 ຖ້າຫາກວ່າ ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ພິຈາລະນາທັດສະນະຂອງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແລ້ວ, ຄະນະກຳມະການກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ໄດ້ຕົກລົງໃນກໍລະນີນັ້ນວ່າ ລັດດັ່ງກ່າວບໍ່ສາມາດທີ່ຈະດຳເນີນການຕາມການຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການຮ່ວມມືຢ່າງແນ່ນອນ ເນື່ອງຈາກບໍ່ມີເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫລື ອົງການທີ່ມີສິດອຳນາດຂອງລະບົບຕຸລາການ ທີ່ຈະປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການຮ່ວມມືພາຍໃຕ້ມາດຕາ 9 ນັ້ນໄດ້ ;
- (ຈ) ຂໍຄວາມຮ່ວມມືຈາກລັດຕ່າງໆຕາມມາດຕາ 93, ວັກ 1 (ຖ) ເພື່ອໃຊ້ມາດຕະການຄຸ້ມຄອງການຍອມເສຍຄ່າປັບໃໝ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງ ແມ່ນສິດຜົນປະໂຫຍດສູງສຸດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ມີການອອກໝາຍຈັບ ຫຼື ອອກໝາຍຮຽກຕົວຕາມມາດຕາ 58 ແລະ ໄດ້ມີການພິຈາລະນາຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຂອງຫຼັກຖານ ແລະ ສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຳນົດ.

ມາດຕາ 58

ໝາຍຈັບ ຫລື ໝາຍຮຽກຕົວຂອງຄະນະສານກະກຽມເພື່ອພິຈາລະນາຄະດີ

1. ຄະນະສານກະກຽມເພື່ອພິຈາລະນາຄະດີ ຈະອອກໝາຍຈັບບຸກຄົນໜຶ່ງຕາມການຮ້ອງຂໍ

ຂອງໄອຍະການໃນເວລາໃດກໍ່ໄດ້ ຫລັງຈາກທີ່ໄດ້ລິເລີ່ມການສືບສວນແລ້ວ ຖ້າຫາກໄດ້ພິສູດຄຳຮ້ອງ ແລະ ຂໍ້ມູນຫລັກຖານ ທີ່ໄອຍະການໄດ້ສົ່ງໃຫ້ແລ້ວ ໂດຍຄະນະສານມີຄຳເຫັນວ່າ :

- (ກ) ມີມູນເຫດທີ່ສົມເຫດສົມຜົນທີ່ພາໃຫ້ເຊື່ອໄດ້ວ່າ ບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຂອງສານ ; ແລະ
- (ຂ) ມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງຈັບກຸມບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ :
  - (1) ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າບຸກຄົນນັ້ນຈະມີໜ້າຢູ່ສານ ;
  - (2) ເພື່ອໃຫ້ແນ່ວ່າບຸກຄົນນັ້ນຈະບໍ່ຂັດຂວາງ ຫຼື ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ການສືບສວນ ຫຼື ການພິຈາລະນາຄະດີໃນສານ, ຫຼື
  - (3) ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນກະທຳຄວາມຜິດ ຫຼື ຄວາມຜິດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຊຶ່ງຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດຂອງສານ ແລະ ເກີດຈາກສະພາບການແບບດຽວກັນຕໍ່ໄປ.

2. ຄຳຮ້ອງຂໍຂອງໄອຍະການຈະຕ້ອງປະກອບດ້ວຍ :

- (ກ) ຊື່ຂອງບຸກຄົນ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລະບຸຕົວອື່ນໆ ;
- (ຂ) ຫລັກຖານອ້າງອີງ ກ່ຽວກັບການກໍ່ອາຊະຍາກຳພາຍໃຕ້ຂອບເຂດສິດອຳນາດການພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ ຊຶ່ງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຖືກກ່າວຫາວ່າເປັນຜູ້ກະທຳຄວາມຜິດ;
- (ຄ) ຖະແຫລງການໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບຄວາມເປັນຈິງທີ່ສັນນິຖານໄດ້ວ່າ ເປັນການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ;
- (ງ) ການສະຫລຸບຫລັກຖານ ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆທີ່ພາໃຫ້ເກີດມີມູນຖານທີ່ສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ເຊື່ອໄດ້ວ່າບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳ ; ແລະ
- (ຈ) ເຫດຜົນວ່າ ເປັນຫຍັງໄອຍະການຈຶ່ງເຊື່ອວ່າ ການກັກຕົວບຸກຄົນດັ່ງກ່າວແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ.

3. ການໝາຍຈັບຈະປະກອບດ້ວຍ :

- (ກ) ຊື່ບຸກຄົນ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລະບຸຕົວອື່ນໆ ;
- (ຂ) ຫລັກຖານອ້າງອີງສະເພາະກ່ຽວກັບອາຊະຍາກຳ ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດການພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ ແລະ ສຳລັບການອອກໝາຍຈັບບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ; ແລະ
- (ຄ) ຖະແຫລງການໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບຄວາມເປັນຈິງ ທີ່ສັນນິຖານໄດ້ວ່າເປັນການກໍ່ອາຊະຍາກຳ.

4. ໝາຍຈັບຈະຕ້ອງມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຈົນກວ່າ ສານຈະອອກຄຳສັ່ງເປັນຢ່າງອື່ນ.

5. ບົນພື້ນຖານຂອງການອອກໝາຍຈັບ, ສານອາດຈະຂໍໃຫ້ມີການຈັບກຸມເປັນການຊົ່ວຄາວ

ຫຼືການຈັບກຸມ ແລະ ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນພາຍໃຕ້ມາດຕາ 9.

6. ໄອຍະການ ອາດຈະຂໍໃຫ້ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີນັ້ນດັດແກ້ໝາຍຈັບ ໂດຍປ່ຽນແປງ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບອາຊະຍາກຳທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນເອກະສານດັ່ງກ່າວ. ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຈະຕ້ອງດັດແກ້ໝາຍຈັບນັ້ນ ຖ້າຫາກພິຈາລະນາເຫັນວ່າມີມູນຖານເໝາະສົມທີ່ເຊື່ອໄດ້ວ່າບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳ ທີ່ຈະຕ້ອງມີການປ່ຽນແປງ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມໃຫ້ແກ່ການກໍ່ອາຊະຍາກຳດັ່ງກ່າວນີ້.

7. ທາງເລືອກອີກທາງໜຶ່ງນອກຈາກການອອກໝາຍຈັບ, ໄອຍະການອາດຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອອກໝາຍຮຽກບຸກຄົນໃຫ້ມີໜ້າຢູ່ສານ. ຖ້າຫາກວ່າຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີເຫັນວ່າ ມີມູນເຫດເໝາະສົມທີ່ເຊື່ອໄດ້ວ່າບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ກະທຳຜິດຕາມການສັນນິຖານ ແລະ ເຫັນວ່າ ການອອກໝາຍຮຽກເປັນທີ່ພຽງພໍສຳລັບການຮັບປະກັນໃຫ້ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວມີໜ້າຢູ່ສານ, ຄະນະສານດັ່ງກ່າວຈະອອກໝາຍຮຽກ ໂດຍມີເງື່ອນໄຂ ຫຼື ບໍ່ ກໍໄດ້ສຳລັບການຈຳກັດອິດສະລະພາບ (ນອກຈາກການກັກຕົວ) ຂອງບຸກຄົນທີ່ຈະມີໜ້າຢູ່ສານ ຖ້າຫາກວ່າກົດໝາຍຂອງປະເທດນັ້ນກຳນົດ. ການໝາຍຮຽກຈະປະກອບດ້ວຍ :

- (ກ) ຊື່ຂອງບຸກຄົນ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລະບຸຕົວອື່ນໆ ;
- (ຂ) ວັນເວລາທີ່ໄດ້ລະບຸໃຫ້ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຕ້ອງມີໜ້າຢູ່ສານ ;
- (ຄ) ຫລັກຖານອ້າງອີງສະເພາະກ່ຽວກັບອາຊະຍາກຳພາຍໃນຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ ແລະ ທີ່ສັນນິຖານໄດ້ວ່າ ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວເປັນຜູ້ກະທຳຜິດ; ແລະ
- (ງ) ຖະແຫລງການໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບຄວາມເປັນຈິງທີ່ສັນນິຖານໄດ້ວ່າ ເປັນການກໍ່ອາຊະຍາກຳ.

ເອກະສານໝາຍຮຽກຈະຕ້ອງສົ່ງເຖິງບຸກຄົນທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍ.

ມາດຕາ 59

ຂັ້ນຕອນການກັກຂັງໃນລັດພາຄີທີ່ຄວບຄຸມຕົວ

- 1. ລັດພາຄີທີ່ໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ກັກຕົວຊົ່ວຄາວ ຫລື ກັກຕົວ ແລະ ມອບສິ່ງຕົວນັ້ນ ຈະຕ້ອງດຳເນີນການໂດຍທັນທີ ໂດຍດຳເນີນເປັນແຕ່ລະບາດກ້າວ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍພາຍໃນຂອງຕົນ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດຂອງພາກທີ 9.
- 2. ບຸກຄົນທີ່ຖືກກັກຕົວ ຈະຕ້ອງຖືກນຳສົ່ງຕົວໄປຍັງເຈົ້າໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດອຳນາດທາງດ້ານຕຸລາ

ການ ຢູ່ໃນລັດທີ່ຄວບຄຸມຕົວ ຢ່າງໄວວາ ຊຶ່ງຈະຕ້ອງກຳນົດໂດຍສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ ຂອງລັດດັ່ງກ່າວວ່າ :

- (ກ) ໝາຍຈັບຈະຕ້ອງໃຊ້ໄດ້ກັບບຸກຄົນນັ້ນ ;
  - (ຂ) ບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ຖືກກັກຕົວຕາມຂັ້ນຕອນທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມ ; ແລະ
  - (ຄ) ສິດທິຂອງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວໄດ້ຮັບການເຄົາລົບ.
3. ບຸກຄົນທີ່ຖືກກັກຕົວ ຈະມີສິດຮ້ອງຂໍກ່ຽວກັບການປ່ອຍຕົວເປັນການຊົ່ວຄາວຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ຜູ້ມີສິດອຳນາດລະຫວ່າງການລໍຖ້າການສົ່ງມອບຕົວ.
  4. ໃນການພິຈາລະນາຕົກລົງກ່ຽວກັບຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ, ເຈົ້າໜ້າທີ່ ທີ່ມີສິດອຳນາດໃນລັດທີ່ຄວບຄຸມຕົວໄວ້ຈະຕ້ອງພິຈາລະນາ ໂດຍຄຳນຶງເຖິງຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງອາຊະຍາກຳນັ້ນວ່າມີສະພາບແວດລ້ອມຮີບດ່ວນ ແລະ ກໍລະນີພິເສດແນວໃດ ທີ່ຈະເປັນເຫດຜົນສຳລັບການປ່ອຍຕົວຊົ່ວຄາວ ຫຼື ບໍ່ ແລະ ມີຂັ້ນຕອນການປ້ອງກັນທີ່ຄຳປະກັນວ່າ ລັດທີ່ຄວບຄຸມຕົວບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ຈະສາມາດສຳເລັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນໃນການມອບສົ່ງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວນັ້ນ ໃຫ້ແກ່ສານ ຫລື ບໍ່. ເຈົ້າໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດອຳນາດໃນລັດທີ່ຄວບຄຸມຕົວ ຈະບໍ່ມີສິດກວດກາກ່ຽວກັບການອອກໝາຍຈັບນັ້ນວ່າໄດ້ດຳເນີນຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມມາດຕາ 58, ວັກ (ກ) ແລະ (ຂ) ຫຼື ບໍ່.
  5. ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງໄດ້ແຈ້ງກ່ຽວກັບການຮ້ອງຂໍໃຫ້ປ່ອຍຕົວຊົ່ວຄາວ ແລະ ຈະຕ້ອງມີຂໍ້ສະເໜີແນະໄປຍັງເຈົ້າໜ້າທີ່ຜູ້ມີສິດອຳນາດ ໃນລັດທີ່ຄວບຄຸມຕົວ. ກ່ອນຈະມີຄຳຕົກລົງຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດອຳນາດໃນລັດທີ່ຄວບຄຸມຕົວຈະຕ້ອງພິຈາລະນາຢ່າງຮອບຄອບກ່ຽວກັບຂໍ້ສະເໜີແນະດັ່ງກ່າວ, ລວມທັງຂໍ້ສະເໜີແນະໃດໜຶ່ງກ່ຽວກັບມາດຕະການໃນການປ້ອງກັນການຫລົບໜີຂອງບຸກຄົນນັ້ນ.
  6. ຖ້າວ່າບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ຮັບການປ່ອຍຕົວເປັນການຊົ່ວຄາວ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອາດຈະຂໍໃຫ້ເຮັດລາຍງານສະພາບການປ່ອຍຕົວນັ້ນເປັນແຕ່ລະໄລຍະ.
  7. ເມື່ອລັດທີ່ຄວບຄຸມຕົວນັ້ນໄດ້ມີຄຳສັ່ງໃຫ້ມອບສົ່ງຕົວໄດ້, ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຈະຖືກນຳຕົວໄປຂັ້ນສານໂດຍໄວທີ່ສຸດ.

ມາດຕາ 60

ການພິຈາລະນາຄະດີເບື້ອງຕົ້ນກ່ອນການນຳຂັ້ນສານ

1. ເມື່ອບຸກຄົນນັ້ນຖືກມອບສົ່ງຕົວໃຫ້ສານ ຫຼື ບຸກຄົນນັ້ນປະກົດຕົວໃນສານດ້ວຍຄວາມຕື່ນຕົວ ຫຼື ຕາມໝາຍຮຽກຕົວ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງກວດ

ສອບໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວໄດ້ຮັບການແຈ້ງໃຫ້ຊາບກ່ຽວກັບຂໍ້ກ່າວຫາກ່ຽວກັບການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ແລະ ສິດທິຂອງຕົນຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້, ລວມທັງສິດທິໃນການຂໍໃຫ້ປ່ອຍຕົວຊົ່ວຄາວລະຫວ່າງການພິຈາລະນາຄະດີ.

2. ບຸກຄົນທີ່ຖືກລະບຸຢູ່ໃນໝາຍຈັບອາດຈະຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການປ່ອຍຕົວຊົ່ວຄາວໃນໄລຍະການພິຈາລະນາຄະດີ. ຖ້າຫາກວ່າຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີແນ່ໃຈວ່າ ເງື່ອນໄຂເປັນໄປຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 58, ວັກ 1, ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຈະສືບຕໍ່ຖືກກັກຂັງ. ຖ້າຫາກບໍ່ເປັນໄປຕາມເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວ ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຈະປ່ອຍຕົວບຸກຄົນດັ່ງກ່າວໄປ ໂດຍມີເງື່ອນໄຂ ຫລື ບໍ່ມີເງື່ອນໄຂ.
3. ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງທົບທວນຄືນແຕ່ລະໄລຍະກ່ຽວກັບລະບຽບຂັ້ນຕອນກ່ຽວກັບການປ່ອຍຕົວ ຫລື ກັກຕົວບຸກຄົນ, ແລະ ອາດທົບທວນຄືນເມື່ອໃດກໍໄດ້ຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງໄອຍະການ ຫຼື ບຸກຄົນນັ້ນ. ໃນການທົບທວນດັ່ງກ່າວ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອາດຈະດັດແກ້ລະບຽບຂັ້ນຕອນໃຫ້ເປັນໄປຕາມການກັກຕົວ, ປ່ອຍຕົວ ຫຼື ເງື່ອນໄຂຂອງການປ່ອຍຕົວ, ຖ້າຫາກເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນຕາມສະພາບແວດລ້ອມທີ່ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງໄປ.
4. ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຈະບໍ່ຖືກກັກຂັງເປັນໄລຍະເວລາທີ່ບໍ່ສົມເຫດຜົນກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ເນື່ອງຈາກຄວາມລ້ຳຊ້າທີ່ບໍ່ສາມາດຍົກໂທດໃຫ້ໄດ້ຂອງໄອຍະການ. ຖ້າຫາກວ່າຄວາມລ້ຳຊ້າດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນ, ສານຈະຕ້ອງພິຈາລະນາກ່ຽວກັບການປ່ອຍຕົວບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ໂດຍມີເງື່ອນໄຂ ຫຼື ບໍ່ມີເງື່ອນໄຂ.
5. ຖ້າຫາກວ່າມີຄວາມຈຳເປັນ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອາດຈະອອກໝາຍຈັບເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ບຸກຄົນທີ່ຖືກປ່ອຍຕົວຊົ່ວຄາວຈະຕ້ອງມາຂຶ້ນສານຕາມທີ່ໄດ້ມີໝາຍຮຽກຕົວ.

ມາດຕາ 61

ການຢືນຢັນຂໍ້ກ່າວຫາກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ

1. ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ກຳນົດໃນວັກທີ 2, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີ ເພື່ອຢືນຢັນກ່ຽວກັບຂໍ້ກ່າວຫາທີ່ໄອຍະການສະເໜີຂໍໃຫ້ດຳເນີນຄະດີພາຍໃນໄລຍະເວລາອັນເໝາະສົມ ຫລັງຈາກການສົ່ງ-ມອບຕົວ ຫຼື ການປະກົດຕົວໂດຍສະໝັກໃຈຂອງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຕໍ່ສານ. ການພິຈາລະນາຄະດີຈະມີຂັ້ນ ໂດຍມີໄອຍະການ ແລະ ຜູ້ຖືກກ່າວຫາ, ພ້ອມທັງທະນາຍຄວາມຂອງຜູ້ຖືກກ່າວຫາອີກດ້ວຍ.

2. ຄະນະສານອາດຈັດໃຫ້ມີການສອບສວນ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ມີຜູ້ຕ້ອງຫາຢູ່ນຳ ຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງ ໄອຍະການ ຫຼື ຕາມການຕົກລົງຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີເອງ ເພື່ອຢືນຢັນຂໍ້ກ່າວຫາທີ່ໄອຍະການໄດ້ຕັ້ງຂຶ້ນໃນກໍລະນີບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ :
  - (ກ) ສະລະສິດທິໃນການເຂົ້າຮ່ວມໃນການສອບສວນ ; ຫຼື
  - (ຂ) ຫຼົບໜີໄປ ຫລື ຫາຕົວບໍ່ພົບ ແລະ ໄດ້ດຳເນີນການຕ່າງ ໆ ທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ບຸກຄົນນັ້ນຈະປະກົດຕົວຢູ່ໃນສານ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນຮັບຮູ້ຂໍ້ກ່າວຫາ ແລະ ຊາບວ່າຈະມີການສອບສວນເພື່ອຢືນຢັນຂໍ້ກ່າວຫາ.

ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວນັ້ນຈະຕ້ອງມີທະນາຍຄວາມເປັນຕົວແທນ, ເມື່ອຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີເຫັນວ່າ ຈະເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ການປົກປ້ອງຄວາມຍຸຕິທຳ.
3. ພາຍໃນເວລາທີ່ເໝາະສົມກ່ອນການສອບສວນ, ບຸກຄົນນັ້ນຈະຕ້ອງ :
  - (ກ) ໄດ້ຮັບສຳເນົາເອກະສານກ່ຽວກັບຂໍ້ກ່າວຫາທີ່ໄອຍະການ ຂໍໃຫ້ມີການດຳເນີນຄະດີກັບບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ; ແລະ
  - (ຂ) ຮັບຊາບກ່ຽວກັບຫຼັກຖານທີ່ໄອຍະການຈະໃຊ້ອ້າງອີງໃນການສອບສວນ.

ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ອາດຈະອອກຄຳສັ່ງກ່ຽວກັບການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນ ເພື່ອການສອບສວນນັ້ນ.
4. ກ່ອນການສອບສວນ, ໄອຍະການອາດຈະສືບຕໍ່ການສືບສວນ-ສອບສວນ ແລະ ອາດຈະດັດແກ້ ຫຼື ຖອນຂໍ້ກ່າວຫາກໍ່ໄດ້. ບຸກຄົນທີ່ຖືກກ່າວຫານັ້ນ ຈະໄດ້ຮັບແຈ້ງຢ່າງເໝາະສົມ ກ່ອນການສອບສວນກ່ຽວກັບການດັດແກ້ ຫຼື ການຖອນຂໍ້ກ່າວຫາ. ໃນກໍລະນີການຖອນຂໍ້ກ່າວຫາ, ໄອຍະການ ຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຊາບກ່ຽວກັບເຫດຜົນສຳລັບການຖອນຂໍ້ກ່າວຫາດັ່ງກ່າວ.
5. ໃນເວລາສອບສວນ, ໄອຍະການຈະຕ້ອງສະໜັບສະໜູນຂໍ້ກ່າວຫາແຕ່ລະຂໍ້ດ້ວຍຫຼັກຖານທີ່ມີນ້ຳໜັກພຽງພໍທີ່ຈະເຊື່ອວ່າ ບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ກະທຳຄວາມຜິດຕາມຂໍ້ກ່າວຫາ. ໄອຍະການອາດຈະໃຊ້ຫຼັກຖານທີ່ເປັນເອກະສານ ຫລື ເປັນຂໍ້ສະຫລຸບ ແລະ ບໍ່ຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງເອີ້ນພະຍານທີ່ຄາດວ່າຈະມາໃຫ້ການໃນສານ.
6. ໃນເວລາສອບສວນ, ບຸກຄົນນັ້ນອາດຈະ:
  - (ກ) ປະຕິເສດຂໍ້ກ່າວຫາ ;
  - (ຂ) ຄັດຄ້ານຫຼັກຖານທີ່ໄອຍະການສະແດງ ; ແລະ
  - (ຄ) ສະແດງຫຼັກຖານ.
7. ໃນການສອບສວນ, ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຈະຕ້ອງພິຈາລະນາວ່າ

ກໍລະນີດັ່ງກ່າວມີຫຼັກຖານ ທີ່ມີນ້ຳໜັກພຽງພໍທີ່ຈະເຊື່ອໄດ້ວ່າ ບຸກຄົນຜູ້ນັ້ນໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາ
ກຳຕາມຂໍ້ກ່າວຫາແຕ່ລະຂໍ້. ບົນພື້ນຖານການພິຈາລະນາດັ່ງກ່າວ, ຄະນະສານກະກຽມ
ກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຈະຕ້ອງ :

- (ກ) ຍືນຍັນຂໍ້ກ່າວຫາຕາມທີ່ໄດ້ພິຈາລະນາແລ້ວ ເຫັນວ່າມີຫຼັກຖານພຽງພໍ ແລະ ສາ
ມາດຜູກມັດບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ ເພື່ອການພິຈາລະນາຄະດີໃນຂັ້ນຄະນະສານ ກ່ຽວກັບ
ຂໍ້ກ່າວຫາຕາມທີ່ໄດ້ຍືນຍັນ ;
- (ຂ) ປະຕິເສດທີ່ຈະຍືນຍັນຂໍ້ກ່າວຫາ ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ພິຈາລະນາແລ້ວເຫັນວ່າບໍ່ມີຫຼັກຖານ
ພຽງພໍ ;
- (ຄ) ເລື່ອນການສອບສວນນັ້ນ ແລະ ຂໍໃຫ້ໄອຍະການພິຈາລະນາ :
  - (1) ການຫາຫຼັກຖານເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ທຳການສືບສວນສອບສວນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບ
ຂໍ້ກ່າວຫາໃດຂໍ້ກ່າວຫາໜຶ່ງໂດຍສະເພາະ.
  - (2) ການດັດແກ້ຂໍ້ກ່າວຫາເນື່ອງຈາກຫຼັກຖານ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າມີຄວາມ
ຜິດອີກຂໍ້ກ່າວຫາໜຶ່ງ ຫຼື ອື່ນໆ ພາຍໃນຂອບເຂດອຳນາດການພິຈາລະນາ
ຂອງສານ.

- 8. ໃນກໍລະນີທີ່ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ປະຕິເສດທີ່ຈະຍືນຍັນຂໍ້ກ່າວຫາ,
ໄອຍະການຈະຕ້ອງບໍ່ຖືກຕັດສິດທິຈາກການຂໍໃຫ້ຍືນຍັນຂໍ້ກ່າວຫາອີກໃນພາຍຫຼັງ ຫາກ
ການຮ້ອງຂໍນັ້ນມີຫຼັກຖານສະໜັບສະໜູນເພີ່ມເຕີມ.
- 9. ພາຍຫຼັງທີ່ມີການຍືນຍັນຂໍ້ກ່າວຫາແລ້ວ ແລະ ກ່ອນຈະເລີ່ມມີການພິຈາລະນາຄະດີ, ໄອ
ຍະການອາດດັດແກ້ຂໍ້ກ່າວຫາ ໂດຍການອະນຸຍາດຈາກຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາ
ລະນາຄະດີ ແລະ ຫຼັງຈາກແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຖືກກ່າວຫາຮັບຊາບແລ້ວ. ຖ້າຫາກໄອຍະການຕ້ອງ
ການຂໍ້ກ່າວຫາເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ປ່ຽນແປງຂໍ້ກ່າວຫາທີ່ຮ້າຍແຮງກວ່າເກົ່າ, ການສອບສວນພາຍ
ໃຕ້ມາດຕານີ້ ເພື່ອຍືນຍັນຂໍ້ກ່າວຫານັ້ນຈະຕ້ອງມີຂຶ້ນ. ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ເລີ່ມພິຈາລະນາຄະດີ
ໃນຂັ້ນສານແລ້ວ, ໄອຍະການອາດຈະຖອນຂໍ້ກ່າວຫາໄດ້ໂດຍການອະນຸຍາດຂອງຄະນະ
ສານ.
- 10. ການອອກໝາຍຮຽກໃດໆໃນກ່ອນໜ້ານີ້ ຈະຕ້ອງສິ້ນສຸດການມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຫາກເປັນຂໍ້
ກ່າວຫາທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການຍືນຍັນໂດຍຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ເມື່ອ
ໄອຍະການໄດ້ຖອນຂໍ້ກ່າວຫາໄປແລ້ວ.
- 11. ເມື່ອໄດ້ມີການຍືນຍັນຂໍ້ຫາຕາມມາດຕານີ້ແລ້ວ, ຄະນະປະທານສານ ຈະຕ້ອງແຕ່ງຕັ້ງຄະ
ນະສານຕາມວັກ 9 ແລະ ມາດຕາ 64, ວັກ 4, ຊຶ່ງຈະຕ້ອງຮັບຜິດຊອບການພິຈາລະນາຄະ
ດີໃນຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປ ແລະ ອາດຈະປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາ

ລະນາຄະດີ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍໃນຂັ້ນຕອນການພິຈາລະນາຄະດີເຫລົ່ານັ້ນ.

ພາກທີ 6

ການພິຈາລະນາຄະດີ

ມາດຕາ 62

ສະຖານທີ່ດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີ

ສະຖານທີ່ດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີແມ່ນຢູ່ສານອາຍາສາກົນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຈະມີການຕົກລົງເປັນຢ່າງອື່ນ.

ມາດຕາ 63

ການພິຈາລະນາຄະດີໂດຍການມີໜ້າຂອງຜູ້ຖືກກ່າວຫາ

1. ຜູ້ຖືກກ່າວຫາຈະຕ້ອງມີໜ້າຢູ່ໃນລະຫວ່າງການພິຈາລະນາຄະດີ.
2. ເມື່ອຢູ່ໃນສານ ຖ້າຫາກວ່າຜູ້ຖືກກ່າວຫາສືບຕໍ່ຂັດຂວາງການພິຈາລະນາຄະດີ, ຄະນະສານອາດຈະໃຫ້ຜູ້ຖືກກ່າວຫາອອກຈາກສະຖານທີ່ພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວສ້ງເກດການພິຈາລະນາຄະດີຢູ່ພາຍນອກຫ້ອງ ແລະ ແນະນຳທະນາຍຄວາມທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ຢູ່ໃນຫ້ອງພິຈາລະນາຄະດີ ດ້ວຍການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີສື່ສານ ຖ້າຫາກມີຄວາມຈຳເປັນ. ມາດຕະການດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງໃຊ້ສະເພາະໃນກໍລະນີພິເສດເທົ່ານັ້ນ ຫລັງຈາກທາງເລືອກອື່ນນັ້ນຖືກພິສູດແລ້ວວ່າ ບໍ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ຈະໃຊ້ມາດຕະການນີ້ພຽງແຕ່ໄລຍະເວລາອັນຈຳເປັນເທົ່ານັ້ນ.

ມາດຕາ 64

ອຳນາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຄະນະສານ

1. ອຳນາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຄະນະສານທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕານີ້ ຈະຕ້ອງຖືກນຳໃຊ້ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.
2. ຄະນະສານຈະຕ້ອງຮັບປະກັນວ່າ ການພິຈາລະນາຄະດີເປັນໄປດ້ວຍຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ວ່ອງໄວ ແລະ ດຳເນີນໄປດ້ວຍການເຄົາລົບສິດຂອງຜູ້ຖືກກ່າວຫາ ແລະ ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ

- ໃນການປ້ອງກັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານ.
3. ໃນການສົ່ງຄະດີເຂົ້າສູ່ການພິຈາລະນາຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້, ຄະນະສານທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃຫ້ພິຈາລະນາຄະດີຈະຕ້ອງ :
    - (ກ) ປຶກສາຫາລືກັບພາກສ່ວນຕ່າງໆ ແລະ ດຳເນີນຕາມຂັ້ນຕອນ ແນໃສ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການພິຈາລະນາຄະດີເປັນໄປດ້ວຍຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ວ່ອງໄວ.
    - (ຂ) ກຳນົດໃຫ້ໃຊ້ພາສາໜຶ່ງ ຫຼື ຫລາຍກວ່າໜຶ່ງພາສາ ເພື່ອໃຊ້ໃນການພິຈາລະນາຄະດີ.
    - (ຄ) ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ກຳນົດອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້, ຕ້ອງມີການເປີດເຜີຍເອກະສານ ຫຼື ຂໍ້ມູນ ທີ່ກ່ອນໜ້ານີ້ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ເປີດເຜີຍ ເພື່ອກະກຽມລ່ວງໜ້າສຳລັບການເລີ່ມຕົ້ນພິຈາລະນາຄະດີ ແນໃສ່ໃຫ້ມີຄວາມອາດສາມາດພຽງພໍໃນການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການດຳເນີນຄະດີດັ່ງກ່າວ.
  4. ຄະນະສານອາດຈະສົ່ງບັນຫາທີ່ໄດ້ດຳເນີນມາເບື້ອງຕົ້ນໃຫ້ຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຖ້າເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນສຳລັບການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ເປັນທຳ ຫຼື ຖ້າຫາກມີຄວາມຈຳເປັນກໍສົ່ງໃຫ້ຜູ້ພິພາກສາຄົນອື່ນ ທີ່ມີໃນພະແນກກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ.
  5. ໃນການແຈ້ງໃຫ້ພາກສ່ວນຕ່າງໆຊາບນັ້ນ, ຄະນະສານອາດຈະກຳກັບໃຫ້ມີການຮ່ວມຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ແຍກການຮ້ອງຟ້ອງຂໍ້ກ່າວຫາຕໍ່ຜູ້ຕ້ອງສົງໄສຫລາຍກວ່າຄົນໜຶ່ງກໍໄດ້.
  6. ໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຫລື ໃນໄລຍະການພິຈາລະນາຄະດີ, ຖ້າຫາກຈຳເປັນຄະນະສານອາດຈະ :
    - (ກ) ປະຕິບັດໜ້າທີ່ໃດໜຶ່ງ ຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຕາມມາດຕາ 61, ວັກ 11 ;
    - (ຂ) ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ພະຍານເຂົ້າຮ່ວມໃຫ້ການ ແລະ ໃນການກະກຽມເອກະສານ ແລະ ຫລັກຖານອື່ນໆ ໂດຍການຮັບການຊ່ວຍເຫລືອຈາກລັດຕ່າງໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້ ໃນເມື່ອມີຄວາມຈຳເປັນ ;
    - (ຄ) ຈັດໃຫ້ມີການຄຸ້ມຄອງຮັກສາຂໍ້ມູນທີ່ເປັນຄວາມລັບ ;
    - (ງ) ອອກຄຳສັ່ງໃຫ້ມີການກຽມຫລັກຖານ ນອກຈາກຫລັກຖານເພີ່ມເຕີມທີ່ໄດ້ມີການຮວບຮວມກ່ອນໜ້າການພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ຫລັກຖານທີ່ພາກສ່ວນຕ່າງໆໄດ້ສະເໜີແຈ້ງໃຫ້ຊາບໃນລະຫວ່າງການພິຈາລະນາຄະດີ ;
    - (ຈ) ຈັດໃຫ້ມີການປົກປ້ອງຜູ້ຖືກຫາ, ພະຍານ ແລະ ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ;
    - (ສ) ພິຈາລະນາບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

7. ການພິຈາລະນາຄະດີຈະຕ້ອງມີຂຶ້ນໂດຍເປີດເຜີຍຕໍ່ສາທາລະນະຊົນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄະນະສານອາດພິຈາລະນາກໍານົດວ່າ ສະຖານະການສະເພາະໃດຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການພິຈາລະນາຄະດີແບບປິດລັບ ເພື່ອໃຫ້ເປັນໄປຕາມຈຸດປະສົງຂອງມາດຕາ 68, ຫຼື ເພື່ອການປົກປ້ອງຂໍ້ມູນທີ່ເປັນຄວາມລັບ ຫລື ຫລໍ່ແຫລມສໍາລັບການສະແດງຫລັກຖານໃນສານ.
8. (ກ) ໃນການເລີ່ມພິຈາລະນາຄະດີ, ຄະນະສານຈະຕ້ອງອ່ານຂໍ້ກ່າວຫາທີ່ໄດ້ຮັບການຍື່ນຍັ້ນກ່ອນໜ້ານີ້ຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ໃຫ້ຜູ້ຖືກຫາຮັບຊາບ ໂດຍຄະນະສານຈະຕ້ອງແນ່ໃຈວ່າ ຜູ້ຖືກຫາເຂົ້າໃຈລັກສະນະຂອງຂໍ້ກ່າວຫາ. ຄະນະສານຈະຕ້ອງໃຫ້ໂອກາດຜູ້ຖືກຫາ ໃນການຮັບສາລະພາບ ຕາມມາດຕາ 65 ຫຼື ໃຫ້ການປະຕິເສດຂໍ້ກ່າວຫາ.
  - (ຂ) ໃນການພິຈາລະນາຄະດີ, ຜູ້ພິພາກສາທີ່ເປັນປະທານຄະນະສານ ອາດຈະໃຫ້ທິດຊີ້ນຳໃນການດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີ ຮວມທັງຮັບປະກັນວ່າ ການດຳເນີນຄະດີຈະຕ້ອງເປັນໄປຢ່າງຍຸຕິທຳ ແລະ ປາສະຈາກການລຳອຽງ. ພາກສ່ວນຕ່າງໆຈະຕ້ອງສະເໜີຂໍ້ມູນຫລັກຖານ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ກຳນົດຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້.
9. ຄະນະສານຈະຕ້ອງມີອຳນາດໃນການພິຈາລະນາຄຳຮ້ອງຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ຫຼື ໂດຍຕົນເອງ ທ່າມກາງສິ່ງອື່ນໆເພື່ອ :
  - (ກ) ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບການຮັບ ຫລື ການກ່ຽວຂ້ອງຂອງຫລັກຖານ ;
  - (ຂ) ດຳເນີນທຸກບາດກ້າວທີ່ຈຳເປັນ ສຳລັບການຮັກສາຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍໃນການດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີ.
10. ຄະນະສານຈະຕ້ອງຮັບປະກັນໃຫ້ມີການບັນທຶກ ກ່ຽວກັບ ການພິຈາລະນາຄະດີຢ່າງຄົບຖ້ວນ ຊຶ່ງສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມເປັນຈິງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນການດຳເນີນຄະດີນັ້ນ ແລະ ໃຫ້ເກັບຮັກສາໄວ້ນຳຈຳສານ.

ມາດຕາ 65

ການດຳເນີນຄະດີ ກ່ຽວກັບ ການຮັບສາລະພາບຜິດ

1. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຕ້ອງຫາໃຫ້ການຮັບສາລະພາບຜິດຕາມມາດຕາ 64, ວັກ 8 (ກ), ຄະນະສານຈະຕ້ອງພິຈາລະນາວ່າ :
  - (ກ) ຜູ້ຖືກຫາເຂົ້າໃຈ ຫລື ບໍ່ ກ່ຽວກັບລັກສະນະຂອງຄວາມຜິດ ແລະ ຜົນສະທ້ອນທີ່ຈະຕາມມາຈາກການຮັບສາລະພາບຜິດ;
  - (ຂ) ການຮັບສາລະພາບຜິດ ແມ່ນເປັນໄປຕາມຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຜູ້ຖືກຫາ ພາຍ

ຫລັງທີ່ໄດ້ມີການປຶກສາຫາລືຢ່າງເໝາະສົມກັບທະນາຍຄວາມແລ້ວ ຫຼື ບໍ່;

- (ຄ) ການຮັບສາລະພາບຜົດນັ້ນມີຄວາມຈິງສະໜັບສະໜູນທີ່ໄດ້ລະບຸຢູ່ໃນ :
  - (1) ຂໍ້ກ່າວຫາທີ່ໄອຍະການຕັ້ງຂຶ້ນ ແລະ ຜູ້ຖືກຫາຍອມຮັບ;
  - (2) ເອກະສານໃດໜຶ່ງທີ່ໄອຍະການໄດ້ນຳສະເໜີ ຊຶ່ງສະໜັບສະໜູນຂໍ້ກ່າວຫາ ແລະ ຜູ້ຖືກຫາຍອມຮັບ; ແລະ
  - (3) ຫລັກຖານອື່ນໆເຊັ່ນ ຄຳໃຫ້ການຂອງພະຍານທີ່ໄອຍະການ ຫລື ຜູ້ຖືກຫາຍອມຮັບສະເໜີ.

2. ໃນກໍລະນີຄະນະສານມີຄວາມເພິ່ງພໍໃຈທີ່ວ່າບັນຫາທີ່ໄດ້ກ່າວເຖິງໃນວັກ 1 ນັ້ນມີຄວາມຈິງ, ຄະນະສານຈະພິຈາລະນາກ່ຽວກັບການຮັບສາລະພາບ ແລະ ຫລັກຖານເພີ່ມເຕີມທີ່ໄດ້ຖືກສະເໜີນັ້ນວ່າໄດ້ປະກອບເປັນຫລັກຖານທີ່ຈຳເປັນທັງໝົດສຳລັບພິສູດກ່ຽວກັບການກໍ່ອາຊະຍາກຳ ຊຶ່ງກ່ຽວພັນກັບການຮັບສາລະພາບ ແລະ ອາດຕັດສິນຜູ້ຖືກຫາວ່າມີຄວາມຜິດໄດ້.

3. ໃນກໍລະນີທີ່ຄະນະສານຍັງບໍ່ທັນເພິ່ງພໍໃຈກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກທີ 1, ຄະນະສານຈະຖືວ່າການຮັບສາລະພາບຄວາມຜິດນັ້ນ ບໍ່ໄດ້ມີຂຶ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ, ຊຶ່ງໃນກໍລະນະນີ້ ຄະນະສານຈະສັ່ງໃຫ້ມີການດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີຕໍ່ໄປ ຕາມຂັ້ນຕອນການພິຈາລະນາຄະດີແບບປົກກະຕິ ດັ່ງທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ອາດຈະສົ່ງບັນຫານີ້ ໃຫ້ຄະນະສານອີກຄະນະໜຶ່ງ.

4. ໃນກໍລະນີທີ່ຄະນະສານມີຄວາມເຫັນວ່າ ຈຳເປັນຕ້ອງມີການນຳສະເໜີຫລັກຖານທີ່ຄົບຖ້ວນກວ່າເກົ່າ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງການປົກປ້ອງຄວາມຍຸຕິທຳ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ຄະນະສານອາດຈະ :

- (ກ) ຮ້ອງຂໍໃຫ້ໄອຍະການສະເໜີຫລັກຖານເພີ່ມເຕີມ, ລວມທັງຄຳໃຫ້ການຂອງພະຍານ; ຫຼື
- (ຂ) ສັ່ງໃຫ້ດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີຕໍ່ໄປ ຕາມຂັ້ນຕອນການພິຈາລະນາຄະດີແບບປົກກະຕິ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້, ຊຶ່ງໃນກໍລະນີນີ້ ຄະນະສານຈະຕ້ອງຖືວ່າການຮັບສາລະພາບບໍ່ໄດ້ມີຂຶ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ ແລະ ອາດຈະສົ່ງບັນຫານີ້ ໄປໃຫ້ຄະນະສານອີກຄະນະໜຶ່ງ.

5. ການປຶກສາຫາລືໃດໆລະຫວ່າງ ໄອຍະການກັບຜູ້ຖືກຫາ ກ່ຽວກັບ ການປ່ຽນແປງຂໍ້ກ່າວຫາ, ການຮັບສາລະພາບ ຫຼື ການລົງໂທດ ຈະບໍ່ມີຜົນຜູກມັດສານອາຍາສາກົນ.

ມາດຕາ 66
ການສັນນິຖານວ່າບໍລິສຸດ

1. ທຸກຄົນຈະໄດ້ຮັບການສັນນິຖານວ່າບໍລິສຸດ ຈົນກວ່າຈະມີການພິສູດ ກ່ຽວກັບການກະທຳ ຜິດຕໍ່ໜ້າສານຕາມກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
2. ເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງໄອຍະການທີ່ຈະພິສູດວ່າຜູ້ຖືກຫາມີຄວາມຜິດ.
3. ເພື່ອຈະລົງໂທດຜູ້ຖືກຫາ ສານຈະຕ້ອງແນ່ໃຈກ່ຽວກັບຄວາມຜິດຂອງຜູ້ກ່ຽວ ໂດຍບໍ່ມີຂໍ້ສົງໄສໃດໆທີ່ສົມເຫດສົມຜົນກໍຕາມ.

ມາດຕາ 67
ສິດທິຂອງຜູ້ຖືກຫາ

1. ໃນການພິຈາລະນາກ່ຽວກັບຄວາມຜິດ ບໍ່ວ່າຈະດ້ວຍຂໍ້ກ່າວຫາໃດໆ ຜູ້ຖືກຫາຈະມີສິດໄດ້ຮັບການສອບສວນຕໍ່ໜ້າສາທາລະນະຊົນ ໂດຍຄຳນຶງເຖິງຂໍ້ກຳນົດຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການສອບສວນຢ່າງຍຸຕິທຳ, ບໍ່ມີການລຳອຽງ ແລະ ມີການຄັ້ປະກັນຢ່າງຕໍ່າສຸດ ທີ່ເທົ່າທຽມກັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :
  - (ກ) ສິດທິທີ່ຈະໄດ້ຮັບການແຈ້ງທັນທີ ແລະ ໂດຍລະອຽດກ່ຽວກັບລັກສະນະ, ສາເຫດ ແລະ ເນື້ອໃນຂອງການກ່າວຫາ ເປັນພາສາທີ່ຜູ້ຖືກຫາໃຊ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈເປັນຢ່າງດີ;
  - (ຂ) ມີເວລາ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມສະດວກພຽງພໍສຳລັບການກະກຽມການສູ້ຄະດີ ແລະ ສາມາດພົວພັນຕິດຕໍ່ເປັນການສ່ວນຕົວຢ່າງອິດສະລະເຕັມທີ່ກັບທະນາຍຄວາມ ທີ່ຜູ້ຖືກຫາເລືອກເອງ;
  - (ຄ) ໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາຄະດີ ໂດຍປາສະຈາກຄວາມຊັກຊ້າ;
  - (ງ) ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 63, ວັກ 2, ມີສິດທິເຂົ້າຮ່ວມຮັບຟັງການພິຈາລະນາຄະດີ, ເພື່ອສູ້ຄະດີໂດຍຕົນເອງ ຫລື ຜ່ານການຊ່ວຍເຫລືອຂອງທະນາຍຄວາມ ຊຶ່ງຜູ້ຖືກຫາເປັນຜູ້ເລືອກເອງ, ຖ້າຫາກວ່າຜູ້ຖືກຫາບໍ່ມີທະນາຍຄວາມກໍຈະໄດ້ຮັບແຈ້ງໃຫ້ຊາບເຖິງສິດທິເຫລົ່ານີ້ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມຊ່ວຍເຫລືອຈາກທະນາຍຄວາມທີ່ສານຊອກໃຫ້ ໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມເພື່ອປົກປ້ອງຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ຈະບໍ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຫາກຜູ້ຖືກຫາບໍ່ມີເງິນທີ່ຈະຈ່າຍໄດ້;
  - (ຈ) ມີສິດໃນການກວດສອບພະຍານທີ່ບໍ່ເຂົ້າຂ້າງຝ່າຍຕົນ ແລະ ມີສິດໃນການໃຫ້ພະ

ຍານທີ່ເຂົ້າຂ້າງຝ່າຍຕົນໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ພິຈາລະນາພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂອັນດຽວກັນກັບພະຍານທີ່ບໍ່ເຂົ້າຂ້າງ ຜູ້ຖືກຫາຍັງມີສິດທິໃນການຕໍ່ສູ້ຄະດີ ແລະ ສິດທິໃນການສະເໜີຫຼັກຖານ ຊຶ່ງເປັນທີ່ຮັບໄດ້ຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້;

- (ສ) ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອແບບບໍ່ໄດ້ເສຍຄ່າ ກ່ຽວກັບນາຍພາສາຜູ້ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ ແລະ ການແປດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການໃນການໃຫ້ຄວາມເປັນທຳ, ຖ້າຫາກວ່າ ການດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ການສະເໜີເອກະສານຕໍ່ສານນັ້ນ ບໍ່ແມ່ນພາສາທີ່ຜູ້ຖືກຫາສາມາດໃຊ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈໄດ້;
- (ຊ) ຈະຕ້ອງບໍ່ຖືກບັງຄັບໃນການໃຫ້ການ ຫຼື ຮັບສາລະພາບ ແລະ ມີສິດທິທີ່ຈະບໍ່ໃຫ້ການກໍ່ໄດ້ ໂດຍທີ່ການບໍ່ໃຫ້ການນັ້ນ ຈະບໍ່ເປັນເຫດໃຫ້ພິຈາລະນາວ່າມີຄວາມຜິດຫຼື ບໍລິສຸດ ;
- (ຍ) ບ້ອງກັນຕົນເອງດ້ວຍການສະແດງອອກທາງການປາກເວົ້າ ແລະ ຂີດຂຽນ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງປະຕິຍານ ;
- (ດ) ຈະຕ້ອງບໍ່ຖືກບີບຄັ້ນໃຫ້ເປັນຝ່າຍທີ່ຈະຕ້ອງປັ້ນປ່ຽນຫຼັກຖານ ແລະ ປະຕິເສດຄຳກ່າວຫາ.

2. ນອກເໜືອໄປຈາກການເປີດເຜີຍອື່ນໃດ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້, ໄອຍະການຈະເປີດເຜີຍຫຼັກຖານທີ່ໄອຍະການມີຢູ່ ຫຼື ຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງ ໃຫ້ຝ່າຍຈຳເລີຍຊາບທັນທີເທົ່າທີ່ຈະກະທຳໄດ້ ຊຶ່ງເປັນຫຼັກຖານທີ່ໄອຍະການເຊື່ອວ່າ ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນທັນທີ ຫຼື ມີແນວໂນ້ມທີ່ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມບໍລິສຸດຂອງຜູ້ຖືກຫາ ຫຼື ຈະບັນເທົາຄວາມຜິດຂອງຜູ້ຖືກຫາ ຫຼື ອາດຈະມີຜົນຕໍ່ຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຂອງຫຼັກຖານທີ່ໃຊ້ຮ້ອງຟ້ອງ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີຂໍ້ສົງໄສກ່ຽວກັບການປະຕິບັດຕາມວັກນີ້ ສານຈະເປັນຜູ້ຕັດສິນ.

ມາດຕາ 68

ການປ້ອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ພະຍານ ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມ ໃນການພິຈາລະນາຄະດີຂອງເຂົາເຈົ້າ

1. ສານຈະຕ້ອງດຳເນີນມາດຕະການທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການປ້ອງກັນຄວາມປອດໄພ ທາງດ້ານສຸຂະພາບຂະພາບທາງຈິດ ແລະ ຮ່າງກາຍ, ກຽດສັກສີ ແລະ ຄວມເປັນສ່ວນຕົວຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານ. ເພື່ອປະຕິບັດສິ່ງດັ່ງກ່າວ, ສານຈະຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງທຸກໆປັດໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ລວມທັງອາຍຸ, ເພດ ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 7, ວັກ 3 , ພ້ອມທັງສຸຂະພາບ ແລະ ລັກສະນະຂອງອາຊະຍາກຳ, ໂດຍສະເພາະ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຈຳກັດສຳລັບອາ

ຊະຍາກຳທີ່ກ່ຽວພັນເຖິງການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທາງເພດ ຫຼື ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ເພດກົງກັນ ຂ້າມ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ເດັກນ້ອຍ. ໄອຍະການຈະຕ້ອງໃຊ້ມາດຕະການດັ່ງກ່າວໂດຍສະເພາະໃນເວລາສືບສວນສອບສວນ ກ່ຽວກັບ ອາຊະຍາກຳດັ່ງກ່າວ. ການໃຊ້ມາດຕະການດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງບໍ່ກະທົບກະເທືອນເຖິງ ຫຼື ບໍ່ຂັດກັບສິດທິຂອງຜູ້ຖືກຫາ ໃນການທີ່ຈະຕ້ອງຖືກດຳເນີນຄະດີຢ່າງເປັນທຳ ແລະ ບໍ່ລຳອຽງ.

2. ເນື່ອງຈາກເປັນຂໍ້ຍົກເວັ້ນກ່ຽວກັບຫຼັກການຂອງການສືບສວນ ໂດຍເປີດເຜີຍຕໍ່ສາທາລະນະຊົນ ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 67, ຄະນະສານອາຍາສາກົນ ອາດດຳເນີນການພິຈາລະນາຄະດີບາງສ່ວນເປັນການພາຍໃນ ຫຼື ເປັນການພິຈາລະນາແບບປິດລັບ ຫຼື ອະນຸຍາດໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ສື່ສານເອເລັກໂຕຣນິກ ຫຼື ສື່ສານພິເສດອື່ນໆ ເພື່ອປົກປ້ອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານ ຫຼື ຜູ້ຕ້ອງຫາ. ການໃຊ້ມາດຕະການພິເສດດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈະຕ້ອງດຳເນີນໄປເພື່ອປົກປ້ອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານ ຊຶ່ງເປັນກໍລະນີອາຊະຍາກຳ ທີ່ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທາງເພດ ຫຼື ຕໍ່ເດັກນ້ອຍ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າມີການອອກຄຳສັ່ງເປັນຢ່າງ ອື່ນໂດຍສານອາຍາສາກົນ ຊຶ່ງຄຳນຶງເຖິງສະພາບແວດລ້ອມທັງໝົດ, ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງ ພິຈາລະນາເຖິງຄວາມເຫັນຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຫຼື ພະຍານ.
3. ໃນກໍລະນີທີ່ມີການກະທົບຕໍ່ສິດຜົນປະໂຫຍດສ່ວນຕົວຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ສານຈະຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວສະແດງຄວາມເຫັນ ແລະ ຄວາມເປັນຫວ່ງ ເພື່ອນຳສະເໜີ ແລະ ພິຈາລະນາຢູ່ໃນການດຳເນີນຄະດີທີ່ສານເຫັນວ່າ ເປັນການເໝາະສົມ ແລະ ປາສະຈາກການກະທົບກະເທືອນ ຫຼື ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບສິດທິຂອງຜູ້ຖືກຫາໃນການດຳເນີນຄະດີແບບເປັນທຳ ແລະ ບໍ່ລຳອຽງ. ຄວາມເຫັນ ແລະ ຄວາມເປັນຫວ່ງນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກນຳສະເໜີໂດຍຜູ້ຕາງໜ້າທາງດ້ານກົດໝາຍຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຊຶ່ງສານເຫັນວ່າມີຄວາມເໝາະສົມ ໂດຍໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຸນ.
4. ໜ່ວຍງານທີ່ຮັບຜິດຊອບຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານ ອາດຈະສະເໜີໃຫ້ໄອຍະການ ແລະ ສານ ດຳເນີນມາດຕະການອັນເໝາະສົມໃນການຄຸ້ມຄອງ, ການຈັດສັນທາງດ້ານຄວາມປອດໄພ, ການໃຫ້ຄຳແນະນຳ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອ ທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນມາດຕາ 43, ວັກ 6.
5. ໃນກໍລະນີທີ່ການເປີດເຜີຍຫຼັກກຸນ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຕາມທຳມະນູນນັ້ນ ອາດຈະນຳໄປສູ່ພາວະອັນຕະລາຍຕໍ່ສະຖຽນລະພາບຂອງພະຍານ ແລະ ຄອບຄົວຂອງເຂົາເຈົ້າ, ໄອຍະການອາດຈະຮັກສາຫຼັກກຸນ ແລະ ຂໍ້ມູນນັ້ນໄວ້ ແລະ ສະເໜີການສະຫຼຸບຫຼັກກຸນ ແລະ ຂໍ້ມູນແທນຕາມວັດຖຸປະສົງຂອງການດຳເນີນຂັ້ນຕອນກ່ອນການເລີ່ມພິຈາລະນາຄະດີ.

ມາດຕະການດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກດຳເນີນໄປ ໂດຍປາສະຈາກການກະທົບກະເທືອນ ຕໍ່ສິດທິຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍໃນການພິຈາລະນາຄະດີ ທີ່ເປັນທຳ ແລະ ບໍ່ລຳອຽງ.

6. ລັດພາຄີອາດຈະຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການໃຊ້ມາດຕະການທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ພະນັກງານຂອງລັດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນທີ່ເປັນຄວາມລັບ ແລະ ຫລໍ່ແຫລມ.

ມາດຕາ 69

ຫລັກຖານ

1. ກ່ອນໃຫ້ການໃນສານ, ພະຍານແຕ່ລະຄົນຈະຕ້ອງສາບານ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຊື່ສັດຂອງຕົນ ໃນ ການໃຫ້ຫລັກຖານຕາມລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.
2. ຄຳໃຫ້ການຂອງພະຍານໃນການພິຈາລະນາຄະດີຈະຕ້ອງແມ່ນຄຳໃຫ້ການໂດຍຕົນເອງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໃນຂອບເຂດ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ຕາມມາດຕາ 68 ຫຼື ໃນລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ. ສານອາດຈະອະນຸຍາດໃຫ້ໃຊ້ວິທີການໃຫ້ການແບບປາກເປົ່າ ຫຼື ເປັນການໃຫ້ການຂອງພະຍານ ທີ່ມີການບັນທຶກມາດ້ວຍການໃຊ້ເຕັກໂນໂລຢີທາງດ້ານ ວິດີໂອ ຫຼື ການບັນທຶກສຽງ, ລວມທັງການສະເໜີເອກະສານ ຫຼື ການຂຽນດ້ວຍມື ໂດຍໃຫ້ເປັນໄປຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ. ມາດຕາດັ່ງກ່າວ ຈະຕ້ອງບໍ່ເປັນການກະທົບກະເທືອນຕໍ່ສິດທິ ຫຼື ຈະຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບສິດທິຂອງຜູ້ຖືກຫາ.
3. ພາກສ່ວນຕ່າງໆອາດຈະສົ່ງຫລັກຖານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄະດີຕາມມາດຕາ 64. ສານຈະຕ້ອງມີອຳນາດໃນການຮ້ອງຂໍໃຫ້ສົ່ງທຸກໆຫລັກຖານທີ່ເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນ ສຳລັບການວິນິດໄສ ຄວາມເປັນຈິງ.
4. ສານອາດຈະພິຈາລະນາກ່ຽວກັບຄວາມຍອມຮັບໄດ້ຂອງຫລັກຖານໃດໜຶ່ງ ໂດຍຄຳນຶງເຖິງ ເຊັ່ນນ້ຳໜັກຂອງຫລັກຖານ ແລະ ການກະທົບກະເທືອນໃດໆຕໍ່ຫລັກຖານຊຶ່ງຈະພາໃຫ້ເກີດຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການພິຈາລະນາຄະດີທີ່ເປັນທຳ ຫຼື ການຕີລາຄາໂດຍຍຸຕິທຳໃນການໃຫ້ການຂອງພະຍານ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.
5. ສານຈະຕ້ອງເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດສິດພິເສດກ່ຽວກັບການຮັກສາຄວາມລັບທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ ຢູ່ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.
6. ສານຈະຕ້ອງບໍ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການພິສູດຄວາມເປັນຈິງ ຊຶ່ງເປັນທີ່ຮູ້ກັນຢູ່ທົ່ວໄປ ແຕ່ອາດຈະນຳໃຊ້ເປັນຫລັກຖານທາງດ້ານກົດໝາຍ.

7. ຫຼັກການທີ່ໄດ້ຮັບມາ ໂດຍໃຊ້ວິທີການລະເມີດທຳມະນູນ ຫຼື ລະເມີດສິດທິມະນຸດທີ່ໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ໃນລະດັບສາກົນນັ້ນ ຈະຕ້ອງບໍ່ຖືກຍອມຮັບໄດ້ ຖ້າຫາກວ່າ :
  - (ກ) ການລະເມີດນັ້ນເຮັດໃຫ້ເກີດຂໍ້ສົງໄສຫຼາຍ ສຳລັບຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຫຼັກການ; ແລະ
  - (ຂ) ການຍອມຮັບຫຼັກການນັ້ນ ຈະຂັດກັບຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຖື ແລະ ຈະສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ຄວາມຍຸຕິທຳໃນການພິຈາລະນາຄະດີ.
8. ໃນການຕົກລົງກ່ຽວກັບການຍອມຮັບໄດ້ຂອງຫຼັກການທີ່ຮວບຮວມໄດ້ ໂດຍລັດພາຄີນັ້ນ, ສານຈະຕ້ອງບໍ່ພິຈາລະນາພາຍໃຕ້ການນຳໃຊ້ກົດໝາຍຂອງລັດພາຄີນັ້ນ.

ມາດຕາ 70

ການກະທຳຄວາມຜິດຕໍ່ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ ເພື່ອຄວາມຍຸຕິທຳ

1. ສານຈະຕ້ອງມີຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາການກະທຳຄວາມຜິດຕໍ່ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ເພື່ອຄວາມຍຸຕິທຳ, ຫາກເປັນການກະທຳຜິດ ໂດຍເຈດຕະນາດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :
  - (ກ) ໃຫ້ການປ່າຍປ່ຽງ ທັງທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ຂໍ້ບັງຄັບທີ່ຈະຕ້ອງໃຫ້ການຕາມຄວາມຈິງຕາມມາດຕາ 69 ວັກ 1;
  - (ຂ) ສະແດງຫຼັກການທີ່ຮູ້ດີວ່າ ຫຼັກການປ່າຍປ່ຽງ ແລະປອມແປງ.
  - (ຄ) ກົດດັນພະຍານໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງ, ຂັດຂວາງ ຫຼື ແຊກແຊງການເຂົ້າຮ່ວມ ເພື່ອໃຫ້ການຂອງພະຍານ, ແກ້ແຄ້ນພະຍານກ່ຽວກັບການໃຫ້ການ ຫຼື ທຳລາຍ, ເຂົ້າໄປດັດແປງແກ້ໄຂ ຫຼື ແຊກແຊງການຮວບຮວມຫຼັກການ.
  - (ງ) ຂັດຂວາງ, ຂົ່ມຂູ່ ຫຼື ໃຊ້ອິດທິພົນຊີ້ຈ້າງເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງສານ ເພື່ອບັງຄັບ ຫຼື ຊັກຊວນໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ບໍ່ປະຕິບັດຕາມໜ້າທີ່ ຫຼື ປະຕິບັດໜ້າທີ່ຢ່າງບໍ່ຖືກຕ້ອງ.
  - (ຈ) ແກ້ແຄ້ນເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງສານ ໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຄົນນັ້ນ ຫຼື ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຜູ້ອື່ນອີກ.
  - (ສ) ຮຽກຮ້ອງ ຫຼື ຮັບສິນບົນໃນຖານະທີ່ເປັນເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງສານ ໂດຍຕິດພັນກັບວຽກງານຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຜູ້ນັ້ນ.
2. ຫຼັກການ ແລະ ຂັ້ນຕອນໃນການຄຸ້ມຄອງການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານກັບຄວາມຜິດຂອງມາດຕານີ້ ຈະຕ້ອງແມ່ນຫຼັກການ ແລະ ຂັ້ນຕອນທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກການ. ເງື່ອນໄຂສຳລັບການຮ່ວມ

ມີສາກົນຂອງສານ ໃນການດຳເນີນຄະດີພາຍໃຕ້ມາດຕານີ້ ຈະຕ້ອງເປັນໄປຕາມກົດ ໝາຍ ພາຍໃນຂອງລັດທີ່ໄດ້ຮັບການຮ້ອງຂໍ.

3. ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຕັດສິນລົງໂທດ, ສານອາດຈະພິພາກສາໃຫ້ຈຳຄຸກບໍ່ກາຍ 5 ປີ, ຫຼື ປັບໃໝຕາມລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຳນົດ ຫຼື ທັງຈຳຄຸກ ແລະ ປັບໃໝ.
4. (ກ) ແຕ່ລະລັດພາຄີຈະຕ້ອງຂະຫຍາຍການອຳນວຍຄວບຄຸມຂອງກົດໝາຍອາຍາ ພາຍໃນປະເທດທາງດ້ານການລົງໂທດຕໍ່ຜູ້ກະທຳຜິດໂດຍໃຫ້ມີຄວາມຊື່ສັດ ແລະ ຄວາມຍຸຕິທຳ ໃນການສືບສວນ ຫຼື ລະບົບຕຸລາການຂອງຕົນຕາມຂັ້ນຕອນການຄຸ້ມຄອງລະບົບຍຸຕິທຳຕໍ່ການກະທຳຄວາມຜິດ ພາຍໃນດິນແດນປະເທດຕົນ ຫຼື ໂດຍພົນລະເມືອງຂອງຕົນທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດ ຕານີ້.
- (ຂ) ໂດຍໄດ້ຮັບການຮ້ອງຂໍຈາກສານ ລັດພາຄີ ຈະຕ້ອງສົ່ງຄະດີໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ ຜູ້ມີສິດອຳນາດສຳລັບເປົ້າໝາຍການດຳເນີນຄະດີໃນເມື່ອເຫັນວ່າເປັນຄວາມເໝາະສົມ. ເຈົ້າໜ້າທີ່ດັ່ງກ່າວ ຈະຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ຄະດີດັ່ງກ່າວຢ່າງເອົາຈິງເອົາຈັງ ແລະ ນຳໃຊ້ພາຫະນະທີ່ມີຢູ່ຢ່າງພຽງພໍ ເພື່ອເອົາອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.

ມາດຕາ 71

ການລົງໂທດໃນກໍລະນີຜູ້ປະພຶດບໍ່ເໝາະສົມຕໍ່ສານ

1. ສານອາດຈະລົງໂທດບຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນສານ ໃນການປະພຶດຕົນບໍ່ເໝາະສົມ ລວມທັງການຂັດຂວາງໃນການດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ປະຕິເສດຄຳສັ່ງຂອງສານ, ດ້ວຍມາດຕະການທາງດ້ານບໍລິຫານແທນໂທດຈຳຄຸກ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນການໄລ່ອອກຈາກຫ້ອງພິຈາລະນາຄະດີ ເປັນການຊົ່ວຄາວ ຫຼື ຖາວອນ, ປັບໃໝ ຫຼື ມາດຕະການທີ່ຄ້າຍຄຽງອື່ນໆທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ຢູ່ໃນ ລະບຽບວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຳນົດ.
2. ຂັ້ນຕອນການຄຸ້ມຄອງໃນການນຳໃຊ້ມາດຕະການທີ່ໄດ້ລະບຸໃນວັກທີ 1 ນັ້ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ລະບຸໄວ້ຢູ່ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຳນົດ.

ມາດຕາ 72

ການຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນດ້ານຄວາມຫມັ້ນຄົງແຫ່ງຊາດ

1. ມາດຕານີ້ໃຊ້ບັງຄັບໃນກໍລະນີໃດກໍໄດ້ທີ່ລັດມີຄຳເຫັນວ່າ ການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫຼື ເອກະສານຂອງລັດ ຈະເປັນຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານຄວາມຫມັ້ນຄົງແຫ່ງຊາດ. ກໍລະນີດັ່ງກ່າວຈະລວມທັງກໍລະນີທີ່ຮ່ວມຢູ່ໃນຂອບເຂດຂອງມາດຕາ 56, ວັກທີ 2 ແລະ 3, ມາດຕາ 61, ວັກ 3, ມາດຕາ 64, ວັກ 3, ມາດຕາ 67, ວັກ 2, ມາດຕາ 68, ວັກ 6, ມາດຕາ 87, ວັກ 6 ແລະ ມາດຕາ 93, ກໍຄືກໍລະນີທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຂັ້ນຕອນອື່ນຂອງການພິຈາລະນາຄະດີ ຊຶ່ງການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນ ຫລື ເອກະສານດັ່ງກ່າວອາດຈະກໍ່ໃຫ້ມີບັນຫາ.
2. ມາດຕານີ້ຈະມີຜົນສັກສິດໃຊ້ໄດ້ເຊັ່ນດຽວກັນກັບກໍລະນີບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຖືກຮ້ອງຂໍ ໃຫ້ສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫຼື ຫລັກຖານແຕ່ໄດ້ຖືກປະຕິເສດ ຫຼື ໄດ້ສົ່ງກໍລະນີດັ່ງກ່າວໄປໃຫ້ລັດ ດ້ວຍເຫດຜົນວ່າການເປີດເຜີຍດັ່ງກ່າວ ຈະເປັນການກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານຄວາມຫມັ້ນຄົງແຫ່ງຊາດ ແລະ ລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກໍ່ໄດ້ຢືນຢັນວ່າການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວຈະເປັນຜົນເສຍຫາຍຕໍ່ສິດຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານຄວາມຫມັ້ນຄົງແຫ່ງຊາດ.
3. ບົດບັນຍັດໃດກໍຕາມໃນມາດຕານີ້ ຈະບໍ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດການກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຂໍ້ກຳນົດທາງດ້ານການຮັກສາຄວາມລັບທີ່ມີຜົນບັງຄັບຕາມມາດຕາ 54, ວັກ 3 (ຈ) ແລະ (ສ).
4. ຫາກລັດຮັບຮູ້ວ່າ ຂໍ້ມູນ ຫຼື ເອກະສານຂອງລັດກຳລັງຈະຖືກເປີດເຜີຍ ຫລື ມີໂອກາດທີ່ຈະຖືກເປີດເຜີຍ, ໃນລະຫວ່າງການພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ມີຄວາມເຫັນວ່າ ການເປີດເຜີຍນັ້ນຈະກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານຄວາມຫມັ້ນຄົງແຫ່ງຊາດ ລັດນັ້ນມີສິດທີ່ຈະເຂົ້າໄປຫຍຸ້ງກ່ຽວ ເພື່ອຫາທາງແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວຕາມບົດບັນຍັດໃນມາດຕານີ້.
5. ຕາມຄວາມເຫັນຂອງລັດ, ຖ້າຫາກວ່າການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງຄວາມຫມັ້ນຄົງແຫ່ງຊາດ ລັດຈະດຳເນີນບາດກ້າວທັງຫມົດຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນໂດຍດຳເນີນວຽກງານຮ່ວມກັບໄອຍະການ, ຜູ້ຖືກຫາ ຫຼື ຄະນະສານ ແລ້ວແຕ່ກໍລະນີ ເພື່ອຫາທາງແກ້ໄຂບັນຫາ ໂດຍວິທີການຮ່ວມມືກັນ. ການດຳເນີນການດັ່ງກ່າວຈະລວມເຖິງ :
  - (ກ) ການດັດແກ້ ຫລືການຊີ້ແຈງຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ຊັດເຈນ.
  - (ຂ) ການພິຈາລະນາຂອງສານ ກ່ຽວກັບ ຄວາມກ່ຽວຂ້ອງຂອງຂໍ້ມູນ ຫຼື ຫລັກຖານທີ່ຕ້ອງການ, ຫຼື ການພິຈາລະນາວ່າຫລັກຖານນັ້ນ, ເຖິງຈະມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກໍຕາມ ສາມາດໄດ້ມາຈາກແຫລ່ງອື່ນຊຶ່ງບໍ່ແມ່ນລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ຫຼື ບໍ່;
  - (ຄ) ການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ຫລື ຫລັກຖານຈາກແຫລ່ງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຫຼື ດ້ວຍຫລາຍຮູບການ; ຫຼື
  - (ງ) ສັນຍາກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂໃນການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫລືອ, ຢ່າງນ້ອຍແມ່ນລວມທັງການໃຫ້ ຂໍ້ສະຫລຸບ ຫຼື ການຮຽບຮຽງໃສ່ຂໍ້ຈຳກັດໃນການເປີດເຜີຍ, ການດຳເນີນ

ການພິຈາລະນາຄະດີ ໂດຍໃຫ້ການພຽງຝ່າຍດຽວ ຫຼື ການພິຈາລະນາໃນຫ້ອງລັບ ຫຼື ມາດຕະການປ້ອງກັນອື່ນໆທີ່ອະນຸຍາດໄດ້ຕາມທຳມະນູນ ແລະ ລະບຽບວ່າ ດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຖານ.

6. ເມື່ອມີການດຳເນີນບາດກ້າວທັງຫມົດ ອັນເໝາະສົມ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍວິທີການ ຮ່ວມມື ແລະ ຖ້າຫາກວ່າ ລັດເຫັນວ່າບໍ່ມີວິທີ ຫລື ເງື່ອນໄຂອັນໃດທີ່ຈະໃຫ້ ຫຼື ເປີດເຜີຍຂໍ້ ມູນ ຫຼື ເອກະສານທີ່ຈະບໍ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານຄວາມ ໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ, ລັດຈະແຈ້ງໄອຍະການ ຫຼື ສານກ່ຽວກັບເຫດຜົນສະເພາະກ່ຽວກັບການ ຕັດສິນໃຈຂອງລັດ ເວັ້ນເສຍແຕ່ການໃຫ້ເຫດຜົນສະເພາະເຈາະຈົງດັ່ງກ່າວນັ້ນ ຈະກໍ່ໃຫ້ ເກີດຄວາມກະທົບກະເທືອນຕໍ່ສິດຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ.
7. ຫລັງຈາກນັ້ນ, ຖ້າຫາກສານພິຈາລະນາວ່າ ຫຼັກກຖານນັ້ນມີຄວາມຮຽກຮ້ອງ ແລະ ຈຳເປັນ ຕໍ່ການພິຈາລະນາຊື່ຂາດຄວາມຜິດ ຫຼື ຄວາມບໍລິສຸດຂອງຜູ້ຖືກຫາ, ສານຈະດຳເນີນການ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :
  - (ກ) ໃນກໍລະນີການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫລື ເອກະສານຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຄວາມຮ່ວມ ມືພາຍໃຕ້ບົດບັນຍັດພາກທີ 9 ຫຼື ພາຍໃຕ້ສະພາບການທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກທີ 2 ແລະ ລັດໄດ້ອ້າງເຫດຜົນໃນການປະຕິເສດຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 93 ວັກ ທີ 4,
    - (1) ກ່ອນຈະສະຫຼຸບຄວາມເຫັນຕາມທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນວັກ 7(ກ) (2), ສານ ອາດຈະຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການປຶກສາຫາລື ເພື່ອການພິຈາລະນາບັນຫາທີ່ເປັນ ຄວາມກັງວົນຂອງລັດ ຊຶ່ງອາດລວມເຖິງການໃຊ້ວິທີການສອບສວນໃນຫ້ອງ ສະເພາະ ຫຼືການສອບ ສວນພຽງຝ່າຍດຽວຕາມຄວາມເໝາະສົມ;
    - (2) ຫາກສານສະຫຼຸບວ່າ, ລັດທີ່ຮ້ອງຂໍບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ຜູກມັດຕາມີທຳມະ ນູນສະບັບນີ້ ໂດຍການອ້າງເຫດຜົນປະຕິເສດຕາມມາດຕາ 93, ວັກ 4, ໃນ ສະພາບ ການດັ່ງກ່າວ ສານຈະສົ່ງບັນຫາດັ່ງກ່າວໄປຍັງສະມັດຊາບັນດາລັດ ພາຄີ ໂດຍສອດຄ່ອງຕາມມາດຕາ 87, ວັກ 7, ໂດຍລະບຸເຫດຜົນສະເພາະ ໃນການສະຫຼຸບ ສະພາບດັ່ງກ່າວ; ແລະ
    - (3) ສານອາດຈະທຳການແຊກແຊງການພິຈາລະນາຄະດີ ຂອງຜູ້ຖືກຫາ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທາງດ້ານຫຼັກກຖານວ່າມີຄວາມຈິງ ຫຼື ບໍ່ມີຄວາມຈິງ, ໃນຂໍ້ໃດກໍ່ໄດ້ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ; ຫຼື
  - (ຂ) ໃນສະພາບອື່ນໆ,
    - (1) ສົ່ງໃຫ້ມີການເປີດເຜີຍ; ຫຼື

- (2) ໃນກໍລະນີທີ່ສານບໍ່ໄດ້ສັ່ງໃຫ້ເປີດເຜີຍ ກໍອາດຈະເຂົ້າຫຍຸ້ງກ່ຽວໃນການພິຈາລະນາຄະດີຂອງຜູ້ຖືກຫາໃນກໍລະນີທີ່ມີ ຫຼື ບໍ່ມີຫຼັກຖານຄວາມເປັນຈິງໃນຂໍ້ໃດນຶ່ງກໍໄດ້ ຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງສະພາບການ.

ມາດຕາ 73

ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫລື ເອກະສານຂອງຝ່າຍທີສາມ

ຖ້າຫາກວ່າລັດພາຄີໃດໜຶ່ງໄດ້ຮັບການຮ້ອງຂໍຈາກສານ ໃຫ້ສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫຼື ເອກະສານທີ່ຢູ່ໃນຄວາມດູແລຄຸ້ມຄອງ, ການຄອບຄອງ ຫຼື ພາຍໃຕ້ການກວດກາຂອງຕົນ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການເປີດເຜີຍຕໍ່ລັດນັ້ນໃນທາງລັບໂດຍລັດອື່ນ, ອົງການຈັດຕັ້ງລະຫວ່າງລັດຖະບານ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນໃດໜຶ່ງ, ລັດນັ້ນຈະຕ້ອງຂໍຄວາມເຫັນດີຈາກລັດທີ່ເປັນຕົ້ນກຳເນີດດັ່ງກ່າວ ເພື່ອເປີດເຜີຍເອກະສານ ຫຼື ຂໍ້ມູນຂ່າວສານນັ້ນ. ຖ້າຫາກລັດທີ່ເປັນຕົ້ນກຳເນີດນັ້ນເປັນລັດພາຄີ, ຈະຕ້ອງໃຫ້ຄວາມຍິນຍອມແກ່ມີການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫຼື ເອກະສານ ຫຼື ຈະຕ້ອງຮັບແກ້ໄຂບັນຫາກ່ຽວກັບການເປີດເຜີຍກັບສານເອງ, ໂດຍອີງຕາມບົດບັນຍັດມາດຕາ 72. ຫາກລັດທີ່ເປັນຕົ້ນກຳເນີດບໍ່ເປັນລັດພາຄີ ແລະ ປະຕິເສດທີ່ຈະໃຫ້ມີການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ສານຊາບວ່າບໍ່ສາມາດໃຫ້ເອກະສານ ຫຼື ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຍ້ອນພັນທະທີ່ມີຢູ່ກ່ອນ ກ່ຽວກັບ ການເກັບຮັກສາເປັນຄວາມລັບກັບລັດທີ່ເປັນຕົ້ນກຳເນີດ.

ມາດຕາ 74

ຂໍ້ຮຽກຮ້ອງສຳລັບການຕັດສິນ

1. ຄະນະສານທຸກຄົນໃນຄະນະສານພິຈາລະນາ ຈະຕ້ອງເຂົ້າຮ່ວມໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນຂອງການພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ຕະຫລອດການພິຈາລະນາຕົກລົງບັນຫາ. ປະທານຄະນະສານອາດຈະກຳນົດໃຫ້ຜູ້ພິພາກສາຈຳນວນໜຶ່ງຄົນ ຫຼື ຫລາຍກວ່າຕາມທີ່ເໝາະສົມນັ້ນພິຈາລະນາຄະດີໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ຕາມແຕ່ກໍລະນີຂອງຄະດີ ແລະ ເຮັດໜ້າທີ່ແທນສະມາຊິກຂອງຄະນະສານ ຖ້າຫາກສະມາຊິກດັ່ງກ່າວ ບໍ່ສາມາດເຂົ້າຮ່ວມການພິຈາລະນາຄະດີຕໍ່ໄປໄດ້.
2. ຄຳຕົກລົງຂອງຄະນະສານຈະຕ້ອງມາຈາກການປະເມີນຜົນຂອງພະຍານຫຼັກຖານ ແລະ ຂັ້ນຕອນພິຈາລະນາຄະດີທັງໝົດຢ່າງຄົບຖ້ວນ. ການຕັດສິນຈະບໍ່ປາສະຈາກຄວາມເປັນ

ຈິງ ແລະ ສະພາບການທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ແລະຂໍ້ກ່າວຫາ. ສານອາດຈະຕັດສິນໂດຍອີງໃສ່ພຽງ ແຕ່ຫຼັກຖານທີ່ຖືກນຳສະເໜີໃຫ້ ແລະ ຜ່ານຂັ້ນຕອນພິຈາລະນາຄະດີເທົ່ານັ້ນ.

3. ຄະນະສານຈະພະຍາຍາມບັນລຸຄຳຕັດສິນຢ່າງເປັນເອກະພາບກັນ, ຖ້າຫາກບໍ່ສາມາດເຮັດໄດ້, ຄຳຕັດສິນຈະຖືເອົາສຽງສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຄະນະສານ.
4. ການພິຈາລະນາຫາລືຂອງຄະນະສານ ຈະຕ້ອງເກັບໄວ້ເປັນຄວາມລັບ.
5. ຄຳຕັດສິນຈະຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ປະກອບດ້ວຍຄຳຖະແຫຼງທັງໝົດທີ່ມີເຫດຜົນ ກ່ຽວກັບຂໍ້ຄິດເຫັນຂອງຄະນະສານຕໍ່ຫຼັກຖານນັ້ນ ແລະ ຂໍ້ສະຫຼຸບຂອງຄະນະສານ. ຄະນະສານຈະອອກຄຳຕັດສິນພຽງອັນດຽວເທົ່ານັ້ນ. ຖ້າຫາກບໍ່ບັນລຸຄວາມເຫັນເປັນເອກະສັນ, ຄຳຕັດສິນຂອງຄະນະສານຈະປະກອບດ້ວຍຄຳເຫັນຂອງສຽງສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ສຽງສ່ວນນ້ອຍຄຳຕັດສິນ ຫຼື ຂໍ້ສະຫຼຸບສັງລວມຈະຕ້ອງປະກາດໃນທີ່ປະຊຸມສານຢ່າງເປີດເຜີຍເພື່ອໃຫ້ສາທາລະນະຊົນຮັບຮູ້ນຳ.

ມາດຕາ 75

ການຊົດເຊີຍຕໍ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ

1. ສານຈະຕ້ອງສ້າງຫຼັກຖານທີ່ພົວພັນເຖິງການຊົດເຊີຍຕໍ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ລວມທັງການພື້ນຟູຮ່າງກາຍແລະຈິດໃຈ ແລະ ການຊົດເຊີຍຄ່າເສຍຫາຍ. ບົນພື້ນຖານດັ່ງກ່າວ, ຢູ່ໃນຄຳຕັດສິນຂອງຕົນນັ້ນ ສານອາດຈະຕົກລົງຂອບເຂດ ແລະ ລະດັບຄວາມເສຍຫາຍ, ຄວາມສູນເສຍ ແລະ ການບາດເຈັບຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຫຼື ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ແລະ ຈະ ປະກາດຫຼັກຖານທີ່ສານກຳລັງປະຕິບັດຢູ່ນີ້, ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍ ຫລື ຕາມການພິຈາລະນາຂອງສານເອງໃນສະພາບການທີ່ເປັນກໍລະນີພິເສດ.
2. ສານອາດຈະສັ່ງການໂດຍກົງຕໍ່ບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນວ່າ ໃຫ້ຜູ້ກະທຳຜິດຊົດເຊີຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຫຼື ຜູ້ເສຍຫາຍຢ່າງເໝາະສົມ ລວມເຖິງການພື້ນຟູສະພາບຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈ.

ເມື່ອເຫັນສົມຄວນ, ສານອາດຈະສັ່ງໃຫ້ມີການຈ່າຍຄ່າເສຍຫາຍຜ່ານກອງທຶນ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 79.

3. ກ່ອນການອອກຄຳສັ່ງຕາມມາດຕານີ້, ສານອາດຈະເຊີນ ແລະ ຈະຄຳນຶງເຖິງການມີຕົວແທນຈາກ ຫຼື ໃນນາມຜູ້ຕັດສິນຄະດີ, ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ບຸກຄົນຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

4. ໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມສິດອຳນາດຂອງຕົນທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕານີ້, ສານອາດຈະກຳນົດວ່າມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງຊອກຫາຊ່ອງທາງໃຊ້ມາດຕະການຕາມມາດຕາ 93, ວັກ 1 ຫຼື ບໍ່, ເພື່ອໃຫ້ຄຳສັ່ງທີ່ສານອອກມາຕາມມາດຕານີ້ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຫຼັງຈາກທີ່ມີຄຳພິພາກສາວ່າ ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຖືກລົງໂທດຍ້ອນກໍ່ອາຊະຍາກຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ຢູ່ໃນຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ.
5. ລັດພາຄີຈະຕ້ອງດຳເນີນການປະຕິບັດຢ່າງມີຜົນສັກສິດ ໃຫ້ແກ່ຄຳຕັດສິນພາຍໃຕ້ມາດຕານີ້ເຊັ່ນດຽວກັນກັບບົດບັນຍັດຂອງມາດຕາ 109 ທີ່ນຳມາໃຊ້ໃນມາດຕານີ້.
6. ບົດບັນຍັດໃດກໍຕາມໃນມາດຕານີ້ ຈະຕ້ອງບໍ່ຖືກຕີຄວາມໝາຍໃຫ້ເປັນຜົນກະທົບກະເທືອນແກ່ສິດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍພາຍໃຕ້ກົດໝາຍພາຍໃນ ຫລື ກົດໝາຍລະຫວ່າງ ປະເທດ.

ມາດຕາ 76
ການພິພາກສາ

1. ໃນກໍລະນີທີ່ສານໄດ້ພິພາກສາວ່າມີຄວາມຜິດ, ຄະນະສານຈະຕ້ອງພິຈາລະນາກຳນົດໂທດທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ຈຳຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງພະຍານຫຼັກຖານທີ່ໄດ້ສະເໜີ ແລະ ສິ່ງໃຫ້ໃນໄລຍະເວລາດຳເນີນຄະດີທີ່ນຳໄປສູ່ການພິພາກສາດັ່ງກ່າວ.
2. ຍົກເວັ້ນກໍລະນີທີ່ນຳໃຊ້ມາດຕາ 65 ແລະ ກ່ອນສິ້ນສຸດການພິຈາລະນາຄະດີ, ຄະນະສານອາດຈະດຳເນີນການສອບສວນເພີ່ມເຕີມ ໂດຍການລິເລີ່ມ ແລະ ການລົງມະຕິຂອງຄະນະສານເອງ ຫຼື ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງໄອຍະການ ຫຼື ຈຳເລີຍ ເພື່ອໃຫ້ພິຈາລະນາພະຍານຫຼັກຖານ ຫຼື ຄຳໃຫ້ການເພີ່ມເຕີມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄຳພິພາກສາ ຕາມລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.
3. ໃນກໍລະນີທີ່ເປັນໄປຕາມວັກ 2 ຕົວແທນຂອງຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ຕາມມາດຕາ 75 ຈະມີໂອກາດໃຫ້ການໃນການສອບສວນ ຫຼື ສອບສວນເພີ່ມເຕີມພາຍໃຕ້ວັກ 2 ແລະ ໃນການສອບສວນເພີ່ມເຕີມອີກຕາມຄວາມຈຳເປັນ.
4. ຄຳພິພາກສາຈະຕ້ອງຖືກປະກາດຕໍ່ສາທາລະນະຊົນ ແລະ ຜູ້ຖືກຫາ, ຖ້າຫາກເປັນໄປໄດ້.

ພາກທີ 7
ການລົງໂທດ

ມາດຕາ 77

ການລົງໂທດທີ່ນຳມາໃຊ້

1. ອີງຕາມມາດຕາ 110, ສານອາດຈະກຳນົດການລົງໂທດໃດໜຶ່ງແກ່ບຸກຄົນທີ່ຖືກຕັດສິນວ່າມີຄວາມ ຜິດທາງອາຍາ ຕາມມາດຕາ 5 ຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ຄື:
  - (ກ) ກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບເປັນປີ ໂດຍສູງສຸດບໍ່ເກີນ 30 ປີ ; ຫຼື
  - (ຂ) ກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫລອດຊີວິດ ໃນກໍລະນີທີ່ພິຈາລະນາວ່າມີຄວາມຜິດຮ້າຍແຮງທີ່ສຸດ ແລະ ຕາມສະພາບການ ສະເພາະບຸກຄົນທີ່ຖືກຕັດສິນວ່າມີຄວາມຜິດຈິງ.
2. ນອກຈາກໂທດຈຳຄຸກແລ້ວສານອາດຈະ :
  - (ກ) ລົງໂທດປັບໄຫມຕາມຂອບເຂດທີ່ກຳນົດໄວ້ ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ,
  - (ຂ) ອາຍັດ, ແລະ ຍືດຊັບສົມບັດຄົງທີ່ ທີ່ໄດ້ມາຈາກການກໍ່ອາຊະຍາກຳນັ້ນ ທັງໂດຍທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ກະທົບກະເທືອນເຖິງສິດຂອງ ບຸກຄົນທີ່ສາມທີ່ສຸດຈະລິດ.

ມາດຕາ 78

ການກຳນົດໂທດ

1. ໃນການກຳນົດໂທດ ສານຈະຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງບັນດາປັດໃຈຕ່າງໆເຊັ່ນ: ຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງອາຊະຍາກຳ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມສະເພາະຂອງບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນວ່າໄດ້ກະທຳຜິດ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.
2. ໃນການກຳນົດໂທດຕັດສິນອິດສະລະພາບ, ສານຈະຕ້ອງຫັກໄລຍະເວລາການກັກຂັງທີ່ໄດ້ຜ່ານການກັກຂັງກ່ອນໜ້ານີ້, ໂດຍສອດຄ່ອງຕາມຄຳສັ່ງຂອງສານ. ສານອາດຈະລົດເວລາກັກຂັງຕາມລັກສະນະຂອງຄວາມຜິດທາງອາຍາທີ່ກໍ່ຂຶ້ນ.
3. ເມື່ອບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄດ້ຖືກຕັດສິນວ່າມີຄວາມຜິດຫລາຍກວ່າ 1 ກໍລະນີ, ສານຈະປະກາດລົງໂທດໃນແຕ່ລະຄວາມຜິດ ແລະ ໂທດລວມ, ໂດຍກຳນົດໄລຍະເວລາຕັດອິດສະລະພາບລວມກັນທັງໝົດ. ໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງບໍ່ນ້ອຍກວ່າໄລຍະເວລາຂອງໂທດສູງສຸດທີ່ໄດ້ຮັບຍ້ອນຄວາມຜິດແຕ່ລະຢ່າງທີ່ໄດ້ປະກາດໄປແລ້ວ ແຕ່ວ່າຈະບໍ່ເກີນກວ່າໄລຍະເວລາຈຳຄຸກ 30 ປີ ຫລື ໂທດຈຳຄຸກຕະຫລອດຊີວິດ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 77 ວັກ 1 (ຂ).

ມາດຕາ 79

ກອງທຶນສົງເຄາະຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ

1. ກອງທຶນສົງເຄາະໜຶ່ງຈະຕ້ອງຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໂດຍການຕົກລົງຂອງສະມັດຊາລັດພາຄີ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຈາກອາຊະຍາກຳ ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຂອງສານອາຍາສາກົນ ແລະ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຄອບຄົວຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ.
2. ໂດຍຄຳສັ່ງຂອງສານ, ສານອາດຈະສັ່ງໃຫ້ໂອນເງິນ ແລະ ຊັບສິນອື່ນໆ ທີ່ລວບລວມຈາກການປັບໄຫມ ຫຼື ການອາຍັດຊັບສິນນັ້ນເຂົ້າໃນກອງທຶນສົງເຄາະດັ່ງກ່າວ.
3. ກອງທຶນສົງເຄາະຈະຕ້ອງມີການຄຸ້ມຄອງ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບມາດຕະ ຖານຕ່າງໆທີ່ຈະຖືກຕົກລົງກຳນົດໂດຍສະມັດຊາລັດພາຄີ.

ມາດຕາ 80

**ການບໍ່ມີຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ການນຳໃຊ້ການລົງໂທດ
ແລະ ກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ**

ບໍ່ມີບົດບັນຍັດໃດໃນພາກນີ້ທີ່ຈະຕ້ອງມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການທີ່ລັດຕ່າງໆຈະນຳໃຊ້ການລົງໂທດທີ່ປະກົດໃນກົດໝາຍຂອງຕົນນັ້ນ, ຫຼື ຕໍ່ກົດໝາຍຂອງລັດຕ່າງໆ ທີ່ບໍ່ໄດ້ລະບຸການລົງໂທດຕາມທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ໃນພາກນີ້.

ພາກທີ 8

ການອຸທອນ ແລະການດັດແກ້ຄຳພິພາກສາ

ມາດຕາ 81

**ການອຸທອນຕໍ່ຄຳຕັດສິນປ່ອຍຕົວ ຫລື ຕັດສິນວ່າກະທຳຜິດ
ຫຼື ການອຸທອນຕໍ່ການລົງໂທດ**

1. ຄຳພິພາກສາຕາມມາດຕາ 74 ອາດຈະຖືກຍື່ນຄຳຮ້ອງເພື່ອຂໍອຸທອນໂດຍສອດ ຄ່ອງກັບລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :

- (ກ) ໄອຍະການອາດຈະຍື່ນອຸທອນໄດ້ຈາກມູນຖານດັ່ງນີ້ :
  - 1. ຄວາມຜິດພາດໃນຂັ້ນຕອນພິຈາລະນາຄະດີ;
  - 2. ຄວາມຜິດພາດທາງດ້ານຫຼັກຖານຄວາມເປັນຈິງ; ຫຼື
  - 3. ຄວາມຜິດພາດໃນເນື້ອໃນກົດໝາຍ.
- (ຂ) ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງທີ່ຖືກຕັດສິນວ່າມີຄວາມຜິດ, ຫຼື ໄອຍະການທີ່ດຳເນີນໜ້າທີ່ ໃນນາມບຸກຄົນນັ້ນ ອາດຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນໄດ້ຕາມມູນຖານດັ່ງນີ້ :
  - 1. ຄວາມຜິດພາດໃນຂັ້ນຕອນພິຈາລະນາຄະດີ;
  - 2. ຄວາມຜິດພາດທາງດ້ານຫຼັກຖານຄວາມເປັນຈິງ;
  - 3. ຄວາມຜິດພາດໃນເນື້ອໃນຂອງກົດໝາຍ; ຫຼື
  - 4. ມູນຖານໃດໆກໍ່ຕາມທີ່ມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຄວາມເປັນທຳ ຫຼື ຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຂອງການພິຈາລະນາຄະດີ ຫຼື ຄຳຕັດສິນ.
- 2. (ກ) ໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ, ບຸກຄົນທີ່ຖືກຕັດສິນລົງໂທດແລ້ວນັ້ນ ກໍ່ອາດຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນຈາກໄອຍະການ ຫຼື ຜູ້ຖືກລົງໂທດເອງ ບົນພື້ນຖານທີ່ເຫັນວ່າ ບໍ່ມີຄວາມສົມດູນກັນ ລະຫວ່າງ ອາຊະຍາກຳ ແລະ ການລົງໂທດ.
  - (ຂ) ຖ້າຫາກວ່າ ສຳລັບ ການອຸທອນຕໍ່ຄຳພິພາກສາໃດໜຶ່ງ ສານພິຈາລະນາເຫັນວ່າ ມີມູນຖານ ໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນຄຳຕັດສິນໂທດທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ, ສານອາດຈະເຊີນໄອຍະການ ແລະ ບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນນັ້ນ ມາຍື່ນຂໍ້ມູນຫຼັກຖານ ຕາມມາດຕາ 81, ວັກ 1(ກ) ຫຼື (ຂ) ແລະ ອາດຈະພິພາກສາຄວາມຜິດ ຕາມມາດຕາ 83;
  - (ຄ) ນຳໃຊ້ຂັ້ນຕອນດຽວກັນທາກສານພິຈາລະນາເຫັນວ່າມີມູນຖານໃຫ້ລົດໂທດພາຍໃຕ້ວັກ 2(ກ), ໃນກໍລະນີການອຸທອນຕໍ່ຄຳຕັດສິນວ່າມີການກະທຳຜິດເທົ່ານັ້ນ.
- 3. (ກ) ເວັ້ນເສຍແຕ່ຄະນະສານຈະພິຈາລະນາເປັນຢ່າງອື່ນ ບຸກຄົນຜູ້ທຳຜິດຈະຕ້ອງຖືກຄວບຄຸມໄວ້ລະຫວ່າງການອຸທອນ.
  - (ຂ) ໃນໄລຍະເວລາການຖືກກັກຂັງ, ບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນວ່າມີຄວາມຜິດ ເກີນໂທດຈຳຄຸກທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້, ບຸກຄົນຜູ້ນັ້ນຈະຖືກປ່ອຍຕົວ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ໄອຍະການຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນ. ການປ່ອຍຕົວ ຈະຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກ (ຄ) ຂ້າງລຸ່ມນີ້ .
  - (ຄ) ໃນກໍລະນີການຕັດສິນໃຫ້ປ່ອຍຕົວ, ຜູ້ຖືກຫາຈະຖືກປ່ອຍຕົວໃນທັນທີ, ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ :

- (1) ພາຍໃຕ້ສະພາບການຍົກເວັ້ນພິເສດ, ແລະ ເມື່ອໄດ້ຄຳນຶງເຖິງ ເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ເຊັ່ນ : ມີຄວາມສ່ຽງສູງຕໍ່ການຫລົບຫລົກຄວາມຮ້າຍແຮງ ຂອງຂໍ້ກ່າວຫາ ແລະ ຄວາມໄປໄດ້ທີ່ຈະຊະນະການອຸທອນ, ຄະນະສານ ຈະສືບຕໍ່ຄວບຄຸມຕົວ ບຸກຄົນຜູ້ນັ້ນໄວ້ຕາມຄຳສະເໜີຂອງໄອຍະການ.
  - (2) ຄຳຕັດສິນຂອງຄະນະສານພາຍໃຕ້ວັກຍ່ອຍ (ຄ) (1) ອາດຈະຖືກຍື່ນ ຂໍອຸທອນໄດ້ ຕາມລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.
4. ການບັງຄັບຕາມຄຳຕັດສິນ ຫລື ພິພາກສາ, ການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ແລະ ການລົງໂທດ ຈະຕ້ອງຖືກເລື່ອນໃນໄລຍະເວລາຂອງການຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນ ແລະ ລະຫວ່າງໄລຍະ ເວລາຂອງການອຸທອນ ເພື່ອໃຫ້ເປັນໄປຕາມບົດບັນຍັດໃນວັກ 3 (ກ) ແລະ (ຂ).

ມາດຕາ 82
ການອຸທອນເພື່ອຄັດຄ້ານຄຳຕັດສິນອື່ນ

- 1. ຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງອາດຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນເພື່ອຄັດຄ້ານຄຳຕັດສິນໃດໜຶ່ງຕໍ່ລົງໄປນີ້ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ ຄື :
  - (ກ) ຄຳຕັດສິນ ກ່ຽວກັບ ຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ ຫຼື ການຮັບຄະດີ ໄວ້ພິຈາລະນາ ;
  - (ຂ) ຄຳຕັດສິນອະນຸຍາດ ຫຼື ປະຕິເສດການປ່ອຍຕົວບຸກຄົນທີ່ຖືກສືບສວນສອບສວນ ຫຼື ດຳເນີນຄະດີ ;
  - (ຄ) ຄຳຕັດສິນຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ທີ່ເລີ່ມປະຕິບັດ ຫນ້າທີ່ຕາມຂອບເຂດສິດຂອງຕົນທີ່ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 56, ວັກທີ 3.
  - (ງ) ຄຳຕັດສິນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບບັນຫາຊຶ່ງອາດຈະມີຜົນກະທົບອັນສຳຄັນຕໍ່ຄວາມເປັນທຳ ແລະ ຄວາມວ່ອງໄວຂອງຂັ້ນຕອນ ແລະ ຫມາກຜົນຂອງການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຕາມຄວາມເຫັນຂອງຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການດຳເນີນຄະດີ. ຜົນຂອງການ ຕັດສິນຂອງຄະນະສານອຸທອນ ອາດຈະທຳໃຫ້ຂະບວນວິວັດແຫ່ງ ການພິຈາລະ ນາຄະດີມີຄວາມກ້າວໜ້າຫລາຍຂຶ້ນ.
- 2. ລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫລື ໄອຍະການ ອາດຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນເພື່ອຄັດຄ້ານຄຳຕັດສິນຂອງ ສານທີ່ໄດ້ປຶກສາຫາລືກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີຕາມມາດຕາ 57, ວັກທີ 3 (ງ) ໄດ້, ໂດຍໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ຈາກຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ. ການພິຈາລະນາຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນຈະມີຂຶ້ນເປັນການຮີບດ່ວນ.

3. ການອຸທອນຈະມີຜົນບັງຄັບໃນຕົວມັນເອງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ສານອຸທອນຈະສັ່ງການໃຫ້ ເປັນໄປຕາມຄຳຮ້ອງຂໍ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຳນົດ.
4. ທະນາຍຄວາມຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນວ່າໄດ້ກະທຳຜິດ ຫຼື ເຈົ້າຂອງ ຊັບສິນທີ່ມີສິດດ້ວຍຄວາມສຸຈະຮິດໃຈ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກຄຳສັ່ງໃດໜຶ່ງ ຕາມມາດ ຕາ 75 ອາດຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນຕໍ່ຄຳສັ່ງຊົດເຊີຍການເສຍຫາຍ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນ ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກກຳນົດ.

ມາດຕາ 83

ການພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນ

1. ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງການພິຈາລະນາພາຍໃຕ້ມາດຕາ 81 ແລະ ມາດຕານີ້ ຄະນະສານອຸ ທອນຈະຕ້ອງມີສິດອຳນາດທັງໝົດເຊັ່ນດຽວກັນກັບຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີ.
2. ຖ້າຫາກຄະນະສານອຸທອນພົບວ່າ ການພິຈາລະນາຄະດີທີ່ຖືກອຸທອນນັ້ນ ບໍ່ເປັນທຳ ແລະ ມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືຂອງຄຳຕັດສິນ ຫຼື ຄຳພິພາກສາລົງໂທດ, ຫຼື ເຫັນວ່າ ຄຳຕັດສິນ ແລະ ຄຳພິພາກສາລົງໂທດນັ້ນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຢ່າງຫລວງຫລາຍ ຈາກຄວາມຜິດພາດທາງດ້ານຂໍ້ມູນຄວາມເປັນຈິງ ຫລື ຄວາມຜິດພາດທາງດ້ານເນື້ອໃນ ກົດຫມາຍ ຫຼື ທາງດານຂັ້ນຕອນພິຈາລະນາຄະດີ, ຄະນະສານອຸທອນອາດຈະ :
  - (ກ) ຕ່າງປື້ນ ຫລື ດັດແກ້ຄຳຕັດສິນ ຫລື ຄຳພິພາກສາລົງໂທດ; ຫຼື
  - (ຂ) ອອກຄຳສັ່ງພິຈາລະນາຄະດີຄືນໃໝ່ ໂດຍຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີ ອີກຄະນະ ໜຶ່ງ.

ເພື່ອຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວນີ້ ຄະນະສານອຸທອນອາດຈະສັ່ງຫຼັກກຳນົດຄວາມເປັນຈິງ ທີ່ເປັນບັນຫານັ້ນຄືນໃຫ້ຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີໃນເບື້ອງຕົ້ນເພື່ອໃຫ້ຄະນະສານອຸທອນ ຫາຂໍ້ມູນຫຼັກກຳນົດ ເພື່ອພິຈາລະນາໃນບັນຫາດັ່ງກ່າວນັ້ນ. ໃນກໍລະນີຄຳຕັດສິນ ຫຼື ຄຳພິພາກສາລົງໂທດ ຖືກຍື່ນອຸທອນໂດຍບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນວ່າ ມີຄວາມຜິດ ຫຼື ໄອຍະການ ທີ່ດຳເນີນການແທນບຸກຄົນນັ້ນແຕ່ພຽງຜູ້ດຽວ, ສານບໍ່ສາມາດປັບປຸງຄຳຕັດສິນ ຫຼື ຄຳພິພາກສາລົງໂທດນັ້ນໃຫ້ເປັນຜົນເສຍຫາຍແກ່ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ.
3. ຖ້າຫາກວ່າໃນການພິຈາລະນາຄຳຮ້ອງຂໍອຸທອນຕໍ່ຄຳພິພາກສາລົງໂທດ, ຄະນະສານອຸທອນ ໄດ້ພົບວ່າ ການພິພາກສາລົງໂທດບໍ່ສົມກັບຄວາມຮ້າຍແຮງ ຂອງການກໍ່ອາຊະຍາກຳ,

ສານອາດຈະປ່ຽນແປງຄຳພິພາກສາລົງໂທດ ທີ່ແຕກຕ່າງອອກໄປ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ພາກທີ 7.

4. ການພິພາກສາຂອງຄະນະສານອຸທອນຈະຕ້ອງດຳເນີນໄປ ໂດຍອີງໃສ່ຫຼັກການສຽງສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຄະນະຜູ້ພິພາກສາ ແລະ ຈະຕ້ອງຕິດຕາມດ້ວຍການປະກາດຄຳຕັດສິນຢ່າງເປີດເຜີຍ. ຄຳພິພາກສາຈະຕ້ອງຖະແຫລງ ເຫດຜົນການຕັດສິນດັ່ງກ່າວ. ໃນເມື່ອວ່າມີຄວາມເຫັນຕົວເປັນເອກະສັນ, ຄຳພິພາກສາຂອງຄະນະສານອຸທອນ ຕ້ອງປະກອບດ້ວຍຄຳເຫັນຂອງຝ່າຍທີ່ເປັນສຽງສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ຝ່າຍທີ່ເປັນສຽງສ່ວນນ້ອຍ ໂດຍຜູ້ພິພາກສາຈະຕ້ອງຖະແຫລງຄວາມຄິດເຫັນທີ່ບໍ່ກົງກັນໃນບັນຫາກົດໝາຍກໍໄດ້.
5. ຄະນະສານອຸທອນ ຈະພິຈາລະນາປະກາດຄຳຕັດສິນຂອງຕົນ ໂດຍທີ່ວ່າບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນປ່ອຍຕົວ ຫຼື ຖືກຕັດສິນວ່າມີຄວາມຜິດຈະມີໜ້າຢູ່ທີ່ນັ້ນ ຫຼື ບໍ່ ກໍໄດ້.

ມາດຕາ 84

ການທົບທວນຕັດແກ້ຄຳຕັດສິນລົງໂທດ ຫລື ການກຳນົດໂທດຄືນໃໝ່

1. ບຸກຄົນຜູ້ຖືກຕັດສິນວ່າໄດ້ກະທຳຄວາມຜິດ ຫຼື ພາຍຫລັງເສຍຊີວິດແລ້ວ, ເມຍ, ລູກ, ພໍ່ແມ່ ຫຼື ບຸກຄົນໃດທີ່ມີຊີວິດຢູ່ໃນເວລາຜູ້ຖືກຫາກນັ້ນເສຍຊີວິດ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີເປັນລາຍລັກອັກສອນທີ່ຊັດເຈນ ຈາກຜູ້ຖືກຫາກໃຫ້ຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍ, ຫຼື ໄອຍະການ ທີ່ກະທຳການໃນນາມຂອງບຸກຄົນດັ່ງກ່າວນັ້ນ ອາດຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຕໍ່ຄະນະສານອຸທອນ ໃຫ້ພິຈາລະນາທົບທວນຄຳພິພາກສາຕັດສິນຄະດີຄືນໃໝ່ຈາກມູນຖານທີ່ວ່າ :
  - (ກ) ມີການພົບຫຼັກຖານໃໝ່ ຊຶ່ງ:
    - (1) ບໍ່ໄດ້ຖືກຍົກຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງການ ພິຈາລະນາຄະດີ, ແລະ ການບໍ່ໄດ້ຍົກຫຼັກຖານດັ່ງກ່າວຂຶ້ນທັງຫມົດ ຫຼື ບາງສ່ວນກໍຕາມ ບໍ່ໄດ້ເປັນຄວາມຜິດພາດຂອງຜູ້ທີ່ຍື່ນຄຳຮ້ອງ ຂໍ; ແລະ
    - (2) ມີຄວາມສຳຄັນພຽງພໍວ່າ ຖ້າຫາກໄດ້ຮັບການພິສູດໃນໄລຍະພິຈາລະນາຄະດີແລ້ວ ຄຳຕັດສິນນັ້ນກໍຈະແຕກຕ່າງໄປຈາກທີ່ໄດ້ຕັດສິນແລ້ວ;
  - (ຂ) ໄດ້ຄົ້ນພົບໃໝ່ວ່າຫຼັກຖານ ທີ່ມີລັກສະນະຕັດສິນ ແລະ ເປັນຫຼັກຖານທີ່ເຄີຍເປັນຜົນຕໍ່ຄຳຕັດສິນລົງໂທດນັ້ນ ເປັນຫຼັກຖານທີ່ຜິດພາດ, ປອມແປງ, ຫຼື ຖືກເສກສັນປັ້ນແຕ່ງຂຶ້ນມາ;
  - (ຄ) ຖ້າຫາກຈຳນວນຜູ້ພິພາກສາຈຳນວນໜຶ່ງ ຫຼື ຫລາຍກວ່ານັ້ນຊຶ່ງໄດ້ປະກອບສ່ວນໃນການຕັດສິນລົງໂທດ ຫຼື ຍືນຍັນຂໍ້ກ່າວຫາໃນຄະດີນັ້ນ ໄດ້ປະພຶດຕົນແບບ

ເສຍຫາຍ ຫຼື ບໍ່ເໝາະສົມຢ່າງຮ້າຍແຮງພຽງພໍ ທີ່ຈະເປັນເຫດຜົນໃຫ້ປົດຜູ້ພິພາກສາຄົນນັ້ນ ອກຈາກໜ້າທີ່ ຕາມມາດຕາ 46.

2. ຄະນະສານອຸທອນຈະຕ້ອງປະຕິເສດຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ພິຈາລະນາຄຳຕັດສິນກໍໄດ້, ຖ້າຫາກພິຈາລະນາເຫັນວ່າ ຄຳຮ້ອງຂໍດັ່ງກ່າວບໍ່ມີເຫດຜົນອັນເໝາະສົມ. ຖ້າຫາກພິຈາລະນາວ່າ ຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນມີເຫດຜົນ ກໍອາດຈະດຳເນີນການດັ່ງນີ້ :

- (ກ) ເປີດການປະຊຸມພິຈາລະນາທົບທວນຄຳຕັດສິນຄືນໃໝ່ ຂອງຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີ.
- (ຂ) ແຕ່ງຕັ້ງຄະນະສານພິຈາລະນາຄະດີໃໝ່; ຫຼື
- (ຄ) ຮັກສາຂອບເຂດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານໃນບັນຫານີ້ເອົາໄວ້,

ເພື່ອໃຫ້ຄຳຕັດສິນຊື່ຂາດວ່າຈະມີການທົບທວນຄຳຕັດສິນ ຫຼື ບໍ່ ຫລັງຈາກໄດ້ທຳການສອບສວນພາກສ່ວນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນກໍລະນີຕາມລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.

ມາດຕາ 85

ການຊົດເຊີຍຄຳເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນທີ່ຖືກກັກຕົວ ຫລື ຖືກຕັດສິນວ່າໄດ້ກະທຳຜິດ

1. ບຸກຄົນຜູ້ໃດ ທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກການກັກຕົວ ຫຼື ການກັກຂັງ ທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຈະມີສິດຮ້ອງຂໍຄຳເສຍຫາຍຕາມບົດບັນຍັດຂອງມາດຕານີ້.
2. ເມື່ອບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ໄດ້ຮັບການຕັດສິນລົງໂທດວ່າ ໄດ້ກໍ່ອາຊະຍາກຳ, ແຕ່ວ່າໃນເວລາຕໍ່ມາໄດ້ມີການຕ່າວປັ້ນຄຳພິພາກສາດັ່ງກ່າວ ດ້ວຍມູນຖານທີ່ວ່າມີຂໍ້ມູນຄວາມຈິງໃໝ່ ຫຼື ມີຂໍ້ມູນຄວາມຈິງເພີ່ມເຕີມຊຶ່ງພິສູດໄດ້ວ່າ ເກີດຄວາມຜິດພາດໃນລະບົບຄຸ້ມຄອງຄວາມຍຸຕິທຳ, ບຸກຄົນຜູ້ຖືກລົງໂທດອັນເປັນຜົນສືບເນື່ອງມາຈາກການຕັດສິນວ່າ ກະທຳຄວາມຜິດນັ້ນ ຈະໄດ້ຮັບການຊົດໃຊ້ຕາມກົດໝາຍ ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ຮັບການພິສູດວ່າ ການປົດບັງຂໍ້ມູນຄວາມຈິງທີ່ບໍ່ປາກົດນັ້ນໃນບາງສ່ວນ ຫຼື ທັງໝົດ ໄດ້ເກີດຈາກການກະທຳ ຫຼື ຄວາມຜິດພາດຂອງຜູ້ກ່ຽວນັ້ນເອງ.
3. ໃນສະພາບແວດລ້ອມພິເສດ, ໃນກໍລະນີທີ່ສານພິບວ່າ ຂໍ້ມູນຫລັກຖານທີ່ໄດ້ລວບລວມແລ້ວນັ້ນໄດ້ຊື່ບອກຄວາມຜິດພາດຢ່າງຮ້າຍແຮງ ແລະ ເປັນທີ່ຊັດເຈນໃນລະບົບຄຸ້ມຄອງຄວາມຍຸຕິທຳ, ສານອາດຈະວິນິດໄສໃຫ້ຂຳລະຄຳຊົດເຊີຍ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ລະບຽບວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ ແກ່ບຸກຄົນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບການປ່ອຍຕົວນັ້ນ

ຫຼັງຈາກຄຳຕັດສິນສຸດທ້າຍເພື່ອໃຫ້ປ່ອຍຕົວ ຫຼື ການສິ້ນສຸດລົງຂອງການພິຈາລະນາຄະດີ ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງກ່າວນັ້ນ.

ພາກທີ 9

ການຮ່ວມມືສາກົນ ແລະ ການຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານຍຸຕິທຳ

ມາດຕາ 86

ພັນທະທົ່ວໄປໃນການຮ່ວມມື

ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ບັນຍັດຕາມທຳມະນູນນີ້, ລັດພາຄີຈະຕ້ອງຮ່ວມມືຢ່າງເຕັມສ່ວນ ກັບ ສານໃນການສືບສວນ ແລະ ພິຈາລະນາຄະດີອາຊະຍາກຳ ທີ່ຢູ່ພາຍໃນຂອບເຂດສິດອຳນາດພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ.

ມາດຕາ 87

ຄຳຮ້ອງຂໍການຮ່ວມມື : ບົດບັນຍັດທົ່ວໄປ

- (ກ) ສານຈະມີສິດອຳນາດໜ້າທີ່ຮ້ອງຂໍການຮ່ວມມືຈາກລັດພາຄີ. ຄຳຮ້ອງຂໍຈະຖືກສົ່ງຜ່ານຊ່ອງທາງການທູດ ຫລື ຊ່ອງທາງອື່ນໃດທີ່ເໝາະສົມ ຊຶ່ງລັດພາຄີແຕ່ລະລັດອາດຈະກຳນົດໃນເວລາຍື່ນສານສັດຕະຍາບັນ, ສານຮັບຮອງ, ສານເຫັນດີ ຫຼື ສານເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີ. ລັດພາຄີຈະປ່ຽນແປງຊ່ອງທາງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ນັ້ນຕາມພາຍຫລັງກໍໄດ້ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.

(ຂ) ຄຳຮ້ອງຂໍອາດຈະຖືກສົ່ງໄປຜ່ານທາງອົງການຕຳຫລວດປາບປາມອາຊະຍາກຳ ລະຫວ່າງປະເທດ ຫຼື ອົງການລະດັບພາກພື້ນໃດໆກໍໄດ້ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ກະທົບກະເທືອນຕໍ່ບົດບັນຍັດຂອງວັກຢ່ອຍ (ກ).
- ຄຳຮ້ອງຂໍຄວາມຮ່ວມມື ແລະ ເອກະສານໃດໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຈະຕ້ອງເຮັດຂຶ້ນ ແລະ ຈັດສົ່ງເປັນພາສາທາງການຂອງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ຫລື ເປັນພາສາທາງການໃດໜຶ່ງຂອງສານອາຍາສາກົນຕາມທີ່ລັດນັ້ນໄດ້ເລືອກເອົາໄວ້, ໃນເວລາຍື່ນສານສັດຕະຍາບັນ, ຮັບຮອງ, ເຫັນດີ ຫລື ເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີ.

ການປ່ຽນແປງພາສາທີ່ເລືອກເອົາໄວ້ແລ້ວນີ້ ຈະສາມາດເຮັດໄດ້ໃນເວລາຕໍ່ມາ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ລະບຽບ ວ່າດ້ວຍ ການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ.

3. ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຮັກສາຄຳຮ້ອງຂໍການຮ່ວມມື ແລະ ເອກະສານປະກອບຄຳຮ້ອງຂໍ ນັ້ນໄວ້ເປັນຄວາມລັບ, ຍົກເວັ້ນແຕ່ກໍລະນີທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂອັນຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງເປີດ ເຜີຍເພື່ອປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ.
4. ໃນສ່ວນທີ່ພົວພັນເຖິງການຮ້ອງຂໍ ການຊ່ວຍເຫລືອທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ຢູ່ໃນພາກນີ້ ສານຈະຕ້ອງ ດຳເນີນມາດຕະການຕ່າງໆ, ລວມທັງມາດຕະການທີ່ພົວພັນເຖິງການປ້ອງກັນຂໍ້ມູນທີ່ເຫັນ ວ່າມີຄວາມຈຳເປັນໃນການຄຳປະກັນຄວາມປອດໄພ, ຫລື ສະຫວັດດີພາບທາງດ້ານ ຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ຜູ້ທີ່ຈະເປັນພະຍານ ແລະ ຄອບຄົວ ຂອງເຂົາເຈົ້າ. ສານອາຍາສາກົນອາດຈະສະເໜີວ່າຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃດທີ່ຖືກສະໜອງໃຫ້ ພາຍໃຕ້ບົດບັນຍັດຂອງພາກນີ້ ຈະຕ້ອງຖືກຈັດສົ່ງ ແລະ ຮັກສາໄວ້ໃນວິທີທາງປົກປັກຮັກສາ ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມສະຫວັດດີພາບທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ຈິດໃຈ ຂອງຜູ້ຖືກ ເຄາະຮ້າຍ, ຜູ້ທີ່ຈະເປັນພະຍານ ແລະ ຄອບຄົວຂອງເຂົາເຈົ້າ.
5. (ກ) ສານອາດຈະເຊື່ອເຊີນລັດໄດໜຶ່ງທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດພາຄີຂອງລັດຖະທຳມະນູນສະບັບນີ້ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫລືອຕາມບົດບັນຍັດໃນພາກນີ້ ບົນພື້ນຖານ ການສ້າງຂໍ້ຕົກລົງສະ ເພາະນຳກັນ, ຫຼື ສັນຍາກັບລັດດັ່ງກ່າວນີ້ ດ້ວຍວິທີການອັນເໝາະສົມອື່ນໆ.
(ຂ) ລັດທີ່ບໍ່ໄດ້ເປັນພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະໄດ້ສ້າງຂໍ້ຕົກລົງສະເພາະ ຫຼື ລົງນາມສັນຍາກັບສານ. ຖ້າສັນຍາການຮ່ວມມືບໍ່ໄດ້ຮັບການປະຕິບັດ, ສານອາດ ຈະແຈ້ງໃຫ້ສະມັດຊາຂອງລັດພາຄີ ຫລື ສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງຊາບ ແລະ ພິຈາລະນາ.
6. ສານອາຍາສາກົນອາດຈະຮ້ອງຂໍໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງລະຫວ່າງລັດຖະບານໃດໜຶ່ງ ສະໜອງ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫຼື ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ. ສານອາດຈະຂໍການຮ່ວມມື ແລະ ການຊ່ວຍເຫລືອໃນຮູບແບບອື່ນໆອີກ, ຕາມການຕົກລົງກັນ ກັບອົງການຈັດຕັ້ງ ດັ່ງກ່າວ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບສິດໜ້າທີ່ ແລະ ການມອບໝາຍຂອງອົງການດັ່ງກ່າວ.
7. ຖ້າຫາກວ່າຫາກລັດພາຄີບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍການຮ່ວມມືຂອງສານ ຊຶ່ງເປັນການກະທຳ ທີ່ຂັດກັບບົດບັນຍັດຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແລະ ຂັດຂວາງບໍ່ໃຫ້ສານປະຕິບັດໜ້າທີ່ ຕາມທຳມະນູນສະບັບນີ້, ສານອາດຈະເຮັດບົດລາຍງານ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາດັ່ງກ່າວ ໄປຍັງ ສະມັດຊາລັດພາຄີ ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງ ສິ່ງບັນຫານີ້ໃຫ້ແກ່ສານ, ສານ ດັ່ງກ່າວຈະລາຍງານບັນຫານີ້ຕໍ່ສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງ.

ມາດຕາ 88

ຂັ້ນຕອນຂອງກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ

ລັດພາຄີຈະຕ້ອງຄຳປະກັນວ່າ ໄດ້ມີຂັ້ນຕອນຢູ່ໃນກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ ສຳລັບ ການໃຫ້ການຮ່ວມມືທຸກໆຮູບແບບທີ່ໄດ້ບັນຍັດໄວ້ຢູ່ໃນພາກນີ້.

ມາດຕາ 89

ການມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນໃຫ້ສານ

1. ສານອາດຈະສົ່ງຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ກັກຕົວ ຫຼື ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ, ພ້ອມດ້ວຍເອກະສານປະກອບຄຳຮ້ອງຂໍຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 91 ນັ້ນໄປຍັງປະເທດໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງບຸກຄົນນັ້ນອາໄສຢູ່ ແລະ ສານຈະຮ້ອງຂໍການຮ່ວມມືຈາກລັດນັ້ນໃນການດຳເນີນການກັກຕົວ ຫຼື ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ. ລັດພາຄີຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ກັກຕົວ ແລະ ມອບສິ່ງຕົວໂດຍສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດຂອງພາກນີ້ ແລະ ເປັນໄປຕາມຂັ້ນຕອນທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ.
2. ໃນເມື່ອບຸກຄົນຊຶ່ງຖືກກຳນົດໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວ ຍື່ນຄຳຮ້ອງຄັດຄ້ານໄປຍັງສານພາຍໃນປະເທດ ບົນພື້ນຖານຫຼັກການບໍ່ພິຈາລະນາຄະດີຊ້ຳຊ້ອນຕໍ່ຄວາມຜິດອັນດຽວກັນ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 20, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບສານອາຍາສາກົນໂດຍທັນທີ ເພື່ອພິຈາລະນາວ່າເຄີຍໄດ້ມີການຕັດສິນຄະດີທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບກໍລະນີ ຫຼື ຄະດີທີ່ຖືກຮັບໄວ້ພິຈາລະນານັ້ນ ຫຼື ບໍ່. ຖ້າຫາກວ່າຄະດີນີ້ເປັນຄະດີທີ່ສາມາດຮັບພິຈາລະນາໄດ້ ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງດຳເນີນການຕາມຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ ; ຖ້າຫາກວ່າການຕັດສິນກ່ຽວກັບ ການຮັບພິຈາລະນາບັນຫານັ້ນ ຍັງຢູ່ໃນໄລຍະການພິຈາລະນາຂອງສານ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍອາດຈະເລື່ອນການດຳເນີນການ ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນໄປກ່ອນ ຈົນກວ່າສານຈະໄດ້ຕັດສິນໃຈ ກ່ຽວກັບ ການຮັບພິຈາລະນາບັນຫານັ້ນ.
3. (ກ) ລັດພາຄີຈະຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ລັດພາຄີໃດໜຶ່ງ ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນ ຊຶ່ງກຳລັງຈະຖືກສົ່ງຕົວໄປຮັບການພິຈາລະນາຄະດີໃນສານອາຍາສາກົນນັ້ນ ໃຫ້ເດີນທາງຜ່ານດິນແດນຂອງຕົນໄດ້, ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂັ້ນຕອນຂອງກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ, ຍົກເວັ້ນກໍລະນີທີ່ການເດີນທາງຜ່ານລັດນັ້ນຈະເປັນການຂັດຂວາງທ່ວງດຶງໃຫ້ການມອບສິ່ງຕົວເກີດຄວາມຊັກຊ້າ.

(ຂ) ຄຳຮ້ອງຂໍຂອງສານເພື່ອໃຫ້ສິ່ງຕົວບຸກຄົນຜ່ານດິນແດນນັ້ນຈະຖືກສົ່ງໄປ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 87. ການຮ້ອງຂໍອະນຸຍາດເພື່ອຜ່ານດິນແດນຈະຕ້ອງປະກອບດ້ວຍ :

- (1) ລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ຮູບປະພັນຂອງບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຈະຖືກສົ່ງຕົວ;
- (2) ບົດຖະແຫລງໂດຍຫຍໍ້ ກ່ຽວກັບ ຄວາມເປັນຈິງຂອງຄະດີ ແລະ ການກຳນົດຄຸນລັກສະນະທາງດ້ານກົດໝາຍຂອງຄະດີ ;
- (3) ເອກະສານໝາຍຈັບ ແລະ ຄຳສັ່ງມອບສິ່ງຕົວ;

(ຄ) ບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສົ່ງຕົວນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກຄວບຄຸມຕົວຢູ່ໃນຂອບເຂດຕະຫຼອດໄລຍະເວລາການສົ່ງມອບຕົວ;

(ງ) ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີການອະນຸຍາດໃດໆ ຖ້າຫາກວ່າ ບຸກຄົນທີ່ຖືກສົ່ງຕົວນັ້ນເດີນທາງໂດຍເຄື່ອງບິນ ແລະ ບໍ່ມີກຳນົດແຜນການລົງຈອດໃນດິນແດນຂອງປະເທດທາງຜ່ານ.

(ຈ) ຖ້າຫາກວ່າມີການລົງຈອດໃນດິນແດນຂອງລັດທາງຜ່ານ ໂດຍບໍ່ໄດ້ມີແຜນການລ່ວງໜ້າ ລັດນັ້ນອາດຈະຕ້ອງການເອກະສານຄຳຮ້ອງຂໍແວ່ພັກເຊົາຈາກສານຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນວັກຍ່ອຍ ຂ. ລັດພາຄີທີ່ເປັນທາງຜ່ານ ຈະຕ້ອງຄຸມຕົວບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສົ່ງຕົວໄວ້ຈົນກວ່າຈະໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍແວ່ພັກເຊົາ. ເພື່ອຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວນີ້, ວັກຍ່ອຍນີ້ ຈະບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ແກ່ຍາວເວລາເກີນ 96 ຊົ່ວໂມງ ນັບຈາກການລົງຈອດໂດຍບໍ່ມີແຜນການ ເວັ້ນເສຍແຕ່ຈະໄດ້ຮັບເອກະສານຮ້ອງຂໍພາຍໃນເວລາດັ່ງກ່າວ.

4. ຖ້າຫາກວ່າຫາກບຸກຄົນທີ່ສານຕ້ອງການຕົວນັ້ນ ກຳລັງຖືກດຳເນີນຄະດີ ຫລື ປະຕິບັດໂທດຢູ່ໃນລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍສຳລັບອາຊະຍາກຳທີ່ແຕກຕ່າງໄປຈາກຄວາມຜິດທີ່ເປັນສາເຫດຂອງການຮ້ອງຂໍໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວໄປຍັງສານນັ້ນ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບສານຫລັງຈາກທີ່ໄດ້ຕົກລົງຮັບປະຕິບັດຕາມຄວາມຮ້ອງຂໍນັ້ນແລ້ວ.

ມາດຕາ 90

ຄຳຮ້ອງຂໍຕົວຜູ້ຖືກຫາທີ່ຊຳຊ້ອນ

1. ລັດພາຄີໃດໜຶ່ງຊຶ່ງໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍຈາກສານໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນຕາມມາດຕາ 89 ແລະ ໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍຈາກລັດພາຄີອີກລັດໜຶ່ງ ໃຫ້ສິ່ງຕົວບຸກຄົນດຽວກັນນັ້ນຂ້າມແດນໄປຍັງປະເທດດັ່ງກ່າວໂດຍທີ່ບຸກຄົນນັ້ນ ກໍ່ອາຊະຍາກຳໃນລັກສະນະດຽວກັນກັບອັນທີ່ພາ

- ໃຫ້ສານອາຍາສາກົນຕ້ອງການຕົວຜູ້ກ່ຽວໄປດຳເນີນຄະດີນັ້ນ ຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ສານ ແລະ ລັດທີ່ຮ້ອງຂໍຊາບ ກ່ຽວກັບ ຄວາມເປັນຈິງດັ່ງກ່າວນີ້.
2. ໃນກໍລະນີຊຶ່ງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍນັ້ນເປັນລັດພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງ ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແກ່ຄຳຮ້ອງຂໍຂອງສານ ຖ້າຫາກວ່າ :
    - (ກ) ອີງຕາມມາດຕາ 18 ຫຼື ມາດຕາ 19, ສານໄດ້ພິຈາລະນາວ່າ ຄະດີທີ່ຕ້ອງມີການ ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນ ເປັນຄະດີທີ່ສາມາດຮັບພິຈາລະນາໄດ້, ແລະ ການພິຈາລະ ນານັ້ນໄດ້ຄຳນຶງເຖິງການສອບສວນ ຫຼື ການຮ້ອງຟ້ອງ ຊຶ່ງດຳເນີນໄປຢູ່ໃນລັດ ທີ່ຮ້ອງຂໍ, ແລະ ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນ ; ຫຼື
    - (ຂ) ສານໄດ້ພິຈາລະນາຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກຢ່ອຍ (ກ) ຕາມການແຈ້ງໃຫ້ຊາບ ຂອງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບວັກ (1).
  3. ໃນກໍລະນີທີ່ສານຍັງບໍ່ໄດ້ຕັດສິນໃຈຕາມວັກທີ 2 (ກ) , ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍອາດຈະດຳ ເນີນການຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ ເພື່ອໃຫ້ສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນ ຕາມສິດຕັດສິນໃຈ ຂອງຕົນ, ໃນໄລຍະທີ່ລໍຖ້າການຕັດສິນໃຈຂອງສານຕາມຕາມວັກທີ 2 (ຂ) , ແຕ່ຈະຕ້ອງ ບໍ່ສົ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນ ຈົນກວ່າສານຈະຕັດສິນໃຈວ່າ ບໍ່ສາມາດຮັບພິຈາລະນາຄະດີນັ້ນ ໄດ້. ສານຈະດຳເນີນການຕັດສິນໃຈດັ່ງກ່າວຢ່າງຮີບດ່ວນ.
  4. ໃນກໍລະນີຊຶ່ງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ ບໍ່ແມ່ນລັດພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້, ຖ້າຫາກວ່າລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ບໍ່ມີພັນທະສາກົນທີ່ຈະຕ້ອງສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນໄປຍັງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ, ຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຄຳ ຮ້ອງຂໍຈາກສານເພື່ອໃຫ້ມີການມອບສົ່ງຕົວບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ໃນເມື່ອສານຕັດສິນໃຈວ່າ ສາມາດຮັບພິຈາລະນາຄະດີນັ້ນໄດ້.
  5. ໃນກໍລະນີຄະດີຕາມວັກ ທີ 4 ບໍ່ໄດ້ຮັບການວິນິດໄສຊື່ຂາດຈາກສານວ່າ ເປັນຄະດີທີ່ສາມາດ ພິຈາລະນາໄດ້, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍອາດຈະພິຈາລະນາໂດຍຕົນເອງ ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການ ສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນ.
  6. ໃນກໍລະນີທີ່ສາມາດໃຊ້ບົດບັນຍັດຂອງວັກທີ 4 ນັ້ນ ໄດ້, ຍົກເວັ້ນກໍລະນີຊຶ່ງລັດທີ່ຖືກ ຮ້ອງຂໍນັ້ນມີພັນທະສາກົນທີ່ຈະຕ້ອງສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນໄປຍັງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ ຊຶ່ງບໍ່ແມ່ນລັດ ພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງຕັດສິນໃຈວ່າ ຈະສົ່ງຕົວບຸກຄົນ ນັ້ນໃຫ້ສານ ຫຼື ຈະມອບສົ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນຂ້າມແດນໄປຍັງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ. ໃນການຕັດສິນໃຈ ດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງພິຈາລະນາບັດໃຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດ ໂດຍບໍ່ໄດ້ ຈຳກັດພຽງແຕ່ບັດໃຈໃດ ໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ :
    - (ກ) ວັນເວລາຂອງຄຳຮ້ອງຂໍຈາກທັງສອງຝ່າຍ;

- (ຂ) ສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ , ລວມທັງ ຄວາມຕ້ອງການດຳເນີນຄະດີສຳລັບ ອາຊະຍາກຳທີ່ໄດ້ເກີດຂຶ້ນໃນດິນແດນຂອງປະເທດດັ່ງກ່າວ ແລະ ສັນຊາດຂອງ ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ຂອງບຸກຄົນທີ່ຕ້ອງການຕົວ; ແລະ
  - (ຄ) ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງການມອບສິ່ງຕົວໃນເວລາຕໍ່ມາ ລະຫວ່າງ ສານ ກັບ ລັດ ທີ່ຮ້ອງຂໍ.
7. ໃນກໍລະນີທີ່ລັດພາຄີໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍຈາກສານໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນ ແລະ ຈາກລັດໃດໜຶ່ງໃຫ້ ສິ່ງຕົວບຸກຄົນດຽວກັນຂ້າມແດນໄປຍັງລັດດັ່ງກ່າວ ເນື່ອງຈາກຄວາມຜິດໃດກໍຕາມ ທີ່ບໍ່ແມ່ນຄວາມຜິດ ຊຶ່ງພາໃຫ້ສານຕ້ອງການຕົວນັ້ນ:
- (ກ) ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງສານກ່ອນໂດຍຖືເປັນບູລິມະສິດ, ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ມີພັນທະສາກົນໃຫ້ສິ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນໄປຍັງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ.
  - (ຂ) ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ, ຖ້າຫາກວ່າ ມີພັນທະສາກົນໃນການສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນໃຫ້ລັດ ທີ່ຮ້ອງຂໍ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງພິຈາລະນາວ່າ ຈະສົ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນໃຫ້ແກ່ສານ ຫລື ໃຫ້ແກ່ລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ. ໃນການຕັດສິນໃຈດັ່ງກ່າວ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະພິຈາ ລະນາໃຫ້ຄວາມສຳຄັນເປັນພິເສດຕໍ່ຫຼັກຖານທັງໝົດ ບໍ່ໜ້ອຍກວ່າທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ ວັກທີ 6 ແລະ ຈະຕ້ອງພິຈາລະນາເປັນພິເສດ ກ່ຽວກັບ ຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງຄວາມຜິດດັ່ງກ່າວນີ້ ແຕ່ຈະບໍ່ຈຳກັດພຽງແຕ່ປັດໃຈດຽວເທົ່າ ນັ້ນ.
8. ອີງຕາມການແຈ້ງໃຫ້ຊາບພາຍໃຕ້ມາດຕານີ້ , ໃນກໍລະນີທີ່ສານໄດ້ຕັດສິນໃຈວ່າ ບໍ່ສາມາດ ຮັບພິຈາລະນາຄະດີໃດໜຶ່ງ ແລະ ການສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນໄປຍັງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຖືກປະຕິເສດ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ຈະຕ້ອງແຈ້ງການຕັດສິນໃຈດັ່ງກ່າວນີ້ໄປຍັງສານ.

ມາດຕາ 91

ເນື້ອໃນຂອງຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ກັກຕົວ ແລະ ມອບສິ່ງຕົວ

1. ຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ກັກຕົວ ແລະ ມອບສິ່ງຕົວໃດໜຶ່ງນັ້ນ ຈະຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ. ໃນກໍລະນີຮີບດ່ວນ, ຄຳຮ້ອງຂໍຈະສ້າງຂຶ້ນດ້ວຍພາຫານະສີ່ສານໃດກໍໄດ້ ຊຶ່ງສາມາດ ຖືວ່າເປັນການບັນທຶກຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນໄດ້, ໂດຍມີເງື່ອນໄຂທີ່ວ່າ ຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຢືນຢັນຜ່ານຊ່ອງທາງຕິດຕໍ່ພົວພັນ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 87, ວັກ 1 (ກ).

2. ໃນກໍລະນີຂອງຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການກັກຕົວ ແລະ ການມອບລົງຕົວ ຂຶ້ນມີໝາຍຈັບອອກມາ ຈາກຄະນະສານກະກຽມກ່ອນການພິຈາລະນາຄະດີ ຕາມມາດຕາ 58, ຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຈະ ຕ້ອງປະກອບດ້ວຍ ຫລື ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ :
  - (ກ) ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບ ຮູບປະພັນຂອງບຸກຄົນທີ່ຕ້ອງການຕົວ ຢ່າງພຽງພໍ ເພື່ອ ບົ່ງບອກເອກະລັກປະຈຳຕົວຂອງບຸກຄົນນັ້ນ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ຊັບອກວ່າບຸກຄົນນັ້ນ ອາໄສຢູ່ບ່ອນໃດ;
  - (ຂ) ສຳເນົາເອກະສານໝາຍຈັບ; ແລະ
  - (ຄ) ເອກະສານ, ຄຳຖະແຫຼງ ຫລື ຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃດກໍຕາມທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອຕອບສະ ໜອງຂໍ້ຮຽກຮ້ອງສຳລັບການມອບລົງຕົວບຸກຄົນ ຂອງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ເວັ້ນເສຍ ແຕ່ວ່າ ຂໍ້ຮຽກຮ້ອງນັ້ນຈະບໍ່ເປັນພາລະໜັກໜ່ວງເກີນກວ່າຂໍ້ຮຽກຮ້ອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ສຳລັບ ການຮ້ອງຂໍໃຫ້ສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນ ຕາມສິນທິສັນຍາ ຫລື ຂໍ້ຕົກລົງ ລະ ຫວ່າງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍກັບລັດອື່ນໆ ແລະ ຖ້າຫາກວ່າເປັນໄປໄດ້ ຈະເປັນພາລະ ເບົາບາງລົງ ເພື່ອຄຳນຶງເຖິງລັກສະນະສະເພາະຂອງສານອາຍາສາກິນ.
3. ໃນກໍລະນີຂອງຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ກັກຕົວ ແລະ ມອບລົງຕົວບຸກຄົນທີ່ຖືກຕັດສິນວ່າໄດ້ກະທຳ ຄວາມຜິດ, ຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຈະຕ້ອງປະກອບດ້ວຍ ຫລື ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ:
  - (ກ) ສຳເນົາເອກະສານໝາຍຈັບສະເພາະບຸກຄົນນັ້ນ;
  - (ຂ) ສຳເນົາຄຳພິພາກສາທີ່ລະບຸວ່າບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ກະທຳຄວາມຜິດ;
  - (ຄ) ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ສະແດງວ່າ ບຸກຄົນທີ່ສານຕ້ອງການຕົວນັ້ນ ແມ່ນບຸກຄົນດຽວ ກັນກັບຜູ້ທີ່ຖືກຕັດສິນວ່າໄດ້ກະທຳຄວາມຜິດ; ແລະ
  - (ງ) ຖ້າຫາກວ່າບຸກຄົນທີ່ສານຕ້ອງການຕົວນັ້ນ ໄດ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ, ຈະຕ້ອງມີສຳ ເນົາຄຳພິພາກສາລົງໂທດ ແລະ ໃນກໍລະນີທີ່ເປັນການຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດ ສະພາບ ຈະຕ້ອງມີຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບເວລາທີ່ປະຕິບັດໂທດໄປແລ້ວ ແລະ ເວລາທີ່ ຍັງເຫລືອສຳລັບການປະຕິບັດໂທດ.
4. ໃນເມື່ອສານຮ້ອງຂໍ, ລັດພາຄີຈະຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບສານ ບໍ່ວ່າຈະເປັນເລື່ອງທົ່ວໄປ ຫຼື ເລື່ອງສະເພາະ ກ່ຽວກັບ ຂໍ້ກຳນົດໃດໆ ທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດຂອງຕົນ ຊຶ່ງອາດຈະນຳໃຊ້ຕາມວັກທີ 2 (ຄ). ໃນໄລຍະການປຶກສາຫາລືກັນນັ້ນ, ລັດພາຄີຈະ ຕ້ອງແຈ້ງຂໍ້ກຳນົດສະເພາະຂອງກົດໝາຍໃນປະເທດຕົນໃຫ້ສານຊາບ.

ມາດຕາ 92

ການກັກ ຫລື ການຄວບຄຸມຕົວເປັນການຊົ່ວຄາວ

1. ໃນກໍລະນີຮີບດ່ວນ, ສານອາດຈະຮ້ອງຂໍໃຫ້ກັກຕົວບຸກຄົນທີ່ ສານຕ້ອງການຕົວນັ້ນເປັນ ການຊົ່ວຄາວໃນໄລຍະທີ່ລໍຖ້າການສົ່ງຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວ ແລະ ເອກະສານປະກອບຄຳຮ້ອງຂໍ ຕາມເນື້ອໃນທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 91.
2. ຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການກັກຕົວຊົ່ວຄາວ ຈະໃຊ້ຮູບແບບພາຫະນະສື່ສານໃດກໍໄດ້ ຖ້າຫາກວ່າຖືກຍອມຮັບວ່າເປັນເອກະສານທີ່ມີລັກສະນະລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ປະກອບດ້ວຍ:
  - (ກ) ຂໍ້ມູນທີ່ໃຫ້ລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ບຸກຄົນທີ່ສານຕ້ອງການຕົວ ຊຶ່ງພຽງພໍສຳລັບການລະບຸເອກະລັກສ່ວນຕົວ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ບົ່ງບອກວ່າບຸກຄົນນັ້ນມີໜ້າຢູ່ປ່ອນໃດ;
  - (ຂ) ສຳນວນເອກະສານສະຫຼຸບຄວາມຜິດທາງອາຍາຂອງບຸກຄົນທີ່ຈະຕ້ອງກັກຕົວ ຫລື ຄວບຄຸມຕົວ, ລວມທັງ ຂໍ້ກ່າວຫາ ແລະ ຫລັກຖານ ກ່ຽວກັບ ຄວາມເປັນຈິງຂອງການກະທຳຄວາມຜິດນັ້ນ, ລວມທັງວັນເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ຂອງການກະທຳ ຄວາມຜິດນັ້ນ (ຖ້າຫາກວ່າເປັນໄປໄດ້);
  - (ຄ) ຂໍ້ຄວາມທີ່ລະບຸວ່າມີຫມາຍຈັບ ຫລື ມີຄຳພິພາກສາວ່າໃຫ້ລົງໂທດບຸກຄົນທີ່ສານຕ້ອງການຕົວ;
  - (ງ) ຂໍ້ຄວາມທີ່ລະບຸວ່າ ຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນທີ່ສານຕ້ອງການຕົວນັ້ນ ຈະຖືກສົ່ງໃຫ້ຕາມພາຍຫລັງ.
3. ບຸກຄົນທີ່ຖືກກັກຕົວເປັນການຊົ່ວຄາວນັ້ນອາດຈະຖືກປ່ອຍຕົວ ຖ້າຫາກວ່າລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການມອບສິ່ງຕົວ ແລະ ເອກະສານປະກອບຄຳຮ້ອງຂໍ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 91 ຫຼັງຈາກໝົດໄລຍະເວລາຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫລັກຖານ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ບຸກຄົນນັ້ນອາດຈະຍິນຍອມໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວ ກ່ອນທີ່ຈະໝົດໄລຍະເວລາ ຖ້າຫາກວ່າໄດ້ຖືກລະບຸໄວ້ໃນປະເທດທີ່ຮ້ອງຂໍ. ໃນກໍລະນີນີ້, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ຈະມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໄປຍັງສານ ໂດຍໄວເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້.
4. ການທີ່ບຸກຄົນທີ່ສານຕ້ອງການຕົວນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກປ່ອຍຕົວ ຕາມເນື້ອໃນວັກທີ 3 ດັ່ງກ່າວຂ້າງເທິງນີ້ ຈະບໍ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດການກະທົບກະເທືອນຕໍ່ການກັກຕົວ ແລະ ມອບສິ່ງຕົວໃນເວລາຕໍ່ມາ ຖ້າຫາກວ່າຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການມອບສິ່ງຕົວ ແລະ ເອກະສານປະກອບຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນຖືກໄດ້ສົ່ງໃຫ້ຕາມພາຍຫລັງ.

ມາດຕາ 93
ການຮ່ວມມືໃນຮູບແບບອື່ນໆ

1. ລັດພາຄີຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງສານ ຕາມບົດບັນຍັດໃນພາກນີ້ ແລະ ຕາມຂັ້ນຕອນຂອງກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດ, ເພື່ອຕອບສະໜອງຄຳຮ້ອງຂໍຂອງສານ ໃນການໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານການສືບສວນ ແລະ ການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອດຳເນີນຄະດີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
  - (ກ) ການລະບຸລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ຮູບປະພັນ ແລະ ສະຖານທີ່ບ່ອນຈະພົບຕົວຜູ້ຖືກຫາ ຫຼື ຈະພົບຫຼັກຖານ;
  - (ຂ) ການລວບລວມຫຼັກຖານທີ່ລວມເຖິງຄຳໃຫ້ການ ພາຍໃຕ້ຄຳສາບານ ແລະ ການສະແດງຫຼັກຖານ ລວມທັງ ຄວາມຄິດຄວາມເຫັນຂອງຜູ້ຊ່ຽວຊານ ແລະ ບົດລາຍງານອື່ນໆ ທີ່ຈຳເປັນເພື່ອຍື່ນຕໍ່ສານ;
  - (ຄ) ການສອບສວນບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຖືກສືບສວນ ແລະ ຖືກຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອດຳເນີນຄະດີ;
  - (ງ) ການສົ່ງມອບເອກະສານຕ່າງໆ ລວມທັງ ເອກະສານທາງດ້ານຕຸລາການ;
  - (ຈ) ການອຳນວຍຄວາມສະດວກແກ່ບຸກຄົນ ເພື່ອໄປປະກົດຕົວຢູ່ສານໃນຖານະ ເປັນພະຍານ ຫຼື ຜູ້ຊ່ຽວຊານໂດຍສະໝັກໃຈ;
  - (ສ) ການເຄື່ອນຍ້າຍຕົວບຸກຄົນນັ້ນເປັນການຊົ່ວຄາວ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກທີ 7;
  - (ຂ) ການພິສູດ ຫຼື ການກວດກາສະຖານທີ່ ຫຼື ທີ່ຕັ້ງ ລວມທັງການກວດສອບບໍລິເວນຊຸມສືບ ຫຼື ການຄົ້ນຊາກສືບ;
  - (ຢ) ການເຂົ້າກວດຄົ້ນ ແລະ ຍຶດຂອງກາງ;
  - (ດ) ການສ້າງບົດບັນທຶກເອກະສານຕ່າງໆ ເຊິ່ງລວມທັງບົດບັນທຶກ ແລະ ເອກະສານສຳຄັນທາງລັດຖະການ;
  - (ຕ) ການປົກປ້ອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ພະຍານ ແລະ ການເກັບຮັກສາຫຼັກຖານ;
  - (ຖ) ການລະບຸເອກະລັກສ່ວນຕົວຂອງບຸກຄົນ, ການຕິດຕາມ ແລະ ການອາຍັດ ຫຼື ຍຶດເງິນລາຍໄດ້, ຊັບສິນ ແລະ ຊັບສິມບັດ ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ໃນການກໍ່ອາຊະຍາ ກຳໂດຍມີເປົ້າໝາຍເພື່ອນຳໃຊ້ເປັນຄຳປັບໃໝ, ຊຶ່ງປາສະຈາກການກະທົບກະເທືອນຕໍ່ສິດທິຂອງບຸກຄົນທີ່ສາມທີ່ບໍລິສຸດ; ແລະ
  - (ທ) ການໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອຮູບແບບອື່ນທີ່ບໍ່ໄດ້ຖືກຫວງທ້າມ ໂດຍກົດໝາຍຂອງປະເທດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ເພື່ອຈຸດປະສົງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການສືບສວນ ແລະ ການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອດຳເນີນຄະດີໃນຂອບເຂດອຳນາດສານຂອງສານອາຍາສາກົນ.
2. ສານຈະມີສິດອຳນາດໃນການຕອບສະໜອງການຄຳປະກັນໃຫ້ແກ່ພະຍານ ຫຼື ຜູ້ຊ່ຽວຊານທີ່

ມາທີ່ມາປະກົດຕົວຢູ່ສານນັ້ນວ່າ ສານຈະບໍ່ຮ້ອງຟ້ອງດຳເນີນຄະດີ, ຄວບຄຸມຕົວ ຫຼື ຈຳກັດ ເສລີພາບສ່ວນບຸກຄົນຂອງພະຍານ ຫຼື ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ເນື່ອງມາຈາກການກະທຳ ຫຼື ການລະ ເວັ້ນທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ອນທີ່ບຸກຄົນນັ້ນຈະເດີນທາງອອກຈາກລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນ.

3. ໃນກໍລະນີທີ່ ຢູ່ໃນລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນ ມີການທ້າມປະຕິບັດມາດຕາການຊ່ວຍເຫຼືອໃດໜຶ່ງ ໂດຍສະເພາະທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບຄຳຮ້ອງຂໍທີ່ປະກົດໃນວັກໜຶ່ງ, ເນື່ອງ ຈາກເຫດຜົນໃນດ້ານຫຼັກການພື້ນຖານທາງດ້ານກົດໝາຍທີ່ບັງຄັບໃຊ້ທົ່ວໄປນັ້ນ, ລັດທີ່ຖືກ ຮ້ອງ ຂໍຈະຕ້ອງປຶກສາຫາລື ກັບສານໂດຍທັນທີ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ. ໃນການປຶກສາ ຫາລື ນັ້ນຈະຕ້ອງມີການພິຈາລະນາວ່າ ການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອນັ້ນຈະເຮັດໄດ້ໃນ ຮູບແບບອື່ນ ຫຼື ຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂອື່ນໃດ ຫຼືບໍ່. ຖ້າວ່າຫຼັງຈາກການປຶກສາຫາລືແລ້ວ ບັນຫາ ນັ້ນ ບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້, ສານຈະຕ້ອງດັດແກ້ຄຳຮ້ອງຂໍຕາມຄວາມຈຳເປັນ.
4. ໂດຍອີງຕາມມາດຕາ 72 ລັດພາຄືອາດຈະປະຕິເສດຄຳຮ້ອງຂໍທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດ ສ່ວນໜຶ່ງໂດຍສະເພາະ, ໃນກໍລະນີທີ່ຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມໝັ້ນຄົງແຫ່ງ ຊາດຕົນ.
5. ກ່ອນທີ່ຈະຕອບປະຕິເສດຄຳຮ້ອງຂໍການຊ່ວຍເຫຼືອຕາມວັກທີ່ 1 (ທ) ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະພິ ຈາລະນາວ່າ ການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອນັ້ນຈະສາມາດເຮັດໄດ້ໂດຍຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂສະ ເພາະບາງຢ່າງ ຫຼື ການຊ່ວຍເຫຼືອນັ້ນສາມາດຕອບສະໜອງໄດ້ໃນເວລາຊ້າກວ່ານັ້ນ ຫຼື ໃນຮູບແບບອື່ນໆ, ໂດຍມີເງື່ອນໄຂທີ່ວ່າ ຖ້າສານ ຫຼື ໄອຍະການຍອມຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອ ແບບມີເງື່ອນໄຂຄືແນວນັ້ນ ສານ ຫຼື ໄອຍະການ ກໍຕ້ອງນັບຖື ແລະ ປະຕິບັດຕາມເງື່ອນ ໄຂນັ້ນ.
6. ຖ້າຫາກວ່າຄຳຮ້ອງຂໍການຊ່ວຍເຫຼືອຖືກປະຕິເສດ ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງແຈ້ງເຫດຜົນຂອງ ການປະຕິເສດດັ່ງກ່າວນັ້ນໃຫ້ສານ ຫຼື ໄອຍະການຊາບທັນທີ.
7. (ກ) ສານສາມາດຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການເຄື່ອນຍ້າຍບຸກຄົນ ທີ່ຖືກຄວບຄຸມຕົວເປັນການຊົ່ວຄາວເພື່ອ ເບົາໝາຍໃນການລະບຸເອກະລັກສ່ວນຕົວ ຫຼື ເພື່ອຮັບຄຳໃຫ້ການ ຫຼື ການຊ່ວຍເຫຼືອ ອື່ນໆຈາກບຸກຄົນນັ້ນ. ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ອາດຈະຖືກເຄື່ອນຍ້າຍໄດ້ ຖ້າຫາກເປັນໄປຕາມ ເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:
  1. ບຸກຄົນນັ້ນໄດ້ໃຫ້ຄວາມຍິນຍອມຕາມໃຈຊອບທີ່ຈະຍ້າຍຕາມທີ່ໄດ້ຮັບການແຈ້ງ; ແລະ
  2. ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນໃຫ້ຄຳເຫັນດີກ່ຽວກັບການສົ່ງຕົວບຸກຄົນ ໂດຍໃຫ້ຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂທີ່ ລັດນັ້ນ ແລະ ສານອາຍາສາກົນເຫັນດີເຫັນພ້ອມນຳກັນ.

- (ຂ) ບຸກຄົນທີ່ຖືກເຄື່ອນຍ້າຍນັ້ນ ຈະຕ້ອງສືບຕໍ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄວບຄຸມຕົວ. ເມື່ອເປົ້າໝາຍຂອງການເຄື່ອນຍ້າຍນັ້ນໄດ້ຖືກປະຕິບັດສໍາເລັດແລ້ວ, ສານຈະຕ້ອງສົ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນຄືນໄປຍັງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ໂດຍທັນທີ.
8. (ກ) ສານຈະຕ້ອງຮັບປະກັນການຮັກສາຄວາມລັບຂອງເອກະສານ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຍົກເວັ້ນແຕ່ວ່າມີຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ເພື່ອການສືບສວນ ແລະ ການດໍາເນີນຄະດີທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນຄໍາຮ້ອງຂໍ.
- (ຂ) ໃນເມື່ອມີຄວາມຈໍາເປັນ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍອາດຈະສົ່ງເອກະສານ ຫຼື ຂໍ້ມູນຂ່າວສານເຫຼົ່ານັ້ນໃຫ້ໄອຍະການບິນພື້ນຖານການຮັກສາຄວາມລັບ. ໄອຍະການຈະນໍາໃຊ້ເອກະສານນັ້ນເພື່ອຈຸດປະສົງຊອກຫາຫຼັກຖານໃໝ່ພຽງຢ່າງດຽວເທົ່ານັ້ນ.
- (ຄ) ລັດພາຄີທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍອາດຈະຍິນຍອມໃຫ້ເປີດເຜີຍເອກະສານ ຫຼື ຂໍ້ມູນຂ່າວສານໄດ້ໃນພາຍ ຫຼັງ ໂດຍການຕັດສິນໃຈຂອງຕົນເອງ ຫຼື ຕາມຄໍາຮ້ອງຂໍຂອງໄອຍະການ. ຈາກນັ້ນເອກະສານ ຫຼື ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວກໍອາດຈະຖືກໃຊ້ເປັນຫຼັກຖານໄດ້ຕາມບົດບັນຍັດພາກທີ 5 ແລະ 6, ແລະ ຕາມລະບຽບກ່ຽວກັບການດໍາເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.
- 9.(ກ) (1) ໃນກໍລະນີທີ່ລັດພາຄີໃດໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄໍາຮ້ອງຂໍທີ່ຊໍ້ຊ້ອນກັນ ຊຶ່ງບໍ່ແມ່ນການຂໍໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວ ຫຼື ການສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນຈາກສານ ແລະ ຈາກລັດອື່ນອີກລັດໜຶ່ງ ຕາມພັນທະສາກົນນັ້ນ, ລັດພາຄີດັ່ງກ່າວ ຈະຕ້ອງພະຍາຍາມຕອບສະໜອງຕາມຄໍາຮ້ອງຂໍຂອງທັງສອງຝ່າຍ ໂດຍປຶກສາຫາລືກັບສານ ແລະ ລັດອື່ນນັ້ນ, ດ້ວຍການເລື່ອນ ຫຼື ຕັ້ງເງື່ອນໄຂສໍາລັບຄໍາຮ້ອງຂໍຂອງຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ຖ້າຫາກມີຄວາມຈໍາເປັນ;
- (2) ຖ້າຫາກບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ຕາມທີ່ກ່າວມາ, ບັນຫາການຮັບຄໍາຮ້ອງຂໍຊໍ້ຊ້ອນກັນຈາກສອງຝ່າຍອາດຈະແກ້ໄຂໄດ້ໂດຍໃຫ້ເປັນໄປຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 90;
- (ຂ) ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເມື່ອຄໍາຮ້ອງຂໍຈາກສານນັ້ນ ເປັນເລື່ອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ຊັບສິນ ຫຼື ບຸກຄົນ ຊຶ່ງຕ້ອງຂຶ້ນກັບອໍານາດການຄວບຄຸມຂອງລັດທິສາມ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນໃດໜຶ່ງ ຕາມຂໍ້ຕົກລົງລະຫວ່າງຊາດ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ສານຊາບເຊັ່ນນັ້ນ ແລະ ສານຈະຕ້ອງສົ່ງຄໍາຮ້ອງຂໍໄປຍັງລັດທິສາມ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນດັ່ງກ່າວ.
- 10.(ກ) ເມື່ອໄດ້ຮັບຄໍາຮ້ອງຂໍ ສານສາມາດຮ່ວມມື ແລະ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ລັດພາຄີທີ່ດໍາເນີນການສືບສວນ ຫຼື ພິຈາລະນາຄະດີທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການກະທຳ ຊຶ່ງປະກອບເປັນອາຊະຍາກຳໃດໜຶ່ງທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ອໍານາດຂອງສານ ຫຼື ເປັນອາຊະຍາກຳທີ່ຮ້າຍແຮງພາຍໃຕ້ກົດໝາຍພາຍໃນຂອງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍ;
- (ຂ) (1) ໃນຈຳນວນຫຼາຍຢ່າງ, ການໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອຕາມວັກຢ່ອຍ (ກ) ຈະຕ້ອງລວມມີ:

- ກ. ການສົ່ງຄຳຖະແຫຼງ, ເອກະສານ ຫຼື ຫຼັກຖານໃນຮູບແບບອື່ນທີ່ໄດ້ມາໃນໄລຍະການສືບສວນ ຫຼື ການພິຈາລະນາຄະດີຂອງສານ; ແລະ
  - ຂ. ການສອບປາກຄຳຂອງບຸກຄົນທີ່ຖືກຄວບຄຸມຕົວຕາມຄຳສັ່ງຂອງສານ;
- (2) ໃນກໍລະນີຂອງການໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອຕາມວັກຢ່ອຍ (ຂ) (1) ກ:
- ກ. ຖ້າຫາກເອກະສານ ຫຼື ຫຼັກຖານຮູບແບບອື່ນໆໄດ້ມາດ້ວຍການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງລັດ ນຶ່ງການສົ່ງສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນຕ້ອງໄດ້ຮັບຄວາມຍິນຍອມຈາກລັດນັ້ນສາກ່ອນ;
  - ຂ. ຖ້າຫາກວ່າຄຳຖະແຫຼງ, ເອກະສານ ຫຼື ຫຼັກຖານຮູບແບບອື່ນໆໄດ້ມາຈາກພະຍານ ຫຼື ຜູ້ຊ່ຽວຊານ, ການສົ່ງສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ ຈະຕ້ອງເປັນໄປຕາມບົດບັນຍັດຂອງມາດຕາ 68.
- (ຄ) ສານອາດຈະຮ້ອງຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຕາມເງື່ອນໄຂໃນວັກນີ້ ຈາກລັດໃດໜຶ່ງທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 94

**ການເລື່ອນການປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍ ເນື່ອງຈາກການສືບສວນ
ຫຼື ການຮ້ອງຟ້ອງ ທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່**

1. ຖ້າຫາກວ່າການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍ ໂດຍທັນທີຈະເປັນການແຊກແຊງ ຫຼື ເປັນອຸປະສັກຂັດຂວາງ ການສືບສວນ ແລະ ການຮ້ອງຟ້ອງທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ ກ່ຽວກັບຄະດີໃດໜຶ່ງທີ່ແຕກຕ່າງໄປຈາກ ຄະດີທີ່ມີຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍສາມາດເລື່ອນການປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນໄປໃນໄລຍະເວລານຶ່ງທີ່ສາມາດຕົກລົງກັບສານ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການເລື່ອນເວລາດຳເນີນການນັ້ນຈະຕ້ອງບໍ່ຍາວເກີນໄປ ເກີນຄວາມຈຳເປັນໃນການເຮັດສຳເລັດການສືບສວນ ຫຼື ການຮ້ອງຟ້ອງຢູ່ໃນລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ. ກ່ອນຈະຕັດສິນໃຈເລື່ອນເວລານັ້ນ, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຄວນຈະພິຈາລະນາວ່າຈະສາມາດໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້ທັນທີ ໂດຍຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂບາງປະການ ຫຼື ບໍ່.
2. ຖ້າຫາກວ່າມີການຕັດສິນໃຈເລື່ອນການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍຕາມວັກ (1) ໄອຍະການ ສາມາດຊອກຫາມາດຕະການຕ່າງໆເພື່ອເກັບຮັກສາຫຼັກຖານຕາມມາດຕາ 93 ວັກທີ (1) (ຕ).

ມາດຕາ 95

**ການເລື່ອນການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍດ້ວຍສາເຫດທີ່ມີຂໍ້ໂຕ້ແຍ່ງ
ກ່ຽວກັບການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ**

ໃນເມື່ອສານກຳລັງພິຈາລະນາຂໍ້ໂຕ້ແຍ່ງກ່ຽວກັບບັນຫາການຮັບພິຈາລະນາຄະດີ ຕາມມາດຕາ 18 ຫຼື ມາດຕາ 19, ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍສາມາດເລື່ອນການດຳເນີນການຕາມຄຳຮ້ອງຂໍພາຍ

ໃຕ້ບົດບັນຍັດຂອງພາກນີ້ ໄປຈົນກ່ວາມີການຕັດສິນໃຈຂອງສານ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ສານໄດ້ອອກ ຄຳສັ່ງໂດຍສະເພາະເຈາະຈົງວ່າ ໄອຍະການສາມາດທຳການລວບລວມຫຼັກຖານເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ຕາມ ມາດຕາ 18 ຫຼື ມາດຕາ 19.

ມາດຕາ 96

ເນື້ອໃນຄຳຮ້ອງຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອໃນຮູບແບບອື່ນໆຕາມມາດຕາ 93

1. ຄຳຮ້ອງຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 93 ຈະຕ້ອງຖືກສ້າງຂຶ້ນຢ່າງເປັນລາຍ ລັກອັກສອນ. ໃນກໍລະນີຮີບດ່ວນຄຳຮ້ອງຂໍອາດຈະສ້າງຂຶ້ນດ້ວຍການໃຊ້ພາຫະນະສື່ສານໃດກໍ ໄດ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດສົ່ງເອກະສານບັນທຶກຂໍ້ຄວາມເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ໂດຍມີເງື່ອນໄຂທີ່ ວ່າຄຳຮ້ອງຂໍຕ້ອງໄດ້ຮັບການຍືນຍັນຕາມຊ່ອງທາງທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 87 ວັກ 1 (ກ).
2. ເທົ່າທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້, ຄຳຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງປະກອບມີເນື້ອໃນ ຫຼື ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດັ່ງ ຕໍ່ໄປນີ້:
  - (ກ) ຂໍ້ຄວາມສະຫຼຸບ ກ່ຽວກັບເປົ້າໝາຍຂອງການຮ້ອງຂໍ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ຕ້ອງການ, ລວມທັງພື້ນຖານທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ມູນຖານສຳລັບການຮ້ອງຂໍນັ້ນ;
  - (ຂ) ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ລະອຽດທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້ກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ ຫຼື ການລະບຸ ເອກະລັກສ່ວນຕົວບຸກຄົນ ຫຼື ສະຖານທີ່ ທີ່ຈະຕ້ອງຄົ້ນພົບ ຫຼື ສັນນະສູດ ເພື່ອໃຫ້ສາ ມາດສະໜອງການຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້;
  - (ຄ) ຂໍ້ສະຫຼຸບທີ່ຊີ້ໃຫ້ເຫັນຄວາມເປັນຈິງທີ່ສຳຄັນ ທີ່ເປັນພື້ນຖານຂອງຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ;
  - (ງ) ເຫດຜົນ ແລະ ລາຍລະອຽດຂອງຂັ້ນຕອນ ຫຼື ຂໍ້ກຳນົດທີ່ຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມ;
  - (ຈ) ຂໍ້ມູນຂ່າວສານອື່ນໃດທີ່ຕ້ອງໄດ້ມາຕາມທີ່ກົດໝາຍຂອງລັດ ທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຮຽກ ຮ້ອງເພື່ອປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ;
  - (ສ) ຂໍ້ມູນອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດສະໜອງການຊ່ວຍເຫຼືອຕາມທີ່ຕ້ອງການ.
3. ເມື່ອໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍຈາກສານ ລັດພາຄີຈະຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບສານ, ໃນລັກສະນະທີ່ໄປ ຫຼື ກ່ຽວກັບບັນຫາສະເພາະໃດໜຶ່ງ ໃນສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ກຳນົດກົດໝາຍພາຍໃນລັດນັ້ນ, ເຊິ່ງ ອາດຈະນຳໃຊ້ໄດ້ຕາມວັກ 2 (ຈ). ໃນໄລຍະການປຶກສາຫາລື ລັດພາຄີນັ້ນຈະຕ້ອງໃຫ້ຄຳແນະ ນຳແກ່ສານ ກ່ຽວກັບຂໍ້ກຳນົດສະເພາະ ຂອງກົດໝາຍພາຍໃນຂອງປະເທດຕົນ.
4. ໃນກໍລະນີທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້, ບົດບັນຍັດຂອງມາດຕານີ້ ຈະນຳໃຊ້ໃນກໍລະນີຂອງຄຳຮ້ອງຂໍ ການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ຍື່ນຕໍ່ສານອີກດ້ວຍ.

ມາດຕາ 97
ການປຶກສາຫາລື

ໃນກໍລະນີທີ່ລັດພາຄືນໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍຕາມທີ່ບັນຍັດໄວ້ໃນພາກນີ້ ຊຶ່ງໃນສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄຳຮ້ອງຂໍດັ່ງກ່າວລັດພາຄືນນັ້ນປະສົບ ບັນຫາທີ່ອາດຈະເປັນອຸປະສັກ ຫຼື ສະກັດກັ້ນໃນການດຳເນີນການຕາມການຮ້ອງຂໍນັ້ນ, ລັດດັ່ງກ່າວຈະຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບສານໂດຍທັນທີ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ. ໃນຈຳນວນຫຼາຍໆຢ່າງ, ບັນຫາເຫຼົ່ານັ້ນອາດຈະລວມມີດັ່ງນີ້:

- (ກ) ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ບໍ່ພຽງພໍ ໃນການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍ;
- (ຂ) ໃນກໍລະນີຄຳຮ້ອງຂໍເພື່ອໃຫ້ມີການມອບສິ່ງຕົວບຸກຄົນ, ຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າ ເຖິງວ່າໄດ້ມີຄວາມພະຍາຍາມຢ່າງສຸດຂີດແລ້ວ ຍັງບໍ່ສາມາດພົບເຫັນບຸກຄົນທີ່ຕ້ອງການຕົວນັ້ນ ຫຼືວ່າ ຜ່ານການສືບສວນທີ່ດຳເນີນໄປນັ້ນ ໄດ້ວິນິດໃສແລ້ວວ່າ ບຸກຄົນເຊິ່ງຢູ່ໃນລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນ ບໍ່ແມ່ນບຸກຄົນດຽວກັບບຸກຄົນທີ່ມີຊື່ໃນເອກະສານໝາຍຈັບ; ຫຼື
- (ຄ) ຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າ ການປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍໃນຮູບແບບທີ່ເປັນຢູ່ນັ້ນ ຈະເຮັດໃຫ້ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຕ້ອງລະເມີດພັນທະໃນສົນທິສັນຍາສາກົນ ທີ່ມີຢູ່ກ່ອນໜ້ານັ້ນ ແລ້ວກັບອີກລັດໜຶ່ງ.

ມາດຕາ 98
ການຮ່ວມມືໃນບັນຫາທີ່ກ່ຽວກັບການຖອນສິດຄຸ້ມກັນ
ແລະ ຄວາມຍິນຍອມມອບສິ່ງຕົວ

1. ສານບໍ່ສາມາດດຳເນີນການກ່ຽວກັບຄຳຮ້ອງຂໍເພື່ອໃຫ້ມີການມອບສິ່ງຕົວ ຫຼື ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ, ຊຶ່ງຈະເປັນການບັງຄັບໃຫ້ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດໃນທຳນອງທີ່ຂັດກັບພັນທະຂອງຕົນ ພາຍ ໃຕ້ກົດໝາຍສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງລັດ ຫຼື ການໃຫ້ສິດຄຸ້ມກັນທາງການທູດແກ່ບຸກຄົນ ຫຼື ຊັບສິນຂອງລັດປະເທດທີ່ສາມ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ສານສາມາດໄດ້ຮັບຄວາມຮ່ວມມືຂອງປະເທດທີ່ສາມ ດັ່ງກ່າວສາກ່ອນ ໃນບັນຫາການຖອນສິດຄຸ້ມກັນທາງການທູດຈາກການດຳເນີນຄະດີ.
2. ສານບໍ່ສາມາດດຳເນີນການກ່ຽວກັບຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການມອບສິ່ງຕົວທີ່ຈະເປັນການບັງຄັບໃຫ້ລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດໃນທຳນອງທີ່ຂັດກັບພັນທະຂອງຕົນ ພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງລະຫວ່າງຊາດ ຊຶ່ງອີງຕາມຂໍ້ຕົກລົງເຫຼົ່ານັ້ນ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີຄວາມຍິນຍອມຂອງລັດທີ່ສິ່ງໃດໜຶ່ງ ເພື່ອສົ່ງມອບຕົວ

ບຸກຄົນຂອງລັດນັ້ນໄປຍັງສານ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ສານສາມາດໄດ້ຮັບການຮ່ວມມືຈາກລັດທີ່ສິ່ງນັ້ນໃນການໃຫ້ຄວາມຍິນຍອມສິ່ງມອບຕົວສາກ່ອນ.

ມາດຕາ 99

ການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍຕາມມາດຕາ 93 ແລະ 96

1. ຄຳຮ້ອງຂໍເພື່ອຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອນັ້ນ ຈະຕ້ອງຖືກປະຕິບັດໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂັ້ນຕອນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງພາຍໃຕ້ກົດໝາຍຂອງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ແລະ ໃນລັກສະນະທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນຄຳຮ້ອງຂໍ ລວມທັງການປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນກົດໝາຍນັ້ນ ຫຼື ການອະນຸຍາດໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ລະບຸຊື່ໃນຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອໃນການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍໄດ້, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ ກົດໝາຍຂອງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍໃຫ້ມອບສິ່ງຕົວນັ້ນຫາກບັນຍັດຂໍ້ຫ້າມໄວ້.
2. ໃນກໍລະນີຄຳຮ້ອງຂໍທີ່ຮີບດ່ວນ ເອກະສານ ຫຼື ຫຼັກຖານ ທີ່ສະແດງໃນເອກະສານຄຳຕອບນັ້ນຈະຖືກສົ່ງໄປຢ່າງຮີບດ່ວນຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງສານ.
3. ເອກະສານຄຳຕອບຈາກລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຕ້ອງສົ່ງໄປເປັນຕົ້ນສະບັບຕາມຮູບແບບ ແລະ ພາສາເດີມ.
4. ໂດຍບໍ່ກະທົບຕໍ່ມາດຕາອື່ນໆຂອງພາກນີ້, ມີຄວາມຈຳເປັນສຳລັບການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍໃຫ້ສຳເລັດໂດຍດີ ເຊິ່ງອາດສາມາດເຮັດໄດ້ໂດຍບໍ່ຕ້ອງໃຊ້ມາດຕະການແບບບັງຄັບໃດໆ ລວມເຖິງການສຳພາດ ຫຼື ການຮັບເອົາຫຼັກຖານຈາກບຸກຄົນໂດຍຄວາມສະໝັກໃຈ, ລວມທັງການກະທຳເຊັ່ນນັ້ນໂດຍບໍ່ມີເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດພາຄີທີ່ຖືກຂໍຮ້ອງຢູ່ນຳຖ້າຫາກຈຳເປັນເພື່ອປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ ແລະ ການກວດກາສະຖານທີ່ສາທາລະນະ ຫຼື ສະຖານທີ່ອື່ນໆ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງດັດແປງແກ້ໄຂ, ໄອຍະການສາມາດດຳເນີນຕາມຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນໂດຍກົງ, ຢູ່ໃນດິນແດນຂອງລັດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຄື:
  - (ກ) ເມື່ອລັດພາຄີຜູ້ຮັບຄຳຮ້ອງຂໍນັ້ນ ເປັນລັດເຈົ້າຂອງດິນແດນບ່ອນທີ່ໄດ້ມີການສັນນິຖານວ່າ ອາຊະຍາກຳໄດ້ຖືກກໍ່ຂຶ້ນ ແລະ ມີການວິນິດໄສກ່ຽວກັບການ ຈະຮັບພິຈາລະນາຄະດີ ຕາມມາດຕາ 18 ຫຼື ມາດຕາ 19, ໄອຍະການສາມາດດຳເນີນການຕາມຄຳຮ້ອງຂໍໂດຍກົງ, ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ປຶກສາຫາລືທຸກໆບັນຫາກັບລັດພາຄີທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ;
  - (ຂ) ໃນກໍລະນີອື່ນໆ ໄອຍະການອາດຈະດຳເນີນການຕາມຄຳຮ້ອງຂໍ ຫຼັງຈາກປຶກສາຫາລືກັບລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ໂດຍພິຈາລະນາເຖິງເງື່ອນໄຂອັນເໝາະສົມ ຫຼື ຄວາມເປັນ

ຫ່ວງທີ່ລັດພາຄີນັ້ນໄດ້ຍົກຂຶ້ນ. ໃນກໍລະນີທີ່ລັດພາຄີທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຫາກພົບ ບັນຫາ ຫຍຸ້ງຍາກກ່ຽວກັບການປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍ ຕາມວັກຢ່ອຍນີ້, ລັດພາຄີດັ່ງ ກ່າວຈະຕ້ອງປຶກສາຫາລືກັບສານ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນນີ້ໂດຍໄວ.

5. ບົດບັນຍັດທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ຖືກໂຕ້ສວນ ຫຼື ພິສູດຈາກສານ ພາຍໃຕ້ມາດຕາ 72 ສາມາດ ອ້າງເຖິງຂໍ້ຈຳກັດ ທີ່ແນະໃສ່ປ້ອງກັນການເປີດເຜີຍຂໍ້ມູນທີ່ເປັນຄວາມລັບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມ ພື້ນຄົງຂອງຊາດນັ້ນ ຈະຕ້ອງນຳໃຊ້ກັບການປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍເພື່ອຂໍການຊ່ວຍເຫຼືອ ພາຍໃຕ້ ມາດຕານີ້ອີກດ້ວຍ.

ມາດຕາ 100
ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

1. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທົ່ວໄປສຳລັບປະຕິບັດຄຳຮ້ອງຂໍ ໃນດິນແດນຂອງລັດທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍຈະຕ້ອງເປັນພາລະ ລັດນັ້ນ ຍົກເວັ້ນແຕ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຊຶ່ງຈະເປັນພາລະຂອງສານ:

1. (ກ) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ພົວພັນກັບການເດີນທາງ ແລະ ການຮັກສາຄວາມປອດໄພຂອງພະ ຍານ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ຫຼື ການຍົກຍ້າຍບຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນການຄວບຄຸມຕາມມາດຕາ 93;
- (ຂ) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການແປພາສາປາກເປົ່າ ແລະ ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ການ ປຸງຈາກສຽງໃຫ້ເປັນລາຍລັກອັກສອນ;
- (ຄ) ຄ່າເດີນທາງ ແລະ ຄ່າຢູ່ກິນຂອງຜູ້ພິພາກສາ, ໄອຍະການ, ຜູ້ຮອງໄອຍະການ, ຫົວ ໜ້າທ້ອງການທະບຽນ, ຮອງຫົວໜ້າທ້ອງການທະບຽນ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ໃນສານ ຈາກທຸກພະແນກ;
- (ງ) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສຳລັບຄວາມເຫັນຂອງຜູ້ຊ່ຽວຊານ ຫຼື ການເຮັດບົດລາຍງານທີ່ສານ ຕ້ອງການ;
- (ຈ) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງບຸກຄົນທີ່ລັດຄວບຄຸມຕົວຢູ່ ແລະ ຕ້ອງມອບສົ່ງຕົວບຸກ ຄົນນັ້ນມາໃຫ້ສານ;
- (ສ) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຫຼັງຈາກການປຶກສາຫາລື ເຊິ່ງແມ່ນການຈ່າຍສຸກເສີນທີ່ອາດ ເກີດຂຶ້ນຈາກການປະຕິບັດຕາມຄຳຮ້ອງຂໍ.

2. ບົດບັນຍັດຂອງວັກ 1 ຈະຕ້ອງນຳໃຊ້ກັບຄຳຮ້ອງຂໍຈາກລັດພາຄີ ໄປຍັງສານຕາມຄວາມເໝາະ ສົມ. ໃນກໍລະນີນັ້ນ ສານຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທົ່ວໄປໃນການປະຕິບັດຕາມ ຄຳຮ້ອງຂໍ.

ມາດຕາ 101
ລະບຽບການພິເສດ

1. ບຸກຄົນທີ່ຖືກສົ່ງຕົວໃຫ້ສານພາຍໃຕ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງບໍ່ຖືກດຳເນີນຄະດີພິພາກສາລົງໂທດ ຫຼື ກັກຂັງດ້ວຍຄວາມຜິດໃດໆ ທີ່ໄດ້ກະທຳກ່ອນການມອບສົ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນ ເຊິ່ງນອກເໜືອຈາກການກະທຳ ຫຼື ການກະທຳທີ່ເປັນລະບົບ ແລະ ຕໍ່ເນື່ອງທີ່ເປັນພື້ນຖານຂອງອາຊະຍາກຳ ເຊິ່ງເປັນສາຍເຫດຂອງການສົ່ງມອບຕົວບຸກຄົນນັ້ນໃຫ້ສານເພື່ອພິຈາລະນາຄະດີ.
2. ສານອາດຈະຮ້ອງຂໍການລະເວັ້ນຈາກການໃຊ້ຂໍ້ກຳນົດໃນວັກ 1 ນີ້ຈາກລັດທີ່ສົ່ງຕົວບຸກຄົນໃຫ້ສານ ແລະ ໃນກໍລະນີຈຳເປັນ, ສານອາດຈະໃຫ້ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມຕາມມາດຕາ 91. ລັດພາຄີຈະຕ້ອງມີສິດທີ່ຈະໃຫ້ການລະເວັ້ນຈາກການໃຊ້ຂໍ້ກຳນົດດັ່ງກ່າວແກ່ສານ ແລະ ຄວນຈະໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອກະທຳເຊັ່ນນັ້ນ.

ມາດຕາ 102
ການໃຊ້ຄຳສັບສະເພາະ

ເພື່ອເປົ້າໝາຍຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້

- (ກ) “ການມອບສົ່ງຕົວ” ໝາຍເຖິງການມອບສົ່ງຕົວບຸກຄົນໂດຍລັດໃດໜຶ່ງໃຫ້ສານຕາມທຳທຳມະນູນສະບັບນີ້;
- (ຂ) “ການສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນ” ໝາຍເຖິງການມອບສົ່ງຕົວບຸກຄົນຈາກລັດໜຶ່ງ ໄປຍັງອີກລັດໜຶ່ງ ຕາມສົນທິສັນຍາ, ສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດນັ້ນໆ.

ມາດຕາ 103
ບົດບາດຂອງລັດໃນການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນລົງໂທດຈຳຄຸກ

1. (ກ) ຈະໃຫ້ມີການຈຳຄຸກໃນດິນແດນຂອງລັດທີ່ສານກຳນົດຈາກລາຍຊື່ຂອງບັນດາລັດ ທີ່ໄດ້ສະແດງຄວາມເຕັມໃຈທີ່ຈະຮັບບຸກຄົນທີ່ຖືກສານພິພາກສາລົງໂທດ.
(ຂ) ໃນການສະແດງຄວາມເຕັມໃຈທີ່ຈະຮັບບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດ ລັດດັ່ງກ່າວອາດຈະຕິດແນບເງື່ອນໄຂໃນການຮັບຮອງຂອງຕົນຕາມທີ່ສານເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບບົດບັນຍັດໃນພາກນີ້.
(ຄ) ລັດທີ່ໄດ້ຮັບເລືອກໃນຄະດີໃດໜຶ່ງ ຕ້ອງແຈ້ງຕໍ່ສານທັນທີວ່າ ຍອມຮັບການມອບໝາຍ

ຈາກສານ ຫຼື ບໍ່.

2. (ກ) ລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນນັ້ນ ຈະຕ້ອງແຈ້ງສະພາບການຕ່າງໆໃຫ້ສານຊາບ ລວມ ເຖິງການປະຕິບັດເງື່ອນໄຂໃດໆທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນຕາມວັກ 1, ເຊິ່ງອາດຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ໄລຍະເວລາ ຫຼື ຂອບເຂດການຈຳລອງຢ່າງໜຶ່ງຫຼາຍ. ສານຕ້ອງໄດ້ຮັບການ ແຈ້ງຂ່າວລ່ວງໜ້າຢ່າງນ້ອຍ 45 ວັນ ເຖິງສະພາບແວດລ້ອມອັນໃດກໍຕາມທີ່ເຫັນ ວ່າອາດຈະເປັນບັນຫາໄດ້. ໃນໄລຍະເວລານີ້ລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນນີ້ຈະ ຕ້ອງບໍ່ກະທຳການໃດໆທີ່ອາດຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບຕໍ່ພັນທະຂອງລັດນັ້ນ ຕາມ ມາດຕາ 110;
  - (ຂ) ເມື່ອສານບໍ່ອາດຈະຕົກລົງ ຫຼື ຍອມຮັບກຽວກັບສະພາບແວດລ້ອມທີ່ໄດ້ກ່າວໄວ້ໃນ ວັກຍ່ອຍ(ກ) ສານຈະຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານ ແລະ ດຳເນີນການຕາມມາດຕາ 104 ວັກ 1.
3. ໃນການພິຈາລະນາ ເພື່ອເລືອກລັດພາຄີທີ່ຈະຮັບຜິດຊອບໃນການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດ ສິນຂອງສານຕາມວັກ 1 ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
- (ກ) ຫຼັກການທີ່ວ່າ ລັດພາຄີຈະແບ່ງຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດ ສິນລົງໂທດຈຳລອງ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການແບ່ງພາລະຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນລະບຽບຂອງຂັ້ນຕອນພິຈາລະນາຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ;
  - (ຂ) ການໃຊ້ມາດຕະຖານຂອງສິນທິສັນຍາສາກົນ ເຊິ່ງເປັນທີ່ຍອມຮັບຢ່າງກ້ວາງຂວາງ ທີ່ອຳນວຍຄວບຄຸມການປະຕິບັດຕໍ່ ນັກໂທດ;
  - (ຄ) ຄວາມຄິດເຫັນຂອງບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດ;
  - (ງ) ສັນຊາດຂອງບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດ;
  - (ຈ) ປັດໃຈອື່ນທີ່ກຽວກັບສະພາບແວດລ້ອມຂອງອາຊະຍາກຳ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງ ໂທດ ຫຼື ການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນລົງໂທດທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ຕາມຄວາມ ເໝາະ ສົມໃນການເລືອກລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ.
4. ຫາກບໍ່ມີການເລືອກລັດພາຍໃຕ້ວັກ 1, ການລົງໂທດຈຳລອງຈະຕ້ອງມີຂັ້ນໃນເຮືອນຈຳທີ່ລັດ ເຈົ້າພາບຂອງສານໄດ້ຈັດໄວ້ຕາມເງື່ອນໄຂທີ່ໄດ້ກຳນົດຂຶ້ນ, ອີງຕາມເງື່ອນໄຂທີ່ລະບຸໄວ້ໃນ ສັນຍາວ່າດ້ວຍ ສຳນັກງານໃຫຍ່ ຕາມມາດຕາ 3 ວັກ 2. ໃນກໍລະນີນີ້ ຄຳໃຊ້ຈ່າຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນລົງໂທດຈຳລອງຈະເປັນພາລະຂອງສານ.

ມາດຕາ 104

ການປ່ຽນແປງການແຕ່ງຕັ້ງລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ

1. ສານອາດຈະຕັດສິນໃຈເຄື່ອນຍ້າຍບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດນັ້ນ ໄປຍັງເຮືອນຈຳຂອງອີກລັດນຶ່ງເມື່ອໃດກໍໄດ້.
2. ບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດອາດຈະຍື່ນຄຳຮ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອໃຫ້ໂອນຕົວຕົນເອງໄປຈາກລັດທີ່ບັງຄັບ ປະຕິບັດຄຳຕັດສິນເມື່ອໃດກໍໄດ້.

ມາດຕາ 105

ການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນລົງໂທດ

1. ການຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບນັ້ນ ຈະມີຜົນຜູກພັນຕໍ່ບັນດາລັດພາຄີ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດຈະປ່ຽນແປງຄຳຕັດສິນລົງໂທດນັ້ນໄດ້ ຈະແມ່ນໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມ, ອີງຕາມເງື່ອນໄຂທີ່ລັດໃດໜຶ່ງອາດຈະກຳນົດໄວ້ຕາມ ມາດຕາ 103 ວັກ 1 (ຂ).
2. ມີພຽງແຕ່ສານຝ່າຍດຽວເທົ່ານັ້ນ ທີ່ມີສິດຕັດສິນຕໍ່ຄຳຮ້ອງເພື່ອອຸທອນ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ທົບທວນການພິຈາລະນາຄະດີຄືນໃໝ່. ລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຈະຕ້ອງບໍ່ຂັດຂວາງຄຳຮ້ອງເພື່ອອຸທອນ ຫຼື ໃຫ້ທົບທວນການພິຈາລະນາຄະດີຂອງບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດ.

ມາດຕາ 106

ການຕິດຕາມດູແລການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ແລະ ສະພາບການກັກຂັງ

1. ການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ຈະຢູ່ໃນການດູແລຂອງສານ ແລະ ຈະຕ້ອງ ເປັນໄປຕາມມາດຕະຖານຂອງສົນທິສັນຍາສາກົນ ເຊິ່ງເປັນທີ່ຍອມຮັບທົ່ວໄປສຳລັບນັກໂທດ.
2. ສະພາບການຈຳຄຸກຈະເປັນໄປຕາມກົດໝາຍຂອງລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ແລະ ຈະສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານສົນທິສັນຍາສາກົນ ເຊິ່ງເປັນທີ່ຍອມຮັບທົ່ວໄປໃນການປະຕິບັດຕໍ່ນັກໂທດ ແລະ ຈະບໍ່ແຕກຕ່າງຈາກສະພາບການຈຳຄຸກຂອງນັກໂທດ ທີ່ຖືກຄຸມຂັງດ້ວຍຄວາມຜິດອັນດຽວກັນ ໃນລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ.
3. ການສື່ສານລະຫວ່າງບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດກັບສານ ຈະບໍ່ຖືກຂັດຂວາງ ແລະ ຈະຖືເປັນຄວາມລັບສະເພາະຕົວບຸກຄົນ.

ມາດຕາ 107

ການໂອນຍ້າຍບຸກຄົນເມື່ອຄົບກຳນົດການປະຕິບັດໂທດ

1. ເມື່ອຄົບກຳນົດການໂທດ, ບຸກຄົນທີ່ບໍ່ໄດ້ຖືສັນຊາດຂອງລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ອາດຈະຖືກສົ່ງໄປຍັງລັດທີ່ມີຂໍ້ຜູກພັນ, ເຊິ່ງຈະຮັບເອົາບຸກຄົນນັ້ນ ຫຼື ລັດອື່ນ ເຊິ່ງຕົກລົງຈະຮັບບຸກຄົນນັ້ນຕາມກົດໝາຍຂອງລັດໃນປະເທດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນໂດຍຄຳນຶງເຖິງບຸກຄົນໃນການໂອນຍ້າຍໄປນັ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າລັດຂອງປະເທດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ຈະອະນຸຍາດໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນອາໄສຢູ່ໃນດິນແດນຂອງຕົນໄດ້.
2. ຫາກບໍ່ມີລັດໃດຍອມຮັບພາລະສຳລັບການໃຊ້ຈ່າຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກການຍົກຍ້າຍບຸກຄົນໄປຍັງອີກລັດນຶ່ງ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຫຼົ່ານັ້ນຈະຕົກເປັນພາລະຂອງສານ.
3. ໂດຍປະຕິບັດຕາມບົດບັນຍັດຂອງມາດຕາ 108, ລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນອາດຈະສົ່ງຕົວຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນ ຫຼື ມອບສົ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນໄປຍັງລັດທີ່ຮ້ອງຂໍເພື່ອ ໃຫ້ສົ່ງຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນ ຫຼື ມອບສົ່ງຕົວບຸກຄົນ ເພື່ອນຳຕົວຂຶ້ນສານ ຫຼື ເພື່ອບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນລົງໂທດຕາມກົດໝາຍພາຍໃນປະເທດຂອງຕົນ.

ມາດຕາ 108

ຂໍ້ຈຳກັດໃນການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ການລົງໂທດໃນຄວາມຜິດອື່ນໆ

1. ບຸກຄົນທີ່ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ ແລະ ຢູ່ໃນການຄວບຄຸມຂອງລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນນັ້ນ ຈະບໍ່ຖືກດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ລົງໂທດ ຫຼື ສົ່ງຕົວໄປປະເທດທີສາມ, ເນື່ອງຈາກການກະທຳໃດໆທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ອນທີ່ບຸກຄົນ ນັ້ນຈະຖືກສົ່ງໄປຍັງລັດຂອງປະເທດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອດຳເນີນຄະດີ, ການລົງໂທດ ຫຼື ການສົ່ງຕົວຜູ້ຮ້າຍຂ້າມແດນນັ້ນໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກສານຂອງປະເທດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ.
2. ສານຈະຕັດສິນບັນຫານັ້ນ ຫຼັງຈາກການພິຈາລະນາ, ການເອົາຄຳໃຫ້ ຫຼື ຄຳເຫັນຂອງບຸກຄົນທີ່ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ.
3. ບົດບັນຍັດໃນວັກ 1 ຈະບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ ຖ້າຫາກບຸກຄົນທີ່ຖືກລົງໂທດນັ້ນ ສືບຕໍ່ມີໜ້າດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈດົນກວ່າ 30 ວັນ ຢູ່ໃນດິນແດນຂອງລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ, ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ປະຕິບັດໂທດຄົບຕາມກຳນົດເວລາ ຊຶ່ງສານໄດ້ຕັດສິນ ຫຼື ໄດ້ກັບໄປຍັງດິນແດນຂອງລັດດັ່ງກ່າວ ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ ຈາກໄປ.

ມາດຕາ 109

ການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ໂດຍມາດຕະການປັບໃໝ ແລະ ການຢຶດຊັບສິນ

1. ລັດພາຄີຈະດຳເນີນການປັບໃໝ ຫຼື ຢຶດຊັບຕາມຄຳສັ່ງຂອງສານ ຕາມບົດບັນຍັດໃນພາກທີ 7 ໂດຍບໍ່ມີຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນທີ 3 ທີ່ບໍລິສຸດ, ແລະ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂັ້ນຕອນຂອງກົດໝາຍພາຍໃນຂອງລັດນັ້ນ.
2. ຖ້າວ່າລັດພາຄີໃດນຶ່ງບໍ່ສາມາດປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງຢຶດຊັບສິນນັ້ນໄດ້, ລັດນັ້ນຈະໃຊ້ມາດຕະການເພື່ອໃຫ້ໄດ້ມູນຄ່າຕາມລາຍໄດ້, ຊັບສິນ ຫຼື ຊັບສິມບັດຄົງທີ່ ຊຶ່ງສານໄດ້ອອກຄຳສັ່ງຢຶດຊັບແລ້ວນັ້ນ, ໂດຍບໍ່ມີຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນທີ 3 ທີ່ບໍລິສຸດ.
3. ຊັບສິນ ຫຼື ລາຍໄດ້ຈາກການຂາຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື, ໃນກໍລະນີທີ່ເໝາະສົມຈາກ ການຂາຍຊັບສິມບັດອື່ນໆ ເຊິ່ງລັດໃດນຶ່ງໄດ້ມາຈາກການບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານ ຈະຖືກໂອນໄປໃຫ້ສານ.

ມາດຕາ 110

ການພິຈາລະນາທົບທວນຂອງສານໃນກໍລະນີການຫຼຸດຜ່ອນໂທດ

1. ລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຕ້ອງບໍ່ປ່ອຍຕົວບຸກຄົນກ່ອນຄົບກຳນົດການປະຕິບັດໂທດຕາມການຕັດສິນຂອງສານ.
2. ສານເທົ່ານັ້ນທີ່ຈະຕ້ອງມີສິດໃຫ້ການຫຼຸດຜ່ອນໂທດໃດນຶ່ງ, ແລະ ມີໜ້າທີ່ຕັດສິນຊື່ຂາດບັນຫາດັ່ງກ່າວ ຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ຮັບຟັງຄຳໃຫ້ການຂອງບຸກຄົນນັ້ນ.
3. ເມື່ອບຸກຄົນໄດ້ປະຕິບັດໂທດສອງສ່ວນສາມ ຫຼື 25 ປີ ໃນກໍລະນີການຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ, ສານຈະທົບທວນຄຳຕັດສິນລົງໂທດເພື່ອຕັດສິນໃຈວ່າຈະຫຼຸດຜ່ອນໂທດ ຫຼືບໍ່. ການທົບທວນດັ່ງກ່າວຈະເລີ່ມຕົ້ນ ກ່ອນກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ.
4. ໃນການທົບທວນຄຳຕັດສິນຕາມວັກ 3, ສານອາດຈະຫຼຸດຜ່ອນໂທດ ຖ້າຫາກວ່າພົບເຫັນບັດໃຈໃດນຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
  - (ກ) ຄວາມເຕັມໃຈຕັ້ງແຕ່ເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ຕໍ່ເນື່ອງມາໂດຍຕະຫຼອດຂອງບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມືກັບສານ ໃນການສືບສວນ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີ;
  - (ຂ) ການຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍສະໝັກໃຈຂອງບຸກຄົນ ໃນການບັງຄັບປະຕິບັດຕາມຄຳຕັດສິນ

ແລະ ຄຳສັ່ງຂອງສານ, ແລະ ໃນກໍລະນີອື່ນໂດຍສະເພາະ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ກ່ຽວກັບການລະບຸຊັບສິນທີ່ສັ່ງປັບໃໝ ຫຼື ໃຊ້ຊົດເຊີຍ ເຊິ່ງສາມາດໃຊ້ເປັນປະ ໂຫຍດສຳລັບຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ; ຫຼື

(ຄ) ປັດໃຈອື່ນໆທີ່ສ້າງໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບແວດລ້ອມຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ສຳ ຄັນພຽງພໍສຳລັບການອ້າງອີງໃນການຫລຸດຜ່ອນໂທດ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.

5. ໃນການທົບທວນຂັ້ນຕົ້ນຕາມວັກ 3, ຖ້າຫາກວ່າ ສານພິຈາລະນາບໍ່ສົມຄວນຫຼຸດຜ່ອນໂທດ, ໃນເວລາຕໍ່ມາສານຈະຕ້ອງທົບທວນບັນຫາການຫຼຸດຜ່ອນໃນໄລຍະເວລາ ແລະ ນຳໃຊ້ມາດ ຖານ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.

ມາດຕາ 111

ການຫຼົບໜີ

ຖ້າຫາກວ່າບຸກຄົນທີ່ຖືກພິພາກສາລົງໂທດ ໄດ້ຫຼົບໜີໄປຈາກການຄວບຄຸມຕົວ ແລະ ຫຼົບ ໜີໄປຈາກລັດທີ່ບັງຄັບປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ, ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ປຶກສາຫາລືກັບສານ, ລັດດັ່ງກ່າວ ອາດຈະ ຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການສົ່ງມອບຕົວບຸກຄົນຈາກລັດທີ່ບຸກຄົນນັ້ນໄປອາໄສຢູ່ຕາມຂໍ້ຕົກລົງທະວີພາຄີ ຫຼື ພະ ທຸພາຄີ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ຫຼື ອາດຈະຮ້ອງຂໍໃຫ້ສານສົ່ງມອບຕົວບຸກຄົນນັ້ນໂດຍສອດຄ່ອງກັບພາກທີ 9. ສານອາດຈະອອກຄຳສັ່ງໃຫ້ສົ່ງຕົວບຸກຄົນນັ້ນ ໄປຍັງລັດທີ່ບຸກຄົນນັ້ນປະຕິບັດໂທດຢູ່ ຫຼື ສົ່ງໄປຍັງ ອີກລັດນຶ່ງຕາມທີ່ສານກຳນົດ.

ພາກທີ 11

ສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ

ມາດຕາ 112

ສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ

1. ສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ແມ່ນສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໂດຍລັດພາຄີ. ແຕ່ລະລັດ ພາຄີຈະຕ້ອງມີຜູ້ຕາງໜ້າໃນສະມັດຊາ 1 ທ່ານ, ເຊິ່ງອາດຈະມີຜູ້ຕິດຕາມທີ່ປະກອບດ້ວຍຜູ້ ແທນສຳຮອງ ແລະ ທີ່ປຶກສາ. ສວ່ນລັດອື່ນທີ່ໄດ້ລົງນາມໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຫຼື ບົດບັນ ຍັດສຸດທ້າຍກໍອາດຈະເປັນຜູ້ສັ່ງເກດການຂອງສະມັດຊາ.

2. ສະມັດຊາຈະຕ້ອງ:
  - (ກ) ພິຈາລະນາ ແລະ ຮັບຮອງເອົາຂໍ້ສະເໜີຂອງຄະນະກຳມາທິການກະກຽມຕາມຄວາມເໝາະສົມ;
  - (ຂ) ເອື້ອອຳນວຍການດູແລວຽກງານຄຸ້ມຄອງແກ່ຄະນະປະທານສານ, ໄອຍະການ ແລະ ຈ່າສານ ກ່ຽວກັບການບໍລິຫານວຽກງານຂອງສານ;
  - (ຄ) ພິຈາລະນາລາຍງານ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຄະນະຫ້ອງການທີ່ຕັ້ງຂຶ້ນຕາມວັກ 3 ແລະ ດຳເນີນວຽກງານດັ່ງກ່າວຕາມຄວາມເໝາະສົມ;
  - (ງ) ພິຈາລະນາ ແລະ ຕົກລົງກ່ຽວກັບງົບປະມານຂອງສານ;
  - (ຈ) ຕັດສິນກ່ຽວກັບຈຳນວນຂອງຜູ້ພິພາກສາ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບມາດຕາ 36;
  - (ສ) ພິຈາລະນາຕາມມາດຕາ 87 ວັກ 5 ແລະ ວັກ 7 ກ່ຽວກັບ ທຸກບັນຫາທີ່ກ່ຽວພັນກັບການບໍ່ໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມື;
  - (ຊ) ປະຕິບັດໜ້າທີ່ອື່ນໆ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຫຼື ລະບຽບວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຫຼັກຖານ.
3. (ກ) ສະມັດຊາຈະຕ້ອງມີຄະນະຫ້ອງການທີ່ປະກອບດ້ວຍ ປະທານ, ຮອງປະທານ 2 ທ່ານ ແລະ ສະມາຊິກຈຳນວນ 18 ທ່ານ ທີ່ຖືກເລືອກຕັ້ງໂດຍສະມັດຊາເປັນເວລາ 3 ປີ.
  - (ຂ) ຄະນະຫ້ອງການເປັນຜູ້ທີ່ມີຄຸນລັກສະນະເປັນຕົວແທນ, ເຊິ່ງຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງການເປັນຕົວແທນທາງດ້ານພູມສາດ ທີ່ກຳເນີດກັນ ແລະ ການເປັນຕົວແທນຈາກລະບົບກົດໝາຍພື້ນຖານຂອງໂລກ, ໂດຍສະເພາະ.
  - (ຄ) ຄະນະຫ້ອງການຈະຕ້ອງປະຊຸມກັນເລື້ອຍໆຕາມຄວາມຈຳເປັນ ແຕ່ຢ່າງນ້ອຍແມ່ນປີລະ 1 ຄັ້ງ. ຄະນະຫ້ອງການຈະຕ້ອງຊ່ວຍສະມັດຊາໃນການແບກຫາບພາລະຄວາມຮັບຜິດຊອບ.
4. ສະມັດຊາອາດຈະສ້າງຕັ້ງສາຂາໜ່ວຍງານຕາມຄວາມຈຳເປັນ ລວມທັງກົນໄກກວດກາທີ່ເປັນເອກະລາດໃນການກວດກາ, ການປະເມີນຜົນ ແລະ ການສືບສວນຂອງສານ ເພື່ອແນໃສ່ເພີ່ມທະວີປະສິດທິຜົນ ແລະ ຖານະທາງດ້ານການເງິນຂອງສານ.
5. ປະທານຂອງສານ, ໄອຍະການ ແລະ ຈ່າສານ ຫຼື ຕົວແທນຂອງເຂົາ ເຈົ້າອາດຈະເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມຂອງສະມັດຊາ ແລະ ຄະນະຫ້ອງການຕາມຄວາມ ເໝາະສົມ.
6. ສະມັດຊາຈະຕ້ອງປະຊຸມກັນຢູ່ທີ່ສຳນັກງານຂອງສານ ຫຼື ທີ່ສຳນັກງານໃຫຍ່ຂອງ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດປີລະ 1 ຄັ້ງ ແລະ ເມື່ອສະພາບແວດລ້ອມຫາກມີຄວາມຈຳເປັນຈະຈັດກອງປະຊຸມສະໄໝວິສາມັນ. ກອງປະຊຸມສະໄໝວິສາມັນຈະຕ້ອງຈັດຂຶ້ນໂດຍຄະນະຫ້ອງ

ການຕາມການລິເລີ່ມຂອງຕົນເອງ ຫຼື ໂດຍການຮ້ອງຂໍຂອງລັດພາຄີຈຳນວນ 1/3 ຍົກເວັ້ນ ແຕ່ກໍລະນີທີ່ໄດ້ມີການລະບຸເປັນຢ່າງອື່ນໂດຍທຳມະນູນສະບັບນີ້.

7. ລັດພາຄີແຕ່ລະລັດຈະຕ້ອງມີ 1 ຄະແນນສຽງ. ການຕັດສິນຈະຕ້ອງໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມ ທຸກຢ່າງເພື່ອໃຫ້ບັນລຸເຖິງບັນຫາດ້ວຍສັນທາມະຕິຢູ່ໃນສະມັດຊາ ແລະ ຢູ່ໃນຄະນະທ້ອງ ການ. ຖ້າບໍ່ສາມາດບັນລຸເຖິງຄຳຕົກລົງ ແລະ ຕັດສິນບັນຫາແບບສັນທາມະຕິຍົກເວັ້ນແຕ່ ກໍລະນີທີ່ມີການກຳນົດເປັນຢ່າງອື່ນໂດຍທຳມະນູນສະບັບນີ້:

(ກ) ຄຳຕົກລົງຕັດສິນໃນບັນຫາເນື້ອໃນທີ່ສຳຄັນ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບອະນຸມັດໂດຍສຽງສ່ວນ ໃຫຍ່ສອງສ່ວນສາມ ຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ລົງຄະແນນສຽງ ໃນນັ້ນສຽງສ່ວນ ໃຫຍ່ແບບຖ້ວມລົ້ນຂອງລັດພາຄີຈະຕ້ອງປະກອບເປັນອົງປະຊຸມສຳລັບການລົງ ຄະແນນສຽງ;

(ຂ) ຄຳຕົກລົງຕັດສິນໃນບັນຫາກ່ຽວກັບຂັ້ນຕອນຈະຕ້ອງຊື່ຂາດດ້ວຍສຽງສ່ວນ ໃຫຍ່ ແບບທຳມະດາຂອງລັດພາຄີທີ່ເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມ ແລະ ລົງຄະແນນສຽງ.

8. ລັດພາຄີທີ່ຍັງຄ້າງຄາການຊຳລະເງິນປະກອບສ່ວນ ຊຶ່ງເປັນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງສານ ຈະບໍ່ມີສິດ ລົງຄະແນນສຽງໃນສະມັດຊາ ແລະ ຄະນະທ້ອງການ, ຖ້າຫາກເງິນທີ່ຍັງຄ້າງນັ້ນເທົ່າກັນ ຫຼື ຫຼາຍກ່ວາຈຳນວນປະກອບສ່ວນທີ່ຕ້ອງຊຳລະ ສຳລັບໄລຍະເວລາ 2 ປີເຕັມກ່ອນໜ້າ ນັ້ນ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ ສະມັດຊາອາດຈະອະນຸຍາດໃຫ້ລັດພາຄີນັ້ນລົງຄະແນນສຽງໃນສະ ມັດຊາ ແລະ ໃນຄະນະທ້ອງການໄດ້, ຖ້າຫາກວ່າຄວາມບໍ່ສາມາດຊຳລະເງິນໃຫ້ແກ່ສານ ນັ້ນເກີດຈາກ ເງື່ອນໄຂທີ່ນອກເໜືອການຄວບຄຸມຂອງລັດ.

9. ສະມັດຊາຈະຕ້ອງຮັບຮອງເອົາລະບຽບການດຳເນີນຂັ້ນຕອນວຽກງານຂອງຕົນເອງ.

10. ພາສາທາງການ ແລະ ພາສາເຮັດວຽກທີ່ໃຊ້ໃນສະມັດຊາຈະຕ້ອງເປັນພາສາທີ່ໃຊ້ໃນສະມັດ ຊາໃຫຍ່ຂອງ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ.

ພາກທີ 12

ການເງິນ

ມາດຕາ 113

ລະບຽບທາງດ້ານການເງິນ

ທຸກບັນຫາທາງດ້ານການເງິນທີ່ພົວພັນເຖິງສານ ແລະ ກອງປະຊຸມສະມັດຊາລັດພາຄີ ລວມທັງຄະນະທ້ອງການ ແລະ ໜ່ວຍງານທີ່ເປັນສາຂາຈະຕ້ອງຖືກອຳນວຍຄວບຄຸມໂດຍທຳມະ

ນູນສະບັບນີ້ ແລະ ລະບຽບທາງດ້ານການເງິນທີ່ຖືກຮັບຮອງເອົາ ໂດຍສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ ເວັ້ນເສຍແຕ່ ໄດ້ມີການລະບຸໄວ້ເປັນກໍລະນີພິເສດ.

ມາດຕາ 114
ການຊໍາລະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງສານ ແລະ ສະມັດຊາຂອງລັດພາຄີ ລວມທັງຄະນະທ້ອງຖານ ແລະ ໜ່ວຍງານທີ່ເປັນສາຂາຈະຕ້ອງໃຊ້ຈ່າຍຈາກກອງທຶນຂອງສານ.

ມາດຕາ 115
ກອງທຶນຂອງສານ ແລະ ສະມັດຊາໃຫຍ່ແຫ່ງລັດພາຄີ

ການໃຊ້ຈ່າຍຂອງສານ ແລະ ສະມັດຊາໃຫຍ່ແຫ່ງລັດພາຄີ ລວມທັງທ້ອງຖານ ແລະ ໜ່ວຍງານທີ່ເປັນສາຂາ ເຊິ່ງໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນງົບປະມານ ໂດຍການຕົກລົງຂອງສະມັດຊາລັດພາຄີ ຈະຕ້ອງມາຈາກແຫຼ່ງເຫຼົ່ານີ້:

- (ກ) ການປະກອບສ່ວນຕາມສັດສ່ວນໂດຍລັດພາຄີ;
- (ຂ) ກອງທຶນທີ່ຕອບສະໜອງໂດຍອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ໃນນັ້ນຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບການຮັບຮອງ ຂອງສະມັດຊາໃຫຍ່ ໂດຍສະເພາະໃນສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຖິງການໃຊ້ຈ່າຍທີ່ເກີດຂຶ້ນອັນເນື່ອງມາຈາກຄ່າສິ່ງຂອງສະພາຄວາມໝັ້ນຄົງ.

ມາດຕາ 116
ການປະກອບສ່ວນດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ

ສານຈະໄດ້ຮັບ ແລະ ນຳໃຊ້ກອງທຶນເພີ່ມເຕີມ ຈາກການບໍລິຈາກດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈຂອງລັດຖະບານ, ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ, ບຸກຄົນ, ບໍລິສັດ ແລະ ພາກສ່ວນອື່ນໆ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ ກຳນົດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເຊິ່ງໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາໂດຍສະມັດຊາລັດພາຄີ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ມາດຕາ 115.

ມາດຕາ 117

ການປະກອບສ່ວນດ້ວຍວິທີໄລ່ລຽງເປັນສັດສ່ວນ

ການປະກອບສ່ວນຂອງລັດພາຄີຈະຕ້ອງຖືກໄລ່ລຽງເປັນສັດສ່ວນ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບການວາງກົດເກນໄລ່ລຽງເປັນສັດສ່ວນ, ທີ່ອີງໃສ່ພື້ນຖານກົດເກນທີ່ຖືກຮັບຮອງເອົາໂດຍອົງການສະຫະປະຊາຊາດ,(ການຄິດໄລ່ທີ່ອີງຕາມລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດ) ເພື່ອນຳໃຊ້ສຳລັບງົບປະມານປົກກະຕິ, ແລະຖືກດັດປັບ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການ ເຊິ່ງອີງໃສ່ກົດເກນການໄລ່ລຽງດັ່ງກ່າວ.

ມາດຕາ 118

ການກວດກາບັນຊີປະຈຳປີ

ບັນທຶກການເງິນ, ເອກະສານບັນທຶກລາຍຮັບ ແລະ ລາຍຈ່າຍ ແລະ ບັນຊີຂອງສານລວມທັງບັນຊີການເງິນປະຈຳປີຈະຖືກກວດກາທຸກໆປີ ໂດຍນັກກວດກາບັນຊີທີ່ເປັນເອກະລາດ.

ພາກທີ 13

ບົດບັນຍັດສຸດທ້າຍ

ມາດຕາ 119

ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

1. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງໃດໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕຸລາການຂອງສານ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂໂດຍຮັບການຕັດສິນຊື້ຂາດຂອງສານ.
2. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງໃດໆລະຫວ່າງ ສອງ ຫຼື ຫຼາຍກວ່າສອງລັດພາຄີ ທີ່ພົວພັນເຖິງການຕິຄວາມໝາຍ ຫຼື ນຳໃຊ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ເຊິ່ງຫາກບໍ່ຢຸດຕິລົງດ້ວຍການເຈລະຈາພາຍໃນເວລາ 3 ເດືອນ ນັບຈາກເວລາທີ່ເລີ່ມຕົ້ນນັ້ນ ຈະຖືກສົ່ງໄປຍັງສະມັດຊາລັດພາຄີ. ສະມັດຊາຕ້ອງຫາທາງແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຫຼື ອາດຈະແນະນຳວິທີການອື່ນໆເພື່ອຈັດແຍ່ງລວມທັງການສົ່ງບັນຫາໄປຍັງສານຍຸຕິທຳສາກົນ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບທຳມະນູນສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 120

ຂໍ້ສະຫງວນ

ຂໍ້ສະຫງວນທີ່ມີເນື້ອໃນແນວດກໍຕາມຈະບໍ່ສາມາດສ້າງຂຶ້ນໄດ້ສຳລັບທຳມະນູນນີ້.

ມາດຕາ 121

ການດັດແກ້

1. ຫຼັງຈາກໝົດໄລຍະເວລາ 7 ປີ ນັບຈາກເວລາທຳມະນູນສະບັບນີ້ເລີ້ມມີຜົນບັງຄັບໃຊ້, ລັດພາຄີໃດໜຶ່ງສາມາດສະເໜີໃຫ້ມີການດັດແກ້ທຳມະນູນສະບັບນີ້ໄດ້. ເນື້ອໃນຂອງຂໍ້ສະເໜີດັດແກ້ໃດໆ ຈະຕ້ອງຖືກນຳສະເໜີໄປຍັງເລຂາທິການໃຫຍ່ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເຊິ່ງເປັນຜູ້ທີ່ຈະສົ່ງເອກະສານວຽນໄປໃຫ້ກັບທຸກລັດພາຄີໂດຍທັນທີ.
2. ໃນເວລາທີ່ບໍ່ສິ້ນກວ່າ 3 ເດືອນ ຈາກມື້ທີ່ແຈ້ງໃຫ້ຊາບ, ສະມັດຊາໃຫຍ່ລັດພາຄີຈະ ຕົກລົງວ່າຈະຮັບຂໍ້ສະເໜີນັ້ນ ຫຼືບໍ່ ໂດຍສຽງສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ ແລະ ການລົງຄະແນນສຽງ. ສະມັດຊາໃຫຍ່ອາດຈະດຳເນີນການຕາມຂໍ້ສະເໜີໂດຍກົງ ຫຼື ອາດຈະຈັດກອງປະຊຸມພິຈາລະນາທົບທວນກໍໄດ້ ຖ້າຫາກວ່າບັນຫາດັ່ງກ່າວ ຈຳເປັນຕ້ອງພິຈາລະນາ.
3. ການຮັບຮອງເອົາຂໍ້ດັດແກ້ໃນກອງປະຊຸມສະມັດຊາລັດພາຄີ ຫຼື ໃນກອງປະຊຸມທົບທວນເຊິ່ງຍັງບໍ່ສາມາດມີການຜ່ອນສິ້ນຜ່ອນຍາວນຳກັນໄດ້ນັ້ນ, ຈະຕ້ອງຖືກຕັດສິນໂດຍຄະແນນສຽງສ່ວນໃຫຍ່ ສອງສ່ວນສາມຂອງລັດພາຄີ.
4. ການດັດແກ້ຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ກັບລັດພາຄີ ທັງໝົດໃນ 1 ປີ ຫຼັງຈາກສານສັດຕະຍາບັນ ຫຼື ສານຮັບຮອງຖືກເກັບຮັກສາໄວ້ນຳເລຂາທິການໃຫຍ່ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດເປັນຈຳນວນ 7/8 ຂອງລັດພາຄີທັງໝົດ ຍົກເວັ້ນໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນວັກ 5.
5. ການດັດແກ້ໃດໆໃນມາດຕາ 5-6-7 ແລະ 8 ຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ສຳລັບລັດພາຄີ ທີ່ໄດ້ຮັບຮອງເອົາການດັດແກ້ມາເປັນເວລາ 1 ປີ ຫຼັງຈາກເກັບເອກະສານໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ ຫຼື ສານຮັບຮອງ. ໃນກໍລະນີຂອງລັດພາຄີທີ່ບໍ່ໄດ້ຍອມຮັບການດັດແກ້, ສານຈະຕ້ອງບໍ່ປະຕິບັດສິດອຳນາດດຳເນີນຄະດີຂອງຕົນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບອາຊະຍາກຳໃດໜຶ່ງທີ່ຖືກອຳນວຍຄວບຄຸມໂດຍຂໍ້ດັດແກ້ນັ້ນ ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນດິນແດນຂອງລັດນັ້ນ ຫຼື ຖືກກໍ່ຂຶ້ນໂດຍຄົນພາຍໃນຊາດ ຂອງລັດພາຄີ.
6. ຖ້າຫາກການດັດແກ້ເປັນທີ່ຍອມຮັບໂດຍ 7/8 ຂອງລັດພາຄີ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບວັກ 4, ລັດພາຄີໃດໜຶ່ງທີ່ບໍ່ຍອມຮັບເອົາການດັດແກ້ ອາດຈະຖອນຕົວອອກຈາກທຳມະນູນສານສະບັບນີ້ ໂດຍ

ຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ທັນທີ, ເຖິງຈະມີມາດຕາ 127 ວັກ 1 ແຕ່ໃຫ້ເປັນໄປຕາມມາດຕາ 127 ວັກ 2 ໂດຍແຈ້ງໃຫ້ຊາບໃນເວລາບໍ່ຊ້າກວ່າ 1 ປີ ຫຼັງຈາກການດັດແກ້ນັ້ນມີຜົນບັງຄັບໃຊ້.

7. ເລຂາທິການໃຫຍ່ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ຈະຕ້ອງສົ່ງເອກະສານດັດແກ້ໃດໆ ທີ່ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາໃນກອງປະຊຸມສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ ຫຼື ກອງປະຊຸມພິຈາລະນາທົບທວນນັ້ນໄປຍັງທຸກໆລັດພາຄີ.

ມາດຕາ 122

ການແກ້ໄຂບົດບັນຍັດກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ

1. ການດັດແກ້ໃນບົດບັນຍັດຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ເຊິ່ງກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງຄື: ມາດຕາ 35, ມາດຕາ 36 ວັກ 8 ແລະ 9, ມາດຕາ 37, ມາດຕາ 38, ມາດຕາ 39 ວັກ 1 (ສອງປະໂຫຍກທຳອິດ) ວັກ 2 ແລະ ວັກ 4, ມາດຕາ 42 ວັກ 4 ເຖິງວັກ 9, ມາດຕາ 43 ວັກ 2 ແລະ 3 ແລະ ມາດຕາ 44, ມາດຕາ 46, ມາດຕາ 47 ແລະ ມາດຕາ 49, ອາດຈະຖືກສະເໜີຂຶ້ນມາ ໂດຍລັດພາຄີໃດກໍໄດ້ຕະຫຼອດເວລາ ເຖິງວ່າຈະມີມາດຕາ 127 ວັກ 1. ເນື້ອໃນຂອງການດັດແກ້ທີ່ຖືກນຳສະເໜີຂຶ້ນມານັ້ນຈະຖືກ ສົ່ງໄປຍັງເລຂາທິການໃຫຍ່ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ເຊິ່ງເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍຈາກກອງປະຊຸມສະມັດຊາໃຫຍ່ໃຫ້ສົ່ງເອກະສານວຽນໄປຍັງລັດພາຄີທັງໝົດ ແລະ ສົ່ງໄປຍັງຜູ້ທີ່ເຂົ້າ ຮ່ວມອື່ນໆໃນກອງປະຊຸມ.
2. ການດັດແກ້ພາຍໃຕ້ມາດຕານີ້ ທີ່ບໍ່ສາມາດບັນລຸເຖິງຄວາມເຫັນດີແບບສັນທາມະຕິ, ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຮັບຮອງ ໂດຍສະມັດຊາແຫ່ງລັດພາຄີ ຫຼື ໂດຍກອງປະຊຸມພິຈາລະນາທົບທວນດ້ວຍສູງສ່ວນໃຫຍ່ສອງສ່ວນສາມ ຂອງລັດພາຄີ. ການດັດແກ້ຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ກັບທຸກໆລັດພາຄີໃນເວລາ 6 ເດືອນ ຫຼັງຈາກທີ່ສະມັດຊາພິຈາລະນາຮັບຮອງເອົາ, ຫຼື ຫຼັງຈາກການຮັບຮອງເອົາຂອງກອງປະຊຸມທົບທວນ.

ມາດຕາ 123

ການທົບທວນທຳມະນູນ

1. ຫຼັງຈາກທີ່ທຳມະນູນນີ້ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ເປັນເວລາ 7 ປີ, ເລຂາທິການໃຫຍ່ສະຫະປະຊາຊາດຈະຈັດກອງປະຊຸມທົບທວນ ເພື່ອພິຈາລະນາດັດແກ້ທຳມະນູນນີ້. ການພິຈາລະນາທົບທວນນັ້ນຈະລວມທັງການພິຈາລະນາກ່ຽວກັບ ລາຍຊື່ອາຊະຍາກຳທີ່ມີຢູ່ມາດຕາ 5, ເຖິງວ່າບໍ່ຈຳກັດສະ

ເພາະແຕ່ບັນຫານັ້ນ. ກອງປະຊຸມນັ້ນຈະເປີດຮັບການເຂົ້າຮ່ວມຂອງບັນດາລັດທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນສະມັດຊາລັດພາຄີ ແລະ ເປັນໄປດ້ວຍເງື່ອນໄຂອັນດຽວກັນ.

2. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ໃນເວລາໃດກໍໄດ້ ເລຂາທິການໃຫຍ່ ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດຈະຕ້ອງຈັດກອງປະຊຸມທົບທວນຂຶ້ນຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງລັດພາຄີໃດນຶ່ງຕາມຈຸດປະສົງທີ່ວາງໄວ້ໃນວັກ 1 ນັ້ນ, ດ້ວຍການເຫັນດີຂອງລັດພາຄີສ່ວນໃຫຍ່.
3. ບົດບັນຍັດຂອງມາດຕາ 121 ວັກ 3 ເຖິງວັກ 7 ຈະຕ້ອງນຳໃຊ້ໃນການຮັບຮອງເອົາ ແລະ ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຂອງຂໍ້ດັດແກ້ໃດໆຂອງທຳມະນູນ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາໂດຍກອງປະຊຸມທົບທວນ.

ມາດຕາ 124

ບົດບັນຍັດໃນໄລຍະຂ້າມຜ່ານ

ເຖິງວ່າຈະລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 12 ວັກ 1 ແລະ ວັກ 2, ລັດໃດນຶ່ງນັ້ນທີ່ຈະເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີຂອງ ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ສາມາດຖະແຫຼງວ່າ ສຳລັບເວລາ 7 ປີ ຫຼັງຈາກທຳມະນູນມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ສຳລັບລັດນັ້ນ, ຈະບໍ່ ຍອມຮັບສິດອຳນາດສານຂອງສານອາຍາສາກົນໃນປະເພດຂອງອາຊະຍາກຳ ທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນມາດຕາ 8, ເມື່ອອາຊະຍາກຳນຶ່ງມີການສັນນິຖານວ່າ ໄດ້ຖືກກໍ່ຂຶ້ນໂດຍພົນລະເມືອງຂອງລັດນັ້ນ ຫຼື ເກີດຂຶ້ນໃນດິນແດນຂອງລັດນັ້ນ. ການປະກາດຕາມມາດຕານີ້ ອາດຈະຖືກຖອນ ຫຼື ຍົກເລີກໄດ້ຕະຫຼອດເວລາ. ບົດບັນຍັດຂອງມາດຕານີ້ ຈະຕ້ອງນຳມາທົບທວນໃນກອງປະຊຸມທົບທວນທີ່ຈັດຂຶ້ນຕາມມາດຕາ 123 ວັກ 1.

ມາດຕາ 125

ການລົງນາມ, ສັດຕະຍາບັນ, ການຮັບຮອງ, ການເຫັນດີ ຫຼື ການເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີ

1. ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະເປີດໃຫ້ທຸກລັດລົງນາມໃນນະຄອນຫຼວງໂຮມ; ທີ່ສຳນັກງານໃຫຍ່ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດໃນວັນທີ 17 ກໍລະກົດ 1998. ຫຼັງຈາກນີ້ ກໍຍັງເປີດໃຫ້ລົງນາມຢູ່ໂຮມ ທີ່ກະຊວງການຕ່າງປະເທດຂອງປະເທດ ອິຕາລີ ຈົນເຖິງ ວັນທີ 17 ຕຸລາ 1998 ແລະ ຫຼັງຈາກວັນນັ້ນ ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຖືກເປີດໃຫ້ລົງນາມໃນນະຄອນນິວຢອກ ທີ່ສຳນັກງານໃຫຍ່ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ຈົນເຖິງວັນທີ 31 ທັນວາ ປີ 2000.

2. ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ, ການຮັບຮອງ ຫຼື ການເຫັນດີ ໂດຍລັດທີ່ຮ່ວມລົງນາມ. ເອກະສານກ່ຽວກັບການໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ, ການຮັບຮອງ ຫຼື ການເຫັນດີຈະຕ້ອງຖືກເກັບຮັກສາໄວ້ນຳເລຂາທິການໃຫຍ່ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ.
3. ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງເປີດຮັບການເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີຂອງທຸກລັດ, ເອກະສານກ່ຽວກັບການເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີຈະຖືກເກັບຮັກສາໄວ້ນຳເລຂາທິການໃຫຍ່ຂອງອົງການ ສະຫະປະຊາຊາດ.

ມາດຕາ 126
ການມີຜົນບັງຄັບໃຊ້

1. ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໃນມື້ທຳອິດຂອງເດືອນ ຫຼັງຈາກ 60 ວັນ ນັບຈາກວັນທີ່ໄດ້ເກັບຮັກສາເອກະສານໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ ສະບັບທີ 60, ຊຶ່ງ ຖືກເກັບຮັກສາໄວ້ນຳເລຂາທິການໃຫຍ່ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ.
2. ສຳລັບແຕ່ລະລັດທີ່ໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ, ຮັບຮອງ, ເຫັນດີ ຫຼື ເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ເກັບຮັກສາເອກະສານ ສະບັບທີ 60 ຂອງການໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ, ຮັບຮອງ, ເຫັນດີ ຫຼື ເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີທຳມະນູນສະບັບນີ້, ທຳມະນູນສະບັບນີ້ ຈະຕ້ອງມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໃນມື້ທຳອິດຂອງເດືອນ ພາຍຫຼັງ 60 ວັນ ນັບຈາກວັນທີ່ໄດ້ມີການຍື່ນເອກະສານ ໂດຍລັດໃດໜຶ່ງກ່ຽວກັບ ການໃຫ້ສັດຕະຍາບັນ, ຮັບຮອງ, ເຫັນດີ ຫຼື ເຂົ້າຮ່ວມເປັນພາຄີ.

ມາດຕາ 127
ການຖອນຕົວ

1. ລັດພາຄີອາດຈະຖອນຕົວອອກຈາກທຳມະນູນສະບັບນີ້ ໂດຍແຈ້ງເປັນລາຍລັກອັກສອນເຖິງເລຂາທິການໃຫຍ່ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ. ການຖອນຕົວຈະຕ້ອງມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໃນເວລາ 1 ປີ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຮັບການແຈ້ງຂ່າວນັ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ການແຈ້ງນັ້ນຈະລະບຸວັນເວລາຫຼັງຈາກນັ້ນ.
2. ລັດພາຄີໜຶ່ງຈະບໍ່ຖືກປົດປ່ອຍຈາກພັນທະທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກທຳມະນູນສະບັບນີ້ ໃນຂະນະທີ່ລັດນັ້ນຍັງເປັນພາຄີຢູ່ ດ້ວຍສາເຫດທີ່ລັດນັ້ນຖອນຕົວ, ລວມເຖິງຂໍ້ບັງຄັບທາງດ້ານການເງິນ ທີ່ອາດຈະເພີ່ມຂຶ້ນ. ການຖອນຕົວນີ້ຈະບໍ່ມີຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ການຮ່ວມມືກັບສານ ທີ່ກ່ຽວກັບການ

ສືບສວນ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີທາງອາຍາ, ຊຶ່ງລັດທີ່ຖອນຕົວນັ້ນມີໜ້າທີ່ໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມື ແລະ ຊຶ່ງໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນມາກ່ອນໜ້າວັນທີ ຊຶ່ງການຖອນຕົວນັ້ນ ເລີ່ມມີຜົນບັງຄັບໃຊ້, ລວມທັງຈະ ບໍ່ມີຜົນກະທົບໃດໆ ຕໍ່ການພິຈາລະນາບັນຫາທີ່ໄດ້ຜ່ານການພິຈາລະນາຂອງສານແລ້ວ ກ່ອນ ໜ້າວັນທີ ຊຶ່ງການຖອນຕົວມີຜົນບັງຄັບໃຊ້.

ມາດຕາ 128

ຄຸນຄ່າຂອງເອກະສານ

ເອກະສານຕົ້ນສະບັບຂອງທຳມະນູນສະບັບນີ້ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນເປັນພາສາອາລັບ, ຈີນ, ອັງກິດ, ຝຣັ່ງ, ລັດເຊຍ, ແອັດສະປາຍ, ແລະ ບົດສິນທິສັນຍາໃນທຸກພາສາ ມີຄວາມຖືກຕ້ອງເທົ່າ ທຽມກັນນັ້ນ ຈະຕ້ອງເກັບຮັກສາໄວ້ນຳເລຂາ ທີ່ການໃຫຍ່ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ຊຶ່ງຈະສົ່ງ ສຳເນົາເອກະສານດັ່ງກ່າວທີ່ໄດ້ຮັບການຢັ້ງຢືນແລ້ວນັ້ນ ໄປຍັງທຸກໆລັດ.

ເພື່ອເປັນຫຼັກຖານ, ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບການມອບສິດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຈາກລັດຖະບານຂອງຕົນ ຈຶ່ງໄດ້ລົງນາມໃນທຳມະນູນສະບັບນີ້.

ເຮັດທີ່ ນະຄອນຫຼວງໂຮມ, ວັນທີ 17 ກໍລະກົດ 1998.

Preface

The International Criminal Court (ICC) is an important global body, which, after its coming into existence, reflects the progressive development of contemporary international criminal law. The Lao PDR attaches importance to, and closely follows, the evolution and development of the ICC. The Lao Government has had its delegations participate in the meetings of the UN Preparatory Committee on the establishment of the Court, the Diplomatic Conference in Rome in 1998 and other international meetings on the ICC subsequently organized. In 2003, Ministry of Foreign Affairs of the Lao PDR, in collaboration with FORUM ASIA, organized the first Workshop on the International Criminal Court in Vientiane. At the same time, the Embassy of Australia to the Lao PDR supported the translation of the Rome Statute on ICC into the Lao language. To further the study of the Rome Statute and to compare the Lao national legislation with its provisions, the Lao Government set up an Inter-Agency Coordinating Group, comprising of representatives of relevant ministries and institutions of the Lao PDR. In 2004, the Lao Government received funding from the European Union to support the work relating to the Court. This funding was provided through the International Law Project, Department of Treaties and Laws, Ministry of Foreign Affairs and 3 related workshops on the International Criminal Court for the Lao government officials have since been organized by the said Project.

This publication of the Rome Statute in the Lao language aims at providing information relating to the Court so as to further increase awareness and understanding of the ICC among Lao government officials, lawyers, law professors and students, researchers, local authorities, etc. The Department of Treaties and Laws welcomes any comments and suggestions the readers may have on the information contained in this publication.

The Department of Treaties and Laws, Ministry of Foreign Affairs would like to express its deep appreciation to the donors who have supported the work relating to the International Criminal Court, including this publication.

Vientiane, 1 January 2006

Department of Treaties and Laws
Ministry of Foreign Affairs
(International Law Project)

INTRODUCTION

Already at the end of the First World War Europe discussed whether or not to put the German Emperor on trial, as he was considered the main responsible for a war that cost the lives of more than 5 million soldiers. That was not to be.

At the end of World War II, the same question did not have to be put forward again. It had already been answered. The allied forces had already in 1941 decided to put the main culprits on trial. Two Tribunals were set up: one in Nuremberg (Germany) for the German war criminals, and another one in Tokyo for the Japanese war criminals. The prosecutors came from the allied nations, the defense mostly from Germany and Japan, and the judges from countries affected by the war, hence in Japan also from China, India and the Philippines.

The idea behind these International Military Tribunals, as they were officially called, was to stress the common, global interest in bringing justice for the victims of the many war crimes that had been committed. Although the Statutes of these tribunals had only been agreed upon during the war, it was nevertheless felt that the principles laid down in those statutes were part and parcel of international law, for instance because the law of warfare was on the one hand considered customary law, and on the other hand it had been codified in a great many treaties and conventions, including the 1929 Red Cross conventions.

The Nuremberg and Tokyo Tribunals were considered by all involved as an important step towards the globalization and enforcement of international criminal law. It was hoped that soon more steps towards that direction would be taken, but that was not to be: the Cold War with its many proxy wars prevented further action. It was only thanks to the 1989 developments that two important players could agree on intensive cooperation on many subjects. In spite of the new levels of cooperation, it was considered a happy surprise that the Security Council in 1993 decided to set up an International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY), in view of the many atrocities that took place during the various Yugoslav wars (Krajina, Bosnia, Kosovo, etc.). Its main aim was to hold individuals accountable for those atrocities and, by so doing, deter similar crimes in the future. A year later, upon absorbing the news of the genocide that had taken place in Rwanda, a similar Tribunal was set up to bring the many Rwandese offenders to justice (ICTR). Both tribunals were initially located in The Hague, the Netherlands, but it was soon decided to move the Rwanda Tribunal to Arusha, Tanzania (whilst keeping the appeal procedures in The Hague). Somewhat later, there was also talk about setting up similar tribunals for Sierra Leone and Cambodia.

The Special Court for Sierra Leone was set up jointly by the Government of Sierra Leone and the United Nations in 2002. It is mandated to try those who bear the greatest responsibility for serious violations of international humanitarian law and Sierra Leonean law committed in the territory of Sierra Leone since 30 November 1996.

The Cambodia tribunal's fate has been the subject of a great many discussions, negotiations and UN resolutions. In March 2006 final agreements were entered into by the UN and Cambodia enabling this 'hybrid' court (the Chamber consisting of 3 Cambodian and 2 international judges and the Appeal Court of 4 and 3 respectively) to start functioning in the course of 2006.

Following the events in this realm in the 1990s, it was felt that the time had come to seriously contemplate the creation of an International Criminal Court. It had been 50 years since the United Nations first recognized the need to establish an international criminal court to prosecute criminal acts such as genocide. In resolution 260 of 9 December 1948, the General Assembly, "...Recognizing that at all periods of history genocide has inflicted great losses on humanity; and being convinced that, in order to liberate mankind from such an odious scourge, international co-operation is required", adopted the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. Article 1 of that convention characterizes genocide as "a crime under international law", and article VI provides that persons charged with genocide "shall be tried by a competent tribunal of the State in the territory of which the act was committed or by such international penal tribunal as may have jurisdiction...." In the same resolution, the General Assembly also invited the International Law Commission "to study the desirability and possibility of establishing an international judicial organ for the trial of persons charged with genocide".

Following this Commission's conclusion that the establishment of an international court to try persons charged with genocide or other crimes of similar gravity was both desirable and possible, the General Assembly established a committee to prepare proposals relating to the establishment of such a court. The committee prepared a draft statute in 1951 and a revised one in 1953. The General Assembly, however, decided to postpone consideration of this draft pending the adoption of a definition of aggression.

In December 1989, in response to a request by Trinidad and Tobago, the General Assembly asked the International Law Commission to resume work on an international criminal court with jurisdiction to include drug trafficking. The International Commission embarked on drafting a statute for an international criminal court and in 1994 submitted the draft to the General Assembly. To consider major substantive issues arising from that draft, the General Assembly established the Ad Hoc Committee on the Establishment of an International Criminal Court, which met twice in 1995. After the General Assembly had considered the Committee's report, it created the Preparatory Committee on the Establishment of an International Criminal Court to prepare a widely acceptable consolidated draft text for submission to a diplomatic conference. The Preparatory Committee, which met from 1996 to 1998, held its final session in March and April of 1998 and completed the drafting of the text.

"In the prospect of an international criminal court lies the promise of universal justice. That is the simple and soaring hope of this vision. We are close to its realization. We will do our part to see it through till the end. We ask you... to do yours in our struggle to ensure that no ruler, no State, no junta and no army anywhere can abuse human rights with impunity. Only then will the innocents of distant wars and conflicts know that they,

too, may sleep under the cover of justice; that they, too, have rights, and that those who violate those rights will be punished." Kofi Annan, UN Secretary-General.

One of the primary objectives of the United Nations is securing universal respect for human rights and fundamental freedoms of individuals throughout the world. In this connection, few topics are of greater importance than the fight against impunity and the struggle for peace and justice and human rights in (post-)conflict situations in today's world. The establishment of a permanent international criminal court (ICC) was seen as a decisive step forward. The international community met in Rome, Italy, from 15 June to 17 July 1998 and was able to agree on a statute, now known as the 1998 Rome Statute for the Establishment of an International Criminal Court (ICC).

" For nearly half a century -- almost as long as the United Nations has been in existence -- the General Assembly has recognized the need to establish such a court to prosecute and punish persons responsible for crimes such as genocide. Many thought ... that the horrors of the Second World War -- the camps, the cruelty, the exterminations, the Holocaust -- could never happen again. And yet they have. In Cambodia, in Bosnia and Herzegovina, in Rwanda. Our time -- this decade even -- has shown us that man's capacity for evil knows no limits. Genocide ... is now a word of our time, too, a heinous reality that calls for a historic response." Kofi Annan.

Why Do We Need an International Criminal Court?

.... To achieve justice for all

An international criminal court has been called the missing link in the international legal system. The International Court of Justice at The Hague handles only cases between States, not individuals. Without an international criminal court for dealing with individual responsibility as an enforcement mechanism, acts of genocide, crimes against humanity, other war crimes and egregious violations of human rights often go unpunished. In the 50 years since World War II there have been many instances of crimes against humanity and war crimes for which no individuals have been held accountable. In Cambodia in the 1970s, an estimated 2 million people were killed by the Khmer Rouge. In armed conflict in Mozambique, Liberia, El Salvador and other countries, there has been tremendous loss of civilian life, including horrifying numbers of unarmed women and children. Massacres of civilians continue to take place in Darfur.

.... To end impunity

" A person stands a better chance of being tried and judged for killing one human being than for killing 100,000." Jose Ayala Lasso, former United Nations High Commissioner for Human Rights.

The Judgement of the Nuremberg Tribunal stated that "crimes against international law are committed by men, not by abstract entities, and only by punishing individuals who commit such crimes can the provisions of international law be enforced" -- establishing

the principle of individual criminal accountability for all who commit such acts as a cornerstone of international criminal law. According to the Draft Code of Crime against the Peace and Security of Mankind, completed in 1996 by the International Law Commission at the request of the General Assembly, this principle applies equally and without exception to any individual throughout the governmental hierarchy or military chain of command. And the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide adopted by the United Nations in 1948 recognizes that the crime of genocide may be committed by constitutionally responsible rulers, public officials or private individuals.

.... To help end conflicts

"There can be no peace without justice, no justice without law and no meaningful law without a Court to decide what is just and lawful under any given circumstance."
Benjamin B. Ferencz, a former Nuremberg prosecutor.

In situations such as those involving ethnic conflict, violence begets further violence: one slaughter is the parent of the next. The guarantee that at least some perpetrators of war crimes or genocide may be brought to justice acts as a deterrent and enhances the possibility of bringing a conflict to an end. Two ad hoc international criminal tribunals, one for the former Yugoslavia and another for Rwanda, were created in that decade with the hope of hastening the end of the violence and preventing its recurrence.

.... To remedy the deficiencies of ad hoc tribunals

The establishment of an ad hoc tribunal immediately raised the question of "selective justice". Why has there been no war crimes tribunal for the "killing fields" in Cambodia? A permanent court could operate in a more consistent way.

Reference has been made to "tribunal fatigue". The delays inherent in setting up an ad hoc tribunal can have several consequences: crucial evidence can deteriorate or be destroyed; perpetrators can escape or disappear; and witnesses can relocate or be intimidated. Investigation becomes increasingly expensive, and the tremendous expense of ad hoc tribunals may soften the political will required to mandate them.

Ad hoc tribunals are subject to limits of time or place. In the last year, thousands of refugees from the ethnic conflict in Rwanda have been murdered, but the mandate of that Tribunal is limited to events that occurred in 1994. Crime committed since that time are not covered.

.... To take over when national criminal justice institutions are unwilling or unable to act

"Crimes under international law by their very nature often require the direct or indirect participation of a number of individuals at least some of whom are in positions of governmental authority or military command." Report of the International Law Commission, 1996.

Nations agree that criminals should normally be brought to justice by national institutions. But in times of conflict, whether internal or international, such national institutions are often either unwilling or unable to act, usually for one of two reasons. Government often lack the political will to prosecute their own citizens, or even high-level officials, as was the case in the former Yugoslavia. Or national institutions may have collapsed, as in the case of Rwanda.

.... To deter future war criminals

"From now on, all potential warlords must know that, depending on how a conflict develops, there might be established an international tribunal before which those will be brought who violate the laws of war and humanitarian law....Everyone must now be presumed to know the contents of the most basic provisions of international criminal law; the defense that the suspects were not aware of the law will not be permissible." Hans Corell, United Nations Under-Secretary-General for Legal Affairs.

Most perpetrators of war crimes and crimes against humanity throughout history have gone unpunished. In spite of the military tribunals following the Second World War and the two recent ad hoc international criminal tribunals for the former Yugoslavia and for Rwanda, the same holds true for the twentieth century. That being said, it is reasonable to conclude that most perpetrators of such atrocities have believed that their crimes would go unpunished. Effective deterrence is a primary objective of those working to establish the international Criminal court. Once it is clear that the international community will no longer tolerate such monstrous acts without assigning responsibility and meting out appropriate punishment -- to heads of State and commanding officers as well as to the lowliest soldiers in the field or militia recruits -- it is hoped that those who would incite a genocide; embark on a campaign of ethnic cleansing; murder; rape and brutalize civilians caught in an armed conflict; or use children for barbarous medical experiments will no longer find willing helpers.

The 1998 Rome Statute

The Rome Statute is divided in 13 parts:

	Preamble
Part 1	Establishment of the Court
Part 2	Jurisdiction, Admissibility and Applicable Law
Part 3	General Principles of Criminal Law
Part 4	Composition and Administration of the Court
Part 5	Investigation and Prosecution

Part 6	The Trial
Part 7	Penalties
Part 8	Appeal and Revision
Part 9	International Cooperation and Judicial Assistance
Part 10	Enforcement
Part 11	Assembly of States Parties
Part 12	Financing
Part 13	Final Clauses

Content-wise, of the utmost interest are, of course, the parts dealing with the definition of the various crimes (genocide, war crimes, crimes against humanity), the responsibility of the superiors as well as of those acting under orders of others (art 25-33). Of great importance, unlike the ICTY, the ICC only takes action when the country directly involved does not put the culprits on trial. The function of the ICC is hence complementary, and fills gaps; rather than taking over, it is a last resort. The ICC is an institution in itself independent from the United Nations, and the Assembly of States Parties is thus meant to play a major role in defining the actual activities and future of the Court.

Ratification

Although the enthusiasm could be felt following the agreement on the Statute, it was nevertheless believed that would most probably take ten years or so to get the necessary number of ratifications. That turned out to be a pessimistic way of thinking. Already in the summer of 2002, only 4 years upon agreeing on the Statute, the Statute entered into force, upon the 60th instrument of ratification having been submitted. At the end of 2005 some 140 countries had signed the instrument and 100 countries had ratified it (including Cambodia and Timor Leste); Thailand has signed the Statute in 2000 but has not yet ratified it.

In March 2005 the Security Council decided to ask the ICC to start dealing with the many crimes committed in Darfur.

In March 2006, a first indictment resulted in the arrival of a Congolese (Mr. Lubanga) to The Hague in order to be tried by the ICC, - its first case indeed.

